

DIGITÁLIS KÜLÖNSZÁM × 2025. SZEPTEMBER

HAMMER

W O R L D

DARK ANGEL AMORPHIS VINTERSORG
HEAVEN SHALL BURN ARJEN LUCASSEN
PARADISE LOST YNGWIE J. MALMSTEEN

HEMELBESTORMER – WYTCH HAZEL – BETWEEN THE BURIED AND ME – THE WARNING – OSSIAN

ARCHITECTS

2026
EUROPEAN TOUR

ELŐZENEKAROK
LANDMRKS
PRESIDENT

01.27.
BUDAPEST ARÉNA
JEGYEK: [LIVENATION.HU](https://livenation.hu)

LIVE NATION

HAMMER

ROCKZENEI MAGAZIN

METAL & HARD ROCK 1986 ÓTA

Alapítók:

Cselőtei László és Lénárd László (†2022)

Kiadó:

Hammerworld Media Entertainment,

1114 Budapest, Fadrusz u. 12.,

+36 30 952 3550

Felelős kiadó: Cselőtei László

Örökös, tiszteletbeli főszerkesztő:

Lénárd László

Vezető szerkesztő:

Cselőtei László

laszlo.cselotei@hammerworld.hu

Szerkesztők:

Posta János

janos.posta@hammerworld.hu

Pintér Miklós

miklos.pinter@hammerworld.hu

Zubor Olly (online)

zubor.olly@hammerworld.hu

Munkatársak:

Gáti Viktor, Gyuricza Ferenc,

Gyuricza Tamás Marcell, Kánya Ferenc,

Kiss Daniella, Kiss Gábor, Milán Péter,

Schmidt Péter, Szénégető Richárd,

Uzseka Norbert

Tervezőszerkesztő:

Posta János

Fotók: kiadói archívumok

Sales és marketing / hirdetésfelvétel:

Hammerworld Media Entertainment

hirdetes@hammerworld.hu

Irodavezető:

Kacsurné Szarka Bianka

Levélcím: Hammerworld,

1114 Budapest, Fadrusz u. 12.

E-mail: info@hammerworld.hu

Terjesztés:

Laptapír - www.laptapir.hu

www.hammerworld.hu

Copyright: A HammerWorld szókép

és embléma a Hammerworld Media

Entertainment bejegyzett védjegye.

A szókép és embléma, valamint az

újságban található minden szöveg,

grafika és képanyag felhasználásához

a Hammerworld Media Entertainment

előzetes, írásbeli engedélyre van szükség.

HU ISSN 1589-4088

Nemzeti
Kulturális
Alap

TARTALOM A-Z

AMORPHIS	100
ARJEN ANTHONY LUCASSEN	90
BETWEEN THE BURIED AND ME	18
DARK ANGEL	78
DIRTY HONEY	72
HEAVEN SHALL BURN	88
HELLOWEEN	6
HEMELBESTORMER	20
NOTHING MORE	98
OSSIAN	94
PARADISE LOST	10
SWEEPING DEATH	84
THE WARNING	14
VAN	70
VINTERSORG	27
WYTCHE HAZEL	66
YNGWIE J. MALMSTEEN	74

ÉLŐ FÉM	104
HANGPRÓBA	30
HAVI METAL	5
KONCERTMENÜ	112
SOKKOLÓ KORONGOK / EXTRA	31
ZENÉSZFÜLLEL	24

**DIGITÁLIS
KÜLÖNSZÁMAINKAT
MEGTALÁLOD
A HONLAPON ÉS A LAPTAPÍR
ALKALMAZÁSBAN!**

A LIVESOUND.HU BEMUTATJA:

BOTTOM ROW THE MUSIC AGENCY PROUDLY PRESENTS

HELLOWEEN

VERY SPECIAL GUEST
BEAST IN BLACK

40 YEARS ANNIVERSARY TOUR

2025. OKTÓBER 26.
PAPP LÁSZLÓ ARÉNA 19:00

WWW.LIVESOUND.HU * [JEGYEK: WWW.EVENTIM.HU](http://JEGYEK.WWW.EVENTIM.HU)

ALBUM ONE ALIVE WORLD TOUR '25

WASP

2025. OKTÓBER 27. BARBA NEGRA 19:00

WWW.WASPNATION.COM * WWW.LIVESOUND.HU

AN EVENING WITH

AS I LAY DYING

CELEBRATING THE 20TH ANNIVERSARY OF SHADOWS ARE SECURITY

SUPPORT:
HYPERMASS

2025. NOVEMBER 3.
BARBA NEGRA, 20:00

ASILAYDYING.COM * LIVESOUND.HU

BEASTÖ BLANCÖ

SUPPORT:
DÄTCHA MANDALA & I YA TOYAH

2025. NOVEMBER 11. ANALOG 20:00

BEASTOBLANCO.COM * LIVESOUND.HU

HAVI METAL

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

Ezen a nyáron jónéhány hétvégémet tehetségkutatókon töltöttem. Egy-egy délutánon akár tíz-tizenöt zenekart néztem és hallgattam meg, amelyek három-négy dalt játszottak. Voltak egészen kezdők, akik még csetlettek-botlottak a színpadon, de volt szerencsém jó és egészen különleges produkciókhoz is, amelyek a legkülönbözőbb műfajokból érkeztek. Azt hiszem nyilvánvaló, az én szívemet a torzított gitár hangja dobogtatja meg igazán. Ha a soundcheck alatt meghallottam, hogy valaki egy jó, karcos riffel lövi be a gitárerősítőt, máris felkaptam a fejem és izgatottan vártam az első dalt. Amikor az ember az élete során ezrével hallgatja a zenekarokat, akkor bizony már egyetlen megpengetett hang is sokat elárul arról, mi is következik majd. És ha metal következik, akkor vagyok a legboldogabb.

A '80-as és '90-es években egy-egy tehetségkutató lényegében egy mini metalfesztivál volt. Megszokott volt a nagy terpesz, a hajlengetés, az ádáz riffelés. De mostanában sajnos órák is elteltek, mire egy valamirevaló téma megdördül. Aggódva tettem fel magamnak a kérdést nap nap után: vajon válságban van a műfaj? Nem divat metalt játszani? Mi, fémzene-rajongók, akik ebben élünk talán észre sem vesszük, hogy ez nem a mi időnk. Ha elindítjuk a Spotifyt, beteszünk egy kedvenc albumot, utána végtelen mennyiségben ontja a program az ismeretlen, jobbára új zenéket.

De talán nem látjuk a fától az erdőt. Azt, hogy itthon ez az erdő talán kisebb a mi fánkron túl, mint ahogy gondoljuk. Most, túl jó néhány hazai tehetségkutatón, azt kell mondanom, itt, Magyarországon mindenképpen kisebb az erdő. Határozottan azt

gondolom, nem divat metalt játszani. Kell-e, szabad-e aggódni emiatt? Az elmúlt négy évtized, mióta a Hammer létezik, azt bizonyítja, a zeneiparnak, azon belül pedig az egyes műfajoknak is megvannak a hullámhegyei, hullámvölgyei. Megértünk már több válság időszakot, köztük olyat is, amikor a metal egyenesen szitokszónak számított. De aztán mint egy fönixmadár, feltámadtunk a hamvainkból.

Nagyon drukkolok mindazoknak, akik fiatal zenészekként a metalt tűzik a zászlajukra. Mert ellenszélben kell alkotni, eredményeket elérni. És az is bebizonyosodott, hogy jó metalt játszani nem könnyű. Sőt, nehéz. Sokan lenézik a műfajt, mert hogy ez nem szól másról, csak a „csúrdöngölésről”. Ám ezeken a tehetségkutatókon feketén-fehéren kiderül, ha nincs meg a kellő hangszertudás, a zenei felkészültség, a dalszerzői véna, akkor ebben a műfajban a legnehezebb érvényesülni. Egy alter zenekar simán szét lehet csúszva, lehet hamiskás, mert, hát „belefért”, amúgy is sok pályatárs lett korlátozott hangszeres képességekkel nagyon népszerű. De ha egy metalbanda nem túpontos, nem feszes és nincs tökéletesre csiszolva a hangszeres játék, valamint a dal, akkor az rögtön a kínos, szinte hallgathatatlan kategóriába esik. Tehát minden szempontból nehéz a pálya.

Éppen ezért bíztatnék minden rajongót, szimpatizánst, hogy támogassa az underground metalt. Mert tehetséges zenészekből nincs hiány. Menjünk el a fiatal zenekarok koncertjeire, fizessünk belépőt, aztán pedig vigyük a jó zene hírért, hogy holnap is legyen mit hallgatnunk itthon. Hogy ismét divat legyen fémzenét játszani, hogy holnap is legyen veretes, minőségi Magyar Metal! **HW**

Cselótei László

vezető szerkesztő

laszlo.cselotei@hammerworld.hu

HELLOWEEN

Gigászok és rémek

Augusztus végén került a boltok polcaira a Halloween friss nagylemeze, a Giants & Monsters, ami már a második a nagy összeborulás óta. Andi Deris énekessel még júliusban, jóval a lemezmegjelenés előtt volt alkalmunk beszélgetni egy jót.

SZÖVEG: KISS GÁBOR • FOTÓ: MATHIAS BOTHOR

Az első előzetes dal, ami kijött a Giants & Monstershez, a This Is Tokyo címet kapta. Ennyire különleges volt az a koncert a Budokanban, ami tavaly koncertlemezként is megjelent, hogy most egy dalt is szenteltetek a városnak?

„Valószínűleg az a buli volt az utolsó csepp. Már régóta szerettem volna ugyanis írni egy köszönő dalt Japánnak. Ahogy sokan tudják, az első zenekarom, a Pink Cream 69 nagyon-nagyon népszerű volt arra felé. Japánban indult be a lavina: hirtelen kikerültünk a kis klubokból, aztán már egyre nagyobb helyeken kezdünk el játszani, míg Európában csak kisebb koncerttermekben léptünk fel. Számomra mindig is Japán jelentette azt a helyet, ahol igazán beindult a karrierem, és örökké hálás leszek ezért.

Szóval régóta szerettem volna írni egy dalt köszönetképpen. Volt idő, amikor még az is megfordult a fejemben, hogy megtanulok egy kicsit japánul, és csinálok egy metaldalt ezen a nyelven. Tulajdonképpen még mindig nem tettem le róla.

Szóval most beugrott egy sor, eszembe jutott, hogy »This is Tokyo.« Innen jött aztán: »You're one in a million. You're one in a million.« Csakhogy ekkor még azt sem tudtam, kiről is szól ez a »one in a million« mondatocska. Még csak egy aprócska ötlet volt a fejemben, de azt mondtam magamnak: »Oké, eddig tetszik. De hogyan tovább?« „You're one in a million... you're one in a million...” De önmagában ez így szar. (This is shit.) Várjunk csak, »This is Tokyo!« Ennyire egyszerű. Úgy értem, az elején még tök csalódott voltam. Mi az, hogy »one in a million«? Mi értelme van ennek? »Á, ez egy nagy szar.« Látod, néha mégis jó is, ha az ember frusztrált, mert abból is születhet egy jó ötlet.”

A szöveget tehát te írtad, de ki szerezte a zenét?
„Az is az enyém.”

Van egy sor a dalban, ami szerint átéltél egy földrengést, és azt hitted, meg fogsz halni. Mi történt?

„1991-ben volt egy hatalmas, 8,1-es földrengés Japánban, és én is ott voltam ekkor. A Hard Rock Café-ban voltam Roppongiban, és totál berúgtam a Long Island koktéloktól. Azóta nem is ittam ilyet egyszerűen. Szóval a piálás végén úgy döntöttem, hogy levágom az utat, és a temetőn keresztül megyek. A Hard

Rock Café és a Roppongi Prince Hotel között van egy hatalmas temető, és ha körbe akarsz menni, az bizony marha nagy kitérő. A temetőnek van viszont egy kis kapuja, ami éjjel is nyitva szokott lenni, szóval úgy voltam vele, csak átvágok rajta, és hat-hét perc alatt a hotelben vagyok.

Aztán, ahogy a temető közepén jártam, elkezdődött a földrengés, én meg hirtelen ott találtam magam egy síron elterülve, ordítva, totál kizúsanodva. Úgy rengett a föld, hogy nem tudtam megállni a lábamon. Egy másodperc alatt tiszta lett a fejem. Ez volt eddigi életem legbrutálisabb élménye: egyedül a temető közepén, miközben zajlik egy komoly földrengés. Tényleg azt hittem, hogy itt a vég. Olyan volt, mint a hollywoodi horrorfilmekben. Tényleg rémisztő volt az egész, mert rengeteg sírkő, is összetört, omlottak le mindenfelé. Arra emlékszem, hogy csak az járt a fejemben: »el kell tűnnöd innen, el kell jutnod arra a kis ösvényre«, mert az legalább messze van ezektől a nagy kövektől, amik csak úgy zuhannak le. Nem akartam, hogy egy ilyen maga alá temessen. Fogalmam sincs, hány ezer kilós lehetett némelyik, de én biztos nem akartam alájuk kerülni.

Elég sokáig tartott, mire végül beértem a hotelbe, de ekkor még mindig tartott a földrengés. A lifteket leállították, minden zárva volt. Szóval felsétáltam az ötödik emeletre, ott volt a szobám, és ahogy beléptem az ajtón, az egész kezdődött előlről. Minden mozogni kezdett, az egész épület. Másnap reggel láttam a hihetetlen pusztítást. Az ablakomból pont rá lehetett látni az autópályára, ami leszakadt. Az egész autópálya leomlott. Brutális volt.”

A dalcímekből ítélve jól gondolom, hogy koncepcióalbum lesz a Giants & Monsters?

„Tulajdonképpen igen, de ez nem direkt alakult így. A preprodukciós fázisban 23 dalt vettünk fel, és talán mondanom sem kell, mennyire nehéz volt ebből kiválasztani azt az 10–13 számot, amik gördülékenyen követik egymást és összeillenek. A zenekarral már az elején összeállítottunk egy listát a kedvenceinkből, és ezt adtuk át a menedzsmentnek meg a producer csapatnak. A menedzsmentben egyébként többen is Halloween-rajongók, ami óriási segítség. Ők kiválasztották a legjobb tételeket, aztán a producerek ezt tovább csupaszították tíz dalra, abból az egyszerű

okból kifolyólag, hogy ne legyen több a lemez 60 perc-nél. A hallgatók többsége ma már legfeljebb 50–52 percet szeret egyhuzamban meghallgatni. Ha hosszabb egy album, akkor sokan belefáradnak és kikapcsolják.

Én mondjuk mindig értetlenül álltam az ilyesmi előtt – hogy lehet valami 'túl hosszú'? – de amikor végighallgattam az albumot, én is úgy éreztem, hogy ez így kerek. Szeretek úgy zenét hallgatni, hogy veszek egy jó szivart, leülök, végighallgatom az A oldalt, aztán kávészünet, és jöhet a B oldal – ez az ideális élmény.

De tiszteletben tartottuk a hallgatók többségét: 50 perc pedig bőven elég nekik, ennél több már túl sok ahhoz, hogy végig lekösse őket. Egyesek 40 percet mondanak, én 50-nél érzem jól magam, mások még 60-nál is kitartanak, de a legtöbben mindig panaszkodnak, ha túl hosszú egy album. Szóval végül szerintem sikerült megtalálni a jó arányt: valamivel több, mint 50 perc a lemez, amivel mindenki boldog lehet.”

Mi lesz azokkal a dalokkal, amik nem kerültek fel a lemezre. Azokat is felvettétek azért?

„Nem, de akár holnap is bemehetnének a stúdióba, és egy szuper albumot csinálhatnánk belőlük, hiszen ott vannak megírva. Minden dalszerzőnk rengeteg jó dalt írt, amik még a fiókban vannak, de egyszerűen nem fértek rá erre az albumra. Nem a minő-

ségük miatt, hanem mert nem passzoltak a lemez hangulatához. Kai írt például egy tök jó dalt, aminek Monsters a címe, így tökéletesen illett volna a Giants on the Run mellé, de úgy éreztük, mégsem passzol a lemezre. Egy kicsit kilógott volna az anyag hangulatából – viszont tökéletesen beleillik abba a zenei világba, amit a 'maradék' dalok képviselnek. Azok ugyanis mind súlyosabbak, brutálisabbak. Szóval simán bemehetnének holnap a stúdióba, és felvehetnénk egy keményebb, zúzóssabb albumot ezekből – és biztos vagyok benne, hogy iszonyú jó lenne.”

Közösen írtátok a dalokat vagy mindenki saját maga dolgozik?

„Alapvetően az első dolog, amit megtanultunk, hogy ne próbáljunk meg mindannyian együtt ötletelni a próbateremben, mert az végtelen ideig tart. Kb. tízszer hatékonyabbak vagyunk, ha mindenki otthon, nyugalomban dolgozik, a saját időbeosztásában, az ideális környezetben. Rádásul a zenekar fele igazi éjjeli bagoly. Weiki és én például vámpírok vagyunk, ahogy Kai is, szóval nálunk az alkotói időszak este tíztől reggel hatig tart, míg a többiek inkább nappal kreatívak. De persze most csak az ötletgyűjtésről beszélünk, mert az ötleteket később már közösen, zenekarként nézzük át. Összejövünk, és sorra vesszük a töredékeket, refrénötleteket, fél dalokat stb. És ez remekül működik így. A sok ötlet közül kiválasztjuk a legjobbkat, mindenki hozzátesz egy kicsit, aztán aki hozta, az hazaviszi és tovább melózik rajta, amíg kész nem lesz egy demo. Így állt össze végül nagyjából 25 dal. Onnantól már együtt döntöttük el, mi tetszik igazán, és mi kevésbé. Most rengeteg dalunk maradt

„MINDEN DALSZERZŐNK RENGETEG JÓ DALT ÍRT, AMIK MÉG A FIÓKBAN VANNAK, DE EGYSZERŰEN NEM FÉRTEK RÁ ERRE AZ ALBUMRA.”

a végére, és egyik se volt gyenge, mégis ki kellett szórni a felüket. Igazi luxusprobléma.”

És azt hogyan döntitek el, hogy melyik részt ki éneкли?

„Legutóbb Michael és én majdnem négy napot ültünk a producer csapatunkkal, agyaltunk, átnéztük a dalszövegeket, hogy ezt kitaláljuk. Elvesztgettük rá rengeteg időt. Most úgy voltunk vele, hogy ez baromi unalmas, nem akarjuk megint ezt csinálni. Szóval Michael is elénekelt az összes dalt, meg én is, aztán lementünk a tengerpartra, és hagytuk, hogy a menedzsment döntsön. Ez sokkal jobb volt így. Mi csak énekeltünk, a többit meg rájuk hagytuk.”

Szóval soha nincs köztetek feszültség abból, hogy mondjuk ugyanazt a refrént mindketten énekelni akarjátok?

„Inkább olyan volt, úgy az énektémák 10%-ánál kb., hogy Michael mondta, hogy az adott rész nem kényelmes neki, nem szeretné, inkább énekeljem én. De fordítva is vannak ilyenek. Például a Universe című dal egyik refrénje olyan, hogy el sem tudom képzelni, hogy én énekeljem, mert abszolút Michael stílusához passzol. Az én hangom sokkal keményebb, sokkal ordítóssabb, sokkal rockosabb. Szóval azt mondtam neki: »Michael, ezt neked kell énekelned, mert itt egy tisztább hang kell.« Ha én énekelném, akkor metálosabb lenne, de nem lenne olyan előkelő, mint Michael előadásában. Michael hangjának az eleganciájára van benne szükség. Nem az a cél, hogy 50-50 legyen a felosztás; ha a dal az egyikünk hangját követeli meg, akkor az fogja énekelni. Ha a zenekar jobban szól így,

akkor szívesen beáldozom bármelyik dalt. Nincsenek egóproblémák az énektémák felosztásánál. Vannak persze viták, de ezeket mindig ki tudjuk beszélni.”

Októberben indul a turné, készülsz már rá?

„Persze, ahogy mindig, próbálom a legjobbra kihozni magamból és egészségesnek maradni. Néha lemegyek a tengerpartra, és ott csinálom a gyakorlatokat. Van egy kis edzőtermem, egy evezőgépem, és itt a medencém is. De be kell valljam, még mindig lusta vagyok, viszont muszáj aktivizálnom magam. Még pár hét, és végre mehetek a próbaterembe én is. Michael és én ugyanis most még ki vagyunk zárva. Nem akarják a többiek, hogy ott legyünk, mert amikor énekelünk, nem tudnak annyira a zenére koncentrálni. Amikor új dalokat kell összepróbálni, jobb, ha az elején nincsenek énekesek a teremben. De augusztus végén már mi is csatlakozunk.”

Nemrég láttam a Running Wildot élőben, Rock 'n' Rolf pedig azt mondta, számára már egyre nehezebb hatvan felett a koncertezés, ezért tulajdonképpen egyfajta búcsúturné van most. Ti még nem terveztek ilyesmit, ugye?

„Nem, én mindig azt mondom, hogy a színpadon tervezem kilehelni a lelkem. Az idoljaim még mindig színpadon állnak. Ozzy ugyan most búcsút intett (*az interjú még Ozzy halála előtt készült*), de a Black Sabbathnál sosem tudni, egy másik énekesrel még folytathatják. Mind 75 fölött vannak, de még mindig nyomják. Ráadásul, mivel nálunk két énekes van, sokkal könnyebb a dolgunk. Így azért könnyebb túlélni egy kétórás koncertet, mintha mindent egymagadban kell énekelni.”

„AKKOR VAGYOK A LEGBOLDOGABB, AMIKOR MICHAEL IS EGÉSZSÉGES ÉS JÓ FORMÁBAN VAN.”

Ha már felmerült Ozzy! Tudom, hogy az első zenekarod neve Paranoid volt, szóval gondolom, régóta nagy rajongó vagy. Nézted esetleg a birminghami koncert streamjét?

„Persze. Sajnos személyesen nem volt lehetőségem részt venni rajta, mert túl sokáig vacilláltam. Vártam három napot, és csak akkor hívtam a menedzsmentet – régebben együtt dolgoztunk az Iron Maiden menedzsmentjével. Ők meg mondták, hogy »Andy, sajnálom, de ezt felejtse el.« Három óra alatt minden jegy elkelt, mindent eladtak.”

Bár nagyon szeretem a korai Helloween-albumokat, úgy érzem, az utolsó turnén egy kicsit túl nagy hangsúlyt kaptak ezek, és túl kevés dal került be a veled felvett lemezekről. Tervezték ezen változtatni a következő turnén?

„Igen, lesz két-három új Deris-dal, így most egy kicsit jobb lesz az arány. Illetve, ha jól emlékszem, a menetrend szerint a koncert valószínűleg 15 perccel hosszabb is lesz, így lesz lehetőségünk pár ritkábban játszott dalra is. Persze a nagy slágereket muszáj eltolni, hiszen a többség igényét ki kell elégíteni, de ha marad így is idő, akkor be tudunk csempészni pár ritkaságot is. Persze ez függ az adott helyzettől is. Például, előfordult olyan is, hogy úgy éreztem, aznap valami gond van a torkommal, ezért megkértem Michaelt, hogy énekeljen többet. De voltak olyan koncertek is, ahol Michael nem akart annyit énekelni, és sokan panaszkodtak, hogy túl sok Deris-dal szól.

Meg volt három koncertünk, amikor Michael nélkül játszottunk. Az iszonyú kemény volt, mert nekem kellett az összes dalt elénekelnem, ami egyáltalán nem könnyű. Mostanában már hozzászoktam, hogy Michael ott van mellettem, és együtt énekeljük a klaszikusokat, mint mondjuk az Eagle Fly Free. Az ilyen dalok ugyanis alapvetően elég megterhelőek nekem. Meg tudom ezeket csinálni persze, de nagyon koncentrálnom kell. Én viszont az a srác vagyok, aki nem csak énekelni akar, hanem kontaktust akarok létesíteni a közönséggel is. Nézem az emberek szemét, megérintem őket, jól érzem magam velük. Amint viszont nehéz dalok jönnek, koncentrálnom kell az éneklésre, és ilyenkor eltávolodom a közönségtől, ami azt is eredményezi, hogy nem tudom annyira élvezni a koncertet. Szóval akkor vagyok a legboldogabb, amikor Michael is egészséges és jó formában van.”

Van olyan dal a veled készült lemezekről, amit ezer éve nem játszottatok és szeretnétek újra elővenni?

„Igen, ilyen például a Hey Lord meg a We Burn. Tudod, ilyen régi rockos, húzós témák. Soha nem felejttem el az első brazil koncertünket 1998-ban, amikor a We Burn nyitotta a bulit. Egymásra néztünk, egyszerre félelemmel, örömmel és mindenféle érzéssel a szemünkben, mert a refrénnél már alig hallottuk, amit játszunk. Az emberek olyan hangosan üvöltöttek, hogy nem hallottuk tőle egymást. Azt néztük, Dani mit dobol, hogy tudjuk, hol tartunk a dalban. Soha nem hallottam még ötvenezer embert egyszerre énekelni vagy kiabálni úgy, mint ott. Szóval igen, talán hét-nyolc dalt vissza fogunk hozni, amiket nagyon régen nem játszottunk.”

2000-ben közreműködöttél az Ayreon Flight of the Migrator című albumán. Idén szeptemberben Arjen Lucassen néhány koncertet ad az Ayreon 30. születésnapja kapcsán. Felmerült, hogy te is része legyél a dolognak?

„Nem, tutira nem. Sajnos mi akkor pont a turnés próbák közepén tartunk majd, szóval lehetetlen lenne részt vennem benne.”

Három szólóalbumod is megjelent már, de az utolsó ezek közül is több mint tízéves. Tervezel újabbat a jövőben?

„A közeljövőben nem. Szerintem, ha lesz még szólóalbum, akkor az a búcsúlemezem lesz. De remélhetőleg ez még legalább 15 évnye van.”

Hadd kérdezzek valamit a régi bandádról, a Pink Cream 69-ről! Még mindig nem ástátok el a csatábárdot a többiekkel?

„Ó, dehogynem. A basszusgitáros, Dennis Ward például már hat éve hangmérnökként dolgozik a Helloweenel, a dobos, Kosta Zafiriou pedig vagy húsz éve a menedzsmentben dolgozik.”

Arra nincs esély, hogy újra összeálljatok, akár csak pár koncertre?

„Sajnos ez lehetetlen, mert a Pink Cream gitárosa, Alfred Koffler a betegsége miatt már nem képes játszani: részlegesen lebénult a két legfontosabb ujján. Maximum helyettes gitárossal lehetne színpadra állni, de az már nem lenne ugyanaz, nem látnám értelmét. Szóval a PC 69 reunion nem fog megtörténni.” **HW**

Ha az évfordulós Icon 30 albumot nem számoljuk, akkor több mint öt éve nem adtak ki új nagylemezt. Miért kellett ennyit várnunk az új dalokra?

„Erre csupán egyetlen magyarázat van, a pandémia. Mivel az előző albumunkat, az Obsidiant pont a pandémia kezdetén adtuk ki, ezért sokáig nem tudtunk vele turnézni. Meg kellett várnunk a lezárások végét, ami két évet vett el az életünkéből. Ha nem lett volna a pandémia, akkor a normál menetrend szerint haladtunk volna, ami azt jelenti, hogy általában háromévente jelentkeztünk új albumokkal. Az öt év persze telt nem el tétlenül, volt két mellékprojektünk, illetve már két éve volt egy fél albumra való dalom, de azok nem tetszettek, így kidobtam őket.”

Kidobtál egy fél albumnyi megírt dalt?

„Igen, az összes ment a kukába. Körülbelül egy éve kezdtem el újra dolgozni, s akkor már azok a dalok születtek meg, amelyeket az új albumon hallhatsz.”

Az Ascension meghallgatása után az volt az első gondolatom hogy ezúttal is nagyon változatos albumot készítettetek, de mintha most erősebb lenne benne a korai doom/death vonal. Ez tudatos döntés volt a részletekről?

„Nos, ha belegondolok, valóban fellelhető benne pár stílus, így a doom metal is, de nálam ez nem úgy működik, hogy előre eltervezném, vagy tudatosan gondolkodnék ilyenmin, miközben írom a dalokat. Persze, az igaz, hogy minden album előtt beszélgetünk arról, hogy mit és hogyan szeretnénk, hiszen nem volna jó saját magunkat másolni albumról albumra. Ezzel azonban csak a kereteket jelöljük ki, maga a dalszerzés nem ennyire előre megtervezett módon történik. Én nem tudok dalszerzés közben arra gondolni, hogy az adott témát milyen módon kellene kibontanom. Az alkotás folyamata egyértelműen spontánabb tevékenység ennél. Amikor dalokat írok, akkor a riffekre összpontosítok és a harmóniákra, s persze ott van mögöttem az a több évtizedes tapasztalat és gyakorlat, amit nem tudok, de nem is akarok kiiktatni a gondolkodásom-

PARADISE LOST

mennybemenetel

Ascension címmel tizenhetedik stúdióalbumát jelenteti meg szeptember 19-én a doom/death irányvonalról indult, de az évtizedek során elég változatos utat bejárt Paradise Lost. Ugyan a brit zenekar két éve kiadott egy nagylemezt, az azonban még nem új dalokat, hanem a klasszikus Icon album újrafelvett hanganyagát tartalmazta. Mindez azt is jelenti egyben, hogy a Paradise Lost öt év szünet után lepi meg rajongóit új szerzeményekkel. A gitáros-zeneszerző Greg Mackintoshnak – aki producere is az új albumnak – Gyuricza Tamás Marcell tette fel kérdéseit.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: VILLE JURRIKKALA, ZENEKARI ARCHÍVUM

ból. Számomra természetes, hogy a doom metal és az akusztikus dolgok is hozzátartoznak a Paradise Lost zenei világához.”

Azt mondod, nem akarjátok saját magatokat másolni albumról albumra. Akkor az Ascensiont nem is nevezné az Obsidian folytatásának?

„Nem, egyértelműen nem. Őt évtől el a kettő között, szóval volt időnk gondolkodni azon, hogy merre mozduljunk tovább. Ennek lett következménye az is, amit az imént mondtam már, hogy egy fél albumnyi dalt kidobtam. Úgy voltam velük, hogy túlságosan emlékeztetnek az Obsidian hangulatára, miközben tisztában vagyok vele, hogy az emberek minden évben más és más szeretnék hallani. Szóval újragondoltam mindent, és ennek lett eredménye ez a tíz dal. Amit az Ascension albumon hallasz, az beleillik a Paradise Lost munkásságába, de nem folytatása az előző lemeznek.”

Eddig három dalt tettetek közzé az albumról, a Silence Like the Grave volt az első kislemez, ezt követte a Serpent on the Cross, majd jött a Tyrants Serenade. Mindegyik remek dal, de szerintem a Salvation túltesz valamennyin. Neked van kedvenc dalod az albumról?

„Most mondtad ki a címét. Nagyon szeretem az olyan témákat, mint a Salvation, egyszerűen imádom a doom metalt, de nem lehet egy teljes albumod csak efféle dalokból. Tudod, ha minden dal súlyos, akkor egyiket sem érzed igazán annak. Ha minden dal lassú, akkor elvesztik a lényegüket, unalmassá válnak. Szóval igen, beletaláltál, nekem is a Salvation a kedvencem. Rémlik, mintha a kiadónk mondott volna olyasmit, hogy karácsonyra van tervük vele. Talán készítenék hozzá egy videót, vagy valami ilyesmiről volt szó.”

A zene hangulata és az énekes Nick Holmes szövegei nagyon szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Meg szoktátok beszélni, hogy miről írja Nick a szövegeit?

„Igen. Szoktunk beszélgetni arról, hogy mi jár a fejekben, amikor zenét írok. Nick kivételes tehetségű szövegíró és énekes. Belelát a lelkedbe, megálmodja képekkel, hogy mire is gondolsz, majd szavakba önti mindezt. Ennek köszönhetően nemcsak hallod, amiről énekel, de neked is képeket varázsol az elmédbe. Amikor az első kislemezdalról, a Silence Like the Grave-ról beszélgettünk, annyit mondtam neki, szerintem ehhez a zenéhez valami háborús szöveg illene igazán. Ezt az ötletet vitte tovább azáltal, hogy elkezdett vizionálni egy birodalom felemelkedéséről és bukásáról. Arról, hogy bár az emberiség már nagyon sok mindent átél, de mintha nem akarna belőle tanulni. S aztán megalkotta ezt a zseniális szöveget. Ami tehát a kérdésedet illeti, igen, szoktunk róla beszélni, és általában a zene az, amiből a dalszövegek írásánál Nick kiindul. S miután az Ascension zeneileg igencsak sokszínű, így szerintem a dalszövegek is most a legválogatosabbak.”

Az Ascension album borítója szintén nagyon illik a zene hangulatához. Jól tudom, hogy ezúttal egy régebbi festményt használtak borítóképnek?

„Igen, ez egy régi festmény, egy XIX. században élt brit festő és szobrász, George Frederic Watts műve. Court of Death a címe, s nagyon régóta van belőle egy másolatom, ami ott lóg a lakásom falán. Eleinte nem volt vele semmi tervem, csupán nagyon szerettem ezt a képet, de aztán egy alkalommal megkérdeztem a menedzsmentünket, látnak-e lehetőséget arra, hogy valami módon felhasználjuk. Nem fogod elhinni, de egy ott dolgozó lány azt válaszolta, hogy néhány napja volt egy kiállításon, ahol látta a festmény eredetijét. Felhívta a galériát, és megkérdezte, engedélyeznék-e, hogy szerepeljen ez a festmény az albumunk borítóján, mivel mi úgy gondoljuk, hogy illene hozzá. Ilyen egyszerű volt az egész. Nem tudom, hogy a festő mire gondolt,

amikor a képet elkészítette, de nekem olyan érzésem van vele kapcsolatban, mintha a középén látható figura megtestesítené mindazt, amit az Ascension kifejezés jelent számomra.”

Az Ascension a tizenhetedik albumotok. Amikor indult a Paradise Lost, számítottátok rá, hogy ilyen hosszú és ennyire tartalmas karriert fut be a zenekar?

„Egyáltalán nem. Valahogy úgy voltam vele, mint a legtöbb fiatal. Meg voltam győződve arról, hogy 26 éves koromra már halott leszek. Amikor még fiatal vagy, nem nagyon gondolsz tovább, mint a holnap. Én sem tettem soha. Anyám is mindig azt mondta, hogy a mának éljek, mivel a másnap túl nehezen jön el. Szóval soha sem gondolkodtam túl előre, és most is csak a jelennek élek.”

Mi volt az a pillanat, amikor először érezted úgy, hogy volt értelme zenéléssel foglalkoznod?

„Erre nincs konkrét válaszom. Mindig is kreatív voltam, már az iskolában is. Mindig nagyon érdekelt a művészet, egyre csak azon agyaltam, hogy miként képes az emberi elme ilyen kreatív dolgokra. Amikor gyermekként kapcsolatba kerültem a zenével, már akkor tudtam, hogy nemcsak hallgatni akarom a zenét, és élvezni, hanem magam is alkotni szeretnék. Ezért valószínűleg nagyon korán, de nincs olyan esemény vagy egy időpont, amihez kötni tudnám.”

Arra sincs válaszod, hogy mit tartasz az eddigi karriered csúcspontjának?

„Talán azt, hogy volt lehetőségem olyan emberekkel, olyan zenészekkel találkozni, akikre felnézek. Igen, ezt pozitív élményként éltem meg. Például azt, amikor 1995-ben először turnéztunk Ozzyval. Már annak a tudata is nagyszerű érzés volt, hogy együtt turnézhattunk vele, de amikor kijött az öltözőjéből, és találkozott vele, az minden mást felülírt. Ugyanezt éreztem akkor is, amikor először játszhattunk a Black Sabbathtal. Igen, szerintem az egy nagyszerű dolog, ha találkozhatasz a példaképpiddel.”

Térjünk rá a zenekar aktuális felállítására. Visszatért a dobos Jeff Singer, aki 2007-2008-ban volt már Paradise Lost tag, de turnézenészként ugyancsak dolgozott veletek éveken keresztül. Ő akart visszajönni, vagy ti hívtátok?

„Mindig vissza akart jönni hozzánk. Annak idején magánéleti dolgok miatt távozott, hiszen amikor először csatlakozott a zenekarhoz, akkor még nem volt családja, most meg már van három gyermeke is. Szóval azért hagyta ott a zenekart, hogy a gyermekeivel lehessen, de közben többször jelezte, hogy nagyon szívesen visszajönné, amint felnőnek a gyermekei. Turnédobosként többször kíségtett minket, és most, amikor láttuk, hogy megint szükségünk lesz egy új dobosra, ő volt az első, akire gondoltunk.”

Jól tudom, hogy az új albumot még az előző dobos, Guido Zima játszotta fel? Ezek szerint ő már a stúdiómunkák után távozott?

„Igen, úgy történt minden, ahogy mondod. Guido remek srác, és nagyon jó dobos is, de emberileg nem illett a zenekarba. Sok problémája volt a csapattal, és ez rányomta bélyegét a munkára. Amikor stúdióban voltunk, még inkább a felszínre törtek ezek a feszültségek, el is húzódtott miattuk a munka. Három hetet töltöttünk stúdióban, egyetlen korábbi albumunk felvételei sem tartottak ennyi ideig. Sajnos, nem igazán jó Guido természete, sok gondunk volt a magatartásával. Egyre inkább éreztük, hogy nem illik a zenekarba. Tudod, amikor turnézol, és hetekre össze vagy zárva valakivel, akivel nem igazán jössz ki, annak csak rossz vége lehet. Mi pedig nem akartunk folyamatosan veszekedni.”

Érdekes ez a dobos szituáció, hiszen négyen alapítás óta, lassan már negyven éve dolgoztok együtt, ám a dobos posztján elég sok tagcsere volt. Emberileg vagy zeneileg is ennyire bonyolult ez a helyzet?

„Mindig más okai voltak a váltásoknak. Az első dobosunk, Matt (*Matthew Archer*) az iskolatársunk volt. Egy régi barát, akivel együtt kezdtük a zenekart. Zenészként azonban nem volt képes velünk együtt fejlődni, így meg kellett kérnünk, hogy távozzon. Ő abba is hagyta a zenélést. Aztán jött Lee (*Lee Morris, most a Magnum tagja*), vele szemben ugyancsak emberi, személyes problémák merültek fel. Egy kicsit őrült fazon volt. Adrian, a harmadik dobosunk (*Adrian Erlandsson, többek közt az At The Gates, valamint a The Haunted tagja*) visszament az első zenekarába. Jeffnek pedig a gyermekei voltak a fontosak, ő azért lépett ki. Szóval minden tagcsere mögött más-más történet áll.”

Az Ascension albummal ősszel indultok turnéra, és jöttök vele Budapestre is. November elsején, vagyis Mindenszentek napján léptek fel nálunk, ami a lehető legjobb alkalom egy Paradise Lost koncerthez. Neked mi erről a véleményed?

„Nos, erre mit is mondhatnék? Budapestről nagyon jó emlékeim vannak. Nagyon sokszor voltam már ott, és nemcsak a Paradise Lost miatt, magánemberként, nyaralás alkalmával is. Nagyon várom a turnét, imádom az őszt és a telet, szóval nagyon is kedvemre való, hogy ősszel fogunk útnak indulni. Ez lesz az első szakasza az európai turnénknak. Három részből áll majd, a következő jövőre lesz, a harmadik pedig valamikor később.”

Kérdeznék az Icon 30 albumról is, ami az eredeti Icon megjelenésének harminc éves jubileumára készült el. A kiadó szorgalmazta a megjelenését, vagy ti ötletetek volt?

„Egyértelműen a mi ötletünk volt, de a kiadó is támogatta az elképzelést. Az egész onnan jött, hogy kaptunk felkérést néhány speciális koncertre az évforduló kapcsán. Felmerült, hogy ezekhez készíthetnénk speciális termékeket, majd egészen odáig eljutottunk, hogy akár újra ki is adhatnánk az albumot a jubileumra. Úgy voltunk vele, hogy miért ne, mivel az Icon nagyon fontos szerepet játszott a zenekar karrierjében. Ráadásul az Obsidian már évekkel előtte megjelent, az új album pedig még sehol sem volt, így az idő is pont alkalmas volt rá. Szóval nem a kiadó akarta, hiszen nagyon jó helyzetben vagyunk náluk, sosem éreztünk olyasmit, hogy sürgetnének bennünket egy új album miatt, mondván, hogy már négy éve nem csináltatok semmit. Amikor a kiadó elkezdte intézni hozzá a jogi hátteret, kiderült, hogy nem mi birtokoljuk az Icon kiadási jogait. Ez az egyetlen Paradise Lost-album, ami nem a miénk. A régi kiadó pedig nem engedte, hogy újból megjelentessük, de ahhoz sem járult hozzá, hogy az eredeti borítót használjuk. Ezért kellett a dalokat újra feljátszanunk, és új borítót is készítenünk hozzá.”

Véleményem szerint a Gothic, a Shades Of God vagy akár a Draconian Times hasonló mestermű, mint az Icon. Lehetséges, hogy azokból is készül majd új verzió?

„Nem gondolnám. Az Icont csak azért vettük fel újra, mert a jubileumi kiadáshoz nem használhattuk az eredeti felvételeket. Az Icon 30 albummal nem az volt a szándékunk, hogy helyettesítsük vele az eredetit, éppen ellenkezőleg. Azt mondjuk, hallgasd meg ezt az új albumot, és ha tetszett, akkor keresd meg az eredeti verziót, és ismerkedj meg azzal is.”

A beszélgetésünk elején említetted, hogy az Obsidian és az Ascension albumok megjelenése közötti öt évben volt két mellékprojektetek is. Úgy gondolom, ezek közül az egyik a Host lehet, amit nagyon jól fogadott a közönség. Ennek lesz folytatása?

„Igen, valóban a Host volt az egyik olyan projekt, amire utaltam. A másik pedig a Strigoi, amiben nemcsak gitározom, hanem énekelek is. A Host szólóprojektnek indult, amivel

a pandémia alatt kezdtem el foglalkozni. Amikor a dalok nagy részét megírtam, megkérdeztem Nicket, hogy nem akarna-e egy kicsit segíteni, mert egyre csak gyűltek a teendők a fejem felett. Tetszett neki az ötlet, benne volt, ezért elküldtük a dalokat a menedzserünknek, ő pedig továbbküldte néhány kiadónak. A Nuclear Blast azonnal le is csapott rá, így ki is adták. Egyáltalán nem tudtuk, hogy mire számíthatunk, én arra fogadtam volna, hogy az embereket már kevésbé érdekli ez a fajta zene, de szerencsére nem így lett. Engem tényleg meglepett, hogy mennyire megszerették. Még az is felmerült, hogy jó lenne turnézni azzal a az anyaggal, de végül semmi sem lett belőle, meg nem tudunk időt találni rá. Nem tudom, mi lesz a folytatás, még az is lehet, hogy az év végén felé elkezdek dalokat írni egy újabb Host albumhoz.”

A Vallenfyre végleg a múlté?

„Igen. 2018-ban megvolt az utolsó koncertünk. A Vallenfyre egy rövid életű dolognak indult, eredetileg az apám halála miatt. Az utolsó koncert előtt körülbelül egy héttel anyám is távozott, így aztán úgy voltam vele, hogy olyan ez, mint egy könyvnek a lezárása. A tökéletes vég. A Vallenfyre tehát egy olyan fejezete az életemnek, amit szeretnék a múltban hagyni.”

Az utóbbi időben egyre több gitáros készít szólóalbumot. Te nem tervezel ilyet?

„Nem, egyáltalán nem, legalábbis most nem. Amit meg akartam, vagy meg szeretnék mutatni a világnak, arra megvolt, és meg is van a lehetőségem. Ott van a Paradise Lost, bőven elég nekem az. Vagy ha nem, akkor vannak az említett projektek. Talán egyszer lesz majd inspirációm hozzá, de most nem érzek rá semmi késztetést. Csak azért pedig nem szeretnék kiadni szólólemezt, hogy legyen. Ha az embernek nincs inspirációja ahhoz, amit csinál, akkor nincs értelme. Azt azonban most még nem tudhatom, hogy mi lesz pár év múlva.” **HW**

CONCERTO MUSIC PRESENTS BY ARRANGEMENT WITH K2 AGENCY

SLEEPLESS EMPIRE

Lacuna Coil

SPECIAL GUESTS

NONPOINT

EU/UK TOUR 2025

Rock 1

CONCERTO MUSIC

2025. 10. 28.

BUDAPEST - BARBA NEGRA

THE WARNING

MEXIKÓI FELÁLLÁS

Ritkán látni, hogy három mexikói fiatal lány ilyen gyorsan és látványosan tör előre a rockszíntéren; a The Warning azonban megmutatta, hogy tehetséggel és kitarással mindent el lehet érni. A testvérekből álló banda a Youtube-on többmillió nézettségű feldolgozásokkal robbant be a köztudatba, és azóta olyan legendák előtt játszott, mint a Guns N' Roses, a Muse vagy a Foo Fighters. Hihetetlenül fiatal koruk ellenére már négy lemezt tudhatnak maguk mögött, és az elmúlt évtizedben megállás nélkül dolgoztak azért, hogy mára a rock egyik legnagyobb reménységeként emlegesék őket. A cseh Rock for People fesztiválon sikerült elcsípnünk Danielát, a karizmatikus énekes-gitárost, és Alejandrát, a lehengerlően magabiztos basszusgitárost, akikkel olyan témákat érintettünk, amelyekből nemcsak zenei pályafutásukat, hanem személyesebb oldalukat is kicsit jobban megismerhetjük.

SZÖVEG: KISS DANIELLA • FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

Azok számára, akik most hallanak először a The Warning zenekarról ezen az interjún keresztül, hogyan jellemeznétek magatokat és a zenéteket?

Daniela: „Nos, az első dolog, amit érdemes tudni rólunk, hogy mi három nővér vagyunk Monterreyből, Mexikóból. Imádjuk a rockzenét és imádunk a színpadon lenni. A saját dalainkat leginkább erőteljesnek és energikusnak szoktuk leírni. Ha eljössz egy koncertünkre, biztosan arra kérünk majd, hogy ugrálj, tapsolj és üvölsz.”

Minden úgy indult, hogy csak a szobátokban jammeltetek testvérekként. Gondoltátok volna, hogy egyszer ilyen lendülettel és népszerűséggel fogjátok bejárni a világot?

Daniela: „Egyáltalán nem! Az egész egy álommal kezdődött, amikor még egészen kicsik voltunk. Valójában már majdnem 11 vagy 12 éve zenélünk együtt. Akkoriban csak gyerekek voltunk, úgyhogy az, hogy most a világot járjuk a saját zenénkkel, tényleg egy valóra vált álom. Nagyon boldogok vagyunk.”

Hogy jött az ötlet, hogy zenekart alapítsatok? Támogattak ebben a szüleitek?

Daniela: „Nagyon természetesen alakult így. Mindannyian játszottunk a saját hangszerünkön, csak külön-külön, de amikor először zenéltünk együtt, minden megváltozott. Azonnal megvolt az összhang, nagyon különleges érzés volt. A szüleink pedig kezdettől fogva támogattak minket. Mindig arra bátorítottak, hogy kövessük az álmainkat, de közben azt is hangsúlyozták, hogy szívvel-lélekkel küzdjünk is értük. Azt mondták: »Ha turnézni akartok a világ körül, akkor gyakorlatok kell! Csak így fog összejönni!« Szóval ők mindig is a legnagyobb támogatóink voltak. Sokan azt hiszik, hogy ők is zenészek, de valójában nem. Egyszerűen csak imádják a zenét, így nálunk mindig szólt valami otthon, de mi vagyunk az első zenészek a családban.”

Elképesztő utat tettetek meg a népszerű feldolgozásoktól a nemzetközi színpadokig. Mi volt szerintetek az a fordulópont, ami igazán elindított titeket?

Daniela: „Volt néhány kulcsmomentum. Az egyik ilyen pillanat az volt, amikor a Youtube-on először felkapták a feldolgozásainkat – különösen az Enter Sandmant –, ami rengeteg figyelmet hozott nekünk. Amikor aztán saját dalokat kezdtünk írni, velünk maradtak azok, akik a feldolgozások révén ismertek meg minket, és végig támogattak minket ezen az úton. Onnantól kezdve szépen lassan növekedtünk tovább.”

Alejandra: „Szerintem az igazi áttörés akkor jött el, amikor kezdtünk saját dalokat írni. Ott indult be igazán minden, a nemzetközi áttörést pedig a Muse hozta meg, amikor meghívtak minket, hogy lépjünk fel előttük Európában. Azóta meg már az egész világon turnézunk – elképesztő érzés.”

Milyen köztetek a dinamika a zenekarban? Vannak kreatív nézeteltérések, vagy inkább szupererő, hogy testvérek vagytok? Sosem aggódtatok, hogy esetleg eltávolodtok egymástól, mint néhány más testvérpár a zeneiparban?

Daniela: „Természetesen vannak vitáink, főleg kreatív kérdésekben. De az, hogy nővérek vagyunk, valójában sokkal jobbá teszi a helyzetet, hiszen így teljesen őszinték lehetünk egymással, és ez rengeteget segít.”

Alejandra: „Abszolút. Nekünk ez a természetes, hiszen sosem voltunk más zenekarban, csak egymás-

sal. Őszintén szólva, semmiért nem cserélném el ezt. Szerintem tökéletesen működik köztünk a dinamika, nagyszerűen együtt tudunk dolgozni.”

Daniela: „Egyébként sosem aggódtunk azon, hogy eltávolodnánk egymástól. Nagyon jól kijövünk, és pontosan tudjuk, mennyire fontos a kommunikáció. Ha valami nehézséget élünk meg – akár érzelmileg, akár a turné alatt, vagy ha épp honvágyunk van – beszélünk róla. Mindig odafigyelünk egymásra, és ez tartja egészen a kapcsolatunkat.”

Egy női testvértrío vagytok egy olyan színtéren, amit még ma is többnyire férfiak uralnak. Mi az, ami leginkább meglepi az embereket azzal kapcsolatban, hogy nők vagytok a rockzenében – akár a színpadon, akár azon kívül?

Daniela: „Hát, ezt mi is szeretnénk tudni! (nevet) Mindenki a sztereotípiákról beszél, de számunkra teljesen természetes volt, hogy lányként rockot játszunk. Gyerekként kezdtük, és számunkra teljesen normális volt, hogy nők vagyunk a színpadon – hiszen mi ott voltunk, csináltuk a dolgunkat.”

Alejandra: „Igen, amíg mások fel nem hívták rá a figyelmünket, eszünkbe sem jutott, hogy ez szokatlan lenne. Mindig ott voltunk egymásnak, és példaképként tekintettünk olyan zenekarokra, mint a No Doubt, a Paramore vagy a Halestorm – szóval mindig voltak női előadók, akik inspiráltak minket. Csak akkor kezdtünk el ezzel foglalkozni, amikor fesztiválokon meg-

kérdezték tőlünk, nem furcsa-e nőként rockzenésznek lenni. Őszintén szólva nagyon örülünk, hogy egyre több nő kap lehetőséget — nemcsak a színpadon, hanem a technikai stábben, a médiában, a háttérben is. Sokkal többen vannak jelen most, és jó látni, hogy változik a helyzet. Reméljük, eljön az idő, amikor ez már nem lesz külön téma, hanem teljesen természetes lesz.”

Daniela: „Ha mi is hozzájárulhatunk ahhoz, hogy ez az irány tovább erősödjön, az megtiszteltetés számunkra. Nagyon örülünk, hogy részesei lehetünk a változásnak.”

A legutóbbi, Keep Me Fed című albumotok hatalmas fejlődést mutat. Milyen témákat szerettetek volna ezalkalommal leginkább kifejezni?

Daniela: „A Keep Me Fed egy nagyon különleges folyamatban született. Turnék között írtuk, rendkívül kaotikus időszakban – rövid stúdióidőszakok váltották egymást a folyamatos utazással, így rengetegféle érzelm került bele. Számunkra mindig az a legfontosabb, hogy szívből írjunk, őszintén és hitelesen. Ez volt az első album, ahol hagytuk magunkat sebezhetőbbnek

lenni, és sokkal személyesebb szemszögből írtunk. Gyerekként kezdtünk zenélni, és mostanra rengeteg turné, élmény és tapasztalat gyűlt össze, amit ki akartunk fejezni a dalokban. Már most alig várjuk, hogy a következő lemez mit hoz ki belőlünk.”

Kik voltak azok az előadók vagy zenekarok, akik igazán formálták a hangzásotokat? Akad olyan zenei hatás, amire kevesen számítanának?

Daniela: „Büszkék vagyunk arra, hogy nagyon sokféle zenét hallgatunk, és szerintem ezért is olyan sokszínűek a dalaink. Mindig is szerettünk kísérletezni a saját hangzásunkkal. A legutóbbi album előtt például sok Royal Bloodot és Muse-t hallgattunk – főleg, mivel velük turnéztunk, így ők nagy hatással voltak ránk.”

Alejandra: „A dobosunk, Paulina, rengeteg klasszikus zenét hallgat. Volt idő, amikor sok K-pop is szerepelt a lejátszási listánkon – igazából még most is –, meg természetesen rengeteg rock is, mint például AC/DC, Queen, Metallica, Guns N' Roses. Mindaz, amit valaha hallgattunk, hatással volt a zenénk, és valamilyen módon beépült a dalainkba.”

Már négy nagylemezzel és számos fellépéssel a hátatok mögött, inkább a stúdiózást vagy a turnézást szeretitek jobban?

Daniela: „Őszintén szólva, a hangulatotmtól függ. Mindkettőt imádom.”

Alejandra: „Ugyanígy vagyok vele. A stúdióban teljesen elmerülhetünk az alkotásban, a felvételekben, a produceri munkában – ez egy nagyon kreatív folyamat. Turnén viszont együtt lehetünk a csapatunkkal, sokszor még egy kis városnézésre is jut idő, és új helyeket fedezhetünk fel. Mindkettőnek megvan a maga varázsa.”

Daniela: „Színpadon lenni pedig igazi energialöket és új lendületet ad annak, amit csinálunk.”

Személyesebb témáknál maradva, mi az, amin a rajongók a leginkább meglepődnének veletek kapcsolatban?

Daniela: „Nem is tudom...talán az, hogy valójában nagyon nyugodt banda vagyunk. Sokan mondják, hogy teljesen mások vagyunk a színpadon kívül. Ott inkább vadnak tűnünk, de azon kívül elég lazák vagyunk.”
(nevet)

Mik a terveitek az év hátralévő részére?

Daniela: „Jelenleg európai fesztiválokon lépünk fel, aztán irány az Egyesült Államok, ahol saját headliner turnénk lesz, amit már nagyon várunk. Utána újra stúdióba vonulunk. Már előre lefoglaltunk egy kreatív időszakot, hogy az új dalokra koncentrálhassunk. Még nincs konkrét megjelenési dátum, de remélhetőleg az album jövőre érkezik – legalábbis ez a cél. Most viszont minden időt arra fordítunk, hogy a lehető legjobb anyagot hozzuk össze. Már most izgatottak vagyunk, hogy mit fogunk kihozni magunkból.”

Számíthatunk arra, hogy a The Warning a közeljövőben Magyarországon is fel fog lépni?

Alejandra: „Úristen, imádnánk ott játszani! Még sosem jártunk Magyarországon, de abszolút rajta van a listánkon. Beszélünk majd az ügynökeinkkel, és remélhetőleg sikerül megvalósítani!” **HW**

WHAT LIES WITHIN TOUR

WB

ALTER BRIDGE

WITH SPECIAL GUESTS
DAUGHTRY
SEVENDUST

JANUÁR 28.
BUDAPEST
BARBA NEGRA

JEGYEK: LIVENATION.HU

LIVE NATION **Rock 1**

ÚJ ALBUM JANUÁR 9-ÉN

TICKETS & VIP: ALTERBRIDGE.COM

JANUS
MUSIC HUNG

THE OFFSPRING

SPECIAL GUEST
SIMPLE PLAN

SUPERCHARGED
WORLDWIDE IN '25

OKTÓBER 31.
MVM DOME

JEGYEK: LIVENATION.HU

FUNCODE.HU

OFFSPRING.COM

BETWEEN THE BURIED AND ME

EGY BÉKÉS, VÉGSŐ MEGÉRKEZÉS

Négy év után friss lemezzel jelentkezik a 2000-ben, Észak-Karolinában alakult Between The Buried And Me. A rendkívül sajátos karakterű, jobb híján progresszív metalcore meghatározással illetett zenekar augusztus elsején a Monolit Festival headlinereként lépett fel nálunk. A sűrű turnénaptár ellenére, a csapat frontembere, Tommy Giles Rogers énekes/billentyűs időt tudott szánni rá, hogy később átbeszélje Gáti Viktorral a zenekar körüli aktualitásokat, legfőképpen az új album kapcsán.

SZÖVEG: GÁTI VIKTOR · FOTÓ: RANDY EDWARDS

A Blue Nowhere albumotok mostanában jelenik meg. Milyen visszajelzéseket kaptatok eddig az anyaggal kapcsolatban?

„A szélesebb közönség eddig csak két dalt hallott, de az eddigi interjúkban elhangzott vélemények alapján az embereknek tényleg tetszik az új anyag. Valójában, több mint negyedszázados pályafutással a hátam mögött, annyi lemez után, már nem támasztok elvárásokat. De azt elmondhatom, hogy nagyon büszke vagyok erre az albumra, és szerintem különleges helyet foglal el a diszkográfiánkban. Megáll a saját lábán, és az a tény, hogy huszonöt év után még mindig feszegetjük a saját határainkat és kísérletezünk a hangzásunkkal, csak emel a jelentőségén. Ez egy szórakoztató lemez, és szerintem mindenkinek tartogat valami érdekeset – bárhol is hallgatód, találsz benne kapcsolódási pontot.”

Mesélj kérlek a kezdeti tervekről a dalszerzés, hangszerelést, koncepciót illetően. Mi jelentette számokra a legnagyobb kihívást és a legnagyobb örömet, sikert az alkotói folyamat során?

„Őszintén, ez egy fantasztikus folyamat volt, az egyik legjobb dalszerzési időszakunk. Minden nagyon gyorsan történt, ami nálunk általában így van, ha egyszer fókuszban vagyunk, és minden szinten pörög a munka. Nem sok megbeszélés előzi meg a komponálást: mindannyian elkezdünk külön dolgozni, majd egy ponton megosztjuk egymással az ötleteinket. Miután

áttekintjük, ki merre tart egy-egy ötletben, kiválasztjuk, mivel érdemes tovább dolgozni. Mindannyian nagyon válogatósak vagyunk, aprólékosan csiszolunk mindent, de ez a közös alkotói szellemünk része. És szerintem hallatszik a felvételeken, hogy rengeteg munkát tettünk bele, és emellett nagyon élveztük is.

Sokszor egy apró ötletből is hatalmas dolog nőhet ki. Ez az egyik izgalmas része annak, hogy ebben a zenekarban írhatok: behozol valamit, a többiek pedig teljesen más szemszögből értelmezik, és így akár teljesen új irányba mehet az egész. Én személy szerint addig nem gondolkodom koncepción, amíg nem állt össze egy hosszabb anyag. Most egyszerű megközelítésben dolgoztunk a dalokon, és azonnal éreztem, hogy mindegyik teljesen önálló egység, mintha saját tereik lennének. Évek óta szerettem volna írni egy hotelről — nem tudom miért, egyszerűen érdekes: a története, az építészete... És most úgy érzem, hogy ez az a lemez, ahol mindegyik dal egy-egy külön térben élhet ezen a képzeletbeli helyen. Innen indultam el szövegileg.”

Korábban azt lehetett olvasni, hogy a Blue Nowhere koncepciójában kevésbé kötött, ugyanakkor zeneileg tudatosan fokozottan határfeszegető lesz...

„Igen, a koncepció szándékosan más, mint ezelőtt: nem akartam tipikus történetet írni, inkább egy teret hoztam létre, amiben a dalok az emberi tapasztalás különböző aspektusait járják körül, a szépségtől a borzalomig. Minden dalhoz adtam magamnak egy 'prompt', hogy hol játszódjon, és ez alapján írtam a szöveget. Ez nagyon kifizetődő élmény volt. A munkám nehéz része az volt, hogy az egészet szövegileg és vokálisan is koherenssé tegyem, de élveztem a kihívást. A pályánk ezen szakaszában kifejezetten szeretjük, ha kihívások elé állítjuk egymást.”

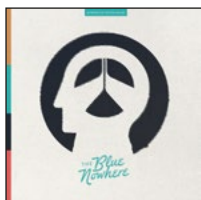
Az első előzetes dal a Things We Tell Ourselves In The Dark volt, ami eléggé funkys hangulatú. Hogyan született?

„Kifejezetten egyszerűen: Dan írt egy demót, amin alig változtattunk, mindenki azonnal rákapott. Tudtuk, hogy a saját karaktere miatt egyedi lesz, mégis beleillik majd a BTBAM-univerzumba. Azért is ezt adtuk ki először, mert annyira más. Szerettünk volna rögtön bátran nyitni. Volt, aki emiatt megjegyezte, mert azt hitte, a teljes lemez ilyen lesz. De nagyon jó volt dolgozni rajta. Én személy szerint szeretek különböző stílusokban alkotni, unalmas lenne egy skatulyában maradni.”

A Things We Tell Ourselves' még mindig nem annyira vad és kísérletező, mint a God Terror, ami már a címében eléggé meredeknek tűnik, zeneileg pedig egy drone/groove metal szörnyeteg, emellett valamelyest egyfajta visszatekintésnek gondolom a gyökereitekhez. Hogyan született ez a dal?

„Ez is viszonylag könnyen ment. A dal elejének nagy részét és a befejező szakaszt én írtam, eredetileg két külön zenei részletként. Aztán Dan megírta azt az őrzült középső részt. Nagyon természetesen állt össze. Emlékszem, amikor elkezdtem dolgozni rajta, az volt a fejemben, hogy írni akarok egy industrial metal nótát. Egyébként egy turnén kezdtem el összerakni, évekkal ezelőtt. Aztán a szokásos módon együtt finomítottuk, és elég hamar készre formálódott. Ez és a Things We Tell Ourselves' talán a legegyszerűbb szerkezetű darabok az albumon.”

A Beautifully Human című záródal pedig mintha reflektálna az előző album Human Is Hell című fináléjára. Valóban így van?

„Nem, egyáltalán nincs kapcsolat. Nagyon szeretem ennek az albumnak a folyását. Közvetlenül a Blue Nowhere dal előtt van egy intenzív szakasz, ahol szerintem a hallgatónak jól jön egy kis pihenés. Az utolsó két dal kivezet az albumból, olyan finoman enged el. A Beautifully Human is az emberi utazásról szól, arról az útkeresésről, amit mindannyian folytatunk. Én a Blue Nowhere-t úgy képzelem, mint egy békés, végső megérkezés helyét – azt a pillanatot, amikor az ember a legjobban érzi magát. A Beautifully Human pedig az, amikor végre megtalálod ezt a helyet, és nem akarsz kilépni belőle. Szerintem mindannyian éltünk már át olyan pillanatokat, amikor megállítanánk az időt – különösen, ha családjunk van, vagy ha elveszítettünk valakit. Ez a dal erről szól: egész életedben ezt az érzést keresed, és amikor rátalálsz, benne akarsz maradni.”

Melyik a három kedven dalod az új albumról, és miért?

„A címadót muszáj idevennem, mert annyira más szánunkra, és nem voltam biztos benne, hogy meg tudjuk csinálni, amíg tényleg el nem készült. Nagyon elégedett vagyok azzal, ahogy sikerült. Paul írta az alapját, és onnan közösen alakítottuk. A Slow Paranoia is fent van a listámon. Az a rész benne, ahol kicsit keringős, nagyzenekari hangulatú, nagyon szórakoztató volt. Az egyik legkeményebb dalunk, és nagyon szeretem. Az Absent Thereafter pedig egy igazi utazás: komoly, sötét, kicsit őrült, és valahogy összefoglalja a zenekar lényegét egyetlen dalban. Ezért is adtuk ki nemrég, második előzetesként. Ének szempontból is élmény volt dolgozni rajta.”

Augusztus elején a Colors LP-t játszottátok teljes egészében, itt Magyarországon is az EU turnéok részeként. A közönségnek ez egy igazán különleges élmény volt, mert ha nem tévedek, még soha nem adtatok elő komplett albumot nálunk. A Colors talán a legnagyobb mérföldkő a pályátokon. De miért éppen erre esett a választás most?

„Nem, szerintem sem játszottunk még nálatok teljes lemezt. Az USA-ban sokkal többször csináltuk ezt, itt Európában kevésbé. A Colors színpadra vitele ezen a turnén a szervezők ötlete volt. Szerintünk is kicsit random, de az ügynökünk mondta, hogy több promóter is ezt szeretné. Mi pedig rábólintottunk. Ez a lemez annyira belénk ivódott, hogy alig kellett próbálnunk. Van pár albumunk, amiknél mélyre kell ésszünk, hogy mindent felidézzünk, de a Colorst annyiszor játszottuk, hogy bármikor elő tudjuk venni. Rádásul nagyon élvezetes az európai közönségnek játszani.”

Egy ideje már Tristan Auman is csatlakozik hozzátok a színpadon. Meglepett a fiatal, és elképesztően tehetséges gitáros. Hogyan került a képbe, és milyen vele együtt dolgozni? Szerinted a jövőben állandó tag lehet?

„Igen, remekül teljesít, fantasztikus munkát végez. Az állandó tagságról még nem beszéltünk. Egyelőre csak a koncerteken van velünk. Nem keresünk új dalszerzőt, azt az évek során jól megoldottuk mi magunk. Tristan egyébként Paul gitárosunk révén került be: együtt dolgoztak egy kávézóban, ami Paul tulajdonában volt. Paul meghallotta Tristan zenekarát, és azt mondta, ez a srác nagyon jó. Amikor gitárosra volt szükségünk, hihetetlenül gyorsan megtanulta az anyagunkat — mostanra talán 4–5 lemeznyi dalt el tud játszani. Azonnal működött a dolog, nagyon szerencsések vagyunk vele. A napokban mondta, hogy a századik koncertjét játszotta velünk, szóval elég sok fellépésen van túl.”

Hallható az új albumon is a játéka?

„Nem-nem.”

Az augusztusi koncerten feltűnt, hogy a közönségben sok húszas éveiben járó fiatal is jelen volt. Gondolod, hogy már egy új generáció is csatlakozott a rajongótáborotokhoz?

„Nehéz ezt a mi szemszögünkből pontosan megmondani. Bizonyos esték alapján úgy tűnik, igen. Remélem is, hiszen ez az egyetlen módja a zenekarok számára a fennmaradásnak. Az a zenei világ, amiben mozgunk, eleve sok fiatal rajongót vonz. És mivel régóta itt vagyunk, egyre többen hallanak rólunk, és elmélyednek a zenénkben. Remélhetőleg sikerül kapcsolódnunk néhányukhoz. Jó látni, hogy a közönségünk korosztályban ennyire vegyes: vannak 65 évesek és 17 évesek is.”

Hogyan látod a zenekar és általában a zenei színtér jövőjét a streaming, a rövid közösségi média tartalmak és a mesterséges intelligencia korában?

„Minden gyorsan változik, de mi szeretünk zenét írni, és ezt folytatni is fogjuk. Mindig is a saját utunkat járunk, sosem hoztunk döntést a zenei vagy média trendek alapján. A célunk, hogy jó dalokat írjunk, turnézzunk, a lehető legjobban játszunk, és majd meglátjuk, mit hoz a jövő. Ezen a ponton évről évre haladunk. Nagyon szerencsések vagyunk, hogy még itt lehetünk, és büszkék vagyunk arra, amit elértünk. A rajongóink hálásak és hűségesek, mi pedig ezt nagyon megbecsüljük.”

Van bármi, amit megosztanál a magyar rajongókkal?

„Csak azt, hogy számomra még mindig hihetetlen, hogy ennyi év után is átjövünk ide Európába, hozzátok, és olyan közönség előtt játszhatunk, akik ennyire szeretik a zenénket. Nagyon értékeljük ezt, és remélem, a magyar rajongók is élvezik majd az új lemezt.”

Mi a helyzet a szólóprojekteddel? Vannak esetleg egyéb terveid?

„Elégé halogatom... Van kb. hat kész dalom, és a célom, hogy jövőre befejezzem a teljes lemeznyi anyagot. Majd meglátjuk, hogy alakul...” **HW**

HEMELBESTORMER

KOZMIKUS LEPEL

A belga Hemelbestormer a 21. századi metalt olyan formában adja elő, hogy arra nehéz lenne egyetlen skatulyát ráhúzni. A 2012 óta aktív zenekar úgy használ fel különféle underground-metal áramlatokat, irányzatokat, hogy közben nem ragaszkodik rigorózan azok eredeti szabályaihoz, még ha ezek a „szabályok” soha nem is lettek kőbe vésve. Ez a hozzáállás, megtűzdelve metalon kívüli hatásokkal, terjedelmes, de nem terjengős, sokszor eposzi szerzeményeket eredményez, s a zenekar már a negyedik albumon mutatja meg, hogy komoly érzéke van az ilyen zenei felfogáshoz. A The Radiant Veil apropóján Fredrik Cosemans dobos válaszolt a kérdéseinkre.

SZÖVEG: MILÁN PÉTER · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Kérlek, először a zenekar kezdeteiről beszélj: az első lépések, a névválasztás, bármi, ami fontos lehet...

„A Hemelbestormer első megtestesülése 2012-ben történt, amikor Jo, a gitárosunk olyan zenészeket keresett egy zenekarhoz, akikkel a Cult Of Luna és a Ghost Brigade vonalán lehetne elindulni. Kevinre, az előző basszusgitárosunkra (Koen, a jelenlegi basszusgitárosunk már öt éve velünk van) és rám, Fredrikre, dobosra az interneten talált rá. Néhányszor jammeltünk, írtunk érdekes dolgokat, de pár hónap elteltével világossá vált, hogy valami hiányzik. Felhívtam egy Filip nevű barátomat, aki épp akkor hagyott fel Gorath nevű zenekarával, hogy nincs-e kedve csatlakozni hozzánk. Jópofa dolog, hogy épp akkoriban gondolkozott el azon, hogy ilyen zenét akar játszani, és már írt is pár számot.

Tehát úgy nézett ki a helyzet, hogy kétszer kettőt összeadtunk. Filip és eleinte az egyik barátja (Joris, elektronika) csatlakozott hozzánk, és már mint öttagú zenekar írtuk meg a Portal To The Universe-t, egy számot, amit a mai napig játszunk. Nem sokkal

a felvétel után Joris távozott, mert a munkája miatt Angliába kellett költöznie, így ismét négyen lettünk. Onnantól kezdve viszont alaposan belelendültünk. Nem voltak konkrétan megfogható céljaink, de mivel akkor már harmincon túl voltunk, számos zenekarban játszottunk, megfogadtuk, hogy ezt a zenekart a saját szabályaink szerint, integritással, szenvedéllyel fogjuk működtetni. Mindennek jónak kell lennie: a zenének, a borítóknak a vizualitásnak, a póloknak... Kezdetől fogva komolyan vettük, a minőségre utaztunk, de arra is ügyeltünk, hogy az egész 'élvezet' is legyen. Mondhatjuk, hogy ez a hozzáállás igen jól működik.

Ami a Hemelbestormer nevet illeti, ez egy holland szó, amit úgy lehetne lefordítani, hogy 'az ég megrohamozója' vagy 'a mennyek támadója'. Olyan idealistákra vonatkozik a kifejezés, akik kívülről nézve gondolkodnak. Filip ötlete volt a név, az új projektjéhez akarta felhasználni, de mindnyájunknak tetszett a hangzása és a jelentése, így eldöntöttük, hogy megtartjuk. A tény, hogy a szó passzol a koncepciónkhoz, és mindenki számára sajátosan cseng, aki nem beszél hollandul, nagy pluszt jelent."

Érdekes, sőt, szokatlan lépés, hogy a Hemelbestormer elsőként egy splittel, majd egy gyűjteményes anyaggal jelentkezett...

„Valójában a 'split' és a 'gyűjteményes' kifejezések kissé félrevezetőek. Az első kiadványunk inkább egy kollaboráció volt egy Vanessa Van Basten nevű olasz zenekarral. Mindkét csapat írt saját számokat, bár a mi esetünkben inkább egyetlen terjedelmes tételről volt szó (Portal To The Universe), és bizonyos értelemben összeolvasztottuk őket, így egyetlen nagyszabású szerzeménnyé alakultak. Az albumon már külön-külön 'részekre' vágtuk szét, néha mindkét zenekart hallhatod egyszerre, azt az illúziót keltve, hogy együtt játszottunk. Valójában azonban soha nem találkoztunk. A dolog az ügyes keverésről szólt. Az úgynevezett 'kompiláció' lényegében egyetlen dal, a Portal To The Universe, csak éppen a Vanessa Van Basten részei nélkül, és amit kiegészítettünk egy Portal III című számmal. Ebben a formában az emberek úgy élvezhetik a dalt, ahogyan az eredetileg született.”

A Hemelbestormer zenéje majdnem teljesen instrumentális. Miért döntöttetek úgy, hogy nem alkalmaztok énekest? Ez a módszer több lehetőséget, nagyobb szabadságot biztosít az alkotáshoz, zeneíráshoz?

„Először, amikor öttagú zenekarként kezdtünk zenét írni, csak erre koncentráltunk: zeneírásra. Áthidalnánk az ének kérdését, amennyiben eljönne az ideje. Már az elején éreztük, hogy a zene elég határozott és erőteljes, megáll a maga lábán, így soha nem törődünk azzal, hogy énekesünk legyen. Alapvetően erről van szó: instrumentális zenekarként indultunk, mert nem volt énekesünk, és instrumentális zenekar maradtunk, mert nem is volt rá szükségünk. (*mosolyog*)

Ami a dalszerzést és az alkotást illeti, valószínűleg biztosít némi szabadságot, mivel nem kell, hogy énektémák legyenek a fejedben, ugyanakkor a kihívás is nagyobb, hogy a zene érdekes és megragadó legyen. Nincs énekhang, ami elmesélné a 'történetet', amit ily módon más eszközökkel kell megvalósítani. Dallamok, riffelés, érdekes dobbrészek, atmoszferikus samplek, és Isten tudja, még mi más. Csak zene áll rendelkezésre, hogy vigye a dalt, ami soha nem játszhatja a másodhegedűs szerepét. A torkodnál és a golyódnál kell megragadnia az első hangtól fogva, és csak akkor engedhet el, amikor az utolsó hang is elült.”

A The Radiant Veil a negyedik album a sorban. Hogy zajlott a dalszerzés? Miben látod a legfontosabb különbségeket az új lemez és a korábbiak között?

„Először is fontos kiemelni, hogy a zene túlnyomó részét Filip írja. Csak a Portal To The Universe íródott zenekari szinten a próbahelyen. Filip elképesztő dalszerző, aki a legjobban egyedül tud dolgozni. Megvan hozzá a tehetsége, hogy teljes zenedarabokat megírjon fejben, ahogyan a lehetősége is megvan rá, hogy mindezt felvegye a saját stúdiójában. Bármit is ír, megmutatja nekünk, mi pedig megosztjuk a gondolatainkat az írottakkal kapcsolatban. Amit produkál, az túlnyomórészt kiemelkedő minőségű, nagyon ritkán kell bizonyos részeket változtatni, módosítani. Filip tudja, mit akarunk zenekarként bemutatni, a gondolatainkat, hangulatainkat tökéletesen le tudja fordítani a zene nyelvére. Amikor kész van egy dal, meg kell tanulni, a magunk képére kell formálni. Hogy úgy mondjam, ráütjük a személyes pecsétünket. Ez hosszabb időt vesz igénybe, mint gondolnád, és e folyamat során nyeri el a dal a végső formáját.

A The Radiant Veil is e módszer szerint készült, de ezúttal kicsit tovább tartott, míg megtanultuk és véglegesítettük a számokat. Hozzáadtunk személyes ízeket, itt-ott kisebb változtatásokat eszközöltünk. Zeneileg a lemez száz százalékig Hemelbestormer, kontrasztal a zűzös, súlyos részek és az atmoszferikusabb, hipnotikus ízek között, de meglátásom szerint ez az album dinamikusabb és dallamosabb az előzőeknél, talán valamelyest érettebb is. Világos, hogy minden zenekar ezt mondja a legújabb lemezéről, de ez nem azt jelenti, hogy ne lenne igaz. Minden lemezzel, és ez legfőképpen Filipre, a fő dalszerzőre érvényes, egyre jobb és teljesebb rálátásra teszünk szert arra vonatkozóan, hogy milyennek is kell lennie a Hemelbestormer zenéjének és hangzásának. Minden alkalommal egy kicsit közelebb kerülünk a zenekar tökéletes megjelenítéséhez, jól tudván azt, hogy az abszolút tökéletességet soha nem lehet elérni. De úgy vélem, ez az, ami az egészet érdekessé teszi, igaz?”

Ha a Hemelbestormer hatásait vesszük szemügyre, mire lenne érdemes kitérni? Az évek és a lemezek során át történtek változások az inspiráció tekintetében?

„A hatásaink egészen eklektikusak, kezdve az old school death metaltól és a black metaltól a hardcore, a sludge, a posztpunk, a doom, ambient és a posztrock irányvonalakig.

A Hemelbestormerben a felsoroltak közül valamennyinek helye van, de nincs olyan, amely főszerepet kapna. Ez mind-annak a jól eltalált keveréke, amit szeretünk, a hangzásunk minden lemezen egyre kifinomultabb lesz, egyre szélesebb mezsgyét ölel fel. Az Aether című első albumunk szinte monolitikus hangzású, ha összehasonlítod a The Radiant Veil anyagával, ugyanakkor mindkettő rendelkezik a félreismerhetetlen Hemelbestormer-stílussal. A hatásaink nem változtak nagy mértékben, viszont egyértelműen kiszélesedtek. Például az elektronikus részek, amelyeket olyan dalokban hallhatsz, mint a Turms vagy a Satre, egészen újak, frissek, és ha rajtam múlik, a következő kiadványokon több is lesz belőlük. De még kiderül, hogy mit hoz a jövő.”

Hogyan születik meg a koncepció egy-egy új lemezhez? Hogy történt ez a The Radiant Veil esetében?

„A Hemelbestormer mindig ’kozmosz’, vagy ’túlvilági’ témák körül forgott és ez valószínűleg ezután is így lesz. Az Aether az úgynevezett ötödik elemről szól, a kvintesszenciáról, vagy a levegőről, amit az istenek lehelnek ki. A Ring Of Blue Light lemez Hoag gyűrűjéből, egy kék színű, gyűrű alakú galaxisból merített ihletet, ami a kígyó konstellációjában foglal helyet. A Collide & Merge pedig a fekete lyukakról szól, amelyek ’összeütköznek és eggyé olvadnak’. A The Radiant Veil albumon megmaradtunk az űr mérhetetlenségénél, és tettünk egy utazást a naprendszerünkben, ahogyan az etruszkok, az egyik legősibb európai civilizáció tagjai látták. A dalcímek valójában az akkoriban ismert bolygók nevei, ami a Nappal kezdődik (Usil), és a Szaturnusszal (Satre) végződik. Mivel (szinte) egyáltalán nincsenek szövegek, a koncepció idáig terjed. A tematikát mindig egyfajta keretnek szánjuk a zene számára, de történetvezetés vagy ehhez hasonló nálunk nincs. Ugyanakkor az album pecsétjének van egy szimbolikája (minden lemezé más), ami többnyire a sötétség és a fény örökké tartó harcáról/kontrasztjáról szól. Nos, amennyiben most azt kérdeznéd, hogy >miért az etruszkok?<, íme az ok: az etruszk nyelvről nagyon keveset tudunk, mivel már évszázadokkal ezelőtt elpusztult. Azt azonban lehet, tudni, hogy nem hasonlítható más nyelvekhez, és ez teszi igazán érdekessé. Úgy vélem, azzal, hogy a bolygóknak etruszk neveket adtunk a szokásos angol vagy latin helyett, az eredetiség és titokzatoság aurájával vontuk be a lemezt, ami inspirálóláthat a hallgatóra.”

Annak ellenére, hogy a Hemelbestormer instrumentális zenekar, két új dalban is hallható ének. A Caspian sorából Philip Jamieson hallható a Turms tételben, a Cel pedig némi durva énektémával lett megterhelve. Mi áll ezek hátterében?

„Nem ez az első alkalom, hogy ének hallható a dalainkban. A Collide & Merge című számában az Of Blood And Mercury és a Bathseba volt énekesnője, Michelle Nocon hallható. Annak idején a Serpentcult és a Death Penalty tagjaként együtt játszottam Michelle-lel, így természetes volt felkérni. Ugyanez vonatkozik Philip közreműködésére. Jo, a gitárosunk mindig nagy rajongója volt a Caspiannak, és az évek során barátok lettek Phillel. Amikor énekes után néztünk, hogy a Turms egy újabb réteggel gazdagodjon, Phil neve hamar felmerült. Fantasztikus hangja van és ugyan a vendégeskedése kis dolognak tűnik, hatásában óriási. A hangja magasabbra emeli a dalt, és egy nehezen leírható fényességet kölcsönöz neki. Remélem, egy nap vele is előadhatjuk élőben ezt a számot.

A Cel durva énektémája Filiptől érkezett, a stúdióban az utolsó pillanatban követte el. Amikor vettük fel a dalt, a hangmérnök úgy gondolta, hogy valamilyen sikoly, vagy hörgés jól illene oda. Elkezdtünk gondolkodni, hogy kit kérjünk meg arra, hogy megoldja a problémát. Mivel a legutolsó percben voltunk, akárkire gondoltunk, ilyen rövid időn belül elérhetetlen volt, ezért Filip úgy döntött, ő maga megcsinálja. A korábbi zenekaraiban mindig énekes volt (sok jelenlegi projektjében szintén), vagyis a dolog nem volt számára újdonság. Úgy gondolom, fantasztikus teljesítményt nyújtott, düh és mélység egyaránt benne van az énekében, ami pluszt jelent az amúgy is zúzó részhez.”

A Turms és Usil dalokhoz készült egy-egy látványban gazdag videó. Tetszik a Turms lovecrafti hangulata...

„Az Usil és a Turms videóikhoz Drain Hope és Eyes Of Saros tehetségét vettük igénybe, két rendkívüli adottságokkal megáldott művészt, akik tökéletesen megértették a zenekar vízióit, elképzeléseit. Mindössze néhány alapvető kíváncsalmat fogalmaztunk meg velük kapcsolatban, valamint a lemez általános koncepcióját, a többihez teljesen szabad kezlet kaptak. Ha engem kérdezel, tökéletesen ráéreztek. Sok szimbolika található a videóknak. Például a Turms a Merkúr bolygó etruszk neve, amely a görög Hermész istenhez is kapcsolódik. A szarvakat viselő koponyák, a merkúrbot (caduceus) egy olyan szimbólum, ami higanyt, vagy merkúrt jelent, s ezek erre a kapcsolódásra mutatnak rá. Az ehhez hasonló témák képesek a figyelmet megragadó, érdekfeszítő instrumentális szerzemények alapjává válni. A lovecrafti hangulat, amire utaltál, nem volt szándékos, de jóféle pluszt jelent.” *(mosolyog)*

Mit tudnál elmondani a The Radiant Veil borítóját megalakító művészeiről?

„A borító Wesley Dewanckel, Filip egy barátjának munkája, akármár egyéb projektje számára is készített borítókat: például Lhaäd. Itt is ezt tudom elmondani, hogy a művész megkapta az alapokat, a többi pedig ő alkotta úgy, hogy paszszoljon az elképzelésekhez. Mint a többi lemezből, ezen is bolygók, kietlen tájak, hátborzongató hegyek láthatók, azonban a zöld és a narancsszín használata egészen túlvilági, sőt, máz-már retró hangulatot ad a képnek. Ez egy olyan színkompozíció, amit még nem használtunk korábban, és amitől az egész friss lesz és eredeti. Újfént ismételnem kell magam: Wesley is ráértett a feladatra. *(mosolyog)* Mindenki mindenre ráértett ezen az albumon!”

Várható koncertek a Hemelbestormertől idén vagy jövőre?

„Ó, igen! Ősszel számos koncertünk lesz Belgiumban és Hollandiában, jövőre pedig Európa többi részére vonatkozóan is vannak tervek. Néhány kisebb turné áll szervezés alatt, valamint fesztiválfellépések. Egyelőre Magyarországon semmi nincs tervbe véve, de ha vannak szervezők, akiket érdekelne a dolog, legyenek szívések, vegyék fel a kapcsolatot velünk. Örömrökre szolgálna, ha eljátszhatnánk nektek ezeket a számokat. Tartsátok rajta a szemeket a közösségi oldalainkon, ahol megjelennek a megerősített események.” **HW**

DISTURBED

THE SICKNESS
25TH ANNIVERSARY TOUR

2 KONCERT 1 SHOWBAN
THE SICKNESS
TELJES EGÉSZÉBEN
&
GREATEST HITS

WITH SPECIAL GUEST:

MEGADETH

PSYCHOLOGICAL NO.

STATE HOSPITAL

COMMITTED

FIRST ADMISSION

CASE NO.
CP 3720 C

2025. OKTÓBER 6. | BUDAPEST ARÉNA

JEGYEK: [LIVENATION.HU](https://livenation.hu)

LIVE NATION

Még a nyár legelején adott közös koncertet Budapesten a Cradle Of Filth és a Nervosa, ám a két zenekar vezetőit, az énekes Dani Filthet és a gitáros-énekes Prika Amaralt nem itt, hanem szűk másfél hónapra rá, Ozzy Osbourne halálának másnapján, Pozsonyban ültettük le, hogy meghallgattassunk velünk pár dalt. A Zenészfüllel rovatunk aktuális interjújához összeállított playlistet a tragikus esemény miatt nem is indíthattunk mással, mint Ozzy egyik legismertebb dalával.

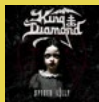
SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: GYURICZA FERENC

OZZY OSBOURNE MAMA, I'M COMING HOME (NO MORE TEARS, 1991)

DF: „Amikor beszéltél nekem ennek a játéknak a lényegéről, szinte biztos voltam benne, hogy lesz egy Ozzy-dal, hiszen a Sötétség hercege tegnap halt meg, ami hatalmas veszteség mindannyiunk számára. Ő volt a legelső heavy metal előadó, akit hallottam, és a legelső koncert, amin voltam, szintén egy Ozzy-buli volt. Ozzy tehát óriási hatással volt rám, ezt muszáj volt elmondanom, még akkor is, ha nem ezt a korszakát kedveltem igazán. Nekem inkább a Blizzard of Ozz, a Ultimate Sin és a Bark at the Moon albumok jöttek be, s talán még a No Rest for the Wicked. Nagyon örülök annak, hogy 2003-ban mi is részesei lehettünk az OzzFestnek, hatalmas élmény volt azon a turnén részt venni. Mit mondhatnék még? Nyugodjon békében!”

PA: „Ennél érzelmesebb dalt valóban nem lehetne hallgatni a mai napon. Számomra nagyon gyorsan jött Ozzy halála. Azt gondoltam, hogy legalább egy-két évig még itt lesz velünk, hiszen a búcsúkoncertjén nagyon jól nézett ki. Ozzy volt a metaltörténelem egyik legnagyobb előadója, s az egyik legjobb dolog, ami a világban valaha is megtörténhetett. A legnagyobb művész volt, az az ember, aki tényleg mindent elért, amit csak akart. Mi, akik szintén a metal műfajában dolgozunk, egészen biztos, hogy nem lennénk itt, ha nincs a Black Sabbath, és nincs Ozzy Osbourne. Vagy lehet, hogy itt lennénk, de biztosan nem így, hanem valami egészen más módon.”

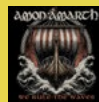
KING DIAMOND SPIDER LILLY (SINGLE, 2024)

DF (rögtön az első hangok után): „Ghost? Ó, nem, ez King Diamond lesz. Elsőre is illett volna tudnom, mert hatalmas King Diamond-rajongó vagyok. Már nagyon régóta ismerem a dolgait, és az is elég régen volt, amikor először voltam a koncertjén. Pár hete újra láthattam őt, Lengyelországban, a Mystic fesztiválon. Szerencsés voltam, mert végig tudtam nézni a W.A.S.P. fellépését, majd utána még King Diamondra is át tudtam menni, aki egy másik színpadon játszott. Nagyszerű koncert volt, nagyon jól szólt, de rettene-

tesen hangos volt. Legalább annyira, mint a Manowar szokott, az pedig már túlmutat az élvezhetőségen. A keverőből néztem, de nem bírtam végig, el kellett jönnöm onnan, mert tényleg annyira hangos volt, hogy csengett tőle a fülem. A koncert után bementem a backstage, ahol tudtam is vele váltani pár szót. Mondtam neki, hogy mennyire hangos volt a koncert, amire azt válaszolta, hogy tudja, de ennek ilyenek kell lennie.”

PA: „King Diamond számomra az a zenész, akit jóval többet kellene hallgatnom. Sok mindent ismerek tőle is, és persze a Mercyful Fate-től is, de a teljes munkásságát azért nem. Szerintem ő egy zseni. Abszolút egyéni, és nagyon eredeti. Abszolút egyedi hangja van, és olyan stílusa, ami mindenki másétől megkülönbözteti őt. Számomra ő is olyan, mint Ozzy. Ha ő nem lenne, akkor ma biztosan egészen más lenne ez a színtér. King Diamondot az egyedisége miatt talán többre is tartom, mint Ozzyt. Ahogy képes azt a sok különböző hangot kiadni magából, az valami egészen fantasztikus. A történeteit is nagyon bírom, Amikor kezembe kerül egy-egy albuma, mindig megfogadom, hogy többet is meg fogok tőle hallgatni, de aztán rendre elsikkad. Tudod, én útközben, a turnékon hallgatok sok zenét, de ilyenkor írok dalokat is, így sokszor egyik napról a másikra egyszerűen elfeledkezem arról, hogy mit is szerettem volna csinálni. De miután ez az utolsó koncertünk a turnén, és holnap megyünk haza, így szerintem most emlékezni fogok rá, hogy elő kell szednem King Diamond albumait, hogy meghallgassam őket.”

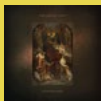
DF: „Ez egy új dal, ugye? Azért kérdezem, mert úgy öt éve már volt szó arról, hogy új albumot készít King, de abból nem lett semmi. Kicsit aggódtam is, hogy mi lehet vele, hiszen már nem fiatal, de a Mystic fesztiválon nagyon jól nézett ki. Mondtam is magamnak, aki képes ilyen hangerővel végignyomni egy koncertet, annak biztosan nem lehet semmi baja.” (nevet)

AMON AMARTH WE RULE THE WAVES (SINGLE, 2025)

DF: „Amon Amarth? Jó embereknek tűnnek, de ez olyan zene, amit vagy szeretsz, vagy egyáltalán nem kedveled. Nekem az Amon Amarth zenéje nagyon egysíkú. Minden dalban ugyanaz a dob, lényegében az összes daluk ugyanaz. Néhány albummal korábban mi is kaptunk olyan kritikát, hogy a Cradle Of Filth már nem csinál semmi újat, csak ismétli önmagát. Mindezt egy olyan magazinban írták rólunk, aminek az Amon Amarth volt a címlapján. A teljes szerkesztőség el volt ájulva az aktuális albumuktól, én pedig nem értettem, hogy mi van. Csak néztem magam elé, s egyre az járt a fejemben, hogy az Amon Amarth összes albuma a kib.szott vikingekről szól, és mindegyikben ugyanazt játssza a dob. És még azt mondják, hogy mi nem hozunk semmi újat a zenénkbe! Nos, az a helyzet, hogy én nem kedvelem őket, de ezt ne vegyék sértésnek, mert nagyon jó az, amit csinálnak, csak nem az én ízlésemnek való. Nem utálok őket, csupán azt gondolom, hogy önismétlő a stílusuk, és kiismerhetőek a dalaik.”

PA: „Nekem sem ez a zeném. Engem a thrash és a heavy metal érdekel igazán, ez pedig death metal. De ahogy hallgatom ezt a dalt, ami egészen jónak és súlyosnak tűnik, ugyanaz jár a fejemben, mint King Diamond kapcsán. Többet kellene hallgatnom őket, hogy még jobban megismerjem a zenéjüket. Azt hiszem, lesz mit hallgatnom otthon.” (nevet)

PARADISE LOST SERPENT ON THE CROSS

(ASCENSION, 2025)

DF: „Paradise Lost? Eddig még nem hallottam ezt a dalt, de a gitárhangzás alapján rájuk tippeltem. Ez lenne az új kislemezed, a Serpent on the Cross? A Paradise Lost az a zenekar, akiket mindig is nagyon szerettem. Annak idején a Gothic albumuk volt a legfőbb oka annak, amiért az első lemezünk, a The Principle of Evil Made Flesh felvételeihez mi is az Academy Studiót választottuk. Elég érdekes utat jártak be, sok stíluson mentek keresztül, de mindig nagyon izgalmas zenét játszottak. Nem tudom, hogy hol tartanak most, szerintem már a 17. vagy a 19. albumuknál járhatnak. Ezt a dalt nem ismertem eddig, de többen is mondták, hogy nagyon jó, és tényleg az! Mintha vissza akarnának térni a súlyosabb dolgaihoz.”

PA: „Én viszont egyáltalán nem ismertem őket. Azt persze tudom, hogy ki a Paradise Lost, és volt is néhány közös koncertünk fesztiválokon, de soha nem hallottam egyetlen albumukat sem, és nincs is tőlük semmim. Én biztosan nem tudtam volna kitalálni, de ez a dal nekem is tetszett.”

AMORPHIS BONES

(BORDERLAND, 2025)

DF: „Úgy szól, mintha az Amorphis lenne... Valóban ők azok? Ezt a dalt sem hallottam még, de a hangzása és a stílusa alapján rájuk ismertem. Őket is nagyon szeretem. Szerintem az Amorphis sokkal jobban csinálja a súlyos dolgokat, mint az Amon Amarth. Az Elegy óta szeretem őket, és játszottunk is együtt abban az időben. Talán 1997-ben lehetett, vagy valamikor akörül. Nagyon jó lemezeik vannak, de a zenekar rendkívül alulértékelt. Talán azért mert európaiak. Remek csapat, és nekik is vannak dalaik, amik teljesen egyediek. Szerintem az Amorphis az egyik olyan zenekar, akik tiszta énekhangot használnak, de nem lesz tőle száraz a zenéjük.”

PA: „Néhány éve lett volna egy közös turnénk, de a covid közbeszólt. Az Egyesült Államokban léptünk volna fel velük és az Entombeddel, de végül nem lett belőle semmi. Pedig az egy álomturné lehetett volna mindannyiunk számára. Az Amorphisnak valami évfordulója volt abban az évben, azt akarták megünnepelni. A következő év is szóba került, hogy akkor pótoljuk, de Entombednek az már nem volt jó, utána pedig meghalt az énekeseük. Sajnos, ezt már sosem fogjuk tudni pótolni. Ez a dal nekem is nagyon bejött, különösen az ének tetszik benne.”

BURNING WITCHES HIGH PRIESTESS OF THE NIGHT

(INQUISITION, 2025)

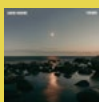
DF (rögtön az elején): „Cobra Spell?”

PA (miután az ének is megszólalt): „Nem, ez a Burning Witches lesz. (nevet) Azonnal megismertem Laura hangját. Nagyon egyéni orgánuma van, azonnal felismerhetővé válik, amint énekelni, vagy sikítani kezd. Turnéztunk is együtt, egy hatalmas koncertkörutat terveztünk, de muszáj volt két részre bontani, mivel ez volt az első turnénk a covid után Európában. Már ciasban kezdtük, de még sok helyen életben voltak

PRIKA AMARAL NERVOSA

a lezárások. Szerintem egy csomó helyen mi voltunk az elsők, akik két év után koncertet adtak. Jó volt újra zenélni, és a Burning Witches-csajok nagyon jó társaságot jelentettek.”

DF: „Tehát Burning Witches. Azért elég közel voltam hozzá, hiszen innen lépett ki a gitáros, hogy megalkítsa a Cobra Spellt. Hogy is hívják? Tudnom kellene. Talán Sonya, vagy valami ilyesmi? Nos, szerintem a Burning Witches is elég jó zenekar, de nekem a Cobra Spell mégis jobban tetszik, hiszen ők sokkal közelebb állnak a '80-as évek stílusához, amit nagyon kedvelek.”

GLENN HUGHES VOICES IN MY HEAD

(CHOSEN, 2025)

DF: „Nincs ötletem.”

PA (miután megszólalt az ének): „Ez Glenn Hughes hangja. Láttam őt élőben a Hellfesten, a Black Country Communion projektjével. A fellépésünk utáni napon is ottmaradtunk, és megnéztünk egy csomó zenekart. Volt egy szabad napunk, ezért úgy döntöttünk, hogy nem csinálunk semmi mást, csak élvezzük a fesztivált. Olyan zenekarokat láttunk, mint a Savatage, a Scorpions vagy a Judas Priest. Néztük a dupla nagyszínpad line-upját, ahol közvetlenül a Savatage előtt szerepelt a Black Country Communion neve is. Akkor még nem tudtuk, hogy kik ők, de úgy voltunk vele, hogy nézzük bele ebbe is. Nagyon meglepődtem, hogy Glenn Hughes volt az énekes. Nagyon jó hangja van, és örületes formában volt. Egyszerűen imádtam, s nemcsak az énekét, de azt is, ahogyan basszusgitározott. Azonnal a rajongója lettem, szerintem sokkal többet kellene, hogy énekeljen.” (nevet)

DF: „Oké, szóval Glenn Hughes. Nem jöttem volna rá, pedig egyértelműen tudom, hogy ki ő. Azt azonban nem követem, hogy mit csinál, mert ezt a fajta zenét már egyáltalán nem hallgatom. Nekem az olyan munkái ismerősek, amiket még a Deep Purple tagjaként készített. Erről a dalról azt hittem egy pillanatra, hogy Wednesday 13 lesz, ugyanis volt benne valami, amire rá emlékeztetett. Aztán amikor megszólalt az ének, már tudtam, hogy nem ő az. Az ördögbe is, Glenn még mindig nagyszerűen énekel!”

FIVE FINGER DEATH PUNCH JEKYLL AND HYDE

(20 YEARS OF FIVE FINGER DEATH PUNCH – BEST OF VOLUME 1, 2025)

PA: „Disturbed? Nem talált? Akkor mi ez?”

DF: „Nekem is ismerős, mert a jegyesem elég sokat hallgat ilyen zenét, de fogalmam sincs, hogy kik ők. Pedig illene tudnom, mert tényleg nagyon sokat hallok ezt a dalt. Talán Slipknot?”

PA: „Micsoda? Ez a Five Finger Death Punch? Ó, b.sz.d meg, tényleg! Mindig összekeverem őket. Tudom, hogy a hatalmas hatalmas zenekar a Five Finger Death Punch, de nem nagyon hallgatom őket, mert Brazíliában annyira mégsem ismertek. Egészen

DANI FILTH

CRADLE OF FILTH

jó dalaik vannak, s jó súlyosak is, miközben mégis populárisak, de nem rossz értelemben. Nem tudom miért, de engem valami okból mégsem fogott meg.”

DF: „Magamtól én sem hallgatnék ilyesfajta zenét, ez talán mentségemre szolgál amiatt, hogy nem ismertem fel őket. Pedig annak idején még turnéztam is az énekesükkel, amikor a Motograter tagja volt. Egy alkalommal elmentünk valami vidámparkba. Volt ott egy katapultszerű eszköz, ami kilő bennünket, még arra is felültünk. Volt olyan lehetőség is, hogy készítenek rólunk videót, s én gyorsan be is fizettem rá, pedig Ivan nagyon tiltakozott ellene. Aztán kiderült, hogy azért, mert fél a magasságtól vagy a sebességtől, de akkor már nem volt mit tenni. (nevet) Nos, volt egy videó arról, hogy Ivan kísért szemekkel, rémülten kapaszkodik a katapult ülésébe, miközben tartunk az ég felé. (még jobban nevet) Aztán egy alkalommal, miután Ivan valamiért feljött a buszunkba, hirtelen eltűnt ez a videó. Soha többé nem láttuk.”

PA: „Haha, ez egész jó sztori!”

DF: „Nos, ami a dalt illeti, valahol középen helyezkedik el. Nem túl súlyos, de nem is gyenge. Ettől persze még lehet jó, de nem az én világom.”

EKTOMORF

SUICIDE NOTE

(SINGLE, 2025)

PA (az első hangok után): „Slipknot? Pedig úgy hangzik... Max Cavalera valamelyik projektje? Az sem? Feladom, nem tudom, mi ez!”

DF: „Nekem sincs ötletem. Micsoda? Ektomorf? Ez olyasmi zene, amit egyáltalán nem szeretek, és nem is hallgatok. Semmit nem jelent számomra.”

PA: „Én sem ismerem őket, pedig az elmúlt öt évben jobban kinyitottam az elmém a különböző stílusok előtt. Előtte csupán kétféle dolgot hallgattam, thrash és death metalt. Persze, az olyan klasszikusokat, mint Ozzy, ismertem, de a nu metalt, valamint az azután megjelent stílusokat már egyáltalán nem. Az utóbbi években azonban elkezdtem ezeket is követni. Például a Slipknotot, mert róluk nagyon sokat hallottam, hogy milyen nagyra nőttek. Az Ektomorf azonban teljesen ismeretlen számomra.”

MONASTERY

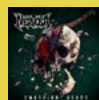
CHASE THE HERETICS

(SINGLE, 2025)

DF: „Talán Decapitated? Nem ők azok? Akkor kicsoda lehet? Monastery, és ők is magyarok? Elégge oda-tették magukat, de nem tudtam volna megmondani, hogy kik ők. Ennél a fajta zenénél még akkor is nehéz kitalálni egy új dal alapján, ha amúgy a zenekart ismered.”

PA: „A zene alapján Dying Fetust akartam először mondani, de az énekhang nem felelt meg hozzá. Nem gondoltam volna, hogy ez egy magyar zenekar, de tetszett. Szerintem egészen jó kis dal volt.”

DF: „Szerintem is jól szólt. Maga a produkció is jó volt, de ez olyan death metal, amiből rengeteg létezik.”

NERVOSA

SMASHING HEADS

(SINGLE, 2025)

PA: „Ez a mi legújabb dalunk, ezek pedig az én sikolyaim. (nevet) A Smashing Heads remek átkötés lesz a Jailbreak és az új albumunk között. Egy kicsit változni fog a zenénk, emiatt akartunk egy olyan dalt, amivel azt mutatjuk meg, hogy mit csinált a Nervosa az elmúlt 15 évben. Az a terv, hogy a Smashing Heads nem kerül fel majd az újalbumra, csak egy köztes dal lesz. Büszkék vagyunk a gyökereinkre, sosem fogjuk azokat elhagyni, de nagyon fontos változások előtt állunk. Ez a dal egy korszak lezárását, illetve egy új időszak kezdetét jelenti. A Smashing Heads bekerült a koncertprogramba, ma este is fogjuk játszani. Izgatottan várom, hogy hogyan reagál majd rá a közönség.”

DF: „Szerintem a Nervosa nagyon jól játssza ezt a blackes death metalt. Több alkalommal is megnéztem őket a turnénk alatt, s nagyon tetszett, amit csinálnak. Szerintem nagyon jó, hogy hitelt és kitartással mennek végig azon az úton, amit a sajátjuknak gondolnak, s nem kell nekik segítő kéz, ahhoz, hogy eredményeket érjenek el. Amikor a dalt először hallottam, azt gondoltam róla, hogy az éneke kicsit olyan, mintha a Witch Club Satan lenne, de szerintem nagyon jól áll a dalhoz. Szeretem a Nervosát, tetszik, hogy a saját útjukat járják. Nagyon kedves és jó emberek, s a produkció is nagyon jól szól.”

PA: „Szeretnénk mielőbb kiadni az új albumot, de a kiadó még nem adta még rá az engedélyt. Mi már teljesen készen állunk rá, remélem, hogy hamarosan végre bejelenthetjük a megjelenés dátumát.”

CRADLE OF FILTH

WHITE HELLEBORE

(THE SCREAMING OF THE VALKYRIES, 2025)

DF (még mielőbb a dal elindult volna): „Nos, ezek után csak mi jöhetünk. Igen, ez a Cradle Of Filth és a White Hellebore az új albumról. A koncerteken is játszunk ezt a dalt, a rajongók nagyon szeretik. Én egy kicsit ódzkodtam tőle, hogy bevegjük a koncertprogramba, mert azt gondoltam róla, hogy túlságosan populáris, de aztán kiderült, hogy a rajongók tényleg szeretik. Kicsit eltér a Cradle Of Filth megszokott stílusától, de annyira azért nem, hogy teljesen kilójon belőle.”

PA: „Haha, minden este hallom ezt a dalt, és szerintem is nagyon jó. Mit mondjak még? Ez az egyik legjobb turnénk, amit valaha is csináltunk. Számos turnén vettem már részt, de mi, csajok, olyan elismerést eddig nem igazán kaptunk még senkitől, mint a Cradle Of Filth zenészeitől. Nagyon udvariasak voltak velünk, minden tiszteletet és segítséget megkaptunk tőlük. Rendkívül jól éreztem magam, mivel olyan emberek közt lehettem, akik zsenik abban, amit csinálnak. Rengeteget tanultunk ezalatt a pár hét alatt, például azt, hogy hogyan építik fel a színpadot és hogyan rakják össze a technikát, de Dani énektechnikáját is nagyon izgalmas volt megismerni. Szerintem az egész világon egyedül ő képes azokra a magas hangokra, amiket kiad. A turné után az lesz az első dolgom, hogy az összes Cradle Of Filth-albumot begyűjtöm.” **HW**

TERMÉSZET ÉS TECHNOLÓGIA HARMÓNIAJA

Lassan három évtizede kezdte meg szóló pályafutását a norvég kreatív extrém metal egyik legtevékenyebb szereplője, Andreas Hedlund, művésznevén Vintersorg. Számos kiemelkedő lemezen szerepelt, elsősorban mint énekes/dalszerző, főleg a progos viking/folk/black metal ikon Borknagar soraiban, de több más formációban érdekelt jelenleg is. A saját neve alatt futó szóló zenekarával nyolc év kihagyás után jelentette meg legújabb lemezét. Vintersorg emellett számos egyéb témáról, köztük a természettel és a mesterséges intelligenciával való kapcsolatáról osztotta meg gondolatait Gáti Viktorral.

SZÖVEG: GÁTI VIKTOR • FOTÓ: JOHAN KARLSSON

Hamarosan megjelenik a legújabb lemezetek, nyolc évvel az eddigi utolsó album, a *Till fjalls* második része után.

„Nyolc év nagyon hosszú idő, tudom. De tudod, hogy megy ez – van, hogy közbeszól az élet, és nálunk mindenkinél alaposan megkeveredtek a dolgok. Én kétszer váltottam munkahelyet a főállásomban, a basszerosunknak két gyermeke született. Eddig nem volt neki egy sem, most meg már kettő van, képzelheted. (nevetünk) A Vintersorgot igazából nem engedtem el teljesen ez idő alatt sem, habár vannak dalok, amelyek évekig formálódtak, másrésztől nagyjából kész a következő szólólemezem anyaga is. Emellett pedig több projekttel is foglalkoztam, közöttük az egyik legaktuálisabb egy akusztikus felállítás, a *Dimbild*, amelynek kanyarban van a második lemeze.

Kiadóváltás is történt, amivel egy nagyjából húszéves együttműködés végére tettünk pontot a Napalm Recordsszal, akiknek rengeteget köszönhetünk, azonban a legújabb lemez kapcsán nem tudtunk olyan konstrukcióban megállapodni, ami lehetővé tette volna a folytatást. A Hammerheartnál viszont tárt karokkal fogadtak bennünket.”

A Hammerheart az életművetek jelentős részét újra kiadta az elmúlt hónapokban, CD- és vinyl-formátumban is.

„Nagyon szeretem a kiadó hozzáállását. Nem kötötünk kompromisszumot sem a zenei kérdésekben, sem a produkciós minőséget illetően. Így persze drágább lesz minden, de megéri az árát, és dupla lemezt kapsz, sőt box set is készült. Amúgy pedig, ha csak a zenére vagy kíváncsi, online elérhető a streaming szolgáltatásokban. A vinyl inkább a teljeskörű élményről szól – zene a vizuális tartalommal együtt.

Nem fukarkodtak a kétlemezes anyagok kapcsán sem, amilyen a mostani is – bár az igazat megvallva ez azért okozott némi fejtörést. Nem lehet ennyi percet belezsúfolni egyetlen vinylbe, mert akkor a hangminőség szörnyű lenne. Eleinte haboztak a kiadónál, mert a dupla vinyl nagyon drágává válik a közönség számára. Javasolták, hogy vegyünk le néhány dalt, hogy egy lemezre ráférjen. De hát ez egy conceptalbum – ha leveszek belőle dalokat, a koncepció megtörik.

Ám végül úgy döntöttek, csináljunk dupla lemezt.”

A friss dalok változatosak, mint mindig, és persze hordozzák a félreismerhetetlen Vintersorg-jegyeket. Úgy közelítettél a dalíráshoz, ahogy szoktál, vagy kipróbáltál új módszereket?

„Nincs igazából egyetlen bevált módszerem, amihez mindig ragaszkodom. Van, hogy akusztikus gitáron írom az alapokat, máskor billentyűn, néha egy vokális dallam köré építem fel azokat. Olykor olyan szövegekkel kezdem, amiket nagyon ihletetten írok, és abból találom ki dallamokat, aztán tovább építem a zenei környezetet. Néha teljesen fordítva – írok szép riffeket vagy akusztikus motívumokat, és azokra illesztem rá a dalszövegeket. Szeretem ezt a változatosságot. Nálam ez kéz a kézben jár a kíváncsisággal, hogy különböző szemszögekkel írjak zenét. A végén mindig kialakul a jellegzetes Vintersorg hangulat. Megtartjuk a black metal összetevőt a durva vokálokkal, a folkos hangulat szintén mindig jelen van, akusztikus gitárok formájában. Ezen felül sokat dolgozom az énekdallamokon és a vokális harmóniakon.

Nem számít, hol kezdem, mindig valahogy vintersorgos lesz a végeredmény. Ezzel együtt minden albumnak más hangulata van, attól függően, hogy hol

vagyok éppen. Ez nagyrészt egy tudatalattiban játszódó folyamat következménye, ugyanakkor fontos a tervezés is – nem akarok egysíkú hangulatot egyforma dalokkal, az albumoknak legyen egy íve, amelyen végig vezeti a hallgatót, mintha újabb és újabb kalandokat élne át.”

Van az új lemeznek cselekménye?

„Bizonyos értelemben van. A szövegek kapcsolódnak egymáshoz, de nem alkotnak egybefüggő történetet, ami az első dallal kezdődik és az utolsóval végződik. A téma ezúttal a víz, különböző formákban a természetben: felhő, köd, hó, jég. Több perspektívából vizsgáljuk ezt az életet adó elemet. Ez a negyedik album a négy elem ciklusban. A Jordpuls volt a föld, az Orkan a levegő, a Naturbal a tűz. Aztán elkészült a Till Fjälls II, megtörve a ciklust, de belső készletétől vezérelve meg kellett csinálnunk azt az albumot. Most, nyolc évvel később itt a negyedik, egyben utolsó elem. Lezárjuk ezt a ciklust, hogy aztán felfedezzünk más dolgokat.”

A korai 2000-es években három albumod főleg angol szövegeket tartalmazott, míg a katalógusod többi része svédül van. Fel kellene adniuk a reményt a rajongóknak az angol nyelvű dalok tekintetében a jövőben?

„Soha ne mond, hogy soha. *(nevet)* Azért csináltam jópár angol nyelvű albumot a múltban, elsősorban a Borknagarral – kíváncsi srác vagyok, mindig fejlődni akarok, és kipróbálni új dolgokat. Természetesen módon jött az ötlet, hogy angolul próbáljak énekelni, de más zenekaramban is angolul szóltunk meg, és kezdtem hiányolni az anyanyelvem.

Szeretek az anyanyelvemen énekelni és írni is. A szövegeim összetettek – kiemelten odafigyelek a rímekre, nagy hatással van rám a 19. századi svéd költészet. Amikor magam írom a szövegeket, megvan ez a berögződésem: a rímeknek ott kell lenniük, emellett kronologikusan írok – van kezdet és vég, mint a történetek felépítésében.”

Ezek szerint nálad kiemelten fontosak a dalszövegek.

„A szövegírás folyamata ugyanannyira fontos számomra, mint maga a zene. Egy idő után nagyon hiányoltam ezt az egész folyamatot az anyanyelvemen. Ezért természetes volt visszaváltani. Most kevesebb futó projekt van, mint korábban, de így is van, ahol angolul énekelek. Meglátjuk, hogyan oszlik meg az angol és svéd szövegek aránya a jövőben. Nyitott vagyok sok dologra.”

Kris Vervimpnek számos fantasztikus borítót köszönhet a metalos közösség. Nektek is több borítót készített már. Legutóbb egy szintén kiváló művész, Marcelo Vasco készítette a frontot. Most újra Krisszel dolgoztatok. Hogy zajlott a közös munka ezúttal?

„Kris festette az első három elem albumának borítóját, így adta magát, hogy őt kérjük fel a negyedikhez is. Ez egy tudatos döntés volt, az egységesség jegyében. Marcelo nagyszerű művész, remek munkát végzett a Till Fjälls II borítójával, és sokat dolgoztunk vele a Borknagarban is, de úgy éreztük, Kristiannal kell lezárunk ezt a ciklust. Az együttműködés szuper volt. Sokat ötleteltünk, küldtem neki klipeket és képeket, de végső soron szabad kezet adtam neki. Ezúttal MI-t

használtam az ötleteim promptolására, és így kaptunk egy durva vázlatot. De ez nem MI borító – Kristian elméje és keze által öltött végső formát.”

A Cosmic Genesisen keresztül fedeztem fel a zenédet, ami idén lesz 25 éves. Van terv az évforduló megünneplésére?

„Nem tervezünk ilyesmit, de mostanában eljutottunk arra a szintre, hogy tudunk adni néhány speciális koncertet. Számunkra mindig problémát jelentett, hogy nem voltunk teljes értékű zenekar, de most vannak nagyon jó session zenészeink. Nem tudunk hosszú turnékat bonyolítani, de igyekszünk megcsípni néhány fesztivál fellépést. Körülbelül öt-nyolc show évente, amit kezelni tudunk.

A közösségi média segítségével sokat tudtunk előre lépni mi is – a zenekarok közvetlenül érintkezhetnek a rajongókkal. Jómagam is sok mindent kiteszek, amikor dalokat írok, hogy betekintést kapjanak az dalírási folyamatba.”

Van bármennyi esély kelet-európai koncertekre, esetleg magyar dátumra?

„Az remek lenne. Vannak nagyszerű fesztiváljai-tok. A turné nehéz falat számunkra, de fesztiválokra tudunk menni. Játszottam a ti országotokban a Borknagarral legalább kétszer, de

a Vintersorggal is egyszer. Ha megfelelő ajánlatokat kapunk fesztiváloktól, mindent megfontolunk. Remélhetőleg a nem túl távoli jövőben eljutunk Magyarországra is. Üdvözlét mindenkinek, aki fellépéseket szervez fesztiválokra!” *(nevet)*

Van esély arra, hogy újra csatlakozz a Borknagarhoz, akár csak néhány különleges esemény erejéig?

„Beszéltünk róla, de nincs konkrét terv. A Borknagar nagyszerű, remek a jelenlegi felállásuk, sokat turnéznak. Szépen megnövezték a közönségüket, nagyon összeérett koncert zenekar lettek. Körülbelül húsz évig zenéltem velük, ám amikor próbáltam szintet lépni és teljes turnékat lekötni, nem tudtam velük tartani. A kiválásom kölcsönös megállapodással történt – nem akartam visszatartani őket. Nincsenek rossz érzéseink, még mindig jó a kapcsolatunk. Oysteinnel *(C. Brunn, a Borknagar dalszerő/gitárosa)* még mindig megvan a Cronian projekt, bár nem csináltunk albumot legalább tíz éve, de nem zártuk be azt az ajtót sem. Jelenleg nincs rá időnk, de szóba került, hogy készülhetne egy újabb lemez.”

Mi a helyzet a többi projekteddel?

„Napi szinten írok zenét különböző formációk részére. Nem tudok leállni. Számomra a dalszerzés az elsődleges – akkor fejleszted a kreatív képességeidet. Nagyrészt magamnak írok zenét, de persze szép dolog megosztani azt a közönséggel. Szeretek zenéről beszélgetni – ha elmegyek egy buliba, ott találsz egy sarokban ülve egy másik sráccal, ahogy szüntelenül a zenéről ontom a szót. *(mosolyog)*

Ahogy már említettem, a Dimbilddel, az akusztikus projektemmel kiadtam egy albumot tavaly, most a másodikon dolgozom. Fut egy másik zenekarom is, Harmdaud néven, két albumot csináltunk, és a harmadik kezd formát ölteni éppen. Mindemellett készül ugye az új Vintersorg is, de azzal kíváruink egy kicsit. Erős lenne nyolc év kihagyás után, három hónapon belül két lemezt is piacra dobni, nemde?” *(nevetünk)*

Egy időben tanárként dolgoztál, igaz?

„Így van. Tanári diplomám van, és dolgoztam tanárként sok évig. De az utóbbi talán tíz évben digitális fejlesztéssel foglalkozom. Önkormányzatoknak dolgozom, informatikai rendszereket és szolgáltatásokat fejlesztek lakossági felhasználásra. Koordinátorként dolgozom, de korábban dolgoztam a szoftverfejlesztési üzletágban is termékmenedzserként.”

Mit gondolsz a mesterséges intelligencia helyzetéről?

„A technológiát arra kellene használnunk, támogatassa az embereket az emberi kapcsolatokban. Hagyjuk, hogy a technológia segítsen az automatizálás révén. Rengeteg előnyt szerezhetünk az egészségügyben, az oktatásban és más szektorokban is. Többet dolgozha-

tunk az emberi kapcsolatokon, és hagyjuk a gépeket elvégezni a nehéz munkát. Egyébként 2016 óta dolgozom MI-vel. Nagyjából 2022 közepe óta mindenki az MI-ről beszél, és mostanában kezdenek komolyabban hivatkozni rá – a generatív MI-re –, de szeretem a régi, jól bevált gépi tanulási módot is.

Fontos számomra az élet, az emberek és a természet. A természet az én olvasatomban nemcsak azt jelenti, hogyan érzed magad a környezetedben, hanem a tudományos oldal megértése is lényeges – hol a helyünk a nagy képletben, az univerzumban. Mindig is érdekelt a tudomány, és ha a tudomány érdekel, akkor a technológia is. Napközben ezzel dolgozom, szabadidőmben pedig sok időt töltök kint a természetben, próbálom megtalálni az egyensúlyt.” **HW**

HANGPRÓBA

Cselótei László Gáti Viktor Gyuricza Ferenc Kánya Ferenc Kiss Daniella Kiss Gábor Pintér Miklós Schmidt Péter Szénégető Richárd Uzseka Norbert Zubor Olly

	AMORPHIS Borderland	8,45	8	8	9	8	8	8	7	8	10	9	10
	PARADISE LOST Ascension	8,27	6	9	9	8	9	8	7	9	8	9	9
	HELLOWEEN Giants & Monsters	8,00	8	8	9	9	9	7	7	8	8	7	8
	DEFTONES Private Music	8,00	8	8	9	6	9	7	8	8	9	9	7
	VICIOUS RUMORS The Devil's Asylum	7,91	7	7	8	9	8	9	6	9	8	8	8
	HALESTORM Everest	7,82	9	7	9	8	10	7	7	7	7	7	8
	RAGE A New World Rising	7,82	9	8	8	9	8	7	7	7	8	7	8
	GREEN CARNATION A Dark Poem, Part I	7,82	8	9	7	8	8	7	6	8	8	9	8
	PARADOX Mysterium	7,73	8	8	8	9	8	7	6	8	7	8	8
	PRIMAL FEAR Domination	7,73	8	8	7	8	8	8	6	8	8	7	9
	VINTERSORG Vattenkrafternas Spel	7,45	6	8	9	7	7	6	5	8	9	8	9
	ARJEN A. LUCASSEN Songs No One Will Hear	7,18	4	8	8	8	7	9	6	7	7	8	7
	BETWEEN THE BURIED AND ME The Blue Nowhere	7,09	5	10	8	7	7	8	7	5	6	9	6
	DARK ANGEL Extinction Level Event	7,09	6	7	5	10	9	8	6	5	8	7	7
	BURNING WITCHES Inquisition	7,09	5	8	7	9	7	7	5	7	8	7	8
	CASTLE RAT The Bestiary	7,00	5	6	6	9	6	7	5	8	9	8	8
	HAMMER KING Make Metal Royal Again	6,45	5	7	5	8	8	6	5	6	9	5	7
	CROWNE Wonderland	6,36	5	5	6	7	8	6	5	6	9	6	7

AMORPHIS

BORDERLAND

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

9

A finn Amorphis 35 éve alakult, ez a tizenötödik albumuk, és gyakorlatilag ugyanolyan, mint az utóbbi jó pár lemez. Talán kicsit szellősebb a hangzás, kicsit erősebb a szintjénél, míg a riffek nincsenek annyira elől, de szó sincs arról, hogy átváltottak popba, hogy végre akkora sikereket érjenek el, amilyeneket mindig is megérdemeltnek volna.

Bár nem a harmadik, Elegy című albumuk fektette le az Amorphis (és vele a folkos megközelítésű északi metal) alapjait (hanem az első kettő), de azon fordultak énekileg jóval dallamosabb irányba, s a zene gyakorlatilag máig ugyanaz maradt. Voltak szellősebb-szállósabb, progresszív rockosabb próbálkozásaik (Tuonela, Am Universum), de Tomi Joutsen énekes 20 évvel ezelőtti csatlakozása óta kb. ugyanaz megy. A hörgés és dallamos ének keverésének lehetőségeit rég kimerítették, a dallamvilág, a zenei témák és díszítések, mind ismerős. Aztán mégis két hallgatásba telt, hogy berántson a Borderland. Ez ilyen. Az embert vagy zsigeri szinten, ha ugyan nem egyenest a szívében érinti meg Esa Holopainenék dallamvilága, vagy elmegy mellette, és nem érti, a fanok mire lelkesednek.

A finnek most először dolgoztak Jacob Hansen dán producerrel, aki pl. Volbeat-, Amaranthe- és Epica-albumok hangzásáért is felelt. Meglehet, ő is tehet a természetes és

nyíltabb hangzásról, melyben minden hangszernek megvan a maga tere, s lehet, így csak még jobban érvényesülnek Tomi mézédés melódiai ill. a hangszerekből érkező dallamok, de a lényegen mit sem változtatott.

Végig lehetne elemezni az összes dalt, a wave-es, vibráló témával nyitó The Circle-től, a valóban depresszív, mégis erős zárásig (Despair), hogy akkor melyikben hol hörög Tomi, hol tol elképesztően szép szólót valamelyik gitáros ill. a billentyűs, hol van több folk vagy akár középkori hangulat, hol üt nagyobbat a riff, hol jön be a szintén elmaradhatatlan közel-keleties dallam (jó, az épp a Bonesban), és így tovább. De az Amorphis olyan, hogy akkor működik, ha agyod, hogy vigyen. Magával ragad akkor is, ha csak a háttérben szól, ha meg leülsz és olvasod a szövegeket, páratlan utazásban lesz részed. A szövegeket régóta egy finn képzőművész, Pekka Kainulainen írja, és mindig is a finn nemzeti eposz, a Kalevala volt az ihlet forrása, miközben univerzális, a mai kor bárhol élő emberéhez szóló üzeneteket énekelt meg a csapat. A természet tisztelete mindenek fölött áll a kezdetektől, ez most is így van, elég csak a Dancing Shadow-ra utalnom.

Meglehet, az Amorphis úgy van vele, hogy ha már az Ezer tó országa a hazájuk, hát írhatnak ezer ugyanolyan dalt, akkor is mind egyedi és szép lesz. És szerintem igazuk van. ■

„Annyira várom, hogy egyszer azt mondhassam egy Amorphis-lemezre, hogy nem zseniális... (Fenéket, nem várom, imádom, hogy ilyenek!)
A Bones mekkora dal már???”
– Szénégető Richárd / 10

„Hogy van az, hogy egy album már az első hangjaival libabőrös érzést tud előidézni? Hogy van az, hogy utána ezt még többször, szinte minden egyes szerzeményével megteszi? Nagyon kellemesen simogatja a lelkemet ez a hanghordozó. Nem kétséges, szegényebb lenne a zenei világ, ha az Amorphis nem létezne...”
– Zubor Olly / 10

„Megengedő vagyok az Amorphisszal szemben, amely bő három évtizede olyan ösvény előtt nyitott kaput, amelyre azóta is gyakran tévedek, hogy tanúja legyek fel-felbukkanó kreativitásuknak. Száz százezrek hőfokon égni egyfolytában persze nem lehet, emiatt előfordulnak önismétlő albumok, ám számomra már az is bőven elegendő, ha azt a minőséget adják, amit elvárok tőlük. Ez pedig most is megvan.”
– Gyuricza Ferenc / 9

„Őszinte leszek, nem szoktam Amorphist hallgatni. De ez most szórakoztatott. Van bennük valami tipikusan finn, állandóan a '90-es évek gót mozgalma nyomait (pl. To/ Die/For) vélem felfedezni a dalaikban. A szakértők majd megszakértik. Én addig adok rá egy nyolcast!”
– Cselőtei László / 8

„Az Amorphis egy kiemelten fontos zenekar az életemben, a zenerajongói fejlődésemben. Minden korszakukat nagyon szeretem, így a jelenlegi, 2005 óta tartót is, amelyben bár sok változás nem történt az utóbbi bő tíz évben, a lemezek rendre elkápráztatnak. Bár ezúttal éppen kevésbé.”
– Gáti Viktor / 8

„A banda 35 év után még mindig érik. Mesterien egyensúlyoznak a progresszív, folkos és melodikus death metal határára.”
– Kánya Ferenc / 8

„Kicsit összefolynak számomra az utóbbi lemezeik, de ez most nagyon hozza az Elegy-hangulatot. Kellemes meglepetés.”
– Kiss Gábor / 8

„Dallamosabb, szellősebb, megközhíratom napfényesebb anyag ez az utóbbi pár albumnál, még a durva énekrészekkel együtt is. Néhol az ezredforduló környéki Am Universum korong jut eszembe róla. Jómagam egy kicsit harapósabb formájukban szeretem igazán őket, de a színvonal ettől még most is rendben van, sőt.”
– Schmidt Péter / 8

„Az Amorphis egy tipikus Hammer-banda, kéz a kézben járt a lap a zenekarral az elmúlt 25 évben. A Borderland a pályafutás hosszának megfelelően semmilyen eget rengető újdonságot nem tartalmaz, vagyis aki eddig is szerette, most is fogja, aki nem, az meg nem.”
– Pintér Miklós / 7

PARADISE LOST

ASCENSION

9

KIADÓ: NUCLEAR BLAST
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

A Halifaxból indult Paradise Lost esetében valahogy természetesen hangzik, hogy már 1988 óta léteznek. (Nem úgy a Deftonesnál, haha!) A számos doboscserével mellett a kezdetektől négy állandó taggal alkotó angol társaság markáns és folyamatosan változó zenei utat járt be, a death/doom metal gyökerektől a gothic metal megannyi árnyalatán keresztül a kommerszebb elektronikus kísérletekig, amelyeket követően tovább finomították megszólalásukat, az utóbbi időben a death/doom irányhoz visszatérve, valamennyi gothic ízt is belekeverve a lemezek között finoman variált elegybe. Habár jópár lemez óta inkább csak finomhangolásokról beszélhetünk, a kreativitás tüze továbbra is harsányan lobog náluk, melynek ékes bizonyítéka jelen, tizenhetedik(!) lemez.

Sosem felejttem el, amikor rábukkantam egy teljesen hétköznapi műsorújság hasábjain egy apró bejegyzésre, amely mellett, egy szintén miniatűr képen valószínűleg a Symbol of Life megjelenésére készülő Paradise Lost legénysége pózolt. Fogalmam sem volt róla, kik ők, de aztán nem sokkal később a kezembe akadt a még szinte friss, említett lemez, és bár korántsem a banda egyik csúcspontjáról van szó, mégis szoros kötődés ébredt bennem előbb a lemez, majd szépen fokozatosan a teljes addigi munkásság iránt (kivéve talán, nem meglepő módon jó ideig, a Hostot).

Azóta sok minden történt, de mindig jó érzéssel követtem figyelemmel, merre tartanak Nick Holmesék. A The Plague Withinen viszont értő hörgés viszonylag váratlanul ért – bár

a Bloodbathben akkoriban már bizonyított a térben a frontember –, és a következő darabok is rendre utat találtak hozzám. Azonban így is egy különös, de végső soron élvezetes folyamat játszódott le bennem az Ascension kapcsán.

Az első fecske, a Silence Like The Grave nem mozgató meg különösebben, sőt azt engedte feltételezni, hogy egy különösen komor dalcso-korra számíthatunk. Majd érkezett a nem sokkal derűsebb Serpent On The Cross, és a benne hallható vezérdallam elindított bennem valamit. Az egy órát is átlépő játékidőjű lemezt végig hallgatva, egyszerűen nem tudtam tőle szabadulni. A PL igazán sötét anyagai (nagyjából 2005–2010 között) nem a legnagyobb kedvenceim, ahogy a kettővel ezelőtti Medusa sem, s ez a korong meglehetősen rokon azokkal, de mégis más. Nick hangja nem olyan tisztá má, mint ezelőtt, ennek ellenére úgy tűnik, most – újra, szinte – minden a helyén van: elképesztő dal- és dallamközpontúság uralja a lemezt, miközben a durva/tiszta ének aránya is tökéletes, sőt még az egyéni picit villantások, rafinériák is kivétel nélkül sütnék. Az említett kígyós dal mellett a Tyrant Serenade lüktetése és melódiai, a Salvation tanítási való death/doomja, a Diluvium ritmusváltásai, a Savage Days építkező feszültsége és az A Life Unknown visszautalásai is kiemelt figyelmet érdemelnek, de igazából nem szívesen hagyom ki egyik nótát sem a méltatásból.

Kivételes életmű a Paradise Losté, az Ascension pedig alighanem egy valódi, szó szerinti felemelkedés, amely ereje teljében mutatja a csapatot. Épp, hogy nem tíz pont. ■

„Van, amikor a név önmagában garancia a minőségre. A Paradise Lost ilyen. Az Ascension pedig egy hangulatos, változatos, borongós, kissé a doom/death vonalhoz visszakanyarodó dalgyűjtemény. Tökéletes zene lesz az őszi estékhez, főleg akkor, ha sötétben hallgatsz.”

– Gyuricza Ferenc / 9

„A PL egy egészen különleges evolúciós ívet írt le az 1990-es debütalbum és az 1999-es Host között, azóta pedig kb. az addigi, igen széles skálát bejárt pálya különféle időszakaihoz és hangzásaihoz nyúl vissza, lemezenként más-más arányban vegyítve ezek elemeit. Ami mindenkor jellemző, az a dalok magas nívója és egyfajta sajátos atmoszféra – ez most is áll, azzal, hogy a korai éra doom/death vonala újfent markánsan kap teret az anyagban.”

– Schmidt Péter / 9

„Amellett, hogy a legjobb albumaik ott lévő szikra most sem tért vissza, ez egy igen erős anyag.”

– Uzseka Norbert / 9

„Bitang erős (lesz...) ez a szeptember! Új Amorphis-album? Rá egy hétre Paradise Lost? Mi kell még? Ha más nem is jönne idén, én már ezzel a két albummal is jól ellenék a 2026-os esztendőig. Meg utána is... Annak azéért örülök, hogy Nick Holmesék tudják, a banda melyik korszakából, albumaiból kell összeegyeztetniük manapság egy hanghordozót. Legyen szó melankolikusabb vagy éppen durvább részekről, itt bizony minden egyes téma, minden egyes hang maximálisan bejövös számomra.”

– Zubor Olly / 9

„A Paradise Lost teljes arzenálját beveti: doom, death, gothic, heavy és atmoszférius elemek keverednek a megszokott ízlés és esztétika szerint. Melankolikus, de nem túl lassú. Holmes éneke változatos, de leginkább karcos, ahogy a muzsika maga is inkább meta-los. Sokféle világot idéz, nekem egyszerre Gothic és Icon, ugyanakkor teljesen mai.”

– Kánya Ferenc / 8

„Sosem voltam rajongójuk, de ez a lemez most kifejezetten eltalált.”

– Kiss Gábor / 8

„Utoljára igazán a Symbol of Life idején tudtam lelkesedni a PL-ért, de ez a lemez most valahogy beszippantott. Nem tudom, tartós lesz-e a dolog, de most jól esik hallgatni, annak ellenére is, hogy korántsem hallom hibátlannak.”

– Szénégető Richárd / 8

„A Draconian Times/One Second/Host (hú, de alulértékeltem lemezt!) korszak jelenti számomra a nagybetűs Paradise Lostot, az azt követő lemezek közül pedig az Obsidian fogott meg a legjobban, az egy óriási album lett. Ugye milyen színesek egymáshoz képest? Az Ascension sajnos kevés árnyalatot ad hozzájuk, túl monokróm és monoton nekem.”

– Pintér Miklós / 7

„Van Paradise Lost pólóm. Szeretem is hordani. Ez az album mégsem jön be. A zene OK, de az ének totál egysíkú, károgós, szavalós, mondhatnám, antimelodikus. Na, jó, néha van egy kis klasszikus éneklés is. Már most tudom, hogy soha nem fogom hallgatni. Valahogy nem fogott meg.”

– Cselőtei László / 6

HELLOWEEN

GIANTS & MONSTERS

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER

8

Igazán különleges, héttagú új felállást eredményező reuniont hozott a Helloween 2017-ben elstartolt legújabb korszaka, a fedélzeten a visszatért Kai Hansennel és Michael Kiskével, akik a tábor legnagyobb öröme csatlakoztak be Andi Derisék mellé. Ilyen módon nem hogy kettő, de sok dudás lett hirtelen a csárdában, ami azért felvetett bizonyos kérdéseket a mutatóvány hosszú távú működőképességét illetően. A világszerte igen sikeres turné és a jól sikerült 2021-es album, majd az azt követő újabb koncertkör után érkeztek el közben 2025-be – és láss csodát, az egészség nem bomlott meg, sőt a jelek szerint kreatív fronton sincs megtorpanás, amit a Giants & Monsters című új lemez is bizonyít.

Az előzetes nyilatkozatok alapján egy felszabadultabb, napsugarasabb anyagra lehetett tippelni, és ez nagyjából be is jött, szintén nem búbanatos elődjéhez képest tényleg még egy fokkal derűsebb hangulatú lett összességében a friss nótacsokor. A nyitó Giants On The Run akár a Deris-korszakban is születhetett volna, itt leginkább ő is van a fókuszban, míg a kettes Savior Of The World Kiske jutalomjátéka. Maga a dal pedig igazi melo-Helloween. Az A Little Is A Little Too Much nálam már kevésbé működik, ez már-már popos felhangokat pedzeget, viszont annyira nem átütő, mint pár korábbi hasonló próbálkozásuk. A We Can Be Gods ellenben baromi jó, ez a komplexebb, harapósabb, power metalosan karcos dal nagyon ott van, az album egyik csúcspontja nálam. Utána nekem kicsit leül a dolog a cseppet paneles Into The Sun balladával és az újra csak popmetalos This Is Tokyo-val – nagy baj ezekkel sincs, de ha már slágernesség, akkor tőlük az If I Could Fly az etalon. Az előzetesen már közkinccsé tett Universe (Gravity For

Hearts) hallatán viszont újra vigyorgnom kell, ez megint azt a fajta összetettebb, epikusabb vonalat hozza, amiben a Helloween mindig is nagyon jó volt. Nyolc perc feletti ez a darab, akárcsak az alapverziót záró Majestic, amire nagyjából ugyanezek állnak. A kettő közé pedig két rövidebb, fogósabb nóta fért még be a Hand Of God és az Under The Moonlight képében. Előbbi egy középtempósabb, bólogatósabb, modernebb hangszerelésű tétel, a verzék alatt torzítatlan témákkal és diszkrét effektekkel – megközelítésében engem a The Dark Ride album világára emlékeztet, ami nálam az egyik fő favorit a zenekartól. Utóbbi darab ehhez képest egy alapjáratosabb, tipikusabb nóta, el lehet hallgatni, kellemes meg minden, de alapműnek semmiképpen sem nevezném. (Lesz aztán még egy Out Of Control című bónuszdal is bizonyos limitált verziókon, ezt azonban nem hallottam.)

Azt mondanom sem kell, hogy a két fő arc, Michi és Andi külön-külön és párban énekelve is nagyon jók már megint, tényleg hallatszik, hogy görcsmentesen tudnak együtt dolgozni, és valóban egy hullámhosszon mozognak. Hozzájuk képest – akárcsak legutóbb – Kai vokális téren kevésbé van előtérben, amit én sajnállok kicsit, szívesen hallanám többet is jellegzetes orgánumát. A hangszeres játékra ugyancsak nem lehet panasz (a szólómunka ismét pazar), szépen és természetesen is szól az egész, egyedül a borító fejkáros kicsit, de lehet, hogy a hiba az én készülékemben van. Mindent összevetve a 2021-es nagylemez egy fokkal azért erősebbnek éreztem, de gondigazából ezzel sincs – az pedig ennyi idő után már tényleg teljesen egyértelmű, hogy az aktuális felállásnak végül hosszú távon is bőven van létjogosultsága. Ez mindenképpen örömdetes, csak így tovább. ■

„Az utóbbi közel húsz év legjobb, legizgalmasabb, legkreatívabb Helloween-albuma. Tele utalásokkal, zenei gegekkel, szívet melengető megoldásokkal, nagyszerű egyéni teljesítményekkel (Kiske!), és persze mindez olyan színvonalon, ami még akkor is egyértelművé teszi, hogy ebben a műfajban övék a trón, ha nem lehet hibátlanok nevezni az összes dalt.”
– Gyuricza Ferenc / 9

„Modern, melodikus, popos power metal, a műfaj alfája és omegája. Helyenként klasszikus önidézetekkel kapcsolódik csak a Keeper albumokhoz, de teljes koncepció nincs. Releváns és szerethető anyag, bár ez messze nem az a Helloween, amiért én rajongtam.”
– Kánya Ferenc / 9

„Az euro powerspeed ösytjai. Imádom, hogy Andy Deris (ex-Pink Cream 69) és Kiske együttműködnek. Nekem ez az egész kicsit Avantasia-fizűnek tűnik, holott azt kéne írnom, hogy az Avantasia helloweenes, ahogy az is. Akárhogy is van, nekem ez tetszik!”
– Cselőtei László / 8

„Lehet a Tökfejeket szeretni vagy nem szeretni, a negyedik X után is friss, ötletes, karakteres, önazonos, amit csinálnak, a minden poszton kimagasló zenészeknek köszönhetően. A kurta (Hand Of God) és a monumentális (Universe) dalok komponálásában is roppant magasan van az a bizonyos lév, ugyanakkor az említettekkel ellentétben, több darab inkább csak kiugró pillanatokhoz, semmint konstans katarzist.”
– Gáti Viktor / 8

„Határozottan jobb, mint az előző lemez! Kellően változatos is, bitang sounddal. Ám a Helloween még mindig nem igazán nekem szól!”
– Szénégető Richárd / 8

„A Helloweennek az a baj, hogy hajlamosak vagyunk minden egyes alkotásaikat a korai lemezeikhez hasonlítani. Pedig ha nem tennénk, szerintem ezt a lemezt (is...) csak elismeréssel illetetnénk. Mindent felvontat, amiért ezt a műfajt szeretni lehet. És akkor mégiscsak egy kis összehasonlítás: Michael Kiske hangja még mindig ugyanolyan parádés, mint fiatal korában.”
– Zubor Oly / 8

„Felemás érzéseim vannak. Lehet, hogy jobb lett volna, ha az interjúban Andi Deris által említett súlyosabb, fiókban hagyott dalokat hozzák ki.”
– Kiss Gábor / 7

„Istenem, de imádtam azokat az éveket, amikor kevés menőbb dolog volt annál, mint Helloween pólóban lófrálni a suliban! A Giants & Monsters nem tudja visszahozni azt a hangulatot, de kellemes hallgatnivaló, egyetlen percre sem sajnállok, amit vele töltöttem. Sokan lesznek így vele!”
– Pintér Miklós / 7

„Minthogy ők az Eredetiek, tehetik, de attól még jóval több giccses hallok itt, mint ami jól esik, és bocs, de tényleg sokkal jobbak voltak a korai lemezek.”
– Uzseka Norbert / 7

DEFTONES

PRIVATE MUSIC

8

KIADÓ: REPRISE

ÍRTA: GÁTI VIKTOR

Hihetetlen belegondolni, de a Deftones már 37(!) éve alakult, Sacramento városában. A három gimnáziumi barát, Chino Moreno énekes, Stephen Carpenter gitáros és Abe Cunningham dobos, remek társakkal kiegészülve, azóta elképesztő magasságokba jutott sajátos, alternatív alapokra épülő, egyszerre megragadó és elvont, a nu metal korszakban berobbant zenéjével – a 2000-ben megjelent, azóta is egyik legfontosabb hivatkozási alap White Pony Grammy-díjat is nyert, továbbá több albumuk platina státuszt ért el –, s immáron a tizedik nagylemezüknél tartanak.

A Deftones manapság hatalmas – sok szempontból minden korábnál nagyobb – népszerűségnek örvend, így nehéz lenne nem trendiként tekinteni rájuk, ugyanakkor a teljes képhez hozzátartozik, hogy ők ezzel együtt időtállóak is – habár Chino összetéveszthetetlen orgánuma révén a zene karaktere alig változott az évtizedek során, mi több, Carpenter jellegzetes ritmizálású és dallamvilágú pengetése valamint Cunningham groove-os, tizenhatodosan lüktető játéka is stabil védjegy a kezdetek óta, az összkép lemezről lemezre, mindig kapott valamilyen hozzáadott értéket. Ezt pedig a rajongók rendre díjazták, s ez biztosítja a csapat reputációját 2025-ben is.

Én a 2003-as Deftones lemeztől követem a pályájukat, így több mint húsz éves időszámban, személyesen volt szerencsém megtapasztalni a fent leírtakat. Esetemben a varázs a Diamond Eyes (2010) és a folytatás Koi No Yokan albumoknál tetőzött, habár a White Pony-t számomra sem múlja felül egyik LP sem. A PM-ot megelőző két korong mellett, hogy szintén tartogatott kiemelkedő momentumokat, már nem tudott olyan erőteljesen megszólítani; ezzel együtt szokás szerint fokozott kíváncsisággal vártam, mit fog nyújtani az aktuális dalszoros, amely minden korábnál több kihagyást követően, öt évvel követi elődjét.

A My Mind Is A Mountain, mint első beharangozó, jogosan vált az egyik húzódalá, ahogy a másodikként érkezett, dinamikus Milk Of The Madonna szintén igen erős lett. További kellemes izgalmakat tartogat a címéhez méltón karos és lebegős ~Metal Dream, a hat perc fölé nyúló, ambientbe boruló Souvenir és az albumon atipikusnak számítóan sok screemet hozó Cut Hands is. Mindent egybevetve, a Private Music tényleg nagyon jól össze lett rakva, de akárhogy igyekszem elmerülni benne, a régi rajongásomat nem tudja visszahozni. Ám ettől még egy újabb koncertnek én is nagyon örülök! ■

„Nemcsak nyitottság, érettség is kell ahhoz, hogy élvezni tudj fogadni a Deftones zenéjét. Ha átüt a falat, s megérted, azaz képes vagy befogadni, akkor rádöbben, hogy ez az öntörvényű, sajátosan kreatív zenei világ rendkívül izgalmas tud lenni. Ha pedig így van, akkor ez nagyon is jó zene.”

– Gyuricza Ferenc / 9

„Sosem tudtam a Deftonest hova tenni, de a legutóbbi budapesti koncerten sikerült kicsit megértenem Chino és bandája esszenciájából. Ez az új lemez nagyon minőségi és bár nem vidám, valószínűleg pont ezért működik.”

– Szénégető Richárd / 9

„Nagyon kevés zenekar van, amelyik ennyi időn át képes érdekesnek, izgalmasnak, egyúttal teljes mértékben önmagának megmaradni. Talán újabb Leatherst nem írtak (vagy csak nem hallgattam még eleget), de így is elképesztő anyag.”

– Uzseka Norbert / 9

„Ez a banda nekem nagyon kimaradt. Talán (számomra) rosszkor érkeztek a szintérre, talán az imidzs volt ellenszenvem, nem tudom. De ez az album most tetszik. Nu metállal átitatott progrock, fura elmékedős énektemákkal fűszerezve. És szépen, erőteljesen, modernül szól.”

– Cselőtei László / 8

„Olyan sokszor jut eszembe a Tool a lemez hallgatása kapcsán (nem is a komplexitás, hanem inkább a hangulat szintjén), hogy a Private Music jelenleg képes többet adni nekem, mint a korábbi Deftones-albumok bármelyike.”

– Pintér Miklós / 8

„A nu metal kategória – hasonlóan a grunge-hoz – sokat nem jelent számomra, tekintettel arra, hogy az ide besorolt zenekarok jó részének világa fényévekre van egymástól (lásd pl. Deftones és Limp Bizkit – tűz és víz). Chinoék dolgai amúgy is inkább egyfajta stílusok feletti külön univerzumot képeznek, hasonlóan mondjuk a Toolhoz. A Private Music sok meglepetést nem hoz, de én bírom ezt a borult-elszállás világot, úgyhogy nekem nyolc. :)”

– Schmidt Péter / 8

„Kétségtelen, hogy ez a lemez bitang jól szól. És az is tuti, hogy nagyon jó dalok vannak rajta – csak nem nekem... Sajnos, a banda stílusával még mindig nem tudok mit kezdeni. Azaz, a Deftones valószínűleg azon kevés zenekarok közé tartozik, amelyekhez még nem sikerült kellően éretté válnom...”

– Zubor Olly / 7

„Nem akarják újra feltálni a Deftonest, inkább megerősítik önmagukat a meglévő identitásukban. A Private Music képes egyszerre súlyos, érzékeny, táncolható vagy mély lenni, változatossá adni – de én soha nem tudtam örömmel, odafigyeléssel Deftonest hallgatni, most sem.”

– Kánya Ferenc / 6

VICIOUS RUMORS

THE DEVIL'S ASYLUM

7

KIADÓ: SPV

ÍRTA: CSELŐTEI LÁSZLÓ

Amikor a banda megjelent a '80-as évek végén, teljesen odavoltam érte. A Judas Priest féle, zakatolás, középtempós metalt felturbózták, modernizálták és így lettek az amerikai power metal zászlóvivői. A csapat alapítója és főnöke, Geoff Thorpe igazi riffmester, zsigerből tolja a fülnek kelleme, erős témákat és hatalmas tehetsége van a dalíráshoz. A zseniális hanggal és rendkívüli dallamérzéssel megáldott Carl Albert pedig ezekre az alapokra tette fel a koronát szárnyaló, szép énekdallamaival, fülbe ragadó refrénjeivel. Totális sokként ért, amikor érkezett a hír, Carl meghalt egy autóbalesetben.

Onnantól a Vicious Rumors már nem tudott ugyanaz lenni. Megkezdődött a soha véget nem érő énekeskeresés időszaka.

Felsorolni sem lehet, hányan fordultak meg a csapatban a mikrofon mögött. Végig érződött a törekvés, hogy megtalálják Carl méltó utódját. És mondhatom, többé-kevésbé mindannyian ott voltak technikailag. Sokukat élőben is láttam és igen, el tudták énekelni Carl sokszor nyaktörő énektémáit.

De a zeneszerzés, dallamírási képesség egészen más tészta. Hiába van Geoff, ének oldalról egyszerűen kell a plusz input. És ez az, ami az ismét új énekesben, Brian 'Chalice' Bettertonban csak korlátozott mértékben van jelen.

Szögezzük le, ez a lemez elsöre felismerhetően Vicious Rumors. Hozza az összes attribútumot. A fülnek legkellemesebb, velőtrázó, zakatolás riffek, síró-rívó, nyihogtatós, több körös gitárszólók, eszméletlen gitársound: Geoff Thorpe nem fogyott ki a témákból. A szintén VR-veterán Larry Howe szépen hozza a dobalapokat, nem játssza túl a dolgokat, de ahol kell ízlésesen, metalosan díszít. Geoffal ketten húzzák a bandát.

A gyors Bloodbathal indítanak. Kétségtelenül megvan a lendület. A Dogs Of War az a fajta, dohogó/lüktető US power metal, ami

miatt mi, rajongók annyira imádjuk ezt az egészet. Itt az énektéma is becsületes. A Crack The Sky In Half mintha egy korai Judas albumról került volna ide. Autentikusan hozza az oldschool Priest érzést. A refrén is korrektül sikerült. Az album egyik fénypontja. A High Hell Hammer csordavokálózos refrénje viszont teljesen átlagos. A Butchers Block a komótos középtempós ösvényen halad. Vastag riff teszi ízessé. A vicces és ötletes című Abusement Park viszont ének szempontból teljesen felejtethető, Chalice lényegében végigszavalja a dalt. Itt az Iron Maiden hatású bridge részek hoznak némi felüdülést. A Wrong Side Of Love tipikus, '80-as évek elejei LA metal. Shout At The Devil korabeli Mötley Crüe-t és WWIII-t érzek benne. A Boring Day In Hell szépen menetel előre. A verzékben az ének szögletes, szinte dallamtalan, a refrén környékén grunge ízeket hoz. Az In Blood We Trust korai

Vicious emlékeket idéz. Gyors US power a legjobb hagyományok szerint. Viszont az énekből – hiába dallamos – sokkal többet ki lehetett volna hozni. A Better Than Me a kő metal vonalat erősíti. Nagyon erőteljes a riff, Chalice pedig ezerral keménykedik. Tipikus, mondhatom, jó Vicious téma. Érdekes módon a címadó tétel a végére került.

A Devil's Asylumban speedelnek egy kellemezet amúgy klasszikus VR módra.

Komolyan, sosem gondoltam, hogy bármilyen dalszerző képességeim is lennének, de most egyszerűen hallok a belső fülemmel azokat a dallamokat, amelyeknek oda kellett volna kerülni. Sokszor csak apróságokon múlik a katarzis, de van, ahol teljesen mást, szárnyalóbbat, ívesebbet, okosabbat gondolnék a jelenlegi témák helyére. Mert Chalice-ben ott a lehetőség, képesség torok szempontjából. Simán hozhatná a Carl féle szintet.

Ez jó album sok potenciállal, de egyben egy elszalasztott lehetőség is. Talán majd legközelebb. ■

„Sajnálom, hogy végig a súlyos közép-tempók uralkodnak és csak a vége felé fűrt be egy gyors tétel, az In Blood We Trust, egyébként sehol egy I Am The Gun vagy Razorback Blade, de egyébként egy kiegyensúlyozottan jó lemez.”

– Kánya Ferenc / 9

„Új lemez, új énekes, ahogy az már lenni szokott. A zene viszont hamisítatlan Vicious Rumors, szóval nálam a rajongás kapásból adott.”

– Kiss Gábor / 9

„Ismét megújult felállással, benne új énekeskel és a (megint) visszatért Larry Howe dobossal támad a Geoff Thorpe vezette VR. Az utóbbi pár albumhoz képest kicsivel dallamosabb, de összességében még mindig igen harapós US powert rejt a friss korong, gyilok gitármunkával és markáns dalokkal. 45 évnyi jelenlét ide vagy oda, ők még mindig a felső ligában játszanak ezen a vonalon.”

– Schmidt Péter / 9

„Mit várnál egy több mint negyven éve működő US power metal zenekartól, amelynek egyértelműen az alapító gitáros a zenei agytrösztje? Lendületes, erőteljes fémeket? Masszív riffeket és gyilkos szólókat? Lehengerlő, ellenállhatatlanul őrlő tempót? Fülepesztő énektémákat és vokálokat? Ezt mind megkapod. A fénykor ragyogása azonban már egyre távolodó emlék.”

– Gyuricza Ferenc / 8

„Öt évvel a rendkívül semmilyen előző lemez után mit lehet várni egy zenekartól, ahol azóta mindenki lecserélődött? Mára Geoff Thorpe kivételével nincs itt senki a régi arcok közül, a The Devil's Asylum mégis működik. Alapvetés lesz? Kötve hiszem, de most kimondottan jól esik hallgatni!”

– Szénégető Richárd / 8

„Nyilván nem hozza vissza a legjobb korszakuk minőségét és fontosságát. Viszont tetszik, hogy több dalban is van valami ősröck/ősmetalos. Jól áll nekik.”

– Uzseka Norbert / 8

„Úgy hiszem, amit Geoff Thorpe-ék előzetesen elterveztek, azt sikerült is megvalósítaniuk: ez az albumuk (is...) valóban jelentőségteljesre sikeredett.

Mondjuk, ebben nagy szerepe van annak, hogy sikerült egy kiváló énekest találniuk. Chalice azon kevés vokalisták közé tartozik, akiktől még a szopránokat is kitűnően viselem. Haha!”

– Zubor Olly / 8

„Ó Istenem, mindig fáj, amikor egy ilyen Vicious-albumot hallok. Pályájuk elején az egyik legnagyobb kedvencem voltak. Carl Albert halálával azonban szétszűszott a banda. Egy énekesnek lehet akármilyen hangja, ha nincs dallamérzéke. Ez az anyag tele van jó riffekkel, nótá alapokkal, de az ének.... Ez az egész egy elszalasztott lehetőség.”

– Cselőtei László / 7

„A VR sosem az izmos borítóiról volt híres, de ez most tényleg rém gagyi lett. A zene sem váltja meg a világot, de hagyományőrzésből a korábbiakhoz hasonlóan jól vizsgáztak.”

– Gáti Viktor / 7

„A Vicious Rumors 'vér' lemeze (Bloodbath, In Blood We Trust – jajl, Butchers Block, stb.) bődületesen egyszerű, közhelyes szövegekkel. Kár érte, nagyon kár, mert helyenként szédületes zenélés megy!”

– Pintér Miklós / 6

HALESTORM

EVEREST

7

KIADÓ: WARNER RECORDS
ÍRTA: SZÉNEGETŐ RICHÁRD

Bevallom, sosem értettem, mi olyan különleges a Halestormban. Csípem ezt a posztgrunge/modern rock vonalat, de nekem sosem számított a közepesnél jobb zenekarnak Lizzy Hale is csapata. Rengeteg szimpatikus tulajdonságuk van, alapvetően jó arcoknak tűntek, de nem tudtam mire vélni a felhajtást?

Persze, ha egy zenekar két évtizede változatlan felállásban tolja, az valamit jelent, de azért az is, ha közel három évtizede alatt mindig csak majdnem jött össze az áttörés. Persze, volt ott USA arany és USA platiná, amik mellett nem lehet elmenni, de még ezekkel együtt is csak azt gondolom, a Halestorm beváltatlan ígéret és az örök nagy turnék előzenekara maradt sokak szemében. A Maiden előtt eljátszott új dalok sem győztek meg, de az mindenképpen izgalomra adott okott, hogy Dave Cobb személyében olyan producerrel dolgoztak, aki végre organikus, kellően klasszikusnak mondható soundot és karaktert adhat a Halestormnak, ha már a modernkedések nem jöttek be nekik. Ennek ellenére az Everest-

ten azt hallom, hogy elkészült a Halestorm legjobban megszólaló lemeze, de ez még mindig nem a magnum opus, a definitív album a csapattól. Vannak egészen kiemelkedő dalok, mint a címadó, a bitang refrénnel ellátott Broken Doll vagy éppen a tempósabb, agresszívebb Watch Out!, de ezeknél sem feltétlenül kapnám fel a fejem, ha csak hallanám valahol. Persze,

ez nem kimondottan baj és nyilván nem is reális elvárás 2025-ben, hogy egy rockzenekar arénahimnuszokat írjon, de bevallom, azt hittem, azért merik meglépni, hogy headliner státuszban turnézzanak Európában ősztől, mert ennyire erős lett az Everest. Igazából az is lett, de nekem ez még mindig kevés. Az, hogy egy lemez nem teljesen alapjáratos, mint az előző volt, még nem húzza maga után azt, hogy jó is lett.

Nos, mielőtt azt hinné bárki, rossz lett az Everest, szó sincs róla. Szimplán ettől a zenekartól, akkora felhajtás után többet várnék. Viszont nagyon kíváncsi vagyok, mennyit tesz hozzá a státuszokhoz a tavaszi Maiden-turné, illetve ez a lemez, így nem kérdés: ott leszek a Barba Negrában november 6-án. ■

„Ha ezen az albumon csak az Everest dal szerepelne, akkor kapna egy óriási tízest! Az utóbbi idők legmonumentálisabb rock szerzeménye! A többi nótá nem ennyire zseniális, de az album ezzel együtt nagyon természetes, laza, finom és érdekes tele erős, jól hallgatható számokkal. Ó, ez élvezetes!”
– Cselőtei László / 9

„Lizzy Hale a XXI. század egyik legkarakteresebb női előadója, aki nem melleleg kiváló dalszerző is. A Halestorm új albumán Ozzy Osbourne nyolcvanas évekbeli munkáinak hatását (szellemiségét?) vélem felfedezni. Nem egy rossz kooperáció!”
– Gyuricza Ferenc / 9

„Jó! le van téve az a gitár... Elég erős megszólalású, keménykötésű, feelinges anyag összetett, rendhagyó, bevállalós dalokkal. Nem egy tipikus Halestorm-lemez. Tetszik.”
– Kánya Ferenc / 8

„Talán nem meglepő, hogy alaphő nem sűrűn tennék be ilyen lemezt a lejátszómba. Ám Lizzy miatt ezt most szívesen teszem. Nem csodálom, hogy ez az igencsak nőies teremtés az igencsak férfias Motley Crüe-ben is megálta a helyét.”
– Zubor Oly / 8

„Meglepett, mennyire sokára jött össze a Halestormnak a headliner EU turné. Szerintem a kezdetektől meggyőző a koncepciójuk, ráadásul Lizzy egy kiváló énekesnő/frontember. Ez a dalszokor sötétebb és befordulósabb, ennél fogva nehezebb hallgatnivaló, mint a korábbiak, és nem adja könnyen magát – nekem sem. A borítókép pedig igazán jó lenne, de nem ilyen felületes módon duplikált hegycsúccsal a háttérben.”
– Gáti Viktor / 7

„Vannak rajta iszonyú erős dalok, de sajnos töltelék is bőven akad. Ki érti ezt?!”
– Kiss Gábor / 7

„Lizzy Hale tipikusan az a karakter, akinek elméletileg minden adottsága meglenne ahhoz, hogy a legfelső ligában játsszon, azonban bármit is csinál, valami miatt egy bizonyos szinten nem tud túllépni. Az Everest sem fog ezen a helyzeten változtatni; talán egy csúcsformában lévő Desmond Child színvonalán alkotó (van ilyen?) dalszerzőre lenne szüksége Hale-nek!”
– Pintér Miklós / 7

„A Halestorm visszatért a karcsosabbik énjéhez. Zúzóssabb gitárok, vaskosabb sound, kevesebb popzene. Az irány tetszik, ugyanakkor ezzel együtt is azt érzem – már megint –, hogy nem jött ki belőlük minden, ami pedig ígéretként bennük van. Lizzy hangja király, mint mindig, és vannak nagy pillanatok, de nem minden nótá egyformán erős most sem.”
– Schmidt Péter / 7

„El tudom képzelni, hogy a csapat feljebb lép egy ligával, annyira slágerez ez az album. És jó is, mégsem mozgat meg.”
– Uzseka Norbert / 7

RAGE

A NEW WORLD RISING

7

KIADÓ: STEAMHAMMER/SPV
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER

Az énekes/basszer/főnök Peavy Wagner és sokadik felállású zenekara nem lassít, mindössze másfél évvel (!!) a dupla(!!) Afterlifelines után már érkezik is a folytatás az A New World Rising képében. Hosszú kihagyások amúgy sem jellemzők náluk, de ezt a sűrű rotációt már tényleg túlzásnak érzem, azzal együtt is, hogy a lemez egyébként egyáltalán nem lett rossz. Igaz, kiemelkedő sem. Ebben pedig épp úgy szerepet játszhat ez az erőltetett tempózás, ami nem hagy érési időt a daloknak, mint az a pusztán tény, hogy egy-egy előadótól ilyen gyakorisággal új anyagokat befogadni és feldolgozni közel lehetetlen.

Ezek után essen szó a friss zenéről is. Az már az első hallgatásnál feltűnt, hogy Peavy ezúttal teljesen félretette az orkesztrális hangzások és hangszerelési megoldások iránti vonzalmát, és a lényeghez meg a gyökerekhez való visszatérés jegyében egy súlyos, feszes, gitárcentrikus anyag elkészítését tűzte ki célul. Néhol olyan érzetet kelt az új muzsika, mintha a Perfect Man/Secrets In A Weird World/Reflections Of A Shadow lemeztrió egyfajta mai inkarnációját hallgatnám – alapból ez nem rossz ómen, tekintve hogy hozzám a Rage ezen korszaka áll legközelebb (na jó, meg még a teljesen más megközelítésű Ghosts).

A hangzás mondjuk abszolút 21. századi, vaskos és zsíros, de a nóták jellege és intenzitása tényleg azt érárt idézi. Ugyanakkor igazi reveláció-jellege mégsincs a dolognak – részben talán épp az elején megfogalmazottak okán, másfelől meg Peavy számomra túlzottan is kiszámíthatóvá vált énekdallamai miatt. Nem újkéletű észrevételem ez vele kapcsolatban, jó ideje érzem már azt, hogy ugyanazokat a fordulatokat és dallammeneteket variálja és cirkuláltatja körbe-körbe a lemezekon. Ha

egy-egy megjelenés között több időt hagyna magának, akkor pont ezen lenne módja intenzívebben dolgozni, karakteresebb énektémákat kitalálva. De hát ő tudja.

Ami az egyebeket illeti, ott sok mindenbe igazából nem tudok belekötni: az alapjaiban régóta ismerős, Rage-stílusú power metal dalok hangszeres részei teljesen rendben vannak, néhol még US power jellegű fordulatot is hallhatunk, és a húsos, vaskos, gitárközpontú sound is okés. Egyedül a Peavy hangján folyamatosan hallható fojtott karcosság mibenlétét nem tudom hová tenni, hogy ez vajon az előzetes mp3 hibája-e, netán valami effekt műve a dolog, vagy egyszerűen emberünknek kopik ennyire és ilyen formában a hangja. Fura. Erre majd a megjelenés után kapunk csak választ.

A tizenhárom dalos, 47 és fél perces lemezanyag színvonala jobbra kiegyenlítettnek tekinthető, ám azért pár szerzeményt így is megemlítenék. Egyik a We'll Find A Way, ami a legkarcosabb momentumok egyike, itt némi hörgésszerűséget is hallhatunk Peavytól (ilyesmit amúgy máshol is produkál még). Cserébe az album egészéhez képest meglepően melodikus a Fire In Your Eyes, tetszetős darab ez is. A Leave Behind meg amolyan keltás, Thin Lizzy/Gary Moore jellegű dallammenettel indít (ami aztán vissza is tér), ez szintén megmaradt bennem. A korongot végül a Straight To Hell 2025-ös verziója zárja – baj ezzel sincs, bár másfelől meg pont úgy felesleges kissé, mint pár éve az újrakészített Higher Than The Sky volt.

Mondom, összességében nem rossz az A New World Rising – csak éppen még jobb lehetne karakteresebbre formált énektémákkal. Kéne egy kis relaxációs-feltöltődős szünet tartani, na. ■

„Nálam valahogy nincs képen, pedig tudom, amikor egy új albumukat hallom, mindig elcsodálkozom, mennyi energia van bennük. Most is rendesen nekifeszülnek. Ez a germán power metal némi thrash felhanggal becsülettel odaver.”
– Cselőtei László / 9

„Modern, ultra-heavy thrash metal tele nyers energiákkal. Klaszikus Rage-hangzás és -dallamvilág korszerű elemekkel. Nem feltétlenül számítottam erre.”
– Kányva Ferenc / 9

„Meglepően gyorsan érkezett ez a korong a tavalyi nagyszabású anyag után. Ettől függetlenül horzsol, ahogy kell, és Peavy jó arányú slágerek témákat is pakolt a dalokba. De jól esne egy koncert!”
– Gáti Viktor / 8

„A tavalyi (dupla) album irgalmatlanul hosszú volt, de legalább kiutat jelentett a Rage karrierjének mélypontjából. Az A New World Rising direktbben fogalmaz, s talán még egy árnyalatnyival is jobban sikerült, miközben minden hang ismerősnek tűnik rajta.”
– Gyuricza Ferenc / 8

„Itt a Rage 27. lemeze, ami a tavalyi kimondottan jól sikerült dupla(!) album után szűk egy évvel jelent meg. Összintén? Peavy nem szorozik gyerekek! Honnan van vajon ennyi jó dal a tarsolyban? Igazából mindegy is, a lényeg, hogy ez egy frankó lemez!”
– Szénégető Richárd / 8

„Füüü, ez a borítóóó! Annak idején mit meg nem adtam volna egy ilyen pólóért! Jöhetett bármi, amin koponya van. Az ilyen koponyatörő zenéket pedig most is nagy örömmel veszem. Még akkor is, ha Peter 'Peavy' Wagnernek nem feltétlenül kellene a magasabb (vagy ha úgy tetszik, koponyarepszto) tartományokba felmennie. Igaz, gyorsan tegyük hozzá, hogy összességében az ő erőes vokáltémái teszik az egész albumot hitelessé.”
– Zubor Oly / 8

„Azért abban mekkora önirónia van, hogy a Rage új lemezén az első dal címe az, hogy Innovation?”
– Pintér Miklós / 7

„Ha újat nem hoz is, de van sodrása, ereje.”
– Uzseka Norbert / 7

GREEN CARNATION

A DARK POEM, PART 1: THE SHORES OF MELANCHOLIA

9

KIADÓ: SEASON OF MIST
ÍRTA: UZSEKA NORBERT

A norvég Green Carnationt 1990-ben alakította Terje Vik Schei (vagyis Tchort), akit később az Emperor basszusgitárosaként ismert meg a világ, de társai voltak többen is a későbbi In The Woods...-ból. Ám első albumukra egész 2000-ig kellett várni. A Journey to the End of the Night mérhetetlen gyászból született, de folytatása, az egyetlen 60 perces dalból álló Light of Day, Day of Darkness ha lehet, még kimagaslóbb lett, s minden egyes újabb anyaggal egyre tárgult a zenekar világa. Ám pályájukat több kényszer-szünet is tarkította, így esett, hogy 2016-ban tértek vissza a színpadra, 2020-ban, 14 év után jött csak ki új albumuk (Leaves of Yesteryear), melyet bő öt év múltán követ a trilógia-ának szánt A Dark Poem első része.

S ha a pálya szövevényes, hát mit mondjunk a zenéről?! Mindig megvolt náluk a tipikus nordikus íz, de a korai death, majd gothic/doom metalhoz egyre több progresszív ill. ós-hard rock elem érkezett. Ilyen szempontból az új anyag nem is hoz igazi újdonságot. Viszont manapság jószerevével senki nem játszik akár csak hasonló zenét, s ez önmagában reményt kelt, hogy sok új rajongót nyer majd a csapat.

Az As Silence Took You / In Your Paradise kettőse egész lendületesen indítja az albumot, már GC-i értelemben. A nyitódal orbitális bánatmetal riffje van olyan gördülékeny, hogy ellenpontozza a hegedűvel ill. a nagy szerepet kapó billentyűs hangszerrel erősített drámai

élt, s a kettes dalban sem a gyász kerekedik felül, ennek is van kellő sodrása. A Me My Enemy erősen Pink Floyd-rokon építkezése és témái, a Hammond-szönyeg melankólikusabb irányba viszik az anyagot, s ennek totális ellentétjeként hat a The Slave That You Are, mely blastbeates, norvég black metal Grutle Kjellson (Enslaved) vokális közreműködésével, míg a dallamos refrén az Amorphisnak is becsületére válna.

A címadó The Shores of Melancholia összetett, ünnepélyes hangulatú, magával ragadó dal, a záró, bő 9 perces Too Close to the

Flame pedig egy sabbathos riff és drámai ós-prog téma elegyére épít, de ebben is van némi agresszívabb vokál.

Az album, minden sűrűsége mellett is valahogy szellősen szól. Metalos, ahol annak kell lennie, de mintha az lett volna a cél, hogy az egyes hangszerek megkapják az őket megillető teret. Így minden monumenta-

litása mellett sem nyomja agyon a hallgatót, sőt, Kjetil Nordhus jellegzetes hangja, dallamai sokszor egészen felszabadítóan, katartikusan hatnak. Kjetil tipikus skandináv hangon énekel, jobbra kerülve a szélsőségeket. Leginkább emberinek mondanám a hangját, illőn a szövegekhez, a koncepcióhoz, mely, ha jól értem, az emberi lét nagy kérdéseit boncolgatja, mai szemszögből, mikor az egyén egyre inkább elidegenedik a többi embertől s önmagától is.

Kíváncsian várom a folytatást. ■

„A metal underground egyik legnagyobb örömhíre volt az utóbbi években, amikor a norvégok visszatértek előző lemezükkel. Bár tagcsere is történt, a csapat hihetetlen lendületet vett, és egy album trilógiát készítenek, melynek első darabja jelen korong, iszonyat erős dalokkal, köztük a Grutle-lel (Enslaved) megerősített The Slave That You Are-ral, amely az időzítést tekintve különös mód némi Carpathian Forest vibe-ot is visszahoz. Összességében remek anyag. Bizom benne, hogy a többi része is legalább ilyen jó lesz.”

– Gáti Viktor / 9

„Mindössze hat dal, de azok 7-9 percek. Nem tudnak röviden fogalmazni! De a jó hír, hogy mindez kellemesen hallgatható, érthető progrock muzsika. Nem erőltetett, nem modoros, de nem is túl különleges. Cserébe simán bent hagyod, hogy menjen.”

– Cselőtei László / 8

„Gótos progrock death metalos hangzásokkal – érdekes cucc. Érdekes az is, hogy egyik anyaguk sem került közel hozzám, ez meg már a The Shores of Melancholia magasságában tetszett. Azért rajongó még nem lettem.”

– Kánya Ferenc / 8

„A sabbathosan sötét nyitó riff kissé félrevezető, mert bár vannak még hasonló momentumai az albumnak (sőt, blacks mozzanatok is akadnak jelzésszerűen), összességében mégiscsak a progos hard rockba oltott, jellegzetesen északi, kissé melankolikus dallamvilág dominál. Tartalmas, szép és mély muzsika ez, várom a folytatást.”

– Schmidt Péter / 8

„Kiváló hangulat, ami néha kicsit szomjazna a változtatásért. Ám ezzel együtt is brutálisan minőségi muzsika!”

– Szénégető Richárd / 8

„Első alkalommal akkor hallgattam meg ezt az albumot, amikor augusztus utolsó napjaiban egy irgalmatlan vihar előntötte a fővárost. Volt egyfajta hangulata, ahogy a norvégok szolgáltatták a talpalávalót, miközben lent az utcán 20-25 cm-es víz hömpölygött.

Maximálisan élveztem is volna az összehatást – ha az én autóm nem az utcában parkolt volna. Haha!”

– Zubor Olly / 8

„Varázsszene, ami lehetne akár kiemelkedően jó is. Sajnos nem az, csak egy hangulatos, epikus, alapvetően sokszínű és helyenként magával ragadó, dallamgazdag, de néhol önismétlővé váló és túlburjánzó progresszív rock.”

– Gyuricza Ferenc / 7

„Tisztelegően beletettük a munkát a Green Carnation tagjai ebbe a lemezbe, sokszor el is visznek magukkal, de összességében nem érzem különösebben erősnek a dallamokat, és így a dalokat sem. És hát ott van még az a fránya angol kiejtés is, ugyebár.”

– Pintér Miklós / 6

PARADOX

MYSTERIUM

9

KIADÓ: HIGH ROLLER
ÍRTA: KÁNYA FERENC

Charly Steinhauer hál'Istennek jól van és alkot. A színpadtól sajnos igazoltan van távol, de muzsikál - és ez neki is jó, meg persze nekünk is. Legutóbbi új, teljes zenekarral készült munkája a Heresy második felvonása volt 2021-ben, szóval nem mostanában. Ezt szinte napra pontosan négy évvel követi a vadonatúj, rendhagyó Mysterium.

Rendhagyó megint? A tavalyi, spediális kiadványként megjelent Rearrange the Past is az volt és nem azért mert kizárólag vinylen és limitált számban jelent meg, hanem azért, mert ez egy eredetileg 1990-ben készült, ám ebben a formájában soha meg nem jelent album, aminek további érdekessége, hogy zenei világa markánsan eltér a korábbi, kultikus Product of Imagination és Heresy albumok sajátos power/thrash muzsikájától. Olyan, mintha azt akarták volna megmutatni vele, milyen lett volna a Metallica, ha a Justice után visszakanyarodik a Master klasszikus megoldásai felé, megtartva ezt-azt a keményebb, modernebb, progresszívebb dolgokból. Ráadásul ez volt az

egyetlen Paradox-anyag, amin nem Charly énekelt, hanem egy Stefan Haller nevű tag. Nem igazán illeszkedik az életműhöz, meg inkább csak érdekes ez, mint jó.

Most meg itt a Mysterium, ami megint rendhagyó. Miért is? Fent már meglengettem azt a határozózi szókapcsolatot, hogy „teljes zenekarral” - nos, ez az anyag már nem így készült, hanem Steinhauer egyedüli stúdióprojektjeként: ő írta a dalokat, ő játszott minden hangszeren, ő énekelt, ő csinálta a felvételeket... és ő írta a dobprogramot. Dobprogram? Ne! Persze, értem az okokat: Axel Blaha, a Paradox örök dobosa és Charly örök jóbarátja 2023-ban tragikus módon elhunyt. Ha nem így történt volna, nyilván ő játszott volna ezen a lemezen is. De így történt, így a dob gép használata pusztán praktikus döntés volt, de mégis... A program egyébként precíz és dinamikus, nem érződik gépiesnek, ugyanakkor azért van általa egy steril érzete is a teljes élménynek, bár ehhez hozzájárul az „egyemberesség” is. Egy jó dobos nyilván kreatívabb a legkomplexebb gépi kíséretnél is, de egészében véve nincs dráma, a daloktól megkapjuk a késői Paradox legjavát: érett dalszerzés, feszes tempók, technikás riffek, igen pazar szólók, modern hangzás, tiszta produkció. A nóták leginkább klasszikus dalszerkezetekre építenek, progresszívnek ezért nem nevezném őket, ez „csak” gyors, technikás, de dallamos thrash/power/speed metal, amelyben elvéve a lassabb, elmélkedőbb hangulat is megjelenik.

Nem klasszikus conceptalbum. A dalok között van ugyan tematikus kapcsolat, de laza, ráadásul a zenei kontinuitást, a sodrást két helyen is közjáték töri meg, szándékkal persze. Ezek közül a Grief címet kapott melankolikus lírai egy instrumentális tisztelgés az elvesztett barát előtt, de teljes értékű darabként, önállóan nem állná meg a helyét, ahogyan a Tunguska ambient átvezetője sem, viszont a nettó kilenc többi darab abszolút. Ezek közül az ultra-tech thrasher, szövegében a Gyatlov-rejtéllyel foglalkozó Kholat rendkívüli meggyőző erővel rúgja rá az ajtót a misztériumokra, de a visszafogottabb tempókon álló Those Who Resist „okos thrash metalja” vagy a számos témát és tempót váltó Fragrance of Violence, esetleg a thrash és a power metal határmezsgyéjén bolyongó címadó is eléggé megfogott. Nem lesz a kedvenc Paradox-lemezem, de örülök, hogy elkészült, hogy van. Ha azért olvastad el ezt az írást, mert kíváncsi lennél az albumra, akkor azt mondom hallgasd meg bátran, mert egy valódi mestermunka Charly Steinhauer részéről. ■

„Germán ősthrash! 1986 óta nyomják, de nem fáradtak el. Van bennük lendület. És az a klassz, hogy érthetően, dallamos énekkel nyomják. Egy 6 perc feletti speed témával kezdeni? Ehhez kell a kurázsiz! Ja, és egy 7 perc feletti, monumentális thrash epossszal folytatni?! A dalokban vannak meglepetések, váratlan fordulatok. Komolyan, nem hittem volna, de ez nekem bejön!”

– Cselőtei László / 8

„A Paradoxnak egy sokkal szebb és sikeresebb pályát kellett volna befutnia, a korábbi hatalmas prog-thrash/power albumokkal az életműben. Charly kitartása csodálatra méltó, és örömteli, hogy továbbra is ilyen erős anyagokat készít aktuális társaival.”

– Gáti Viktor / 8

„Önmagában az tiszteletreméltó, hogy a progresszív thrash/power/speed vonalon mozgó német Paradox ennyi ideje állhatatosan kitart, ugyanis nem gondolnám, hogy tömegek vásárolnák az albumaikat, s azt sem hinném, hogy ezrek kíváncsiak a koncertjeikre, ha egyáltalán vannak. A dalaik azonban jól összerakottak, élvezetesebbek, még ha túl sok innovációt nem is mutatnak a csúcsalkotásuknak számító Heresyhez képest.”

– Gyuricza Ferenc / 8

„Charly Steinhauer rendületlenül járja továbbá saját útját az új Paradox-lemezzel. Az előző, 2021-es korong túlhidzottságával szemben itt most szűk órányi a játékidő, és úgy általában is kerekesebb, kompaktabb érzetet kelt a végeredmény. Jóféle thrash/power anyag a Mysterium, a sokáig nagybetűs Charly érezhetően új erőre kapott.”

– Schmidt Péter / 8

„Sokszor olyan ez az album, mint egy zorkább Blind Guardian, de persze attól még felismerhetően Paradox. Ma nem hat úgy, mint a fénykorukban, de így is becsületes munka.”

– Uzseka Norbert / 8

„Ha thrash metalról beszélünk, úgy hiszem, a HP-s csapatok közül a Dark Angel neve sokkal több alkalommal kerül szóba, mint a Paradoxé.

De nem csodálkoznék azon, ha kizárólag a 2025-ös albumokat nézve mindez megváltozna. Én legalábbis sokkal izgalmasabbnak tartom a Mysteriumot az Extinctionnél. Kellően változatos, épp a megfelelő mértékben komplex, szóval amolyan elejétől a végéig élvezhető anyag.”

– Zubor Oly / 8

„Sosem tudtam rákattanni a Paradoxra. A Mysterium egy korrekt lemez, de hamar átcsap nekem unalomba. Nem leszünk barátok.”

– Szénégető Richárd / 7

„Nem mondom, gyakran iszonyat nagy a drive a Mysterium dalaiban, néha viszont úgy érzem, mintha egy elszabadult tanker gyomrában hánykolódnék a viharos tengeren. Nem rossz, de ha már thrash, akkor inkább Bay Area.”

– Pintér Miklós / 6

PRIMAL FEAR

DOMINATOR

8

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC
ÍRTA: KÁNYA FERENC

Általában néhány évente történnek fontosabb változások a német power metalban a nagyobb ágyúk között számon tartott Primal Fear soraiban. A legutóbbi jelentős esemény talán 2015-ben történt, amikor az alapító Tom Neumann gitáros visszatért, ráadásul nem is valamelyik utódja helyére, hanem Magnus Karlsson és Alex Beyrodt húrmágusok mellé, így létrejött a Primal Fear karrierjének minden bizonnyal legkülönlegesebb, három gitárost foglalkoztató felállása. Ez történetesen épp a legjobbat váltotta, amely a kiváló Unbreakable és a Delivering the Black albumokat jegyzi. A speci felállítású Primal Fear csaknem egy évtizedig működött, ez idő alatt két dobost fogyasztott el és négy lemezt készített, ezek közül talán a Metal Commando volt a legerősebb – a rendkívül sablonos cím és borító ellenére – a Karlsson-Sinner páros erős dalokat hozott, Scheepers hangja meg brutális formában volt.

A zenekar tavaly augusztusban jelentette be, hogy Beyrodt és Naumann, valamint Michael Ehré dobos távozott a Primal Fearből. A hír meglepte a rajongókat, hiszen ez a felállás évek óta stabilnak tűnt. Az újabb hírek lehet még inkább meglepték őket. Hogy a dobszékre olyan muzsikuss ül majd, aki a német rock/metal színteret már oda-vissza megjárta, az biztos volt, csak az volt a kérdés, hogy melyik dobos lesz az, mert van egy pár ilyen. André Hilgers lett, aki többek között Sinnerrel is több csapatban zenélt már. De hogy Karlsson mellett egy ifjú hölgy lesz a másik gitáros? Azért arra nem sokan fogadtak volna, hogy az új Primal Fear-gitáros az olasz-kubai származású

Thalia Bellazecca lesz az Angus McSix nevű nemzetközi viccmetal formációból... „Új vér, új lendület, ugyanaz a metalszív” – mondta Mat Sinner a bejelentéskor.

Újrdefiníálást, újraépítést nem érzek, de erre talán szükség sem volt, hiszen a zenekarnak ugyanaz a magja – Sinner, Karlsson és Scheepers dominál továbbra is a kreatív folyamatokban, tehát az új album dalai nem szakítanak a Primal Fear hagyományaival. A kísérletezőbbnek tekinthető, új irányokat kereső Code Red után itt a biztonságos, stabil talajt kereste a banda, vissza is tértek a legutóbbi ponthoz, ahol még tökéletesen biztosak voltak magukban, és ez valahol a Metal Commando környékén van. Az új nóták önbizalmat árasztó, valóban dominanciát sugárzó, energikus, modern power metal darabok lettek, mindegyikben bika riffek, csodálatos szólók, ragadós refrének és izom ének.

Biztos vagyok benne, hogy számomra nem azok a kulcsdalok, mint a legtöbb Primal Fear-rajongónak lesznek. Nekem itt a kevésbé tempós és kevésbé édeskés dallamokkal készült csontrepesztő tételek jöttek be, az olyanok, mint a Destroyer, az I Am the Primal Fear és a Scream, meg talán a March Boy March, bár ez utóbbi összetettebb, több témából építkező darab, ugyanakkor „csak” a záró ballada untermannja.

Most nem hagyott bennem olyan gondolatokat az album, hogy a későbbiekben sokat kellene hallgatnom majd vagy esetleg jobb kapcsolatunk alakul ki. Hozza a megszokott színvonalat, többet vagy újat nem érzek sajnos. ■

„Azt hiszem, ha egy 'metalszűznek' mutatjuk meg ezt az albumot, jó eséllyel azonnal rocker válik belőle. A Dominationon minden megvan, amiért ezt a stílust szeretni lehet. Az más kérdés, hogy én már rég nem vagyok 'metalszűz'. Ennek ellenére még nekem is tudnak felemelő pillanatokot okozni Ralfék.”

– Zubor Oly / 9

„A német Judas Priest. Persze, ez korántsem ilyen egyszerű. Bár Ralf Scheepers bármit elénekel és a hangja valóban halfordos is tud lenni, a Primal Fear sokkal inkább germán power metal, mint brit. A svéd Magnus Karlsson gitármágus és dalszerző zseni a kisujjából rázza ki ezeket a témákat. Nem váltják meg a világot, de nem is kell.”

– Cselőtei László / 8

„Könnyen lehet, hogy ezzel a beporosodott dalszerzéssel már csak egy ligával lejjebb nyomulhatna a 'Fear, ha nem lenne egy ekkora császár dalnokuk, mint Ralf Scheepers – és hát az is jól tett, hogy vittek egy kis 'dögöt' a gitározásba...”

– Gáti Viktor / 8

„Sokadszorra is ugyanaz, de sokadszorra is lelkesedem érte.”

– Kiss Gábor / 8

„Az alaposan megkavart felállás sem hozott átütő változást a germán heavy/power PP bevált receptkönyvében – igaz, ilyesmire nem is számítottam igazán. A legizgalmasabb korszakuk szerintem a Seven Seals/New Religion/16.6 lemeztrió környékén volt, azt túlugraniuk most sem sikerült, de ettől még a Domination megint egy szerethető, fasza headbanger anyag lett – a maga kiszámíthatóságával együtt is.”

– Schmidt Péter / 8

„Ráncfelvarrás ide, tagcserék oda, a Primal Fear nem nagyon szokott csalódást okozni. Mat Sinner és Ralf Scheepers neve garancia a jóféle metalra.”

– Szénégető Richárd / 8

„Az elmúlt évi alapos személyi átrendeződés ellenére konstans módon őrzí jól ismert/megszokott zenei arculatát a Primal Fear. Úgy tűnik, a csapat kreatív magját tényleg a Mat Sinner – Ralf Scheepers – Magnus Karlsson trió alkotja, amely a szokott minőséget adja, újfent kiszámítható módon és izgalommentesen.”

– Gyuricza Ferenc / 7

„Erős Judas Priest-alapokhoz jön némi Helloween-féle bombaszt, meg talán a szokásosnál több melódia. Nem ad semmi újat a heavy metalhoz, de korrekt, jól hallgatható anyag, bár 59 perc sok belőle.”

– Uzseka Norbert / 7

„Korrekt anyag, de 40-45 perc bőven elég lett volna a Dominationból. Kicsit olyan ez a lemez, mint amikor a politikusok csak a saját táboruknak kommunikálnak, a többiekre meg magasra tesznek. Ha pedig metal, jöjjenek már a fiatalok! Az lehetetlen, hogy egy Hangpróbán még mindig Paradox, Helloween, Rage és Primal Fear lemezeket pontozunk – akik ráadásul önmagukhoz képest nem is rosszak!”

– Pintér Miklós / 6

VINTERSORG

VATTENKRAFTERNAS SPEL

KIADÓ: HAMMERHEART
ÍRTA: MILÁN PÉTER

8

Ő szintén szólva, nagyon rég volt az időszak, amikor nyomott hagyt bennem egy új Vintersorg-album. A 2017-es Till fjälls del II nem volt rossz, ám nem rémlík, hogy a megjelenése óta egyszer is meghallgattam volna. De az azt megelőző négy-öt lemeztől sem tudnék egyetlen emlékfoszlányt sem felidézni. Utoljára a 2004-es The Focusing Blur album maradt meg bennem egyes részleteiben, amelyen még Steve DiGiorgio basszusozott. Nem tegnap volt...

Andreas Hedlund, vagyis Vintersorg nagy utat tett meg a Hedniskhjärtad című 1998-as első EP óta, amellyel, majd az első nagylemezekkel (Till Fjälls, Ödemarkens Son, Cosmic Genesis) felhelyezte magát az epikus black metal palettájára. Megérdemelten ért el elismerést, hiszen teljesen új, egyedi hangot képviselt az akkorra már sok északi zenekar által kiépített zsánerben. A következő lemezekkel (Visions From The Spiral Generator, The Focusing Blur) progresszív kanyart vett a svéd énekes/zenész útja, de aztán visszatért arra a terepre, ahol a leginkább otthon érzi magát. Igaz, a 2010-es években készült lemezek zömét nem tartottam igazán erősnek, inspirálóknak, ne tesszünk el senkit idő előtt. Jelen esetben az ad okot a bizalomra, hogy a nyolc év után elkészülő új Vintersorg-album a legjobb, ami az elmúlt húsz évben megjelent.

Az utóbbi évtizedekben mindig azt éreztem, hogy Vintersorg kiégett, csak önmagát ismétli, s noha hangja, orgánuma nagyon markáns, egyetlen másodperc hallatán felismerhető, egyszerűen kifogyott az értékelhető dallamokból. Azonban a műzsát nem lehet kényszeríteni, hogy bárkit csókolgasson, így azt sem lehetett sejteni, hogy a svéd zenészre még szórni fogja kegyeit. A Vattenkrafternas Spel alapján úgy tűnik, ez történt.

Kimondottan jólesik hallgatni a lemez kilenc dalát, melyek között számos erős darabot hallunk az utóbbi két évtized legjobb dallamaival, és ez nem csupán az énekre vonatkozik, hiszen az olyan tételek, mint az album egyik legjobbjá, a Från Djupet Dunstar Tiden, az Efter Dis Kommer Dimma, a Kraftkällan, vagy az Ur Älv Och Å zeneileg is kiválóak. A Från Djupet Dunstar Tiden sebes tempójú északi eposz remek dallamokkal, de ez mondható el a zömmel lassabb Ur Älv Och Å-ról is. Ha a hangzás nem is tökéletes, az extra hangszerek, hangszínek nem is érvényesülnek mindig

túl jól, a megnövekedett folkos él igencsak jól tesz az anyagnak; Vintersorg megfelelő érzékel találta el azt az arányt, ahol ízléses lesz a népies dallamok megléte, és sehol nem vált át fájó dajdajozásba. A produkció egyébként nem rossz, kellően nyers, és a gitárok, dobok mellett a basszusgitárt is jól lehet hallani.

Ami a szerzeményeket illeti, a záró Ödsliga Salar egy jó értelemben vett himnikus finálé: gyors északi metal Vintersorg fülbemászó refrénjével.

Sok a nyomasztó, ultrasúlyos, valóban extrém lemez manapság a black metalban és vonzásterületein, így üdítő hallani a Vintersorg erőtlő duzzadó zenéjét, s a főhős lelkesítő énekdallamait, a dinamikus, változó zenét, a jó dalszerzést. A kis plusz adalékok is sokat hozzátesznek a zenéhez, pl. a nyitó Efter Dis Kommer Dimma vendégeként Johanna Lundberg énekesnő dallamait hallhatjuk. Az ilyen részletek, a billentyűs játék, az akusztikus részletek valódi zenei élményt nyújtanak. Nem a modern világ felőlő agyrémével szembeesítnek, vagy lelki kínokat, gyötrelmeket festenek le, hanem észak miliójét, a természet szép vadságát és arcultait öntik zenébe. Miként Kris Verwinn, a veterán művész csodaszép festményen láthatjuk is.

Örülök, hogy Vintersorg ennyi év után is megmutatta, hogy van benne kraft, lendület és kreativitás! ■

„Vintersorg az egyik legbiztosabb pontja, valódi monolitja a progos, epikus, atmoszférikus, folk elemeket is tartalmazó black metal műfajának. Unikum a maga nemében, ráadásul erre az albumra kifejezetten sokat kellett várni, talán ezért is talált be elsőre. Bár a Till fjälls albumtól a Cosmic Genesisig tartó aranykor kiadványainak szintjét nem éri el, a kiérettet azonban meghozta gyümölcsét.”

– Gyuricza Ferenc / 9

„Na, ez tipikusan az a lemez, ahol azt mondom, megérte várni rá nyolc évet! Ugyanaz a semmihez és senkihez nem hasonlítható hangulat, a teátralitás, meg minden olyan fűszer, amiért imádni lehet a Vintersorgot! Patent!”

– Szénégető Richárd / 9

„Na, így kell folk(os) metalt játszani! A legnagyobb dicséret talán az lehet az albummal kapcsolatban, hogy bár mindegyik dala 6-7 perc hosszúságú, úgy érezheti az ember, mintha csak 3-4 perces kompozíciókat hallgatna. Visz magával bennünket a lendülete, felkap, átrepít egy másik világba, egy másik időbe. Jó lesz ez a téli, hideg napokra!”

– Zúbor Olly / 9

„Nyolc év után visszatért Andreas Hedlund csapata, a természeti erőket méltató kvadrológia utolsó darabjával, Kris Vervimp sok évtizedes karrierjének egyik legmegkapóbb borítójába csomagolva. Minőségi Vintersorg, jóleső hallgatni való lesz a későbbiekben is.”

– Gáti Viktor / 8

„Blacks, progos, folkos, igazi északi metalt rejt az új Vintersorg-album. Általában nagyon el tud reptetni, meg tud utaztatni az ilyesmire, és ez most sincs másként. Erőteljes, hangulatos anyag, bár nálam hajszálal azért elmarad a Cosmic Genesishez vagy a The Focusing Blurhoz képest. De ettől még jó és szerethető, a borító pedig csodaszép – Kris Vervimp rulez!”

– Schmidt Péter / 8

„Igyekeztem minél többször meghallgatni, de továbbra sem ért be. Imádom ezt a fajta skandináv zenét, melyben black metal, folkos és progos részek és gyönyörű tiszta ének is van, ritkán is hallani manapság ilyesmit, és Vintersorg maga egyértelműen a szintér egyik legfontosabb, meghatározó alakja. De ez az album egyelőre nem talált el annyira, mint számos korábbi anyag, amin énekelt.”

– Uzseka Norbert / 8

„Biztos sokan térdre borulnak ennek a produkciónak az értéke előtt. Zeneszerzés-hangszerelés tekintetében rendben is van, de számomra a prédikált természetközpontság nem fér össze a produkált félszintetikus folk metallal. Ez nekem digitális viking mulatós.”

– Kánya Ferenc / 7

„A banda rajongói bizonyára szeretni fogják. Hallom benne mindazt, amiért lehet kedvelni. De nekem ez túl sok és túl van bonyolítva. A black metal elemek ennyi folk és prog elemmel vegyítve nem állnak össze egységes egészzé. Lehet, ez egyszerűen nem az én zeném.”

– Cselőtei László / 6

„Vettem a fáradtságot, és lefordítottam a dalok valóban költői szövegeit. Kiválóan illik a zenéhez, de azért megnézném, ahogyan a tábor a megfelelő átéléssel énekel a bandával a 'növekvő talajnedvességről', a 'nagy vízhozamú csúcsokról' és a 'talaj teherbírásról'...”

– Pintér Miklós / 5

ARJEN ANTHONY LUCASSEN

SONGS NO ONE WILL HEAR

9

KIADÓ: INSIDE OUT

ÍRTA: KISS GÁBOR

A mellett, hogy idén öt speciális, pillanatok alatt teltházásra futott koncerttel ünnepli fennállásának 30. évfordulóját az Ayreon, továbbá újra megjelent a 2004-es lemez, a The Human Equation ráncfelvarrott verziója, a projekt mögött álló kreatív agytrósztnak, Arjen Anthony Lucassennek még arra is volt ideje, hogy összehozzon egy szólólemezt. A Songs No One Will Hear szeptember közepén jelenik meg, és természetesen a mestertől megszokott módon konceptalbum ez is. Sztorija szerint egy szép napon az emberiség arra ébred, hogy egy aszteroida öt hónap múlva becsapódik a bolygóra, elpusztítva ezzel az életet, a történet középpontjában pedig az erre adott reakciók állnak.

Arjennek eddig is voltak már szólólemezei, egészen pontosan három, és bár természetesen írásukkor sem tudott kibújni saját bőréből, ezeknek a világa markánsan elkülönült az Ayreon-lemezek hallható muzsikáktól.

Ezúttal viszont nem így van. Szilárd meggyőződése, hogy ez a dalszokor Ayreon-címkevel

is simán kijöhetett volna, és kétségkívül ezen név alatt is megállná a helyét. Arjen leginkább azért definiálta ezt az anyagot szólólemezként, mert az énektémák nagy részét ezúttal ő maga vállalta fel, ellentétben az Ayreon-cuccokkal, ahol mindig énekesek garmadájaival dolgozik. Ettől függetlenül a Songs No One Will Hear zeneileg mégis abszolút illik a főállásának tekinthető projekttel megjelentetett albumok sorába, azaz egyfajta bónusz Ayreon-

anyagnak is tekinthető. Zeneileg és koncepcióját tekintve is, hiszen a végén azért huncutul csak átvezeti a történetet az Ayreon-univerzumba, bőséges muníciót adva ezzel a rajongótábor geekebbik felének.

Mivel a történet a közelgő katasztrófákra érkező különböző emberi reakciókat járja körbe, így természetesen a muzsika is rengeteg műfajból csen el alkotórészeket, a poptól a folk zenéken keresztül egészen a metalig. Ez persze mindig is így volt Arjennél, aki a dalokat ezúttal is a rá szintén a kezdetektől jellemző zenei játékosággal és humorral fűszerezi meg. A lemez promószövege szerint az anyagot belengi egyfajta „zenekari atmoszféra” és egyet is kell értsek ezzel, hiszen a rengeteg női háttér vokál, az extra hangszerek és a remek gitárszólók sem feltétlenül egy dalszerző egyszemélyes alkotásának képét festik elének.

És ugyan valóban Arjen hozza a szólóének oroszlánrészét, számos Ayreon-családtag vendégeskedik a dalokban: háttér vokálozik Marcela Bovio, felbukkan Robert Soeterboek, Mike Mills narrálja a dalokat, de itt van Paddy Gurdy, Joest van den Broek, a hegedűs Ben Mathot és egy nyúlfarknyi vendégszereplés erejéig pedig még Peter Daltrey is.

A dalok színvonala egyenletesen magas, de az elsöre is fülbe ragadó Goddamn Conspiracy, a Floor Jansen vendégeskedésével készült She'll Never Knowt és a záró giga eposzt, a 14 perc feletti Our Final Songot azért így is érdemes kiemelni.

Arjen Lucassen szólóban is hozza tehát a tőle megszokott magas színvonalat, címkétől függetlenül továbbra is abban a zenei világban mozogva, amelyet rajongói a leginkább várnak tőle. A Songs No One Will Hear egy soron kívül Ayreon-anyag, igazi ajándék a tábornak. ■

„Megragzótt Ayreon/AAL-rajongóként sem tudott eddig igazán elragadni ez a lemez, de biztos, hogy még párszor neki futok, legfőképpen a mondani-való és a feltűnően erős örömeze jelleg okán. Ez alapján megelégedezek egy masszív nyolcast.”

– Gáti Viktor / 8

„Arjen Anthony Lucassen egy zseni, ehhez kétség nem férhet. Szerintem amit az Ayreon révén megálmodott és megalkotott, az a klasszikus zeneszerzők munkásságához fogható. Bár a Songs No One Will Hear szólóalbum, zeneiségét, komplexitását, dallamvezetését tekintve én mégis az Ayreon albumokhoz sorolnám. Igaz, azok között nem az élvonalhoz tartozna.”

– Gyuricza Ferenc / 8

„Végre egy focisapatnyi humán zenész egy szólóprojektben! Alapvetően nem az én zeném ez, de tetszik az élő, organikus, meleg, sűrű és mély megvalósítása. Kényelmes, hangulatos kis progrock remek és igazi hangszínekkel.”

– Kánya Ferenc / 8

„Ha jól emlékszem, az utolsó rockopera, ami meg tudott hatni, a Savatage-tól a Wake Of Magellan volt. Felfogom, mi mesterségbeli tudás és munka van Arjen ezen gigászi albumán, ezért nincs pofám kevesebbet adni rá. De szóval ez MüPa metal.”

– Uzseka Norbert / 8

„Művészi album, ami időnként átmeleg művészkedésbe is. Arjen jó pár régebbi munkáját igazán kedvelem, és különösebb bajom ezzel sincs, de kicsit lényegre törőbbre, feszesebbre véve biztos, hogy jobban tetszene. (A filléres borító pedig alaposan ellentmond a zene részletegazdag kiműveltségének.)”

– Schmidt Péter / 7

„Arjen munkássága mindig egyfajta kisujjeltartós elitizmusként élt a fejemben. Sosem tudtam úgy igazán megkedvelni, de bajom sem volt vele. Néha nagyon elkap, néha kevésbé. Nos, ez a lemez most is ilyen. Van, amikor kiváló, máskor uncsi, de néha csak szimplán lapos. Kár, mert az erős pillanatok viszont nagyon visznek magukkal.”

– Szénégető Richárd / 7

„Irigylem azokat a zenei zseniket, akik egy-egy ilyen alkotást össze tudnak hozni. Viszont, nekem – a kétségtelenül első osztályú témák és dallamok mellett – nagyon hiányzik a súly ebből az albumból. Ahogy az összes többi, hasonlóan produkcióból.”

– Zubor Olly / 7

„Ha igaz, hogy Lucassen nem tud kottát olvasni, akkor különösen nagy teljesítménynek tartom, amit a pályafutása alatt zenei szempontból összerakott. Ahogyan az is megsejvegelendő, hogy egy 65 éves muzsikusként még neki fut egy lemeznek. Érdemei elismerése mellett azonban ez a lemez sajnos nekem túl passzív.”

– Pintér Miklós / 6

„Azelőtt azt hittem, szeretem az intrókat. Ez itt bizonyára fontos a koncepció szempontjából, de engem halálra idegesített. És az egész album (zene és énekdallamok) az első pillanattól rendkívül monoton. Természetesen kiváló muzsikálós folyik, szól az egész, mint az atom, de az énektémáktól kivert a víz. Tudom, ez kéne, hogy tetszen. De nem tetszik.”

– Cselőtei László / 4

BETWEEN THE BURIED AND ME

THE BLUE NOWHERE

KIADÓ: INSIDEOUT
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

10

Négy év telt el a legutóbbi, sorrendben tizedik BTBAM-album, a Colors II óta, és most, egy Colors (I)-tematikájú budapesti fellépést követően megérkezett a legújabb opusz, a hangzatos címet viselő The Blue Nowhere. A kifejezetten hosszú, hetven-egy perces monstremot a 2005-ös Alaska LP idején megszilárdult, ötfős tagság helyett, első ízben négyen készítették el Paul Waggonerék, ugyanis Dustie Waring gitáros halmozottan kellemetlen okokból kikerült a zenekarból. Ám, mint hallható, ez nem volt hatással a hanganyag tartalmasságára és elképesztő színvonalára.

Időbe telt, mire megkedveltem a North-Carolina-i brigádot, mi több, a maguk által is legnagyobbra tartott Colors albumot még számos lemezük keblemeire szorítását követően is emésztetem kellett. Aztán egyszer csak összeállt a kép, és azon kaptam magam, hogy új kedvencet avattam, s egyre jobban magaménak érzem ezt a kacskaringós, egyszerűen rendkívül súlyos és kifinomult, egyedi univerzumot, amit ez az öt srác felépített. A végső lökést a 2018-as Automata I-II albumpáros adta meg, ami egy óriási vállalkásnak tűnt egy ilyen összetett zeneiséggel rendelkező csapat-tól, és amelyet osztatlan sikerrel abszolvátkak – nemcsak számomra, de a globális visszajelzések alapján is.

Leginkább az izgatott a TBN érkezése kapcsán, hogy vajon eléggé érdekes tud-e maradni a zene, és nem bukkannak-e fel kifulladásra utaló jelek. Erre elsőként megkaptuk a Things We Tell Ourselves In The Darkot, ami már a címében örületes, muzikálisan pedig, első benyomás alapján, egy némi zenei irányváltást tett zenekart mutatott: erőteljes, valamelyest direktnek mondható funk/fusion stílusú fő motívumok köré szerveződött a BTBAM-eszköztár, egy kimagaslóan karakteres és etalált refrén-témával. Ez alapján mindenre gondoltam, csak arra nem, hogy unalmas vagy rossz lesz az új korong.

Következőnek az Absent Thereaftert hallhattuk (megint egy zseni cím!), amely Tommy Giles Rogers énekes egyik kedvence a lemeztől, és egyetérttek vele abban, hogy egy esszenciális BTBAM-tétel: sűrű, bonyolult ritmizálás, éles ritmusváltások, thrash/death csépelés, váratlan, fél akusztikus, flamenco és egyéb jellegű villanások, kiállások, miközben szinte észrevétlenül építkezik a háttérben a stíluskavalkád közepette a letisztultabb, rock and roll lüktetésű etap, amelyből végtelennek tűnő izgalmak közepette bontakozik ki az újabb és újabb, kompozíció a kompozícióban jellegű részlet.

E két darab között kapott helyet a Things' mellett egy másik, stílusában némiképp kilógó nóta, a God Terror, amely merőben más aspektusból különbözik a lemez többi részétől: egy Godflesh-hatású drone/industrial/groove szörnyeteg, tele furfangos kikacsintásokkal és egy gyönyörű Dan Brigg-bőgőtémával. A továbbiakban úgy tűnhet, BTBAM-mércével normál mederben folynak a dolgok, mi több, két rövid, fellélegző betétet is kapunk, majd jön a meglepő finálé a címadó/Beautifully Human páros képében. Előbbi a zenekar eddigi legfogósabb szerzeménye, amely szándékosan direktebb, letisztultabb megközelítésben íródott, és mint a többi, különbözik, amit valaha csináltak. Szokni kell, de kezd beérni nálam is. A Beautifully Human a címe alapján az előző anyagon utolsó Human Is Hellre reflektál, ám kiderült, hogy nem erről van szó. Egy szintén – alapvetően – nyugisabb darab, borzongató üzenettel: „Keresed a békés, végső helyed az életedben, amelyet most megtaláltál, és nem akarsz többet elhagyni.”

Nagyon jó azok közé tartozni, akik megtaláltak egy olyan zenekart, amely legnagyobb örömeikben és legnehezebb percekben is, „egy személyben” megadja mindazt, amire zenerajongóként szükségük van. Nálam ők a Between The Buried And Me, és a The Blue Nowhere alapján úgy tűnik, még sokáig számíthatok rájuk. ■

„Brutál stíluskavalkád, hatalmas zenélés, nekem még mindig egy kicsit túl zaklatott, de mindenképp adja.”

– Uzseka Norbert / 9

„Nem vitatom, hogy ennek a tudatosán összerakott (összematizált?) zenének a befogadásához, vagy akárcsak a hallgatásához is kell egyfajta eltökéltség, elhivatottság. Ha rákattannál, nagyon be tud szippantani. Izgalmas, érdekes, újító és formabontó, s mint ilyen, én szimpatizálok vele.”

– Gyuricza Ferenc / 8

„Dream Theater meets metalcore.”

– Kiss Gábor / 8

„Mindenképp egyedi amit csinálnak, ugyanakkor bizarrnak is érzem, amitől meg nem szimpatikus ez a zene. Az nem is tetszik, amikor nagyon fel akarják forgatni a zenetudományt, de alapvetően szerethető amit csinálnak. Olyan.... mint egy extrém Pink Floyd, ami épp átesik egy fekete lyukon.”

– Kányai Ferenc / 7

„Én ehhez a lemezhez nem vagyok még elég felkészült Jedi, Obi-Wan!”

– Pintér Miklós / 7

„Lehetne ez jó is, de nem az. Alapvetően jó dalok vannak szétmatekozva, totál feleslegesen. Ha matekozni akarok, maradok a kockás füzetnél.”

– Szénegő Richárd / 6

„Amikor az ember azt hiszi, hogy már mindent hallott a kemény zenében – akkor érkezik a BTBAM új albuma... Nos, érdekes, hogy akadnak itt olyan improvizatív jellegű témák, szólók, amiket maximális hangerő mellett is szívesen hallgatnék. Viszont akadnak olyanok is (sajnos túlsúlyban), amelyeknél inkább maximálisan lehalkítanám a lejátszómat... Szerettem a súlyos dolgokat – de nem ebben az értelemben...”

– Zubor Olly / 6

„Miféle első dal ez?! Egy jazz/funk/punk/prog téma – a refrénnél viszont észhez térnek. De később sem lesz egyszerűbb, vagy könnyebb. Ezt az albumot igazi kihívás végighallgatni. Ki az, aki ilyen zenék hallgatásával 'szórakozik'? Kegyetlenül tudnak muzikálni, de próbára teszik az átlag metalrajongó idegeit.”

– Cselőtei László / 5

„Az arcom nagyon tudnak zenélni, az hallatszik, de ez a 'mindent bele' koncepció nekem egyszerűen túl sok, túl sűrű. Elég sok komplex muzsikát hallgatok amúgy, de azokban mindig van valamiféle vezérfonál – ezt itt hiányolom. Kár, mert amúgy egy csomó figyelemre méltó részlet, megmozdulás van a dalokban, épp csak a rendező elvet nem nagyon lelem.”

– Schmidt Péter / 5

DARK ANGEL

EXTINCTION LEVEL EVENT

6

KIADÓ: REVERSED RECORDS
ÍRTA: MILÁN PÉTER

A Metallica és a Slayer után két évvel elindult Dark Angel (bár ha a Shellshock pre-Dark Angelét nézzük, akkor ők is 1981-ben kezdték) hamar a dinamikusan fejlődő thrash-szintér egyik nagy ígéretévé nőtte ki magát. Hogy hamar, az enyhe kifejezés, ugyanis egy decens bemutatkozó album után jó egy évvel egy olyan thrash-bombaport adott ki, amely ma, tehát 2025-ben is helyet követel magának az egyetemes metaltörténelem legkíméletlenebb kiadványai között. Az 1986-os Darkness Descends ezzel a kegyetlen hangzással, zenével, gyilkos riffjeléssel, az eszelős dobolással, Don Doty örült énekével egy olyan féktelenül agresszív zenei bombazáport adott ki, hogy azt szoktam mondani: a Dark Angel kettes albuma olyan szinten súlyos és hiperbrutális, hogy death metal lemezeket reggelizik. A metal egyik legerőteljesebb teljesítménye 35 percbe sűrítve, amely a Slayert, a Reign In Bloodot is megszorongatja, abszolút alapmű...

A '89-es Leave Scars valamelyest visszaesést jelentett, ám a hosszabb számok, a nyers hangzás és a hasonlóan kompromisszummentes hozzáállás ezt is kiváló lemezzé tette. 1991-ben adták ki a hatyúdalt jelentő Time Does Not Heal albumot, ami progresszív thrash-csapattá emelte a Dark Angelt. A rájuk jellemző – és a thrash-átlagnál jóval súlyosabb – hangzás megmaradt, csak éppen kihozták a maximumot a műfajból, hosszú számokkal, fifikás dalszerzetekkel, hangulatos részekkel, elképesztő riffekkel, szólókkal és újfent kitűnő dalszerzéssel. Ez a zenekar másik alapműve. A rákövetkező évből feloszlott a csapat, a thrash sokáig zárójelbe került, semmi nem utalt arra, hogy a Dark Angel még valaha fel fog támadni.

A '90-es évek vége, de főleg a 2000-es évek sok veterán zenekart visszahozott, amelyek közül sokan (régii thrash- és death-csapatok) manapság szinte népszerűbbek, mint amikor fiatalok voltak. Ugyanakkor ki kell mondani, hogy az öreg thrasherek zöme nagyon fáradt visszatérő lemezeket produkált: az olyan bandák, mint a Whiplash, a Defiance, az Evildead, a Vendetta, vagy az Assassin (a teljesség igénye nélkül) elvéreztek, miközben megpróbálták valamit feleleveníteni/visszahozni a régi szép időkől. A Sacred Reich és az Exhorder nem nyújt rossz teljesítményt az utóbbi lemezekben, bár nagyon nagy élnzésnek nem látom apro-póját. Ha folyamatos erős teljesítményről tudok beszámolni egy régi thrash-zenekar kapcsán, ahol legfeljebb kisebb kilengések tapasztalhatók, akkor az a német Paradox, sőt Charly Steinhauer éppen a 2000-es évektől kezdődően adta ki zenekarának legjobb lemezeit – lásd pl. Electrify.

A régi nagyok közül a Coroner és a Dark Angel már jó ideje ígéri a visszatérő albumot, s ugyan mindkettővel kapcsolatban volt bennem félsz. A Coroner nem zúzta szét az életművet, de sajnos ezt a Dark Angelről már nem mondhatom el. Amikor elindítottam az Extinction Level Event anyagát, néhány hang után ellenőriztem a kábeleket, egy ilyen cincogó, vézna, ugyanis nem akartam elhinni, hogy így szól az egykor nagy dolgokat produkáló ötös visszatérő albuma. Miután véget ért a 49 perces anyag, csak egy nagy kérdőjelet láttam magam előtt. Alig hihető, hogy a zenekar, amely 40 évvel ezelőtt a thrash esszenciáját szabadította a gyanútlan színtérre, egy ilyen cincogó, vézna, harmatos hangzású albummal tér vissza. Értelmetlen, Gene Hoglan dobjai hogy szólhatnak ennyire vékonyan, erőtlenül. A gitárok nem kevésbé. Mintha egy alig pelyhedző álló kamaszokból álló garázsbanda próbatermi felvételét hallanám. És ez „csak” a produkció.

Isten nyugosztalja a 2023-ban elhunyt Jim Durkin gitárost, aki számos dalt, riffet írt a lemezre, de sajnos nem sok ötletet hallok, amely meghaladná az átlagos thrash-színvonalat, ami ugyebár eleve nem túl magas. Ez roppant szomorú. Durkin utódja Laura Christine (nem túl gyakori, hogy egy ennyire maskulin csapatba női zenészt vegyenek be), Gene Hoglan felesége, de Eric Meyerrel, a másik régi gitárossal együtt alig-alig mutatnak fel olyan riffeket, témákat, amelyek a régi számokkal felvehetnék a versenyt.

A tizenegy szám között egy-egy akad, ami jobbnak mondható, így pl. az Apex Predator, vagy az Atavistic, de a Scalar Weaponry is felmutat néhány jobbnak sikerült riffet. Tudom, nem igazságos a klasszikusokkal példálózni, de abban az esetben, ha nagyon nagy a szakadék az új és a mostani teljesítmény között, akkor nem sok esélye marad az embernek, hogy mentse a menthetőt. Az énekesi fronton teljesítő Ron Rinehart hangjára először rá sem ismertem, s idővel előjött a védjegyszerű, ám kissé megfáradt orgánus, néha egészen bizarr dolgokat produkál, másutt szimplán alulinspirálnak, klisésnek tűnik az ordítószása. Hoglant próbálnám dicsérni, de ez a béna hangzás agyonüti a dobolást.

Nagy csalódás a Dark Angel visszatérő albuma, amely csak halvány nyomokban emlékeztet arra a félelmetes erőműre, ami ez a zenekar egykor volt. Nyilván nem várom, hogy olyanok legyenek, mint húszévesen, azonban nem árt, ha van némi önkontroll és realitásérzés, hogy ma is képes vagyok-e legalább megközelítőleg azt nyújtani, amit fénykoromban. ■

„Nem tértek vissza sem a korai albumok sötét, sűrűn folyó thrash metaljához, de nem is ott folytatják, ahol a technikásabb Time Doesn't Heal album után abbahagyták. Érzésre akár 30 éve is megjelentetett volna. Nem túl modern, nyers, de tudatosan felépített thrash anyag, ez a Leave Scars világa. Erős!”
– Kánya Ferenc / 10

„Jobban örültem volna, ha inkább a Time Does Not Heal vonalát viszik tovább, de azért így is jó 34 év kihagyás után végre új nótákat hallni.”
– Kiss Gábor / 8

„Borotvál és horzsol! Minőségi zúzdát!”
– Szénégető Richárd / 8

„Van egy olyan érzésem, hogy a Dark Angel, ha háromszor ennyi lemezt adott volna ki, a Darkness Descendsen akkor sem tudott volna túlnőni. Ez most tucat-speed/thrash-nek megteszi, de az 'ének' így is a vállalhatatlanság határát súrolja.”
– Gáti Viktor / 7

„Örülök, hogy a thrash metal egyik klasszikusa visszatért, és ismét elképesztő, amit Gene Hoglan ledobol. Mindazonáltal sajnos elég egysíkúnak érződik az album, túl nagy része a merő pusztítás, pedig tudtak ők ennél változatosabban is muzsikálni.”
– Uzseka Norbert / 7

„Érdekes ez a lemez, mert ha nem tudnám, hogy manapság készült, azt mondanám, hogy biztosan a múlt évezredből csöppent ide. Kétségtelen tény, hogy van tempója, sodrása a hanghordozónak, de az élvezeti értékét csak az tudná növelni, ha mondjuk 34 évvel fiatalabb lennék...”
– Zubor Olly / 7

„Klasszikus kaliforniai őstrash! Azért van egy csomó thrash-banda, amelyet felismerek. Ezt valaki csak úgy mutatná, nem mondanám meg, hogy ez mi. Kétségtelenül thrashelnek rendesen, de ez a fanatikusokon kívül szerintem nem sok mindenkire hat meg. És hosszúak a dalok, nem tudnak öt perc alatt fogalmazni. Jó ez, de minek?”
– Cselőtei László / 6

„A visszatérésekkel óvatosabban kell(ene) bánni, pláne ennyi év után. Meg az olyan jelzőkkel is, hogy melyik banda klasszikus és melyik nem.”
– Pintér Miklós / 6

„Sokat reméltem ettől az albumtól, ám egyértelmű csalódás lett belőle. Gene Hoglan persze még mindig überdobos, de ez egy unalmas, egysíkú, ötletszegény speed/thrash stílusgyakorlat borzalmasan rossz énekkel, és elképesztően gagyi megszólalással.”
– Gyuricza Ferenc / 5

„Ez a hangzás, basszus, ez most komoly?? Mélyek sehol, vékonyan, erőtlenül zizeg és sístereg az egész, mi történt? Ez a banda egykoron Terry Date-tel készítette el kiváló Time Does Not Heal albumát – ahhoz képest ez a sound sehol sincs. A korai érthő visszatérő, kíméletlen thrash amúgy tetszene jobbra, de ez az éneket is szimpla óbergátlás degradáló megszólalás egyszerűen vállalhatatlan. Nagyon vártam, nagyot csalódtam.”
– Schmidt Péter / 5

BURNING WITCHES

INQUISITION

8

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

Sosem tudtam eldönteni, hogy álljak ehhez a zenekarhoz. Nem, nem azért, mert csupa csaj alkotja, hiszen elég a Girlschoolra, Crucified Barbarára, meg egy csomó egyéb bandára gondolni és rögtön rájön az ember, bizony ez a műfaj a csajoké is. Hanem egyszerűen nem éreztem őket kellően izgalmasnak. Amikor bekerült a csapatba Courtney Cox (nem, nem keverendő össze Courteney Cox színésznővel), akkor kezdtem el jobban rájuk figyelni, mert a csaj elképesztően jó gitáros és mindig sajnáltam, hogy egy közepes tribute-csapatra pazarolja a tehetségét.

Az Inquisition már a banda hatodik lemeze és a harmadik, amin az „új” énekesnő, Laura Guldemonddal énekel. Megmondom őszintén, az ő hangfekvése hozzám jóval közelebb áll, mint elődje, Seraina Telli hangja. Kicsit úgy éreztem akkor mindig, hogy frankó az egész, de valahogy nincsenek emlékeztető pillanatok. Nem azt mondom, hogy ez mára radikálisan megváltozott, azt viszont igen, hogy az eddig teljesen idegennek és feleslegesnek tartott „női Judas Priest” jelzót már nem érzem annyira falsnak. Feleslegesnek és indokolatlannak igen, de az egy másik téma ugyebár.

Ha az intróként funkcionáló Sanguini Hominumot és a lezáró Malus Magat nem számoljuk, tíz új szerzeményt kapunk, aminek

majdnem a felét ellátta a Napalm Records előre sajnos, így kicsi volt a meglepetésfaktor, viszont azt meg kell hagyni, kerekesebb és homogénebb az összkép, mint korábban. Plusz egy árnyalatnyit talán még erősebb is, amihez külön érdekességgként fémesebbnek is mondható. Nem egy dalnál már-már thrashes irányt érzek, amire kicsit rá is segít a karcos, szikár megszólalás, aminek amúgy örültem is, mert végre nem valami digitális egyenhangzásra kell elhinnem, ez egy hagyománytisztelő lemez. Igazából dalokat nem biztos, hogy kiemelnék, az első, amire igazán felkaptam a fejem, az a The Spell Of The Skull volt, ebben Laura baromi jól énekel és mutatja meg, sokkal több van benne, mint amit feltételezne az ember elsőre. Kicsit több ilyen karakteres dal kellene és akkor azt mondom, lehetne még jobb is az Inquisition.

Viszont ha az elmondottak után felmerül benned, miért kapott ez a lemez 8 pontot, akkor azt készséggel megértem. Nos, azért, mert próbáltam kevésbé szigorú lenni, akkor is, ha a hetes realisabb lenne. Inkább azt mondom, megelégedezek egy nyolcast, mert az viszont egyértelmű: ez a banda legjobb, leginkább kiforrott, kiérlelt anyaga eddig. Nem mondom, hogy rohanni fogok jegyet venni, ha jönnek, de azt igen, hogy a következő lemezt is szívesen meghallgatom majd. ■

„Helyenként kimondottan a Huntress idézi az anyag, de nem bántjuk a nyugati boszorkákat, nehogy baj legyen.

Igen harapós, elegáns dallamos muzsika. A Burning Witches az egyik legkarakteresebb csajos metal banda, azt gondolom, hogy már technikailag és tematikailag is tényezővé váltak.”

– Kányva Ferenc / 9

„Lassan a csupa csaj heavy metal zenekarokkal is Dunát lehet rekeszteni, de a Burning Witches jó ideje az átlagnál jobban érti és érzi ezt a műfajt.”

– Gáti Viktor / 8

„Azt nem lehet mondani, hogy manapság még meglepetést tudna okozni, ha egy komplett csajbanda játsza a klasszikus metaltémákat. Az viszont mindenképpen különleges, amikor ilyen jól teszik azt. Nincs semmi felesleges cicoma, semmi túlkapas, mondhatni, biztosra mennek a lányok. És ha a színvonal nem is ér fel az általuk emlegetett Maidenéhez vagy Judaséhoz, azért a hangulat valóban hasonló.”

– Zubor Olly / 8

„Határozottan jól tett nekik Courtney Cox csatlakozása, sokkal izgalmasabb a gitárjáték, s Laura Guldemonddal éneke is egyre karakteresebb, miközben a hangjával sosem volt probléma. Attól viszont messze vannak még, hogy a valaki által rájuk akasztott 'női Judas Priest' bilétának megfeleljenek, ahhoz klasszisokkal jobb dalokra lenne szükség.”

– Gyuricza Ferenc / 7

„Egyre jobban helyettesítik Jill Janust és a Huntress.”

– Kiss Gábor / 7

„Csajzenekar, meglepően karcos, néhol már thrashbe hajló US heavy/power muzsikával. Hallhatóan meggyőződésből nyomják, és van is érzékük ehhez az irányvonalhoz. Némi hiányérzetre az ének szolgáltat okot, ezen a ponton még lehetne erősíteni: bár maga a hang kellőképpen bivaly, valahogy mégsem elég karakteres az előadásmód. Úgy amúgy viszont nem rossz ez.”

– Schmidt Péter / 7

„Név alapján gyengébbre számítottam. Nyilván semmi új, de van benne erő, és érzéssel játszik a klasszikus heavy metal témákat.”

– Uzseka Norbert / 7

„All girl power metal! Bírom az ilyet. De a Burning Witches hiába ádázul kemény, hiába ríffelnak vesztetűl és Laura Guldemonddal hiába énekel fülrepszítő magasságokban... nincsenek emlékeztető dalok. Brutálisan klisé az egész minden szempontból. Pedig hallhatóan igyekeznek, beleadnak apait-anyait. Mégsem jön meg a kedvem, hogy ismét meghallgassam.”

– Cselőtei László / 5

„Rengeteg gondolatom van a névvel, a koncepcióval és a zenével kapcsolatosan is, de most kivételesen megtartanám őket magamnak.”

– Pintér Miklós / 5

CASTLE RAT

THE BESTIARY

9

KIADÓ: KING VOLUME RECORDS
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

Frontcsajos, okkultista, '70-es éveket idéző doomster metal, egyenesen Brooklynból? Azért valljuk meg, ez így leírva annyira bizarr, hogy nem tudtam őszintén lelkesedni érte. Aztán elindítottam a lemezt, és továbbra sem. Aztán pedig...

...megszállt a Sátán és ezeket a sorokat innentől ő írja!!! Na, de a marhulást félretéve, azt kell mondanom, a Castle Rat egy hatalmas meglepetés. Az első nagylemezről tavaly lemaradtam, pedig ha azt a borítót akkor meglátom, tuti rámegyek a cuccra! Az a helyzet, hogy a Castle Rat esetében nálam elsőre győztek az állatias ösztönök és elsősorban Riley Maureen Pinkerton-McCurry kisasszony, vagyis a The Rat Queen miatt kezdett el érdekelni a banda. És nem, nem a hölgy külleme, hanem a hangja miatt volt érdekes a történet, ugyanis megvan benne minden, amitől tényleg jóféle retrós cucot kapjunk. Olyan ez kicsit nekem, mint a The Oath, a(z első) Lucifer, vagy a Jess and the Ancient Ones. Viszont még ezzel együtt sem akart elsőre működni a cucc.

Lehet a szikár, lecsupaszított hangzás, vagy a túlságosan is sabbathos feeling miatt, de kicsit hangolódnom kellett az albumra, viszont másodszorra kegyetlenül elkapott és bizony ki kell mondjam: teljesen magába szippantott.

Valami ilyesmit vártam elsőre, csak kicsit „poposabbat”, de ha őszinte akarok lenni, örülök, hogy ilyen a The Bestiary, amilyen. (Poposnak ott vannak Jessék és a Lucifer.)

Abszolút nem az a klasszikus lovecrafti feeling, amit a lemez hoz, hanem inkább ilyen néhol elszállós (Sun Song), világvége feeling, néhol meg kicsit rockosabb, de azért a nyomasztó, szinte már olasz giallo hangulatot árasztó (Siren, Crystal Cave, Serpent, Summoning Spell), máskor meg tiszta dark fantasy (Wizard, Dragon, Wolf I-II.). Ebben pedig pont az a jó, hogy minden prekoncepció, amit elsőre felállítottam (szép csaj, manowarosnak ható korábbi lemezborító, okkultizmus és társai) gyakorlatilag hamisak. A hangzás sem illeszthető egyértelműen egyik most futó retrós trendbe, azoknál jóval élőbb, szikárabb, ettől pedig az egész lemez egy más karaktert mutat.

A The Bestiary egy kiforrott világú, egyedinek ható hangvételi, de mindenképpen pályája elején lévő csapatot mutat, akik előtt, legalábbis a nézettségeik alapján, szép jövő állhat. Megmondom őszintén, nagyon bírom benne, mert abszolút felkeltették az érdeklődésem. Kíváncsi vagyok, mi lesz a benyomása róluk az Olvasóknak. ■

„Elsőre az jött át, hogy egyedisége nem sok van ennek a dolognak, atmoszférája viszont hatalmas. Sötét rétegek, fuzzos gitárok, okkult és pszichrock, protodoom és heavy elemek keveredése, női ének, kábult hangzás, lebegő, mágikus hangulatok – ez határozottan jól!”
– Kánya Ferenc / 9

„Fantasy/horror tematikájú és körítésű doom rock/metal tol a brooklyni Castle Rat, akik élén egy provokatív szexis(ta) kiállású énekes/gitáros hölgy áll – maga a Rat Queen, ki más? Egész jól énekel amúgy a maga hipnotikus módján, férfi zenésztársai pedig jó érzékkel nyomják a Pentagram-, Saint Vitus-jellegű, néhol pszichedeliba hajló doomster témákat. Nem falrengető, de korrekt anyag, van hangulata.”
– Schmidt Péter / 8

„Tetszik, hogy nyers, tetszik, hogy életteli és erős atmoszférával tudják megtölteni az ősmetal témákat. Azt egyelőre nem tudom eldönteni, hogy elég erősek-e a dalok, hogy be is épüljenek, az majd hosszabb távon derül ki.”
– Uzseka Norbert / 8

„Kétségtelen tény, The Rat Queen, azaz Riley Pinkerton egy szemrevaló teremtés. Ráadásul, ha elkészítenék a klasszikus Conan, a barbár folytatását, ezzel a kinézettel simán játszhatna Schwarzi oldalán. Persze, szerintem mindenkinek jobb, ha inkább a Castle Rat soraiban játszik. Hiszen zenésztársaival együtt a hangszerével is képes megerementeni a retro hangulatot.”
– Zubor Oly / 8

„Olyan összetevőkből van összegyúrva a zene, amelyek többségét kedvelem – ez az elegy azonban valahogy mégsem áll össze nekem teljesen, olyan se eleje, se vége hatása, esetlen...”
– Gáti Viktor / 6

„Nem állítanám, hogy gombamód bukkannak elő a mélyből a pszichedelikus hatásokat mutató, valahol az ősröckben gyökerező, klasszikus doomorientált okkult zenekarok, de időnként azért szembejön velünk egy-egy ilyen csapat. A Castle Rat is ezen a vonalon mozog, de szemben a két hónapja értékelt King Witch új albumával, ez a lemez kevésbé kimunkált, s közel sem olyan profeszionális. Amatőr báj lengi át, mint az a Messa esetében is érződött.”
– Gyuricza Ferenc / 6

„Doom/heavy metal erős '70-es évek pszichedelikus rock hatásokkal. Van benne egy nagy adag ős-Sabbath, de Iron Maiden is a 'változatosság kedvéért'. Beöltözös, középkori, fantasy imidzsben utaznak. Csutkára túlvezérelt, torz gitárok és átlagos női éneke hang. Hát, nekem más elképzeléseim vannak a minőségi szórakozásról.”
– Cselőtei László / 5

„Fantasy doom Brooklynból? Miért ne? Hát ezért!”
– Pintér Miklós / 5

HAMMER KING

MAKE METAL ROYAL AGAIN

KIADÓ: REAPER
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

9

Na, végre egy olyan megjelenés, amit vártam! Titan Fox csapata az első lemeztől fogva szimpatikus volt, ráadásul amikor a negyedik lemez, a Kingdemonium kapcsán interjúztam vele, egy abszolút szimpatikus embert ismertem meg. Ugyan a tavalyi König und Kaiser finoman szólva sem lett a kedvencem, mintha kategóriákat léptek volna vissza, a Make Metal Royal Again című albumának klipjét látva ismét elfogott az izgalom.

Persze, tudom, sokaknak a Hammer King csak egy „temus Manowar-pótlék”, ami gondolom Titan Ross The Boss zenekarában eltöltött múltja miatt jön szóba, de igazából szerintem ez kicsit sarkítás. Amikor az interjúban elmesélte, hogy a mai napig a fantasy könyvek, filmek és a szerepjáték tölti ki a mindennapjait a zenélés mellett, akkor tudtam, ez az egész Hammer King-sztori nem csak gagyi póz. Nos, onnantól még inkább működik a banda.

Ráfordulva a lemezre azt kell mondjam, ez az új lemez határozottan erős és bár a Kingdemonium szintjét nem éri el, az első három mellé bátran odatehető. Ami, ha

belegondolunk abba a ténybe, hogy a csapat 10 év alatt hat nagylemezt adott ki, nem kis dolog. És érdekes, hogy most a német nyelvű tételek is sokkal inkább működnek. Mind a Schlaf Kaiser Schlaf, mind a Hammerschlacht, mind a Hoheitsgebeite eszembe juttatja kicsit a Feuerschwanz/d'Artagnan-vonalat, ami

odakint, germán metaltestvéreinknél nagyon megy, szóval abszolút érteni vélem a német nyelvi kalandozásokat. Ettől függetlenül persze az igazán nagy húzóódalok mind angolul vannak, mert valahogy ennek a zenének a nyelve az angol és nem a német. Szerencsére a hangzás is teljesen rendben most is, abszolút nincsen meg az az érzésem, hogy ez egy kisebb produkció, pedig jól tudja, aki kicsit is odafigyel, ez a műfaj nem most éli virágkorát.

Az a helyzet, hogy a Make Metal Royal Again ismét egy ereje teljében lévő Hammer Kinget mutat, ami nagyon remélem, azt vetíti előre, hogy esetleg kicsit feljebb is léphetnek a ranglétrán és esetleg elturnézhatnak errefelé is. Drukkolok nekik, hogy ez a kiadvány felkavarja kicsit az állóvizet, megérdemelnék! ■

„Erős a gyanúm, hogy ezzel az albummal a Hammer King tényleg valami nagyon királyit alkotott. Saját életművén belül persze. Kicsit mondjuk olyan, mintha a Majestyt akkora szólna, mint a Powerwolf, de azért túl is mutat ezen a képen. Éljen a király!”
– Kánya Ferenc / 8

„Sabaton- és Hammerfall-hatásokkal nyomuló brigád, letisztult hangzással felvértezve, egy egész jó Joakim Cans tanítvánnyal a mikrofonnál. Régebben nagyon éltem az ilyesmi zenét!”
– Gáti Viktor / 7

„Valahol becsülöm, hogy a németek másfél évenként képesek kiadni egy-egy új hanghordozót. Csak sajnós ez bennem elég rendszeresen növeli azt az érzést, hogy én ezeket a nótákat nem is olyan régen már hallottam egyszer. Annak ellenére, hogy mondjuk a csapat előző, König und Kaiser lemezét nem pörgettem túl sűrűn a lejátszómban. És akkor még finoman fogalmaztam...”
– Zubor Olly / 7

„Újabb kosztümös dallamos heavy metal csapat, ezúttal Németországból. Igazi belépő brigád a fémzenéssel csak most ismerkedő generációnak – annak ami, végül is nem rossz, kicsivel meggyőzőbbek is, mint pl. a Wind Rose vagy a Warkings, de nekem ez még ezzel együtt is kevés.”
– Schmidt Péter / 6

„Ez a Hammer nem az a Hammer! És nem is King! És tudom, hogy ezt akár szerethetik is a honfitársaim, mert van benne kis Hammerfall (haha!), kis Rhapsody, kis Sabaton, némi Helloween, meg ez-az az euro-power színtérről. A csavar, hogy ők a gazdagok luxusüdülőhelyén, a franciaországi Saint Tropez-ben nyomják. Hogy találták ezt ki a napfényes Cote D'Azur-on?!”
– Cselőtei László / 5

„Innen-onnan összelopkodott, akarom mondani kölcsönvett euro-power témák – basszus, még Mozart Varázsfuvolájából is –, de tökéletesen kivitelezett módon. Eredetiség nulla, szórakoztató faktor maximális.”
– Gyuricza Ferenc / 5

„Hammer King for a Day... Not for a Lifetime.”
– Pintér Miklós / 5

„Úgye mi a jobb, vagy kevésbé rossz: hogy halom olyan zenekar van a HP-ben, amelyik már a '80-as években is ezt a zenét játszotta, de nyilván nem lettek fiatalabbak, vagy hogy halom olyan is van, amelyik fiatalabb fejjel tolja ugyanazt? Melyik a hiteles, melyik ad többet? És jobb lenne-e a világ, ha az ilyen, jobbára fölösleges albumokba ölt energiát mondjuk korrupt politikusok elszámoltatására használnák? Mennyi nehéz kérdés... Amúgy annyira nem rossz ez a cucc.”
– Uzseka Norbert / 5

CROWNE

WONDERLAND

9

KIADÓ: FRONTIERS RECORDS
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

A mennyire vonzóan hatott korábban egy-egy supergrupp, a Frontiers Records annyira elkoptatta ezt a fogalmat a sok és néha nem is túl kiemelkedő bandájával. A Crowne társulatához is egy egészséges távolságtartással álltam anno. Hiába van itt Jona Tee mester, aki a H.E.A.T. soraiban is kiváló dalokat írt, akkor is nehezen szavaztam bizalmat.

Persze, a bandában nem (csak) Jona a figyelemre méltó név, hanem ott van Love Magnusson, aki a Dynazty mellett játszott olyan 'neve-sincs' arcokkal, mint Dee Snider, vagy Joe Lynn Turner, aztán Alexander Strandell az Art Nationból, illetve az Amaranthe-ből, meg John Levén a Europe-ból és Christian Lundquist a The Poodlesból. Nem nagyon hiszem, hogy egy igazi dallamrock-fannak ez a lista nem elég impozáns. Főleg, hogy a Crowne egy kicsit talán fémesebb, itt-ott már-már neoklasszikus ízeket csempész abba a zenei világba, amit a nevek alapján várnál.

Az első lemez rendben volt, de nem váltotta meg a világot, akárcsak a folytatása, viszont a Wonderland esetében már az első single mást ígért. Legalábbis nekem. A bevált

recepten nem változtattak, ismét Jona Tee a fő dalszerző, ő keverte és masterelte a lemezt, mégsem uralja le a billentyű a teret. Kicsit hajaz az anyag a két utóbbi H.E.A.T. világára, annyi különbséggel, hogy Alexander Strandell szeríntem kategóriával gyengébb énekes, mint

Kenny Leckremo, viszont ennek ellenére sincsen hiányérzetem egy pillanatra sem. Dalok tekintetében most

érzem a csapatot a leginkább egységesnek, aminek eredménye egy már-már homogén, mégis kellően változatos lemez. Magam részéről hiányolok még pár olyan kaliberű slágert, mint a Waiting For

You, vagy olyan epikusnak ható tételeket, mint a záró The Fall, de

kellő mennyiségű hallgatás után rááll

az ember füle a Crowne világára és akkor nem lesznek ilyen anomáliák.

Nilván a tagok egyéb elfoglaltságai miatt sosem lesz a Crowne egy rendszeren turnézó zenekar, de azért bízom benne, egyszer legalább sikerül elkapjam őket élőben is. Nem tudom, hova és mennyire futhat ki ez a projekt, de a harmadik lemezzel eljutottak oda, hogy az ígéret be lett váltva, és jól muzsikál a supergrupp. ■

„Aranyosan dallamos cucc, a hangzásában meg a témáiban az összes műfaji sablon benne, de egyben van, csak igazi szépséget nem találtam benne. Azt mondjuk az első dal alatt csukott szemmel megmondtam volna, hogy svédék és a Frontiers a kiadójuk.”

– Kánya Ferenc / 7

„Lehet, hogy supergrupp, lehet, hogy svédék... De sajnos a heavy/power metalnak egy olyan változatát játsszák, amit én nehezen tudok befogadni. Túl sok itt a magas hang, legyen szó a billentyűs aláfestésekről vagy a vokális 'szopránokról', és ezek egyszerűen bántják a fületem. Asszem, gyógy mód gyanánt inkább elő kéne kapnom a szintén svéd, hasonló nevű The Crown valamelyik albumát...”

– Zubor Oly / 7

„Tetszeni fog a Crowne harmadik albuma, ha most ismerkedsz a popzene felé is nyitott dallamos metal szintér zenekaraival. Felvonod a szemöldököd, ha már ismered a Crowne második lemezét, ahhoz képest a Wonderland ugyanis visszalépés. Ha pedig jártas vagy ebben a műfajban, akkor a zsigereidben is érezned kell, hogy ez az album meg sem közelíti az első ligát, ez bizony csak átlagos.”

– Gyuricza Ferenc / 6

„Szirup, szirup, szirup!”

– Kiss Gábor / 6

„Reneszánsza van a pop-metalnak/popos hard rocknak manapság, és az új Crowne-album is beleillik ebbe a trendbe. Nem rossz, de nem is kiemelkedő anyag ez – produkciós szempontból nyilván rendben van, szépen el van játszva és énekelve, satöbbi. Ám nekem valahogy túl steril és kimódolt a dolog, egy kis természetes karc bizony hiányzik innen.”

– Schmidt Péter / 6

„Ez ám a '80-as évekből előkerült időkapzsula! De valahogy erőtlennek érzem.”

– Uzseka Norbert / 6

„Az a fajta, túljátszott, überdallamos power metal (olyasmire kell gondolni, mint amit a Rhapsody játszik), amit itthon sokan szeretnek. Én viszont nem. Pedig ismert svéd arcok nyomják, a Frontiers adja ki, szóval elvileg nem lehetne kifogásom. De van. Egy erőltetett kliséhalmaz az egész.”

– Cselőtei László / 5

„Jó hangzás, tapadós dallamok, nagy énekhang – de nekem már túlon túl popos.”

– Gáti Viktor / 5

„Wonderland? Ne vezessen félre! A nyúl ürege ennél sokkal mélyebb, Alice!”

– Pintér Miklós / 5

CONCERTO Music BY ARRANGEMENT WITH K2 AGENCY PRESENT
EVENFALL // EUROPE 2025

2025. SZEPTEMBER 16.
BUDAPEST
BARBA NEGRA

IMPERICON

NAHKA AGENCY

NAHKA AGENCY

CONTRA

CONTRA PROUDLY PRESENTS

ASAT

WITH FRIENDS JOHANNA IIVANAINEN KAI HAHTO MIKKO IIVANAINEN

2025. SZEPTEMBER 29.
BUDAPEST - MOM KULT

CONCERTO Music

TIXA

NAHKA
AGENCY

Wolfheart

DRACONIAN DARKNESS OVER EUROPE 2025

SPECIAL
GUEST

BEFORE
THE
DAWN

SUPPORT

full house

ANALOG Music Hall 🦴 BUDAPEST

2025. 10. 05.

CONCERTO Music

TIXA

WE CAME AS ROMANS

BAD LUCK
UK & EUROPE TOUR

WITH SPECIAL GUESTS:

BRAND OF SACRIFICE
HEAVENSCAPE

2025. OKTÓBER 8.
BUDAPEST, DÜRER KERT

CONCERTO Music

CONCERTO Music

WCARBAND.COM

Alice Cooper The Revenge Of Alice Cooper

KIADÓ: EARMUSIC / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Több mint fél évszázad után jöttek újra össze az egykori Alice Cooper Band még élő tagjai egy kis közös muzsikálásra, dalszerzésre és stúdiózásra. Az 1997-ben elhunyt Glen Buxton gitároson kívül mindenki előkerült: Mr. Furnier személye ugye eleve adott, de megjelent Michael Bruce gitáros, Dennis Dunaway basszer és Neal Smith dobos is, tehát a majdnem komplett Muscle Of Love lemez felállás. Sőt mi több, a mai napig aktív, sokak mellett a Kiss, a Pink Floyd és a Deep Purple egyes albumai révén elismert Bob Ezrin producer szintén itt van – ő ugye több Alice Cooper-lemezen is dolgozott korábban.

Szóval összejött a régi brigád, és zenei szempontból kb. ugyanott vették fel a fonalat, ahol laza 52 évvel ezelőtt letették azt, e korai felállás szétszédésekor. A hangzás persze ízig-vérig mai, nagyon szépen dörrennek meg a nóták, másfelől ugyanakkor a vintage hangszínek és tónusok hamisítatlan '70-es évekbeli érzést hoznak vissza. Mint ahogy maguk a dalok is abba az érába repítenek vissza: a slágerez, MTV-s hard rock korszak áramvonalas megközelítésének nyoma sincs, ez itt blues alapú, szórós classic rock avagy rock'n'roll ízes gitározással, meg persze az Alice-ra jellemző különleges, néhol bizarr szövegi és hangulati csavarokkal. Több helyütt még a Coop bácsi által fűködtet szájharmonika is előkerül, szóval tényleg autentikus a dolog.

Ezzel együtt a Black Mamba dal szerintem nem igazán jó kezdés, ezt a lassan beinduló, néhol szövegmondós, kissé vontatott tételt én biztosan nem az elejére tettem volna. A kettes Wild Ones a maga lendületes sodrásával már sokkal jobban tetszik, indítás gyanánt ez szerencsésebb választás lehetett volna. Később is van pár alapjáratosabb dal, ami nekem annyira nem tetszik (pl. Kill The Flies, Crap That Gets...), a nóták többsége azonban szerencsére rendben van, sőt vannak egészen kitűnő szerzemények is (pl. One Night Stand, Up All Night, Money Screams, See You On The Other Side). A What Happened To You-ban pedig még Glen Buxton játékát is hallhatjuk, amit egy régi demóról sikerült ide átmenteni.

Összességében a tizennégy - a bónuszos verzió tizenhat - dalt én kicsit soknak érzem, pár átlagosabb nótát lehagyva, úgy tizenegy-két trackesre összehúzva a lényegét még ütőképebb, kompaktabb lehetne az album, de különösebb gond igazából így sincs vele. Főleg ha annak fényében nézzük a dolog, hogy a fickók több mint fél évszázad „külonélés” után hozták össze ezt a lemezt. Jópofa a régi moziplakátokat idéző frontborítót, az pedig külön csemege lesz, ha néhány koncert erejéig a négy csirkefogó élőben is bemutatja a friss nóták színe-javát, pár korai klasszikussal egyetemben. (Turné állítólág nem várható, de pár koncertre, ha minden igaz, mutatkozik némi esély).

Azt hiszem, sok régi rajongó számára jelent nem várt kellemes meglepetést a Revenge – Alice-nek és régi kollégáinak nincs is mit szégyellniük rajta, alapvetően jól sikerült ez a nosztalgikus újbóli egymásra találás.

Amphisbaena Rift

KIADÓ I, VOIDHANGER / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A 21. század egyik legvirulensebb black/death metal-színterét felmutató kanadai mezőnyben 2011-ben alakult az Amphisbaena, olyan csapatok részben ex-tagjaiból, részben jelenleg is aktív zenészeiből, mint a Weapon, a Rites Of Thy Degringolade és az Antediluvian. Tíz évvel ezelőtt

megjelent egy EP, de azóta semmilyen életjelet nem mutatott a formáció. Ez év nyarán tört meg a csend és jelent meg a kanadai kvartett debütalbuma.

Míg a kanadai szintér olyan csapatai, mint a Mitochondrion (a tavalyi visszatérő album elképesztő), az Adversarial, az Antediluvian, vagy a Nuclearhammer, a káosz epicentrumában szeretnek hosszasan időzni, addig az Amphisbaena, noha nem áll tőle távol a fortygó katlanok felkorbácsolása, némiképp átláthatóbb az említetteknel. Ez az egész összehasonlítás persze csak azok számára lesz értelmezhető, akik felfogják és hallgatják ezeket a csapatokat. Ehhez a konvencionálisabb death metal érzékelése kevés.

Experimentális death metalnak nevezném a Rift félórás anyagát, de szerencsére a kísérleti kedv a hangzásra nem terjedt ki túlzott mértékben – az album a zenészek egyéb zenekarait figyelembe véve kimondottan tisztán, már-már átlag-metal fül számára is áttetszően szólal meg. A rejtélyesség leplebe burkolódzó gitárosok riffjeinek egy része értékelhető mint viszonylag közérthető death metal-megoldás, másutt jóval „elvontabb” részekre találunk; az elborult, szürreális hangulatok sűrű lepelként vonják be az anyagot. Mivel elég nehéz hallgatnivalóról van szó, a félóra nem repül el olyan könnyen, meg kell szenvedni minden hang megemésztéséért.

Haasiophis, vagyis Tim Grieco, az Antediluvian frontembere, gitáros főnöke mindent elkövet, hogy a tekervényes, atipikus death metalhoz illő beteges énektempókat, hangokat produkáljon. Ugyanakkor azt kell mondanom, hogy az Amphisbaena zenéje minden „nehézségével” egyetemben sem olyan „idegenszerű” és minden falat ledöntő, mint a Mitochondrion vagy az Antediluvian. Már csak a tisztán megszólaló hangszerek okán sem olyan elvetemült ez az anyag, mint a kanadai szintér legja-va. Azazhogy dehogynem... A zene a Rift albumán teljesen magán kívül hagyja a metal konvencióit – hívjuk azt akár „extrémnek” is -, s amikor különösen mélyre merülnek a hangok káoszába (Exponentially Falling... Upward), végül érzékelik a megváltó repülés az ismeretlenbe: Congress With The Void. Legalábbis a lemez megpróbáltatásait túléltük.

Death metal annak leginkább elrugaskodott művioltában. Ezt kínálja az Amphisbaena.

Arcadea The Exodus Of Gravity

KIADÓ: RELAPSE / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Az utóbbi időben metalos körökben is nagyon megy a '80-as évek popzenéje, sőt diszkója is, bár a '80-as évek ájult glorifikálása általános jelenség. Ebben az a roppant különös, egyben beszédes, hogy gyakorlatilag bármi előkerülhet, ha az imádott '80-as évekről van szó, azonnal ide vele a kebelre. A nosztalgia sokak életének legfontosabb édesítőszere – ha nem az egyetlen. Veszélyes, ingoványos terep. Én a magam részéről semennyire sem élem a '80-as évek diszkóját, popját (kivétel az ABBA), s bár kétségtelen, hogy számos jó dal született egyes igényesebb előadóktól (Ultravox, Black, Tears For Fears stb.), az olyan csapatokon, mint a Kajagoogoo, csak mosolyogni tudok. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a mai széteffektelt mainstream műanyagokhoz, rappel terhelt borzalmakhoz képest a '80-as évek popja maga volt az aranykor. Mindez azért aktuális, mert az amerikai Arcadea zenéje jó mélyen merít a '80-as évek popzenéjéből.

Az Arcadea legismertebb tagja Brann Dailor, a Mastodon dobosa (Brent Hinds, nyugodj békében!), aki ebben a csapatban énekesként is szerepel. Már a Mastodonban is kiderült, hogy Dailornak jó hangja van, s az Arcadea soraiban lehetősége van jó sokat énekelni. A The Exodus Of Gravity CD/LP-n tizenkét dalban élhette ki magát ezen a téren. Az Arcadea szintippal átszőtt retrofuturisztikus rockzenéje, annak popos vonatkozásában minden-

RAJZ: OTOMOS
SOMKOLÓ EXTRA

AKTUÁLIS KEDVENCEK

CSELŐTEI LÁSZLÓ

1. **HALESTORM**
Everest
2. **HELLOWEEN**
Giants & Monsters
3. **VICIOUS RUMORS**
The Devil's Asylum
4. **DEFTONES**
Private Music
5. **PRIMAL FEAR**
Domination

GÁTI VIKTOR

1. **BETWEEN THE BURIED AND ME**
The Blue Nowhere
2. **BETWEEN THE BURIED AND ME**
Colors
3. **GREEN CARNATION**
A Dark Poem, Pt. 1
4. **BORKNAGAR**
Empiricism
5. **DEATH**
Symbolic

GYURICZA FERENC

1. **AMORPHIS**
Borderland
2. **PARADISE LOST**
Ascension
3. **W.A.S.P.**
W.A.S.P.
4. **HELLOWEEN**
Giants & Monsters
5. **MAIDEN UNITED**
Mind the Acoustic Pieces

GYURICZA TAMÁS MARCELL

1. **SLIPKNOT**
We Are Not Your Kind
2. **BIMMU BORGIR**
Puritanical Euphoric Misanthropy
3. **KORN**
Follow The Leader
4. **HELL BOULEVARD**
Requiem
5. **GOJIRA**
Magma

képpen énekcentrikus, így Dailor megmutathatta képességeit.

A popos vonal eleve megköveteli a memorizálható énektémákat, s a Gilded Eye vagy a Fuzzy Planet fel is mutat ilyeneket. Az előbbi dallama különösen fülbemászó, sőt a refrén kimondottan szárnyaló. Az Arcadea másik két tagja, a Dailorhoz hasonlóan sok hangszert megszólaltató Core Atoms és João Nogueira szintetizátoros szintén kivette a részét a feladatból, nevezetesen, hogy egy egész albumnyi fogós témát kreáljanak. Nem ismerem az Arcada előéletét, igazából nem tudom, pontosan hány lemez előzte meg az idei albumot, de a The Exodus Of Gravity, melynek kimondott célja, hogy az embereket megmozgassa, táncba hívja, teljesítette a kitűzött célt.

A fent elmondottakkal, és minden pop-hasonlósággal egyetemben sem lennénk a 21. század harmadik évezredében, ha kisebb-nagyobb csavarokat nem rejtettek volna el a zenészek a szerzeményekben. Brann dobolása, ha nem is olyan örült, mint a Mastodonban, de azért a pörgetések, ornamentek nem hiányoznak, emellett a billentyűs hangszerek dominanciája olykor '70-es éveket idéző vad billentyűs szólókban kulminál. Hozzátenném, hogy valószínűleg az is a korszellem lenyomata, hogy a hangzás, bár nem kusza, nem annyira áttekinthető és szellős, mint a '80-as évek kiadványaié. Fuzzy Planet... Ha van egy kis kosz, sár, zaj a témák, sorok, riffek között, azzal kitöltik az üresen maradó részeket, s emiatt egy efféle album is, ami alapvetően nem „súlyos zene”, elég tömény lesz.

Az Arcadea lemeze a maga zenei világában homogénnek tűnik, de ki lehet emelni néhány tételt, amelyek jobban megmaradnak a fejben. Valahol ez is lenne az egyik célja.

BEAT Live

KIADÓ: INSIDEOUT/SONY / ÍRTA: UZSEKA NORBERT

Úgy 2024 elején jött a hír, hogy két King Crimson-zenész (Adrian Belew énekes-gitáros és Tony Levin basszer) meg fogja turnézni a velük készült, '80-as évekbeli Crimson albumokat, s ehhez Steve Vai gitáristent és a Toolból Danny Carey dobosistent is beveszik a csapatba. Nem is tudom, mi volt a nagyobb: a hír fölött érzett izgalmam, vagy az azóta is meglévő csalódás, hogy nem hogy ide, de Európába se jöttek át. Volt egy csomó amerikai dátum, mindkét féltekén, a Los Angeles-i buli felvételének megjelenését meg Japánban ünneplik meg. Európáról szó sincs...

Vigasztalódjunk hát, progresszív rocker feileim, ezzel a felvétellel, mely több különféle verzióban jelenik meg. A koncertfilmhez még nem volt szerencsém, most csak a hanganyagról szólok.

A King Crimson 1968-ban alakult Londonban, és nem kizárt, hogy az első Sabbath- vagy doom metal

riffet is nekik köszönhetjük (21st Century Schizoid Man), mindazonáltal az első albumtól fogva olyan öntörvényű, millió irányba kísérletező zenét tol-nak, ami semmiféle skatulyába nem fér bele.

Belew és Levin a '80-as évek hajnalán érkezett a csapatba, a velük készült három album (Discipline, Beat, Three of a Perfect Pair) pedig crimsoni mértékkel mérve is sok újdonságot hozott – s aztán Robert Fripp, a magasságos jóisten-nél is kiszámíthatatlanabb utakon járó gitáros-főnök a '84-es turnét követően feloszlatta a bandát, mely csak egy évtized múltán aktivizálódott újra. Ez a trilógia ugyanakkor nagyon is egységes volt, ahogy a minimalistább borítók is jelezték. Nálam a Three... a fő kedvenc, de mind elképesztő cucc a mai napig. „Látszólag” könnyedebb, poposabb irányt vett ekkor a csapat, s pl. a Three of a Perfect Pair, a Frame by Frame vagy a Matte Kudasai című szerzemények akár slágernek is nevezhetők. Levin basszusjátéka sokszor hoz funkys lazaságot, húzást, amikor meg a Chapman Sticket búvóli, az rendre hipnotikus, lebegős hatásúvá teszi a zenét. De minden '80-as évekbeli lazáság mellett is örült nagy zenélés ment ezeken az anyagokon is. Olyan, ami sokszor csap át, mondjuk ki, öncélú kalandozásba.

Ennek megfelelően a Beat Live is olyan, hogy ugyanúgy kap el tőle az örömujongás, mint a kakafónikus káoszhoz köszönhető kifáradás. Vai és Carey nyilván hozzák, amit kell, és az nem kevés, hiszen a Crimsonban mindig is félelmetesen zseniális muzsikuskok zenéltek, de persze Steve és Danny is az. Ám ez nem jelenti azt, hogy a közel kétórás, káprázatosan megszólaló koncertfelvétel minden percét tudom élvezni. A hosszas borulásokba és disszonáns ökörködésekbe (pl. a közel tízperces Industry) az én korántsem fékezhetetlen agyvelőm simán bele tud törni. Ezt mondjuk kellően ellen-pontozzák a jól eső, befogadható részek, s az sem mellékes, hogy egy olyan szerzeményt is elővettek a négyek, amely más KC korszakból származik: a Red monumentális riffre épülő címadóját. Szóval ha mégis jönnének ide, muszáj volna megnézni.

BEZWERING Dwalingen

KIADÓ: NOMAD SNAKEPIT / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A holland black metal-színtről rendkívül termékeny az utóbbi években, en bloc a 21. században, s ennek a virulens áramlatnak az egyik szűkebb régiója Gelderland vidéke. Meg kell említenem a :Nodfyr: nevét, egy kitűnő csapatét, amely egy albumot és több kisebb kiadványt jegyez, egytől egyig remek szerzeményekkel. Központi alakja ennek a mozgalomnak Joris énekes, aki egy egész sor csapat élén hallatja jellegzetes hangját – :Nodfyr:, Knoest, Nagel, Alvader stb. A 2018-ban alakult Bezwerling valójában az ugyanabban az évben

feloszlott Wederganger utódjának tekinthető. Ha zeneileg vannak is eltérések a két csapat között, a nyersesség, a műfaj életerejének a jelenben való megőrzése, sőt, további bővítése mindkettőnek ki nem mondott célja.

Míg a Wederganger a maga idejében egy albumot adott ki (Halfvergaan Ontwaakt), emellett főleg spliteket, addig a Bezwinging már két teljes lemezt adott a színtérnek (Aan De Wormen Overgeleverd, Dodenkroning). Az idei évet egy 7" picture-kislemezzel ünneplik a németalföldiek, s mondhatom, van izzás és hevület a Dwalingen nevet kapott kislemez két dalában. A De Dood in de Dogen az A oldal felvétele, egy relatíve nyugodtnak tekinthető, visszafogottan áramló, ám elég obskúrus hangulatú BM-tétel, amiben Joris baritonja rendkívül markáns tényező. Baljós dallamai mellett néhány extra hanggal, sikollyal is megtűzdeli a komor opuszt. Az A oldal szerzeménye a vészjósló fenyegetést testesíti meg: a De Dood in de Dogen egyszerre epikus, van benne valami ősi, megmagyarázhatatlan hangulat, emellett nyers és bekúszik a bőr alá.

De Roep van de Maan – ez a B oldal tétele, s itt már nagyobb a lendület, az erők kezdenek felkorbácsolódni. Joris a szárnyaló dallamok mellett már sokkal többet él egy egészen tébolyult blackes orgánnummal, és a zenei is egészen fékevesztetté válik néhány perc után. A vad dobolás, a csörömpölő cinek, a gitárfergeteg, a tremolóvihár, s a bőszenek egy kitűnő szerzeményben áll össze egészé, hogy a csúcsponton hirtelen véget érjen.

Nagyon jó kislemez, remélhetőleg hamarosan album is lesz.

BRUCE DICKINSON

More Balls To Picasso

KIADÓ: BMG / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER

Bruce 1990-es első, még az Iron Maiden tagjaként készített szólóanyaga valahogy sosem tudott igazán a szívemhez nőni – időnként jól el tudom hallgatni persze, kellemes és jópofa album, de ennyi. Hogy a maidenes háttér nélküli Bruce-ban mégis több – jóval több – rejlik ennél, azt igazán az 1994-es Balls To Picassóval mutatta meg a világnak. Ez ugyanis egy olyan hard rock/metal album volt, ami egyszerre intelligens és erőteljes, szólt korszerűen és mégis hagyománytisztelően, és bár zeneileg sok tekintetben volt más jellegű illetve szabadabb, mint a Maiden, mégis lehetett hozzá kapcsolódni abból az irányból érkezve is. És hát a végén ugye ott volt az a Tears Of The Dragon nótá, ami a mai napig a legerősebb referencia és hivatkozási pont Bruce szólómunkássága kapcsán... Bő három évtized elteltével is rendszeres vendég a CD lejátszóban ez a korong, és a mai napig rá tudok csodálkozni nagyszerűségére és örök frissességére.

Az énekes ennek a remekbe szabott anyagnak a generálózását vette a fejébe nemrégiben, melynek híre - bevallom őszintén - engem bizony heveny fejkavarásra készített. Alapból nem vagyok nagy híve a remasterelés-remixelés-újrajátszás újradíszítésnek, sokszor sünek el ezek rosszszul vagy legalábbis semmitmondóan, és erősen tartottam attól, hogy itt is ez lesz majd a helyzet. Szerencsére az élet és Bruce aztán rácsófolta a félelmeimre. A More Balls ugyanis végső soron teljesen korrekt lett, tényleg sikerült pár dolgot új dimenzióba, friss megvilágításba helyezni vele, ám mindezt úgy, hogy a dalok eredeti zsenialitása sem csorbult, vagy temetődőtt el az újonnan rájuk húzott rétegek alatt.

És hogy miről szól pontosabban ez a 2025-ös ráncfelvarrás? Egyfelől egy jobban kiemelt, vaskosabbra vett, húsosabb bőgő- és gitárhangzásról – olyannyira így van ez, hogy pl. a Hell No dal ebben a formájában akár az Accident vagy a Chemical lemezen sem mutatna rosszszul. Vannak aztán utólag felvett és hozzátett különféle színesítő elemek: plusz gitársávok, ilyen-olyan diszkrét effektek,

perkás témák, vonós alájátszások, sőt – pl. a Shoot All The Clowns nótában – még fúvós szekciót is hallhatunk. A Tears Of The Dragon szintén kapott vaskos vonós-szimfonikus aláfestést, illetve egy olyan kóruskíséretet, ami afféle nagyszabásúbb, monumentálisabb összhatást kölcsönöz a dalnak.

Ez a fajta újragondolás egyébként csak az eredeti, 1994-es kiadáson hallható 10 nótát érinti, tehát a maxikon ekkortájt kijött dalok kimaradtak a szórásból – ezt sajnálom kicsit, a kép ezekkel együtt lehetne igazán teljes. (Ezek helyett a Gods Of War és a Shoot All The Clowns „live in the studio” verziói kerültek fel a végére bónusz gyanánt.) Összességében ez a generálózott Picasso egyáltalán nem lett rossz, az utóbbi évek újradíszítés csunamijából toronymagasan lóg ki felfelé mind minőségét, mind érdekesség-faktorát tekintve.

CHELMNO

Decadence Of Ego

KIADÓ: SUN & MOON / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Az olaszországi illetőségű Chelmo rég hallatott már magáról, egész pontosan tizenöt éve, 2010-ben jelent meg, szintén a Sun & Moon égisze alatt, a Horizon Of Events album. Ez volt a kettes számú lemez, a debüt Under Our Cemetery cím alatt 2006-ban jött ki. Vagyis bő húsz év alatt nem sok aktivitást mutatott fel az időközben öttagúvá hízott társaság.

Aki ismeri a csapat előéletét és a black metal csakis annak „rég iskolás” mivoltában kedveli, ami mentes mindentől, ami a BM-puritánok füleit hasogathatja, érzékenységet sértheti, az élvezettel hallgathatja a Decadence Of Ego albumot, ugyanis az olaszok jótányit sem tértek el a black metal egyenes vonalú, agresszív irányától.

A Decadence Of Ego tavasszal már megjelent LP-n, most, nyár végére pedig CD-n is kihozta a Sun & Moon. A black metal ugyan sok új hajtást növesztett a 21. századra, ma is léteznek olyan hordák a műfajban, amelyeket szemernyit sem érdeklík a különféle hangzások, nyúlványok, kísérletek, hatások, ők megmaradnak a műfaj eredetinek, vagy a ma már megmosolyogtató kifejezéssel élve „true”-nak titulált kifejezőmódja mellett. El kell mondani, hogy a black metalt az első norvég zenekarok közül sem sokan játszották lemezről lemezeire ugyanígy. Még az olyan bandák, mint a Darkthrone vagy a Burzum is változtattak olykor egy keveset (idővel kimondottan sokat), de tény, hogy az első lemezekben a szögesebb körbetegek roszdás vas-hangzás és az ehhez járuló vad zene tárult a hallgató elé. Mindig vannak, akik nehezen viselik a legcsekélyebb változást is, nyilván a Chelmo tagjai is ezek közé tartoznak. Talán nem véletlen, hogy egy elég szűk vonalon egyensúlyozva nem könnyű a gyakori lemezkiadás.

A Decadence Of Ego lecsupaszított black metalja, a korai skandináv (norvég) jégverések stílusában fogant igen nyers hangzású támadások a black metal 30+ évvel ezelőtti lángját őrzik, s ez minden bizonnyal így is lesz, amíg a Chelmo él és mozog. Az albumra szánt ötletek kiválogatásakor a csapat biztos ügyelt arra, hogy csak olyan témák, tremolódallamok, gitárrészek kapjanak lehetőséget, amelyek száz százaléig beleillenek a black metal híven őrzött képébe. Egy olyan szélesebb tétel, mint a The Sleeping Demon, süvítő északi dallamokkal, acsargó BM-énekek megtestesítik ezt a világot, de pl. a címadó darab lassabb részeket is felmutat. Emellett említendő a Name Written In Water középtempós részletei is. Valójában minden itt hallható megoldásnak megvannak az előképei a nevesebb csapatok repertoárjában, de a Chelmo igényeit maximálisan kielégíti, hogy egy létező irányvonalon fejtsek ki tevékenységüket és ápoljanak egy számukra fontos és rigorózan felfogott zenei és érzésvilágot.

Ugyan nyers, érdes, zajos az egész produkció, ez a hangzás tökéletesen illik ehhez a „csörömpölős”

AKTUÁLIS KEDVENCEK

KÁNYA FERENC

1. DARK ANGEL
Extinction Level Event
2. AMBUSH
Evil in All Dimensions
3. DARKNESS
Death Squad Chronicles
4. PANZERCHRIST
Maleficium Part 2
5. CASTLE RAT
The Bestiary

MILÁN PÉTER

1. HEXVESSEL
Nocturne
2. INVERLOCH
Distance | Collapsed
3. HEMELBESTORMER
The Radiant Veil
4. SÍR
Unreachable Mountain
5. ZATOKREK
...Bring Mirrors To The Surface

PINTÉR MIKLÓS

1. CHEVELLE
Bright As Blasphemy
2. TOOL
Ænima
3. MONKEY3
Sphere
4. HERMANO
Only A Suggestion
5. FAITH NO MORE
The Real Thing

POSTA JÁNOS

1. CHEVELLE
Bright As Blasphemy
2. LANDMYRKS
The Darkest Place I've Ever Been
3. PARADISE LOST
Ascension
4. DER WEG EINER FREIHEIT
Innern
5. ZEAL & ARDOR
Devil Is Fine

black metalhoz: a tartalom és a forma egységével állunk szemben. Akinek régóta szomorúan telnek a napjai, mert a mai Darkthrone már nem az a Darkthrone, tegyen egy próbát a Chelmnó lemezével. Igaz, nem A Blaze in The Northern Sky, de hallunk jól etalált témákat (pl. az örült gyors Ravenous Flame-ben), és az érzésből is felidéz valamit.

CHEVELLE

Bright As Blasphemy

KIADÓ: ALCHEMY / ÍRTA: PINTÉR MIKLÓS / 10

A Grayslake nevű illinoisi faluból induló Chevelle tizedik lemeze, a Bright as Blasphemy zenei és prózai szempontból is aktuálisabb szinte mindennél, amit eddig 2025-ben hallottam. Pete Loeffler (ének, gitár) és Sam Loeffler (dob) egyfajta modernizált alt metalt játszik némi progos Tool-beütéssel, miközben olyan témákat boncolgatnak, mint a politikai és vallási manipuláció, a technológiai és társadalmi félelmek (MI, összeesküvéseleméletek), valamint a különböző apokaliptikus víziók (világvége, háború, spirituális összeomlás).

A kiválóan sikerült legutóbbi LP, a NIRATIAS (Nothing Is Real and This Is a Simulation) 2021-ben jött ki, de a zene alapjaiban nem változott: Pete Loeffler ezerszínű hangja és jellegzetes hangszíne miatt most is sokszor beugrik majd Maynard James Keenan, olykor Robert Smith vagy Chino Moreno.

A Peachhez hasonló azonnali „tapadást” nem érzek most, a nyitó Pale Horse, a Rabbit Hole (Towards, Pt. 1), a hírhedt szektavezérről, a jonestowni tömeges öngyilkosság vezetőjéről szóló Jim Jones (Towards, Pt. 2) vagy a záró Shocked at the End of the World dallamai és üzenetei azonban mélyen befészkelik magukat az ember gondolataiba. Az utóbbi felvétel különösen találó és egyben profetikus is: nem leszünk felkészülve a világhatalomzatrófára, az emberek meglepődnek majd, amikor bekövetkezik, pedig a jelek már rég itt vannak körülöttünk. Hátborzongató? Igen – mert a lelkünk mélyén mindannyian billegünk: egyszerre bizakodunk és számolunk a legrosszszal.

A Wolves (Love and Light) egy Jambí-szerű zakatolással nyit, és arra figyelmeztet, hogy ne higgyünk a hamis pozitívitásnak, gyakran csak pusztá képmutatás az egész. A kritika azoknak a vallási és spirituális mozgalmaknak szól, amelyek „farkasként” falják fel jóhiszemű követőiket. „Minden szeretet és fény – amíg a fogak nem hatolnak bele!” A nyomasztó Karma Goddess ambientes hangulat és Black Sabbath-ihlette riffek között hullámszik: minden tettek ára van, nincs menekvés a következmények elől, a „karma istennője” előbb-utóbb benyújtja a számlát – legyen szó hazugságról, manipulációról vagy önzésről.

A Bright As Blasphemy egy félelmetesen intelligens lemez – gondolkodó embereknek. A Loeffler-testvérek nem forradalmat csinálnak, sokkal inkább egy kíméletlenül realista jegyzetet nyújtanak át nekünk.

Rajtunk múlik, mit kezdünk vele!

COLD SLITHER

Cold Slither

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC
ÍRTA: KÁNYA FERENC / 7

G.I. Joe alakja cirka 40 éve, a Marvel G.I. Joe: A Real American Hero című képregénysorozatával vált igazán ismertté, majd népszerűvé. '85-ben elindult egy animációs sorozat is kábé a képregény sztorija alapján. Ebben a sorozatban a legkülönlegesebb és legveszélyesebb antagonistá, Zartan a főgonosz Cobra parancsára alakít egy heavy metal bandát, hogy zenéje által tudatalatti üzenetekkel mani-

pulálja a fiatalokat. Ez a banda volt a Cold Slither. A sorozatban játszanak is egy nótát, a saját magukról írt Cold Slither címűt, ehhez egy „animációs klip” is készült. Négy évtizede. Hihetetlen!

A Hasbro – a G.I. Joe franchise szülőatyja és jogtulajdonosa – az évforduló alkalmából úgy döntött, hogy életre kelti ezt a bandát. Ebben a projektben a Reigning Phoenix Music lett a partnere. Az amerikai kiadónak nem ez az első hasonló együttműködése. A Dark Horse Comicsszal és Tobias Forge-dzal is dolgoztak idén egy képregénysztoris-zenés cuccon, ott egy Ghost koncepció került keretbe, itt viszont pont fordítva történik: valódi zenészek formálják meg a Cold Slithert, elkészítik és kiadják a banda albumát.

Nemrég írtam Matt Harvey és Gus Rios Gruesome nevű bandájáról, szó volt arról is, hogy számos más bandának meg projektnek is tagjai – ezt is ők rakták össze. Egyik különlegessége ennek a produkciónak, hogy Gus – aki többnyire inkább dob mint gitározik, még ritkábban énekel – itt a fiktív banda gitáros-énekesének, Zartannak a szerepét alakítja. Matt a gitáros Rippert formálja meg, Torch, a bögös Ross Sewage az Exhumed soraiból, a dobos Buzzer pedig Andy Selway, aki leginkább punk, shock és indusztriál műveltségű, a KMFDM tagja. Amit a Cold Slither nevében létrehoztak, abban leginkább Harvey személyes korai „kötelezői” (pl. Metallica, Motörhead, Priest, Kiss stb.) érezhetők egy vödör sludge-os sárral meg egy csipetnyi glames csillámmal, a dobokban és az elektronikus dolgokban meg háttérben, de határozottan jelen van valami a Ministry/KMFDM/RevCo/stb. vibe, ami valószínűleg Selway-jel jött.

A feladat adott volt: egyetlen dalból, a '85-ben megírt Cold Slitherből kellett létrehozni egy teljes genom-alapú rekonstrukciót. Ez egy olyan alap, ami a sztori szerint heavy metal, viszont sem a szerzőjének, sem a szövegírójának, sem az előadójának nem volt semmilyen kapcsolata a heavy metallal, úgyhogy nem is az. Viszont úgy ragad a fülbe, mint a meleg gyanta. Technikailag sikerült hard'n'heavybe átültetni a dalt és sikerült megírni hozzá az albumot is, bár egy kicsit csálán paszszolnak. Az eredetiből örökölt dallamok részleteit szétszórták és megőrizték a mély tónusú éneket, nagyjából ennyi a kapocs.

Érdekes anyag, bár azt nem mondhatom, hogy soha nem hallottam még hasonlót sem. Kicsit sarkosan, például ha az Avenged Sevenfold, a Volbeat, meg esetleg a Nickelback zenéből kicsipkednénk a popos-slágeres sallangok nagyját, viszont a Metallica hatások többségét érintetlenül hagyánánk, akkor valami hasonlót kapnánk. Nekem elsősorban a Knock 'em Dread, a Thunder Machine vagy a Torched tempói meg a Master of Disguise súlyos riffjei adták a heavy metalt, a gót típusú hangkarakter viszont annyira nem és az ígérettel szemben nem is érzem teljes értékű metal produkciónak. A másik dolog, ami felvetődött bennem, hogy kinek készült ez? Ki lesz a közönsége? Ez a projekt egy nagyon speciális nosztalgiát, egy igen

szűk réteget céloz meg. Igazi hiányt nem pótol, a sikere is valószínűleg visszafogott lesz – de ne legyen igazam. Érdekesnek viszont első osztályú, hallgasd meg!

CREEPING FEAR Realm Of The Impaled

KIADÓ: DOLOREM / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A 21. századi extrém metal sok tekintetben más arculattal bír, mint a korábbi évtizedek irányvonalai. A death metal kapcsán már régóta nem beszélhetünk olyan egyértelműen európai és amerikai stílusról, mint a '90-es években, azon egyszerű oknál fogva, hogy ma már minden mindenhol fellelhető. Ennek a teljes összekeveredtségnek nagyban oka az internet: a színterek sokkal elmosódottabbak, kevésbé körvonalazottak, mint régebben, sok esetben a zenei gyökerek hollétére sem nagyon lehet rábukkanni.

A francia Creeping Fear 15 éve van a pályán, Clément Ducouret énekes/gitáros és Gabriel Hammel gitáros a két alapító, egy demó és egy EP után 2017-ben jelent meg az Onward To Apocalypse nagylemez. A folytatás, a Hategod Triumph 2021-es keltezésű, ez év júniusára pedig megérkezett a Realm Of The Impaled című harmadik album. Ha utánanézzünk az adatoknak, láthatjuk, hogy a death metal zsánerét maximálisan komolyan vevő kvartetttről van szó: Paolo Girardi készítette a borítófestményt, a masztort a színtér veteránja, Dan Swanö végezte, s a számcímek, szövegek sem tágítanak egy mm-re sem a műfaj nagykönyvétől. A 35 perces Realm Of The Impaled az amerikai death metalhoz áll közel, főleg annak késő '80-as, korai '90-es időszakához. Ezen belül is kiemelkedő a floridai death metal hatása. A Cannibal Corpse erősen jelen van a riffekben, de a Decide, a Monstrosity, a Malevolent Creation által fémjelzett death metalhoz is szoros szálak kötik a Creeping Fear legénységét. Egyes, úgynevezett „brutal death metal” bandákhoz képest nem olyan örült és témahalmazó ez a brigád, azt lehet mondani, hogy a technikásság, a feszesség szintje is hasonló mérvű, mint imént említett neves csapatoké. Nem kell kihangsúlyozni, hogy ez egy masszívan rifforientált műfaj, Ducouret és Hammel a death metal szabályait betartva játszik, díszítget, iktat be egy-egy kiállást, riffváltást, de ez nem az a banda, ahol a technikásság kedvéért technikázna, az az sem cél, hogy számonként száz riffet zsúfoljanak össze.

A pengeéles riffeket olykor megszakítja egy-két jól elsült gitárszóló (Et ils se couvrirent de gloire), s a tempók is elég változatosak. Nem sebességmániás társaság a Creeping Fear, Hector Hellg dobos és Matthias Biechler bőgős magabiztos pontossággal biztosítja az alapokat e gránitszilárdságú death-felépítményhez. A franciák albuma főleg azoknak lehet kedves, akik az említett death-vonalat preferálják. Nem alaplú a Realm Of The Impaled, de a maga területén megbízható színvonalat nyújt.

CRONOS COMPULSION Lawgiver

KIADÓ: UNORTHODOX EMANATIONS/AVANTGARDE MUSIC / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A Cronos Compulsion új szín a palettán, a csapat 2021-ben alakult Denverben. Elég aktívan töltötték az elmúlt éveket: két demó, egy split (a Seed Of The Sorcerer, Womb Of The Witch a másik zenekar), és egy EP a mérleg, s a sort most nyáron debütálbummal bővítette az amerikai formáció.

Az Unorthodox Emanations a patinás Avantgarde Music death metal részlege, így nem nehéz kitalálni, mit játszik a Cronos Compulsion. Súlyos „barlanglakó” death metalt hallunk 24 perc-

ben, ami Wil Wilson gitáros/énekes riffjeit tekintve nem áll távol az Incantation ismert világától. Szolgai másolással nem vádolnám a csapatot, ugyanis a témáknak csak egy része hasonlít a veterán csapatra, bár tény, hogy a goromba hangzás és az összkép nem idegen az Incantation monolitikus death metaljától. Wilson mély hörgése is olyan, mint John McEntee-é.

Ahogy borong a Lawgiver anyaga, halljuk, hogy egyes részek elütnek az említett ismert bandától, egyes borultabb részek, zajok, vagy csipetnyi atmoszferikusok valamelyest „feldobják” a death metal bevett képét. Azonban nem kérdés, hogy a Cronos Compulsion még véletlenül sem akarja elhagyni a műfaj területét. Arról van szó, hogy Wilson néha kissé bátrabban riffel, gitározik és a ritmusok is elég változatosak.

Nagyon sokat nem lehet elmondani az albumról, ami egyébként elég jól összerakott mű. A death metalt dörgedelmes és kátránytúró művelésben kedvelők, akik némi kísérleti hajlamtól sem riadnak vissza, minden bizonnyal örömmel feledkeznek bele a Cronos Compulsion első teljes lemezébe.

CULT MEMBER Gore

KIADÓ: LOYAL BLOOD / ÍRTA: POSTA JÁNOS

Egészen frissítő élmény a norvég banda albuma. Oké, csak kb. 20 perc az egész, de a kilenc tétel az kilenc pofon. Ahogy a sajtóanyag írja: „ez nem egy album, ez egy kiállítás, fegyver, erődemonstráció”. Keményvonalas, '80-as évekbeli hardcore punkos thrash-izzel a legszebb Cro-Mags és D.R.I. hagyományokat követve, talán még több agresszióval.

DER WEG EINER FREIHEIT Innern

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A 2009-ben alakult német Der Weg Einer Freiheit megtestesíti a 21. századi black metalt. Minden tekintetben. A műfaj sokak számára kitűnő csatorna, hogy a bennük felgyülemlett frusztrációt, indulatot, agressziót, és más negatív tartalmakat kreatív módon kiűzzék magukból, mintegy átalakítva ezeket a lélekromboló tendenciákat. Ilyen értelemben a mai black metal más, mint a 21. század előtti, mint már egymilliószor szó volt róla. Az akkori éra mizantropjai az erdőket, mezőket, hegyeket járták, merengtek a régmúlt dicső időkön, az ősi istenekre, azonban, ahogyan a modern világ gyötrelmes nyomása fokozódott – egyre gyorsuló iramban teszi –, egyre többen kezdtek el úgy nyúlni a black metal kifejezőmódjaihoz, eszköztárhoz, hogy közben nem fordítottak hátat a nagyvárosi lét nehézségeinek, inkább szembenéztek azzal, ideértve minden szenvedést, vívódást, ami a modern embert igénybe veszi. A Der Weg Einer Freiheit immáron a hatodik albumon tesz kirándulást a mai emberi egzisztencia turbulens rétegeiben.

Az Innern négy év után követi a Noktrn albumot, s ahogy hallom, a mozgatórugók nagyjából megmaradtak, bár kisebb újítások rendre akadnak. A zenei formák ütköztetése mellett, vagy inkább közepette a Nikita Kamprad által vezetett négyes szívesen él a kontrasztok adta lehetőségekkel, az egymással szemben álló, hangulatilag távoli elemek egymásra játszásával. Ilyen figyelhető meg a Xibalba című tételben, ahol a rendkívül gyors BM-részeket lassú témák váltják fel. Az Eos még mélyebbre hatol a csapat melankolikus természetében, de két perc után begyűjtják a németek a rakétákat és pusztító sebességgel kezdenek el aprítani. Miután valamelyest lecsillapodtak a kedélyek, erőteljes hangulatváltás következik be, és a hangulat, Kamprad sikoltásai ellenére, szinte már ünnepélyessé válik.

HAJLAK
ÖTÖMÖS
SOMKOLÓ EXTRA

AKTUÁLIS KEDVENCEK

SCHMIDT PÉTER

1. YEAR OF THE GOAT
Trivia Goddess
2. VICIOUS RUMORS
The Devil's Asylum
3. PHANTOM SPELL
Heather & Hearth
4. PARADISE LOST
Ascension
5. HELSTAR
The Devil's Masquerade

SZÉNEGETŐ RICHÁRD

1. OSSIAN
Célpont a szívemen
2. DEPRESSZIÓ
El kell mondan
3. UNLEASHED
Fire Upon Your Lands
4. SHANE SMITH
& THE SAINTS
Live at Red Rocks
5. ÁKOS
Metropolis

UZSEKA NORBERT

1. GREEN CARNATION
A Dark Poem, Part I
2. AMORPHIS
Borderland
3. DEFTONES
Private Music
4. PARADISE LOST
Ascension
5. BEAT
Live

ZUBOR OLY

1. BLACK SABBATH
Paranoid
2. OZZY OSBOURNE
Ozzmosis
3. SINSAENUM
In Devastation
4. SLAUGHTER TO PREVAIL
Grizzly
5. FIT FOR A KING
Lonely God

Miként elődeit, az innern anyagát is érdemes párszor átrágni, mert minden hallgatás nyújt valami újat, egyáltalán nem egy szimpla kortárs black metal-anyagról beszélünk. Az Eos az album egyik legjobb tétele: az említett „ünnepélyes” résszel, egy kimondottan fülbemászó melódiával ér véget a szám. Mint fény derült rá, a zenekar olyan klasszikus szerzőktől is merít, mint Chopin vagy Arvo Pärt. A Fragment a Der Weg Einer Freiheit újabb arcát mutatja meg, ugyanis itt Kamrad dallamosan énekl melabús témáit. A hömpölygő gitárok, a parázs ritmusok a dob/basszus duójától magukkal ragadják a hallgatót, s a dal második része itt is vad vágatba torkoll, Kamrad újra süvölt a fékevesztett iramú, atmoszferikus black metaltra.

A Finisterre III zongorás lélekmelegítője után a Forlorn újfent rávilágít, de inkább úgy fogalmazok, hogy belevilágít a ma emberének arcába és a szemekben látja visszatükröződni mindazt a létbizonytalanságot, benső kibillentséget, ami oly sok embert jellemez manapság. Ezeket az érzéseket, ezt a tapasztalati anyagot a zenekar komoly rálátással tudja kompozíciókká formálni, s ezeken még akkor is átsüt a mély introspekció, a befelé fordulás, a nap nap után való túlélés egyre mélyebbre vésődő barázdái az arcokon, amikor örült örvényeket támasztva akarja kiüvöltetni, kitombolni magából a kvartett mindazt a belső inkohereciát, ami kínozza, s amire úgy tűnik egyelőre a zene tűnik a legjobb gyógyírnak.

Intelligens, sodró, dallamokkal kokettáló és rétegzett az ideji Der Weg Einer Freiheit.

DESASTER Kill All Idols

KIADÓ: METAL BLADE / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A Kill All Idols a német veterán Disaster tizedik nagylemeze, ami a sikeresnek számító és ugyanezzel a felállással készült Churches Without Saints albumot követi. A Churches 2021-ben egy minden korábbiánál sötétebb és komorabb hangulattal újított, a hangzását viszont érték olyan kritikák, hogy túl kifinomult, vagy legalábbis kihasználja a műfaj minden kiskapuját.

A banda alapító gitáros-dalszerzője, Infernal nem az az ember, aki megfogad bármilyen kritikát „tanácsot”, az viszont tény, hogy a Kill All Idols másképp szól, mint elődje. Az új dalok visszatértek a korai idők tisztátalan hangzásához, és a hangulatok is jóval közelebb húznak ismét a black metalhoz, mint a thrash/speed vonalhoz. Infernal egy interjúban nemrég arról beszélt, hogy a Kill All Idols célja az, hogy zeneileg is leromboljon minden bálványt és visszatérjen az igazi ösztön-metalhoz – ez a hozzáállás tükröződik a nyers produkcióban és a Desasterre jellemző háborús és blaszfémikus szöveg-tematikában is.

Apropó, produkció! A Kill All Idols felvételeit a promó szerint analóg technikával rögzítették, hogy megidézzék a korai underground hangzást, de egy más utat választottak, mint például a Sodom legutóbb. A felvételek a próbateremben készültek analóg berendezéseken – visszatérve ezzel a korai idők meg a demós évek gyakorlatához – viszont némi digitális utómunka befért, azt egy Greg Wilkinson nevű tag (Brainoil, Deadgrave, Autopsy, stb.) csinálta a saját, Earhammer nevű stúdiójában, Oaklandben. Ők híresek arról, hogy analóg hangzást képesek digitálisan is visszaadni – tehát valójában kevert technikával készült az album, de bárhogyan is, a lényeg az, hogy a koncepciónak megfelelően a Kill All Idols a zenekar több mint három évtizedes pályafutásának valóban az egyik legnyersebb és legintenzívebb anyaga lett.

A dalok strukturáltságával kapcsolatban viszont úgy hallok nem akartak visszakanyarodni a korai idők kő-black metaljához, ebben a tekintetben maradtak annál a szemléletmódnál, ami cirka a Satan's Soldiers Syndicate óta jellemzi a bandát, tehát a dalok már nem csak rontani-ártani akarnak, hanem valódi dalként, zenei élményként is szeretnének funkcionálni. Ez nagyjából a borús-epikus Fathomless Victory magasságában válik tökéletesen egyértelművé. Ez a leghosszabb és zeneileg legszofisztikáltabb darab, a záró Idol's End pedig a „kiterjesztése”. A tempóban visszafogottabb, erősen Venom-ihletett Ash Cloud Ritual – és persze az említett epikus katarzis kivételével a teljes anyag presto és prestissimo, de a dalok izgalmasak, érződik a kapocs is köztük, ami egy-egybe köti, egy dramaturgiai ívbe állítja a nótákat, tehát itt is van koncepció, de nem tematikai alapon, mint a korábbi albumokon, hanem a cím központi üzenete határozza meg a filozófiát.

Veszélyes album. Őszinte, kendőzetlen, sőt illetlen módon fedi fel egymás után minden csúfságát és szépségét. Elszédít, elámit, végül arra kényszerít, hogy válassz. Július elején a Towards Oblivion nóta hetesről indította a licitet, de tudtam volna addig hallgatni a teljes lemezt, hogy akár tíz pont is legyen a vége.

GLENN HUGHES Chosen

KIADÓ: FRONTIERS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Kilenc hosszú évnél kellett elteltetnie a 2016-os Resonate megjelenése óta ahhoz, hogy a legendás énekes/basszusgitáros/dalszerző/szövegíró (és okleveles túlélőművész) Glenn Hughes újra szólólemezzel álljon elő. Nem mintha az eltelt idő alatt a lábát lógázza volna tétlenül, hiszen két album és némi turnézás erejéig megfordult a The Dead Daisies soraiban, Deep Purple emlékműsorral koncertezett (nálunk is), és a Black Country Communion oszlopos tagjaként szintúgy tevé-

keny volt. Legutóbb pedig Robbie Williams egy dalában működött közre, ráadásul Tony Lommal egyetemben, aminek azért – lássuk be – van némi hírértéke. Nem melleleg Glenn a friss szólólemezt mint utolsó hard rock anyagát promotálja – hogy tényleg az lesz-e, arra persze majd több éves távlatban kaphatunk csak választ. Kivárjuk, meglátjuk.

Irányultságát, a dalok jellegét és felépítését tekintve egyértelműen kijelenthető, hogy a Chosen közvetlen elődjének szerves és logikus folytatása. Ez már csak azért sem csoda, mert a főhős első számú partnere ezúttal is Søren Andersen gitáros volt, aki egyúttal a produceri teendőkét is ellátta. A bőgőtémák értelemszerűen Hughes játszotta fel, míg billentyűsként Bob Fridzema, dobosként pedig Ash Sheeran működtek közre. Ahogy kilenc éve, úgy most is egészen direkt, lecsupaszított hangzású, groove orientált nóták születtek – eléggé más megközelítés ez tehát, mint amit akár teszem azt az MK III/MK IV korszakos Deep Purple-lemezekén, akár jó néhány más korábbi Hughes-szólóanyagon néhallattunk.

Azon túlmenően, hogy Glenn hangja és stílusa most is ellenszélben kilométerekreől felismerhető, túlzottan nincsenek megcifrázva az énektemők, a zenei alapokkal együtt inkább amolyan „a kevesebb néha több” hozzáállás jellemzi a szerzeményeket. A szövegek révén most is elég mély betekintést nyerhetünk a főhős levilágilágába, különös tekintettel a zenéléshez, dalszerzéshez való viszonyulására („music is the healer!”), és gondolataira az élet, mint ajándék percről percre való, jelen idejű megéléséről. Vannak megfontolandó sorok a dalszövegekben, az egyszer biztos.

Funkos gyökereit persze azért most sem tudta teljesen figyelmen kívül hagyni Hughes mester: ha nem is sok helyütt, de pár alkalommal hallhatunk ilyen irányba mutató, csípős gitárszösszeneteket. Ezek azonban inkább csak amolyan fűszer jelleggel fordulnak elő, a fő csapásirány egyértelműen az egyes vonalvezetésű, direkt hard rock. Az albumon a basszusgitár gyakorlatilag a gitárhoz hasonló sűlyl szólal meg, Glenn kezében bizony tiszteletet parancsoló erővel rőfög a hangszer. Itt jegyzem meg, hogy bár többnyire éleltesi kvalitásai miatt szokás emlegetni őt, basszerósként is a felső ligába tartozik. A bilentyűknek itt inkább csak amolyan alapozó, színező szerepük van, mint ahogy a dobjáték is egyszerű és nvers. cicomamentes.

A tíz dal egyébként teljesen jól működik, ami élben minden bizonnyal még jobban átjön majd, tekintettel arra, hogy ez a földközeli megközelítés kifejezetten koncertekre való. Ismét minőségi, önazonos lemez készített tehát a Rock Hanga – az már inkább ízlés dolga, hogy nekem a részletgazdagabb, belemerülőbb albumai (pl. Addiction, Soul Mover) jönnék be jobban.

INNUMERABLE FORMS

Pain Effulgence

KIADÓ: PROFOUND LORE / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Az Innumerable Forms 2007-ben alakult, a tagok zöme már sok tapasztalatot szerzett egyéb csapatokban. Ezek közül feltétlenül megemlíthető a Dream Unending, egy doom-alapú, rendkívül zenei és kreatív formáció, ahol Justin DeTore szintén énekesként teljesít szolgálatot (Derrick Vella a zenei agy). Jelen zenekar kisebb kiadványokkal kezdett, melyek között még egy DVD is volt (Melbourne Worship). Az első album 2018-ban került ki a műhelyből Punishment In Flesh címmel, ezt a Philosophical Collapse követte négy évvel később. Ezen anyagok alapján egy a death metalnak nagy súlytal prezentáló banda képe rajzolódott fel, mely igyekszik a túskezobót-ban saíát utat vágni.

Idén nyáron lát napvilágot a harmadik teljes mű Palm Effulgence címmel. Az Innumerable Forms leginkább a „death-doom”-kaptárba nyер elhelyezést, azonban a „doom” leginkább azt jelenti, hogy Jensen Ward és Chris Ulsh szeret lassú riffeket pengetni, ólomslúv témákkal megterhelni a zenét. Ugyanakkor a fókusz egyértelműen a death metalon van, ezt a doomos témákat rendre felváltó örlő riffek, s az olykor egészen gyors részek egyértelművé teszik. Ha a gyökerek felől vizsgálód-nánk, rátalálunk a finn death metal bugyira-ra, a legkorábbi brit doom/death metatra, de a legendás amerikai Winter egyetlen albuma, a klasszikus Into Darkness is hatást gyakorolt az Innumerable Forms világarra.

Hiába van sok lassú rész, a dooms riff, itt nyomat sem leljük a dallamosabb doom/death-csapatok romantikusabb, helyenként gótikával rokon hangulatának. A Pain Effulgence anvgán a death metalra eleve

jellemző vaskosság nyomasztó hangulatokkal, rideg atmoszférával dúsul fel, s ez még akkor is jelen van, amikor a gitárosok harmóniákat játszanak, avagy gitárszólókra ragadtatják magukat. DeTore semmit sem finomít a stílusán: ragaszkodik a mély hörögéshez, amihez a legjobban ért, s mondhatjuk, hogy a stílusa valóban hangszerként adódik hozzá a góromba, ám igénnel megformált zenéhez.

Akármenynyire is a jelenben tekeri hangszereit az Innumerable Forms-négyes, az old school beállítódás nem kérdés: a kiállások, a régi vágású szölok, a váltások, a darálás részek mind-mind felidézük azt az érá, amikor olyan alapadák kezdtek ténykedni, mint az Asphyx, az Autopsy, az egészen korai Paradise Lost, hogy csak a nevesebbeket említsem. Nem hinném, hogy klasszikussá érik majd a Pain Efficence, ugyanakkor hű kortárs lenyomata egy több évtizedes underground irányzatnak.

LORNA SHORE

I Feel The Everblack

Festering Within Me

KIADÓ: CENTURY MEDIA / ÍRTA: ZUBOR OLLY / 8

Nem kétséges, a Lorna Shore „hatalmas üzletet csinált” az énekes Will Ramos 2021-es „leigazolásával”. Az ...And I Return to Nothingness EP már jelezte, hogy valami nagy dolog van készülöben a New Jersey-i formáció háza táján, hogy aztán a banda 2022-ben kiadja a (véleményem szerint...) legjobb albumát, a zenetörténelem egyik legcsodálatosabb deathcore szerzeményével (pontosabban triológiával), a címadó Pain Remainszele.

Nos, egy ilyen album után az volt a kérdés, hogy a srákok képesek lesznek-e tartani ugyanazt a színvonalat. Az előzetes nyilatkozatok ugyan biztosítottak mindenkit, hogy minden, amit eddig hallottunk a Lorna Shore-től, egy következő szintre lesz emelve, de annyi hasonló ígéretet hallhattunk már más formációktól is, hogy én azért inkább megvártam, míg meghallom a korong első hangjait...

A lemez megjelenése előtt bemutatott dalok alapján lehetett bizakodni, hogy a Pain Remains dallamossága, fogóssága itt is meglesz. Még akkor is, ha a pusztító jelleg (egy jó deathcore-bandához illően) bőségesen megvolt bennük. Ugyanakkor azt is mondhattuk volna az Oblivion vagy éppen az Unbreakable dalokra, hogy kicsit olyanok, mintha még a 2022-es albumról maradtak volna le... Tulságosan ismerősen csengtek a dallamok és tulságosan kiszámíthatóak voltak a váltások. De erre majd mondhattuk azt, hogy majd a komplett albumot hallva megkapjuk a „következő szintre lépést” is.

Hát, nem kaptuk... Én legalábbis nem dobtam egy házat a Lorna Shore mostani teljesítményétől. Az a fajta döbbenet ugyanis nem tudták leszállítani a srácok, mint amit a Pain Remains albummal sikerült nekik. Az, hogy az In Darkness dalban vannak már-már karcsónyi hangulatot idéző kórusok, meg egy jazzes jellegű szóló, vagy az, hogy a War Machine alaptemái a deathcore-os blastbeat-tengerekből kiszabadulva már-már heavy metalos jellegű öltének, én nem nevezném olyan hatalmas szintlépésnek. Mert a lemez többi részében szinte kizárólag azok a dolgok köszönnek vissza, amiket már az előző nagylemezen is hallhattunk. Mintha ugyanazokat a dallamokat hasznosították volna újra (és újra és újra...), sőt, még a hangnemműáltások is ismerősen csengetek...

Erre persze lehet azt mondani, hogy a Lorna Shore-nak van egy félreismerhetetlen stílusa, amiből még véletlenül sem szeretne kilép-

ni. És az is igaz, hogy Will Ramos most is olyan dolgokat „énekel”, amilyenekre rajta kívül senki sem képes. És ha a Pain Remains albumot szereti az ember, akkor az „ismerőssége” miatt akár ezt is megszeretheti. Csak hát, féltő, hogy manapság a zenebarátok többre vágynak az öniméltlésnél. Hiába is nevezhetjük a Lorna Shore-t irányadó formációnak a szimfonikus deathcore műfajon belül... Mert ha nincs megújulás, a feltörekvő formációk könnyen állva hagyhatják Will Ramosékat... Éppen ezért hiszem, hogy ezt ők is érezni fogják. Így meggyőződése, hogy az igazi szintlépésre a következő albumukon fog sor kerülni.

KAMRA Unending Confluence

KIADÓ: AVANTGARDE MUSIC / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Szlovéniából ritkán hallunk új zenekar felől, még kevésbé abban az irányzatban, amelyben a Kamra nevezetű alakulat mozog. A zenekar öt évvel ezelőtt, 2020-ban alakult Ljubljánban, s egy évvel később megjelent a bemutatkozó EP (kazetán): *Conversing With Ghosts*. A szlovének nem szenvedtek ötlethiányban, a debütalbumot bő egy évre rá *Cerebral Alchemy* címmel adták ki. A második teljes terjedelmű felvételhez már hosszabb időre volt szükség, idén szeptemberben jelenik meg a második album, az *Unending Confluence*.

Aki a metal konvencionális formáit kedveli, meneküljön, amíg teheti, ellenben aki nem tud betelni a műfaj határait fűrkész csapatokkal, a Kamra lemezében újabb tippre lelhet. Az öttagú zenekar a black metal csatornáit igyekszik minél tekervényesebbé, kacskaringósabbá tenni, aminek érdekében a '90-es évek klasszikusaihoz fordultak művészi, zenei kapcsolódási pontokért. Az avantgárd BM nagymestere, a norvég Dødheimgard hatása egészen nyilvánvaló, de a Ved Buens Ende, a formabontó Mayhem, a Fleurety vagy a brit Code is adhat összehasonlítási alapokat.

Elég nehezen kiismerhető lemez az *Unending Confluence*, de ez nem az a vonal, amely túl sokat törődne azzal, hogy ki mit képes befogadni. A zenészek teret engednek a befolyásoknak, ezeket hangokba foglalják, valamilyen rendszer alapján összeállítják, az eredmény pedig jó adag nyugtalanító hangulatú, zaklatott hangvételű, nagyon túszerű és mord black metal, ahol a bábeli gitárjáték örült és veszett énekekkel vonul végig kéz a kézben. Néha ki-kirajzolódhatnak diszharmonikus harmóniák – Weaver's Bane –, majd az örvénylés, a kakofónia újra visszanyeri hatalmát, s mi várjuk, mikor önt formába egy-egy újabb dallamot a fortyogások közepette.

A black metal külön erre szakosodott fület igényel, sokan egy ennél „mezeibb” black metal lemezben sem képesek érezni, mi történik, nemhogy azt, ami egy Kamra-féle horda ténykedését jellemzi. Aki nem ismeri/kedveli az efféle black metal kísérleteket, annak teljes mértékben terra incognita az, ami a Kamra albumán hallható. Komplet szerzeményeket még gyakorlott hallószervekkel sem nagyon lehet memorizálni, leginkább a lemez általános hangulata, az örült, néha egészen tébolyult káoszrészek kavargása érzékelhető, amiből minden kikandikáló dallamfoslány, rendezett dalrészlet üdítő élmény.

Egyes dalokban – pl. *Of Pillars, Walls And Mutilation* – David Tibetre emlékeztető énekdallamok hallhatók, hogy a torzított gitár itt is átvegye az uralmat és újabb vad acélviharok és szögdrót-melódiák vegyék át a főszerepet. Nekem sem könnyű megemészteni a hallottakat, pedig tőlem nem áll távol az ilyesmi. Böven van mit felfedezni a Kamra anyagán, akár tizedik alkalommal is

rácsodálkozni a szlovének kirobbanó ötletrohaimra. Avantgárd black metal, ahol semmi sem kiszámítható.

MALTHUSIAN The Summoning Bell

KIADÓ: RELAPSE / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A 2012-ben alakult ír Malthusian már a 2013-as demóval, de főleg a kimondottan érett *Below The Hengiform* EP-vel komoly tényezőként lépett színre. Beletelt némi időbe, míg a csapat tető alá hozta az első albumot, de a 2018-ban kiadott *Across Deaths* minden tekintetben megérte a várakozást, meghálálta a bizakodásteljes türelmet. Egészen kiváló album: a death metal lávaszerű alapképletét – szándékosan nem írok nagy neveket –, nagyon komoly újraértelmezésnek vetették alá a zenészek, és ennek eredményeként egy monstruózus mű született. Sajnos az album megjelenését követően kivált Andy Cunningham gitáros (vele interjúztam az *Across Deaths* kapcsán), de utódjával kiegészülve, újabb néhány év elteltével megjelent egy split anyag a *Suffering Hour* legénységével a másik oldalon. Ez volt a Time's

Withering Shadow 2002-ben.

Lehetett sejteni, hogy a háttérben zajlik a munka, s kisvártatva megjelent a *The Summoning Bell* című második album.

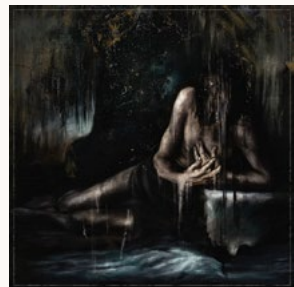
A Malthusian-debüt nagy érénye abban rejlett, hogy a kaotikusnak tűnő, fergegeteszerű death metalban kitűnő témákat, riffeket, dalszerkezeteket találunk, vagyis akármilyen örült volt a zene, a kontroll, az átgondoltság, a megkomponáltság nem volt kérdés.

Amikor kezdtem ismerkedni az új lemezzel, az jutott eszembe, lehet, hogy Cunningham távozásával a jó témákat is magával vitte, mert az első néhány alkalommal nem nagyon éreztem az anyagban azt a pluszt, ami a csapat addigi ténykedését jellemezte. Viszont mindig észben kell tartani, hogy ez nem slágerzene, lakossági pop-metal, a riff-nagykönyv lapjainak az átnyalazása, hanem a death metal olyan felfogása, amely mindig kész arra, hogy szétszerelje a teljesen működőképesnek tűnő gépezetet, és azt szokatlan módon alkossa újra. Bennyomásaim szerint a Malthusian, ha nem is alapjaiban, de részben ezt a metódust követi az idei lemezzel is.

Miközben szólnak a kompromisszummentes, vad tételek, az ismertnek tűnő lávaszerű riffelés (Matt Bree, Tom McKenna), ami eszünkbe juttathatja a death metal nagy alakjait – főleg az Államokból –, rálehetünk egy olyan ízre, hangulátáradatra, ami már a kitűnő *Below The Hengiform* EP-n saját hangot, arcot és fegyvertárat adott hozzá a csapat hangzásához. Ez az eszköztár az *Across Deaths* kirobbanó erejű szerzeményeiben tovább bővült, s úgy tűnik, a *The Summoning Bell* a csapatra jellemző extrémitás és nekibőszült lendület megtartása mellett igyekszik finoman, óvatosan tovább szélesíteni a látómezőt.

A death metal-mélyszántások közé be-beke-rülnek olyan tételek (ilyen az *Isolation intrója* is), amelyek a Malthusian kísérleti arculatából adnak némi ízelítőt: a *The Onset Of The Death Of Man* gitárral előadott experimentális közbeszúrása e vonalon mozog, de a brutális, vaskos *Eroded Into Superstition* hat és fél percében is nekilödnak a gitárosok ujjai. Ne legyen félreértés: amit hallunk, az teljes egészében death metal, ám világosan kitűnik, hogy az ír gárda nem halad senkinek a nyomdokán, hanem saját fenevadat etetnek a saját maguk által elejtett prédák húsával. Nem kívánnak mások által kitaposott ösvényeken botorkálni.

Miként az előző albumon, úgy az idei lemezen is előfordulnak lassabb, hangulatosabb részek, kvázi-akusztikus témák, de az igazán nyers, durva,

horzsoló produkció révén az összkép mindenhol baljós és fenyegető. Nem is beszélve a doomos témák súlyosságáról – lásd Amongst The Swarms Of Vermin. Ez a csapat nem egy a hörgős bandák milliói közül: ez az ír formáció képes kihozni magából a metal egy olyan felfogását, ami valóban közel áll ahhoz, amit eredetileg „death” metalnak hívtak. Nem elég a hörgés és a mélyen dübörgő gitár – a játék technikássága végképp nem kritérium –, olyan miliőt kell létrehozni, ami valóban beszippantja és összepréseli a hallgatót. A ritmusszekció (Johnny King dobos, Federico Benini basszusgitáros) természetesen fölényesen játszik, s Bree horgése sem veszített impulzivitásából.

Ha az új albumot nem is érzem olyan erősnek, mint elődjét, bőven van mit kiaknázni a Malthusian idei anyagán.

MARTYR

Dark Believer

KIADÓ: ROAR / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Van ami állandó! Ezt a holland kult heavy csapatot például harminc éve is csak az underground ismer- te itthon, meg most is. Azoknak, akik nem hallottak róluk, itt egy Martyr kiskaté.

A '80-as évek elején alakultak, olyan pálya- társakkal alkották a Dutch Steel generációt, mint az Allied Forces, a Revenge, a Seducer vagy a Vortex. Legtöbbet ezekkel bandákkal mozog- tak otthon, esetleg a valamivel ismertebbnek számító Emerald, a Highway Chile vagy a Picture előtt, a külföldi zenekarok közül pedig a Saxon, a Raven, a Vicious Rumours vagy a Lizzy Borden turnéin nyithattak - szintén hazai pályán. Két albumuk jelent meg a '80-as években, ezek közül a '85-ös bemutatkozó For the Universe volt az underground metalosok kedvence. A '86-os második album – a szintén kult státuszú Darkness at Time's Edge – kiadására történt érdeklődés nagyobb kiadók részéről is, de a fel- tételekben nem tudtak megegyezni, ezért ennek a megjelentetését maguk intézték. Így nem volt támogatás, rossz volt a terjesztés, a nemzetközi sikerek meg elmaradtak. A tagok között feszültségek alakultak ki és '87-ben feladták.

2001-ben a Heavy Metal Maniacs Festival meg- hívta a bandát egy alkalmi koncertre, ahol az új generációs közönség meglepően pozitívan reagált a csapatra - ez volt a katalizátora a 2005-ös újjáala- kulásnak, ami után változó felállásokkal lemezeket is készítettek. A Dark Believer a negyedik ezek sorában. A 2011-es visszatérő Circle of 8 a Metal Blade kiadásában jelent meg, a többi viszont már kisebb függetleneknél, szóval nem lettek major zenekar, de végre nemzetközi jelenlétet tudtak kialakítani és a szakmai elismerést is visszaépítet- ték fokozatosan.

Legutóbbi lemezük a '22-es Planet Metalhead, ezzel találta meg újra a Martyr a saját hangját. Az alapítók közül ekkor már csak Rick Bouwman gitáros és Robert van Haren énekes volt tagja a bandának. A felállás azóta két poszton ismét fris- sült. Ha figyelted az előzetes kislemezeket, akkor hallhattad, hogy izmos nótákat választottak, amik nézettség tekintetében az underground szín felső ligájába játszották a csapatot. De hogy szerepel a teljes lemez?

Akiknek tetszett a Planet Metalhead, legfeljebb a komolyabb/komorabb szövegműveken fognak meglepődni. Akik a korai lemezeket szerették, a For the Universe NWOBHM-forma metalt nem- igen, viszont a keményebb, technikásabb Darkness at Time's End világot fel tudják idézni az új dalok- ból is. A Dark Believer egy korszerűen megszólaló súlyos, morcos heavy-power album, jól olvastja egybe a Martyr klasszikus metal örökségét egy modern, sötétebb zenei narratívával. Klasszikus riffek, epikus refrének és karakteres ének jellemzi, de a dalok sok helyen kapnak feszes amerikai power, néhol thrash metalos éleket is.

Az anyagot hallgatva nagyon sok zene az eszem- be jutott. Nem trendkövetés szintjén, de élesen. Például a Vicious Rumours második Brian Allen- korszaka, vagy ha már itt tartunk, akkor Brian O'Connor rövid életű Consfearacy nevű bandája is. Aztán az Iced Earth Stu Block-érájának az eleje, a késői Sanctuary, a legutóbbi Helstar vagy Jag Panzer. Van néhány fogós tétel a lemezen. Számom- ra a legerősebbek ezek közül a Venoms Scent és a Legions of the Cross, de a címadó, valamint az Insidious és a Harvest of Souls is nagyon meggyőző dalok, bár ezekben a rideg groove-ok és a repetitív jelleg miatt már el-elkalandozik a figyelem.

Tartalmilag mélyebbek, érzelmileg kifejezőbbek az új dalok, de nem veszett el az erő sem. Azt gon- dolom, a Dark Believerrel megint több lett a csapat, nem csak darabra. Ha a fent meglengetett albumo- kat te is szívesen hallgattad, bátran tedd meg ezzel is, jó lesz!

NAILED TO OBSCURITY

Generation Of The Void

KIADÓ: NUCLEAR BLAST / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Éppen 20 éve alakult meg a német dallamos doom/ death metalban utazó Nailed To Obscurity, akiket – igaz, előzenekari státuszban – korábban már Magyarországon is üdvözölhattunk. Én is így talál- koztam velük először, és bár különösebben ere- detinek nem találtam a brigád zenéjét, az gyorsan lejött, hogy a zsáner keretein belül azért kimondot- tan színvonalas nótáik vannak. Látszott-hallatszott, hogy szívből jön náluk ez az egész, jól ráéreztek a lényegre mindenféle szempontból, és előben is becsülettel teljesítettek. A Paradise Lost, a My Dying Bride, a korai és középkorszakos Anathema, a Katatonia, vagy kicsit későbbből a Novembers Doom, netán akár az Insomnium és az In Mourning híveinél jó esélyeik vannak/lehetnek, amit nem csak a koncertteljesítményük, de a lemezeik alap- ján is bátran lehet kijelenteni. Szépen, egyenletes tempóban, tudatosan építkeznek, két évtized alatt most érkeztek el az ötödik album kiadásához – épp ideális ez a mértékű aktivitás.

Sok egyebet a Generation Of The Void kapcsán sem tudok leírni ahhoz képest, amiket az imént az előzményekről olvashattál. Az irányvonal, az abból kihallható hatások terén nincs különösebb válto- zás – ami a koncertes tapasztaláshoz képest más/ több, az a tiszta énektémák (amikből elég sok van) magabiztosabb prezentálása. Ebben vagy komoly befektetett munka, vagy stúdiótechnika van, erre egy újabb élő találkozás után tudnék csak válaszol- ni. Mindkét verzió elképzelhető. Raimund Ennenga dallamai mindenesetre kifejezetten jók.

A Glass Bleeding, Liquid Mourning dalkettős meglehetősen vehemenciával indítja az albumot, ezek amolyan klasszikus vonalvezetésű, fortyogósabb doom/death tételek, előbbiben még blastbeat- közeli tempózásokat is hallhatunk. A Spirit Corrosion már melodikusabb és melankoliku- sabb vizeken evez jobbra, itt elég erősen van jelen a középkorszakos Katatonia szellemisége. A címadóra mindez még hatványozottabban igaz, míg később aztán a klasszikus old school, hörgős doom/death jelleg is vissza-visszatér. Nagy vona- lakban elmondhatjuk, hogy a két világ egyfajta ötvözetét játssza 2025-ben a Nailed To Obscurity. Ami egyértelmű erőssége az anyagnak, az a gitár- játék, a hatások riffek mellett kifejezetten izléses, hangulatos harmóniameneteket szállít a Volker Dieken/Jan-Ole Lamberti páros. Ugyancsak tetsze- tős Jann Hillrichs dobolása, aki ügyes díszítésekkel, klassz pörgésekkel dobja fel a ritmusalapokat úgy, hogy közben mégsem játssza túl a szerepét. Az ő ügyködésére már koncerten felfigyeltem, és itt is igen jókat üt. A lemezanyag egyébként nagyon szé- pen, letisztultan, de mégis kellő súllyal szólal meg, köszönhetően Jacob Hansen és a társproduceri teendőket ellátó V. Santura (a Dark Fortress és a Tryptikon gitárosa) szakértelmének.

SOMKOLÓ EXTRA

Aláírom, hogy eredetiség terén nem a NTO a szintér csimborasszója, de az biztos, hogy értő kézzel és szívvel művelik ezt a komor, melankolikus, dallamos irányvonalat, van érzékük a hangulatteremtéshez. Egy nyolcast ez nálam most simán megér.

NEFARIOUS Addicted To Power

KIADÓ: HECTIC / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 5

Roppant hangzatos, önbizalomtól fűtött promószövegekkel lépett ki a fényre pár hónappal ezelőtt ez a formáció – a névsort végignézve ennek lehetett is (volna) alapja, hiszen a kaliforniai kvintetben olyan arcok egyesítették erejüket, mint a gitáros Rick Hunolt (ex-Exodus) és Doug Piercy (ex-Heathen, ex-Anvil Chorus. stb.), az énekes Katon W. DePena (Hirax), a dobos Will Carroll (Death Angel), illetve bőgőn egy bizonyos Tom Gears. Ha a nevek alapján old school thrash metalra tippelsz, akkor nyertél is, a Nefarious valóban ebben utazik – egyébként ők maguk is vérszomjas, odabaszós thrasht ígértek az előzetes nyilatkozatokban.

És hogy mindez miként viszonyul az igazsághoz? Háááát, meglehetősen felemásan, sajnos. A régivonalas thrash mondjuk megáll, legalábbis a stíláriis jegyek alapján egyértelműen ide sorolhatjuk az Addicted To Power nyolc nótáját. Ami viszont a vérszomjas energikus-ságot illeti, nos, hát abban bizony vannak erős hiátusok. Hiába van itt az egykori legendás H-Team egyik fele Hunolt személyében, és hiába penget a másik oldalon a Heathenben edződött Doug Piercy, a gitármunka mégis meglehetősen fantáziátlan és lapos, jobbra olyan rifek jönnek csak szembe, amik már 30-35 évvel ezelőtt sem okoztak volna különösebb földindulást. 2025-ben meg pláne nem.

Ugyanígy DePena vokalizálása sem az igazi, nála valahol a dallamosság és a nyers agresszió között esik két szék közt a pad alá a mutatóványa. Ahhoz sajnos meglehetősen seszínű a hangja, hogy úgy tudjon énekelni, mint tesz az Erik a Flotsamból vagy David a Heathenből, viszont az a fajta mániákusság és ösztönös ráspolyosság is hiányzik belőle, ami pl. Paul Baloff sajátja volt. És bömbölni sem tud úgy, mint földije, a testamentes Chuck Billy. Szóval akármennyire szimpatikus fickó

amúgy a jó Katon, és bármennyire is elhiszem neki a fanatikus elkötelezettséget, énekesként nem adja el valami jól a sztorit.

Még Will Carroll dobolása, meg a szóló-munka mentik úgy-ahogy a helyzetet, ezen a téren legalább rendben van a dolog jobbára. Ami viszont fájó pont még, az a megszólalás: ennyire tompa, szárazon zörgő dobsoundot nem hallani minden nap, de az általános hangzásképp úgy en bloc is meglehetősen erőlen és szürke. Mindezek ellenére két-három működőképesebb dal azért akad, a harmas Master Plan és a záró One Nation Enslaved felmutatnak némi fantáziát, de önmagában ez mégiscsak kevés a dicsőséghez. Nálam egyértelmű csalódás az album.

PANZERCHRIST Maleficium part 2

KIADÓ: EMANZIPATION PRODUCTIONS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A Panzerchrist régi banda, a hazai underground metalosoknak azt hiszem nem is kell bemutatni őket. A gyökereik a korai '90-es évek death metaljában kapaszkodnak, olyan hatások rajzolták meg a muzsikájukat, mint a Bolt Thrower középtempós, menetelős riffjei meg a stockholmi szín bandáinak ritmikái brutalitása és sűrű hangzása. A láncfűrész ugyan nem szerették el a svédektől, viszont a háborús tematika minden bizonnyal a britektől érkezett. Első, Six Seconds Kill albumuk még ebben a stílusban fogant, de már a második, Outpost – Fort Europa című lemezük dalaiiban megjelent, szintén fő hatásként a norvég eredetű black metal. Ez a black/death vonal a Battalion Beast anyagában érte el a csúcspontot 2006-ban, aztán jött egy fél évtizedes szünet. A visszatérő Regiment Ragnarokot, majd utódját, a 7th Offensive-t – kiváló album egyébként mindkettő – is más-más felállások játszották, azután újabb évtized szünet következett.

A bandában már a kezdeti években is nagy volt a fluktuáció, zenészek, frontemberek is cserélődtek és ez a folyamat sajnos később sem állt meg, mára pedig az a különös helyzet állt elő, hogy a Maleficium második felét rögzítő felállásban már nem is közreműködik alapító muzsikusa: a bandafőnök Michael 'Panzergeneral' Enevoldsen háttérbe vonult és

sem szerzőként, sem zenészként nem erősíti a csapatot. De ne szaladjunk ennyire előre.

Tíz év szünet után visszatérés 2023-ban. Alapvető tényezők változtak a banda háza táján: a frontra egy hölgy, Sonia Rosenlund Ahl érkezett, a zenében dominánssá váltak a black metal hatások, a teátrális, drámai megközelítés, a koncepcióépítés, az atmoszférikus hangzás, a hangszerelés abszolút tudatos használata, a háborús témák helyét pedig átvették a „tipikus” sötét témák: apokaliptikus, boszorkányság, káosz, nihilizmus, okkult, spiritualizmus... Megérkezünk.

Nekem személy szerint tetszett ez az új irány. A visszatérő Last of a Kind fogadtatása vegyes volt, viszont abszolút pozitív. A boszorkányos koncepciót a Sabbath of the Rat kislemez köré épülő All Witches Shall Burn EP erősítette meg 24 januárjában, azután bővítésbe kezdett a csapat. Ennek a munkának az első fázisa a tavaly decemberben megjelent Maleficium part 1 volt. A cím arra utal, hogy ez egy új történet, én viszont már a megjelenés idején úgy éreztem, hogy ez egy trilógia harmadik részének az első fele. Az Maleficium part 2 is felismerhetően a trilógia része, dalai viszik tovább a zenei irányt, a szövegek pedig a narratív koncepciót: a világ spirituális bukása, főhősünk, egy kirekesztett nő új öntudatra ébredése, boszorkányok bélyegzése, azzá válása, majd üldözése, kínzása és rituális meggyilkolása után ráfordulnak az elméletileg befejező témákra: belső transzformáció, bosszú, erkölcsi végítélet. Így kerek a sztori, bár a végére még rá lehet fűzni – de szerintem nem fognak. A történet maga nem egyedi, viszont jó a cselekményvezetés, a főhős karakterfejlődése, jól követhető belső utakat jár be, a zene pedig nagyon jól használható és nagyon jól is használ eszközt a sztori ritmusának és feszültségének megteremtéséhez, alátámasztásához, minden darabban.

A zenét tekintve a diszsonáns dallamokkal finoman játszó Harmbidder, a súlyos és meg-rázó Hex Maleficium Pex valamint az összetett, epikus, szenvedélyes és nagyon muzikális The Descent roppant meggyőző. A Behemoth, a Belphegor vagy a God Dethroned munkái citálhatók ide rokonság gyanánt, de ahogy ezek a bandák mind, a Panzerchrist is más utakat járt be és más a fókusz.

A teljes produkció tekintetében a legutóbbi God Dethroned és Belphegor például úgy érzem izgalmasabb anyagok voltak, viszont lélegzetvétel és drámaiság szempontjából mindenképp a Maleficium mellé teszem a voksomat. Ha szereted az ilyenféle zenéket, és ha a zene mellett a tematikai és érzelmi tartalmat is szoktad/tudod értékelni, akkor ez az album neked szól, ne hagyd ki!

PATRIARCHS IN BLACK Home

KIADÓ: METALVILLE / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Dan Lorenzo gitáros (Non-Fiction, Hades) és Johnny Kelly dobos (Danzig, Type O Negative) a Patriarchs In Black projekt két állandó tagja, a Home pedig a formáció negyedik nagylemeze. Az alapkonceptió szerint a két fő arc albumról albumra zenészhaverok és -kollégák népebből csapatával kiegészülve muzsikál, velük valóítva meg együtt gigondolt zenei elképzeléseiket. A főkolompokok szakmai előéletét tekintve persze sejthető, hogy nagy vonalakban jobbára amolyan súlyosan belasult, doomosan radiózós nótákra lehet tőlük számítani, ami alapvetően meg is állja a helyét. Jómagam csak tavalyi Visioning korongot hallottam előzőleg a projektől, és már az is tetszett, de a Home kapcsán elhatároztam, hogy

most már tényleg megismerkedek az első két nagylemezzel is.

Annai biztos, hogy elődjéhez képest a Home színesebb, változatosabb anyag lett, mind hangszerelés terén, mind hangulatában. A sabbathosan facsart riffek és a hol lassabb, hol közép-tempósabb, masszív alapok dominanciája most is egyértelmű, azonban ezúttal akusztikus gitárokkal, vonós hangszerekkel és fuvolával is gazdagodott a hangzásképzés, ami eleve jót tett a végeredmény fogyaszthatóságának. Ha pedig tekintetbe vesszük, hogy az alaphoz sem bárgyú nótákat olyan arcok énekelték fel, mint Karl Agell (ex-Corrosion Of Conformity, Leadfoot, King Hitter), Kyle Thomas (Trouble, Exhorder, ex-Floodgate), Dewey Bragg (Kill Devil Hill, Pissing Razors), Mark Sunshine (Unida) vagy Darrell McDaniels azaz DMC (ex-Run DMC), akkor tényleg elmondhatjuk, hogy érdekfeszítő próbálkozással van dolgunk. Szerencsére nem csak a közreműködők névsora mutat jól, hanem maga az album is remek hallgatnivaló, egészen változatos nótákkal és hangulatokkal.

A Kyle Thomasszal vagy Karl Agellel felvett dalok zenei irányultsága kb. sejthető, egészen érdekes viszont a rapper DMC mellett Sarah Sovak személyében énekesnőt is felvonultatató Where You Think You're Going, ami egy már-már pszichedelikus jellegű darab – rappelés, éteri női énekhang és fuvola? Hülyén néz ki így leírva, de működik. Az énekesek közül egyébként Mark Sunshine van a legtöbbet foglalkoztatva: őt négy számban is hallhatjuk, és először konkrétan azt hittem, hogy Alan Tecchiót hallom, annyira olyan a hangja.

Van aztán koszosan bluesos beütésű dal is (Enough Of You), meg amolyan Biohazard-jellegű, tipikusan New York-i HC/metal ízekkel felütött karcosság – szóval tényleg nem beszélhetünk egydimenziós szürkeségről. A szerzemények többsége azért marad a doomos, belassult súlyzózás vonalánál, de az efféle különlegesebb momentumok sokat dobznak az anyag egészén. Néhol olyasmi érzést kelt az egész, mintha egy doom brigád jammelne a késői, kísérletezősebb Led Zeppelinnel egy lepukkant brooklyni garázsban.

Ugyan papíron a 15 nóta és a közel órányi játékidő soknak tűnhet, de van annyira változatos a mutatvány, hogy ne legyen ilyen érzetünk a Home hallgatása közben. Van fantázia ebben a projektben, remélem, lesz ötödik album is valamikor.

PHANTOM SPELL

Heather & Hearth

KIADÓ: CRUZ DEL SUR / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 10

Az év egyik nagy meglepetése nálam a manchesteri gyökerű Phantom Spell, akikbe totál ismeretlenül futottam bele még júniusban a németországi Iron Fest Open Air második napján. A négy fickó egy olyan igen hangulatos, minden szempontból patent koncertet nyomott a délutáni verőfényben, hogy csak néztem. És hogy milyen zenével sikerült meglepniük? Nos, az alapokat – úgy fele-fele arányban – a '70-es évek (főként brit) progresszív és hard rockja, illetve a heavy metal egészen korai időszakának muzsikája adja. Egyik irányból mondjuk a Jethro Tullt, a Wishbone Asht és a David Byron-korszakos Uriah Heepet, a másiktól meg az egészen korai Judas Priestet (a Stained Class albummal bezárólag), a UFO-t és kicsit az ősz-Mercyful Fate-et tudnám amolyan irányfényt gyanánt megnevezni. (És persze lehetne további nevekké dobálózni még, de minek – a lényeg remélhetőleg így is érthető). Leírva mindez talán furcsának tűnhet így elsőre, de ha belehallgatsz az énekes/gitáros/agytrósz Kyle McNeill által megálmodott és dalokba öntött muzsikába, érteni fogod, mire gondolok. És azt is, hogy miért vagyok ilyen lelkes.

A formációról előzetesen még annyit, hogy Kyle, aki a (proto) heavy metalos Seven Sisters énekes/gitárosa is egyben, a tekervényesebb-agyaszabb zenei hatásai előtt tisztelve indította be a projektet, amivel korábban már néhány single-t és 2021-ben egy nagylemezt (Immortal's Requiem) adott ki. A fickó kvalitásairól annyit, hogy ezeken minden hangszert egyedül játszott fel (és emellett persze énekelt), teljes zenekari felállást mindössze a koncertezéshez hozott össze és működtet. Július közepén jelent meg – szintén egy személyes munkája gyümölcseként – a Heather & Hearth, immáron a Cruz Del Sur kiadó égisze alatt, és többszöri végighallgatás után ha lehet, még lekesebb vagyok, mint eddig.

A mindössze 36 percnyi lemezanyag összesen öt dalt tartalmaz: a keretes szerkesztés jegyében két tíz perc feletti tétel indítja és zárja az albumot, ezek közé pedig három rövidebb nóta ékelődik be. A nyitó The Autumn Citadelt egy örvénylő instrumentális rész vezeti fel, ami hirtelen váltással megy át csendes visszafogottságba (itt jön be az ének), hogy aztán a gitár- és billentyűs témák meg az énekdallamok folyondárszerű egymásba fűződésével, a tempók és a dinamika játékaival épüljön fel a dal progos-epikus szerkezete. Jól esik a fülnek a letisztult, de nem agyonpolírozott megszólalás, és a sok '70-es, korai '80-as éveket idéző billentyűs hangszín. Az okosan megtekert, ízléses gitárjáték és –sound valahol még a korai Mercyful Fate-re is hajaz (ők sem tagadták soha a '70-es évek hatásait), Kyle középfekvésű, kellemes hangja pedig egyfajta nagyon angolos, elegáns előadásmóddal párosul.

A többi dalt ezek után nem is elemezném tovább, többé-kevésbé hasonlókat írhatnék bármelyikről – kedvcsináló gyanánt talán ennyi is megteszi. A hasonlóan nagyobb lélegzetű címadóra ténnek csak ki még annyiban, hogy ez a 11 perc a Phantom Spell eddigi csúcsteljesítménye, mint ahogy maga az album is sikerrel múlja felül amúgy cseppet sem bárgyú elődjét. A progresszív rock, a hard rock és a korai heavy metal határmezsgyéjén alkotó, mindegyik irányból bátran és jó ízléssel merítő formáció az év felfedezése nálam, ez a lemez pedig maximális teljesítmény.

PIECE

Rambler's Axe

KIADÓ: THIS CHARMING MAN RECORDS

A berlini banda második albuma olyan mintha egy befűtött Paradise Lost játszana bejátszós bulit valami eldugott kis klubban. A keverésben kicsit háttérbe szorult ugyan az ének, ellenben szakít a gitár. Tempós sludge/doom metalként címkézi a kiadó a 6+2 számos lemezt (az A/B oldalra szerkesztett anyagot egy-egy intró nyitja), ami újat már nemigen tud hozni a stílusba, de abszolút vállalható, és meghallgatásra érdemes.

RISING STEEL

Legion Of The Grave

KIADÓ: FRONTIERS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

A nem éppen tradicionális heavy metal fellegvár Franciaországban, közelebbről Grenoble-ban alakult meg 2012-ben a Rising Steel, akiknek előző albumáról (Beyond The Gates Of Hell – 2022) írtam is recenziót annak idején. Nagyon másról most sem tudok beszámolni, mint akkor: germán (Accept, Grave Digger) és brit (Judas Priest, Saxon) gyökerű, old school metalos alapokra építkező, karcos fémzenét nyomtat az őt gall, némi kis Metal Church, Omen, Jag Panzer jellegű tengerentúli power metalos fűszerezéssel nyakon öntve. Utóbbiból egy kicsit talán több jutott most a főzetbe, mint legutóbb, és ez nem is válik a muzsika hátrányára.

Az énekes, a többi más formációban, valamint a francia Metallian magazinban is érdekelt Fabrice Emmanuelson vaskos orgánuma jól illik ehhez a tömören, lényegretörően megfogalmazott, riffközpontú muzsikához, és a multikoriakhoz képest valahogy kerekesebb, kompaktabb dallamokat is sikerült hoznia ezúttal. Az egészen borzasztó művészek alatt tevékenykedő hangszerek szekció túlzottan különleges vagy állkapocs-potytyantó mutatványokba nem megy bele, de az ilyesmi innen nem is hiányzik, ez a fajta zene inkább szól a csapatmunkáról, semmint az egók fényezéséről. Ugyanakkor a gitárszólók terén így is akadnak egész figyelemreméltó megmozdulások, és a frontember is leszállt pár jófajta Harry Conklin (Jag Panzer) jellegű sikolyt.

Nagyjából konstans színvonalat hoz egyébként ez a 44 percnyi tíz dal – különösebben kiugró momentumai éppen úgy nincsenek az albumnak, mint ahogy bácos mélypontjai sem, viszont egy korrek, becsületet nyóv végig produkál rajta az öt francia headbanger fickó. Ha szereted ezt a fajta ráspolosabb megközelítést, brites-germános-US poweres tradicionális fémzenét, akkor a Rising Steel új anyagával sem fogsz mellényúlni. A fejedet lerobbantani vélhetőleg nem fogja, de ettől még simán tud kellemes perceket okozni.

PROSCRIPTION

Desolate Divine

KIADÓ: DARK DESCENT / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

2020-ban mint egy kíméletlen forgószél csapott le a Proscription debütáluma, a Conduit. Minden évben megjelenik pár komoly death metal album, de abban az évben ez az anyag vitte el a pálmát a műfajban. A bandát a csodás művésznevű Christbutcher (Terry Clark) hívta

életre, aki amerikai, de 2007 óta Finnországban él. Korábban az Excommunication, vagy a Maveth révén lehetett ismerni – többek között –, de Proscription név alatt egy minden korábbinál veszélyesebb tömegpusztító fegyvert kívánt a szintérre szabódítani.

A Conduit vonzereje abban rejlett, hogy a black metal hatásuktól sem mentes death metalt nemcsak könyörtelen energiával, hanem jó témákkal teletűzdelve jelentette meg. A Desolate Divine című kettes albumot is hasonló célkitűzésekkel szándékozott megvalósítani a négyes.

Miként elődje, úgy ez a lemez sem enged egyetlen másodpercnyi pihenést sem, tehát ezzel a kilátással felvértezve kell belevágni az anyag meghallgatásába. Nehéz lenne eldönteni, melyik a brutálisabb a két album közül, de az biztos, hogy a Proscription befurakodott a death metal élővadásainak a táborába, legalábbis ami a zene kompromisszummentességét illeti. A Proscription-féle death metal a műfaj legdurvább, legintenzívebb oldalát mutatja: az anyag nagyon tömény, nagyon maskulin, vérbő és intenzív, precíz és könyörtelen. Clark és az elvileg már távozott Cruciatius (lásd még: Lantern) rendkívül masszív, örvényszerű riffelést mutat be, az egész anyagról elmondható, hogy kontrollált kaosz. Minden szám csúcsra járatott zenei armageddon, de a Heave Ho Ye Igneous Leviathan végén az epikus szintekig elmenő szélsőbes játék, remek témákkal, kimondottan imponáló.

Mintha a Hate Eternal rettentően gyors tempóit, a Vader precizitását és a Dead Congregation sötét, komor súlyát elegyítenénk egy nagy badellába, olyan a Proscription ultra death metalja. Roppant erődemonstráció, vaskos hangzás, egészen lehengető játék jellemzi az albumot, amely csemege lesz mindenkinek, aki a műfajt annak legbőszebb valójában szereti hallgatni. A produkció még eme örvénylő fürgeteg közepette is lehetővé teszi a basszusgitar témáinak érzékelését: Apep bőgős és Mikko Koskinen dobos a lehetőségekhez mérten változatosan játszik. Ami a témákat illeti, a sok gyors részt néhanapján egy-egy dooms szakasz váltja fel, s ilyenkor kissé kitisztul a kép. Kis időre kitisztul, ám nem lesz kevésbé vészjósló.

A Not But Dust ambient-kétperce után a The Great Deceiver zárja az albumot, hogy még egyszer mindent felmarjon a kaledonszköpszerű, kakofónikus riffelés. Mikko Koskinenre nem kis feledat hárult ezeknek az őrült tempóknak, váltásoknak a feldobolásával. A death metalt ma már kétséges, hogy nagyon különös terepekre lehetne elvinni (ez a műfaj kötöttebb, mint a black metal), azonban egy-egy olyan zenekar, mint a Proscription, olyan album, mint a Desolate Divine, jelzi, hogy ma is komoly koks és kraft tüze-li a műfaj kemencéjét.

RIVERBAND All Our Luggage

KIADÓ: SZ.K. / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

A Riverband úgy indult, hogy Dudás Tamás és Sztarosza Adamo lementek a Sajó partjára, pengették az akusztikus gitárjukat, Tom énekelt, ami eszébe jutott, felvették mobillal, kirakták a netre, oszt jónapot. Hogy ebből ennél több lesz, arra még én sem számítottam, pedig már jó rég ismerem mindkettőt. Tamás a legendás, kultikus sajtószentpéteri Screen dalszerzője volt, a '90-es évek elején megjelent egyetlen, kiadó által kiadott albumuk (Being the Season!) örök kedvence a beavatott keveseknek. Adamo a Damn Natural nevű bandában került Tomi mellé, de annak is sok éve már. Aztán ha csak ennyit csináltak volna, annak is nagyon örültünk volna maroknyian, akik egyáltalán látták azokat a videókat.

Hanem úgy alakult, hogy került melléjük még két régi társ (a Remorse-ban is pengető, de a Screenben is szerepelt Szabó Peti basszusgitaros, és Gaben, aki Dudással a Rise and Fall nevű for-

mációban szólógitározott, míg itt inkább dobol), valamint két új, de annyira új, hogy Tamás konkrétan a stúdióban találkozott velük: anya és lánya, Kriszta és Enikő, akiket Gaben hozott a csapatba. Aztán kiderült, hogy bizony, nagyon is működik ez a sajátos formáció. A két hölgy ugyanis azonnal ráértett a srácok dalaira.

Úgyhogy ez az öt szám az első hivatalos Riverband-anyag (hívhatjuk akár EP-nek is), és nem metal, rocknak sem feltétlenül nevezném, de aki valaha is rá tudott hangolódni Dudás bármely dalára, az ezeket is szeretni fogja. Régebben a Beatlestől a Guns N' Roseson és The Culton át a grunge-ig és Red Hot Chili Peppersig csomó mindenhez hasonlítottuk Tomi nótáit, de most ezek (hasnolón amúgy főleg a Damn Naturalhoz) annyira letisztult, lecsupaszított, pőre dalok, hogy még ezeknél is régebbi gyökereik vannak. Ahogy a folyóparti kezdetekből következik, akusztikus gitárra épülnek, kő egyszerű akkordmenetekre vagy –bontásokra, amikhez persze van ritmusszekció, némi gitárszó, s persze kétféle női hang, de egyik sem uralja le a dalokat. Nyers egyszerűségükben szépek ezek a számok, és tökéletesen illenek a Dudás életműbe. Akármeddig elhallgatnánk őket, és ugyanúgy működőnének a táborniz mellett, mint mondjuk arénarockra hangszereivel. Csak megmaradnak inkább az előbbi verzióknál.

Mind az öt szerzeményben van melankólia, de életöröm is. Mind egyszerű, mindnek azonnal megjegyzed a refrénjét. Tamásra jellemző, hogy 10 perc alatt megír egy dalt, és ez is átjön. De az is, hogy amilyen egyszerű kis dalocskák ezek, olyan sok tapasztalat, mélység van bennük. Kicsit a Once filmzenét csináló Glen Hansard dolgaira emlékeztet, kivéve, hogy itt nincs helye nagyívű, drámai sallangoknak sem. Viszont ami itt van, az sűt, működik, az olyan, mint a tűz vagy a víz, hogy leülz mellé, és egyszer csak azt veszed észre, hogy már órák óta bámulod, és feloldódtál benne.

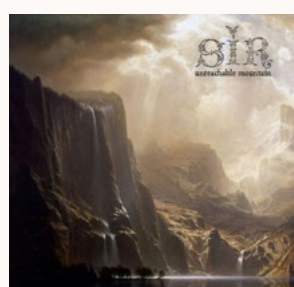
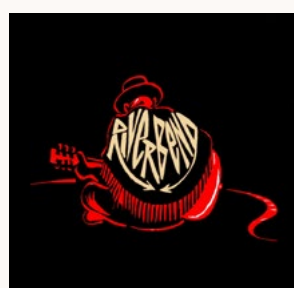
SÍR Unreachable Mountain

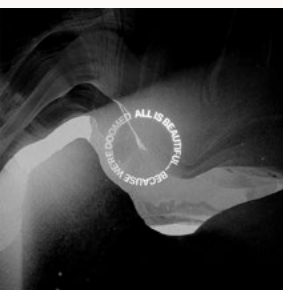
KIADÓ: SUN & MOON / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A Sír egy egyszemélyes formáció Budapestről, amit Kryptagonist működtet. Főszereplőnk azonos a Leiru énekes/gitárosával (2020-ban jelent meg a kitűnő Idő album), de egyéb alululatokban is mozog – Holdlajtörja, Cave Altar... Mondhatnám, hogy a hazai színtér figyelemreméltó jelensége mind a Sír, mind a Leiru, ám nehezen körvonalazható egy olyan „mozgalom”, amely, becslésem szerint 100-200 embernél többnek okozna izgalmat, emellett határainkon túl aligha érzékelhető. Emellett sokkal inkább többé-kevésbé elszigetelt alkotó zenészekről van szó – sokszor egy „zenekar” egyetlen embert takar –, akik egymástól függetlenül boronganak a lakhelyeiken – s olykor adnak egy-egy koncertet. Úgy gondolom, e kissé melankolikus, ugyanakkor érzésem szerint reális helyzetértékelés illik a Sír zenéjéhez.

A Sír 2020-as EP-je (Cosmic Grave) még black metalnak volt mondható, azonban a bő két évvel ezelőtt megjelent Your Star Will Collapse már a black metal tágabb értelmezési köreit is gyakorlati kívülről szemlélte. Az Unreachable Mountain még távolabb került a nem-konvencionális black metaltól is.

Nem könnyű a négyzamos anyag jellemzése. Ha elindulok az említett Cosmic Grave-tól, át a Your Star Will Collapse-on, és meghallgatom az Elérhetetlen hegyet, mintha egy utazás közben „kapnám el” Kryptagonistot. Ha valamennyire az előző lemez folytatásaként írható is le az új album, mondhatjuk, hogy több lépcsőfok is kimaradt, ám az alkotás nincs tekintettel képzeletbeli lépcsőfokokra. Lehet, foglalkozási ártalom, rögeszme a skatulyázás, de ha sommás stíluskörülrírással kellene jellemeznem az Unreachable Mountain anyagát, akkor depresszív, experimentális rocknak nevezném. A black metal

nyomokban, helyenként a gitárjátékban a 2025-ös lemezen is kimutatható, de közelebb járok az igazsághoz, ha a nyomott, borult hangulat révén fedezem fel a black metal egyes elemeit. Zenei értelemben a dark rock hatása konkrétabbnak tetsző, s egyes pillanatokban egy különösen mély delíriumos állapotban lévő Glenn Danzig is felsejlik a mélabús sorok között. Bár Danzig nem értené, miért kell ennyit szenvedni, húzni-nyúzni a matériát, s felkiáltana: miért nem dörren meg végre egy riff? Itt a riffek nem mennydörögnek, Kryptagonist inkább játszott a hangulatokkal, közben sok furcsa ötletet, hangulattémát épített be a számokba – lásd/halld a címadó tételt.

A Good Old Hatred elején hallható kórusszintű nagyon régiesnek, „old school”-nak tűnik, hirtelen megjelenése mégis jólesően nosztalgikus érzést keltett bennem, megváltoztatta a dal hangulatát. A szinte vékony patakként csordogáló finoman doomos, már-már meghitten bensőséges gitártémák, s Kryptagonist életuntagságot sugárzó éneke az eddigi legerőteljesebben befelé forduló Sír-anyagot eredményezte. Ha nem indokolt, nem emlegetek zenekarneveket, s most is azért teszem, hogy ezzel is érzéktesssem a zene különönc mivoltát. Jelen esetben olyan öntörvényű zenekarok, a black metal bármely vonalától erőteljesen elütő bandák jutnak eszembe, mint a már feloszlott norvég Virus, a szintén norvég Furze, vagy a bizarr finn Duó, a Circle Of Ouroboros. Hangsúlyozom, az attitűd vonalán érzek hasonlóságokat, nem konkrét zenei értelemben.

A Sír általános lehangoltsága ellenére a maga nemében kellőképpen változatos az új album, pl. az említett Good Old Hatredben kimondottan felüdítő a zongorajáték, emellett néhány erőteljesebb rész is szolgálja a relatív sokrétságát. A záró Immersing Intoxicated a síri billentyűsséggel (hogy egy stílusos képpel eljék), a megkérgesedett, érdes énekkel, a komor gitárdallamokkal, doommenetelésekkel tán az album legvigasztalanabb szerzeménye, egyben jól időzített finálé.

Nehéz, tüskés anyag az Unreachable Mountain, de ahogyan egy nagy ember mondta (Hamvas Béla), olyan dologgal nem érdemes foglalkozni, ami nem nehéz.

SLOW CRUSH

Thirst

KIADÓ: PURE NOISE / ÍRTA: POSTA JÁNOS

Véééégtelenített shoegaze, ráadásul egy énekes-nővel a mikrofonnál, így aztán – ha lehet – az egész még merengősebb. Jót tett volna a lemeznek időnként egy-egy tempós, hisztérikus kirohanás és/ vagy itt-ott egy átvezető hangjáték. Ez így nagyon tömény – de abszolút hallgatható, Deftones-rajongók mindenképpen tegyenek egy próbát.

THE FUNERAL PORTRAIT

Dark Thoughts EP

KIADÓ: BETTER NOISE / ÍRTA: POSTA JÁNOS

Egy spéci EP a Coffin Crew-nak, azaz a TFP rajongóinak. A Dark Thoughts remek dal, a Greetings From Suffocate City album egyik húzó tétele, de az EP-re összegyűjtött négy változat egymás után hallgatva kicsit sok. Külön-külön persze mind érdekes, így a nyitó, elektronikusabb hangulatú Beyond The Abyss remix is. Az "A oldalon" ott van még az eredeti, míg a "B oldalon" egy Danny Worsnop (Asking Alexandria) vendégeskedésével felvett változat, illetve egy, a zenekar szülővárosában adott koncerten rögzített élő verzió. Aki még nem hallotta, az kezdjen inkább a nagylemezzel, aztán meg találkozzunk november 15-én a Barbában.

TREASONDOM

THE FLESH CONSUMES THE MIND

KIADÓ: DEFENSE/MAXIMED

ÍRTA: ZUBOR OLLY / 8

A 2017-ben alakult marosvásárhelyi Treasondom Nihilistic Incubator című négyszámos EP-jéről hét évvel ezelőtt még én is írtam. Akkoriban a négyes tagjai már azt rebesgették, hogy úton az első komplett album is, amire azonban eddig várni kellett. De tényleg csak eddig!

A lengyel Defense Records és a cseh Maximed Records által nemzetközi terjesztést is kapó The Flesh Consumes The Mind végre napvilágot látott tíz, igencsak változatos szerzeménnyel. Persze, a fő csapásirány továbbra is a deathgrind, ami már a nyitó Everyone Is Dead or Dying dalból könnyen kikövetkeztethető. Mindenféle felvezetés, ráhangolás, bemelegítés nélkül intenzív aprításba kezdenek a srácok, jelezve, hogy a finomkodás továbbra sem jellemző rájuk.

A folytatásban aztán kiderül, hogy a Bakó Hunor – gitáros/énekes, Patek Botond – gitáros/énekes, Bakó Ferenc – bőgős és Szabó Barna – dobos felállású formáció azért jócskán többre képes annál, mint hogy egyvégtében végigzúzza a lemezt. A hosszabb darabokban például egészen sok groove-os téma, thrashes szaggatás, lassú váltás bukkan fel, sőt, néha egy-egy punkos lazaságú riffelgetésnek is jut hely. Sőt, a Rites of Loss című instrumentális, gitáros átkötéssel némi pihenőt is engedélyeznek a tisztelt hallgatóságnak a srácok.

A mondanivalóban viszont továbbra sincs könnyörület. A zenekar szövegvilága a kelet-európai kilátástalanság, erős társadalomkritika és egzisztenciális kérdések köré épül. Ezen témákhoz tökéletesen illeszkedik Hunor és Botond egymást váltó vokalizálása. Mindketten irgalmatlan erővel ordítanak a mikrofonba, mintha csak a világ másik végébe is el akarnák juttatni mondanójukat.

Annak ellenére, hogy az anyag „csináld magad” módszerrel került rögzítésre, igencsak erőteljes, és ami még lényegesebb, arányos megszólalással rendelkezik. Ez alighanem a keverést és maszerelést elvégző Ben Jonesnak (Pest Control, Endless Swarm) is köszönhető. Persze, gyorsan tegyük hozzá, ő sem tudott volna csodát tenni, ha a srácok nem tesznek le ilyen magas szintű teljesítményt az asztalra. Hiába no, azért az nem lehet véletlen, hogy az elmúlt esztendőben többek között olyan bandákkal oszthatták meg a színpadot, mint a Master, a Profanation, a Foetal Juice vagy éppen a Candlemass, a különböző európai fesztiválokon való fellépésekről nem is beszélve!

Nos, most nem érkezett füles a folytatást illetően, de én azért bízom benne, hogy a következő hanghordozóra nem kell majd újabb hét évet várni!

UNLEASHED

Fire Upon Your Lands

KIADÓ: NAPALM / ÍRTA: ZUBOR OLLY / 9

Be kell vallanom, annak idején a svéd (skandináv, északi – kinek hogy tetszik) death metallal való ismerkedésemet, barátkozásomat nem az Unleasheddel kezdtem. És igazából elég sok időbe telt, mire a stockholmi formáció közelebb került hozzám, természetesen akkor már a korai anyagaival együtt. De erről – mondanom sem kell – nem Johnny Hedlundék tehetnek.

Ők ugyanis tették, teszik a dolgukat megalkuvás nélkül, illetve különösebb változtatás nélkül. Így kizárólag az én hibám, hogy fiatalabb éveimben nem voltam felkészülve az Unleashed kíméletlen támadásaira. Nekem akkoriban hiányoztak a banda repertoárjából azok a fajta azonnal megjegyezhető dallamok, amelyek mondjuk az alábbiak azért szín-

SOMKOLÓ EXTRA

tén igencsak agresszív Dismember nótáiban ott voltak.

Nos, természetesen az Unleashed most sem lett egy melodikus metal brigád! Nekem viszont bőven elég, amit a srácok mondjuk az új lemezükön csinálnak. Azaz, a maguk módján szállítják le a háborús témákat (mi mászt?) boncolgató viking death metal muzsikájukat.

Nem azt mondom, hogy maximálisan dallamtalan, amit a Tomas Olsson, Fredrik Folkare alkotta gitárduó felvonultat a tizenegy szerzeményben. Csak itt nem vezérdallamokról, hanem sokkal inkább kőkemény vezérriffelekről beszélhetünk. Persze, az elmúlt évtizedek folyamán bőven ragadt a fiúkra innen-onnan „némi” tudás, ennek köszönhetően egy-egy alkalommal olyan atmoszférikus, grandiózus témákat vezetnek elő, amelyek úgy szólnak, mintha egy száztagú gitárzenekar játszaná őket. Olyan tere, szélessége van a hirtelen berobbanó, felülemelkedett részeknek, mintha a lejátszónk hangfalai nem egy szoba, hanem egy komplett footballstadion (vagy ha úgy tetszik, csatatér) két végében lennének elhelyezve. És ezen témák olyan blastbeatek formájában zúdulnak ránk (Anders Schultz miket üt már?), hogy csoda, ha a hallgatásuk közben a helyén marad a fejük.

De mondom, a prímet a robajszerű heavy metalos riffek viszik. Lám, így kell súlyos, agresszív hatást elérni anélkül, hogy az Unleashed tagjai a balance potméter mélyebb irányba való csavargatására törekednének. Itt nem az utólagos rásegítések hozzák a pusztító hangzást, hanem a hangszerek...

Ami pedig Johnny Hedlund vokáljait illeti, ha egyszerűen akarnék fogalmazni, azt mondanám, hogy semmi különlegest nem találni bennük. Mondjuk, ha lehetőségünk lenne azokat zenekari aláfestés nélkül meghallgatni, akár arra is gyanakodhatnánk, hogy azokat mind egyben, egy stílusban nyomta fel, még véletlenül sem beépítve különleges hajlításokat, meglepő gurgulázásokat a hörgéseibe, és utólag „szórták szét” azokat a különböző dalokban. De ha így is lenne, meglepődnék, ha bárki is azt állítaná, hogy ez a fajta előadás-mód nem hatásos vagy működőképes. Szerintem pont ettől (is...) lesz hiteles az Unleashed háborús koncepciója.

Nos, azt hiszem, fentiekben nagyjából le is írtam, miért szeretem manapság az Unleashedet. A hitelesség, a kompromisszummentesség, a régisulis hozzáállás és persze a profi teljesítmény bőségesen elég ahhoz, hogy örömet leljem például a Fire Upon Your Lands albumban is.

És úgy hiszem, közületek is sokan éreznek hasonlóan a zenekar munkái, előadásai kapcsán.

VAN Van úgy

KIADÓ: SZ.K. / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

A debreceni Van annak a Dickmann Rolandnak a másik zenekara, aki a Bordó Sárkányt is vezeti. Csak míg utóbbi zenéje főleg középkori muzsikákból táplálkozik, addig a Vanban csomó más egyéb is van. Népzene is, de itt sokkal inkább megjelenik a modernebb, rock hangszerezés. Gyakran progresszív rockos témák is előkerülnek, de nincs egy olyan szerzeményük sem, ami csak ilyen vagy csak olyan lenne. Mindben keverednek a különféle zenei irányzatok, és épp abban mutatkozik meg igazán a zenészek kiválósága, hogy ezek a különféle témák milyen természetességgel olvadnak egybe.

Az albumot nyitó Feketén rögtön a leginkább slágeres szám, folk és prog is van benne,

de egy csomó magyar alternatív pop/rock csapat is megirigyelhetné. Az instrumentális Alávaló talpalávaló szöges ellentéte ennek: itt Roland középkori dudája viszi a prímet, a ritmus meg szinte punkba hajlik, miközben a többi zenész simán hoz egy-egy proggie futamot. Táncos nóta, és ez áll az anyagon a legközelebb a Bordó Sárkány világához. Ez, meg a Herr Mannelig, amely középkori hangulatot áraszt (lévén XIV. századi svéd népballada), de van benne némi ír-kelta feeling is a furulya miatt.

Az album másik fő slágeresélyese a Van úgy, a maga lelkesítő dallama-tempója miatt. De az And I Feel Like-ot is könnyű megszeretni, bár az a latinos témáktól a Kalákát idézőkőn át a részint vidám, részint felemelő, ünnepélyes részekig annyi mindent hoz, hogy önmagában tanulmányt lehetne írni róla. Hasonlóan összetett a Kis kece lányom átirata, vagy épp a viccesen Technónak címzett dal, melyben sok technikásabb téma van, de techno egy darab se. A Fény és levegő mintha bárzenébe oltott Makám lenne, szintén könnyebben befogadható, elvarázsolt darab.

Hanem azért a két legfőbb kedvencem a hátborzongató, misztikus hangulatú, egyben talán legmetalosabb Memento, valamint a záró, instrumentális Csatazaj, mely számos témából építkezik-fokozódik, és egyértelműen filmért kiált, annyira filmzeneszerű.

Fel is soroltam az összes dalt, mert ezt az albumot nem lehet annyival elintézni, hogy változatos és gazdag. Még külön szólnék Tóth Emese énekesnőről: középfekvésű, sokszor szinte nyersnek ható hangja miatt eléggé különbözik pl. a manapság oly' menő szimfonia metal énekesnőktől. Semmi áriázás, semmi szélsőséges dráma nincs az énekében, ahogy a Van zenészei sem tartoznak a villantós, ezerral tekerő, tudásukat fitogtató muzsikusok közé. „Cserébe” viszont igazi mélység, erő és szépség van Emese énekében, dallamaiban, és elég egy-két hallgatás, hogy beléd ivódjanak a dalok.

WE CAME AS ROMANS

All Is Beautiful...

Because We're Doomed

KIADÓ: SHARPTONE / ÍRTA: ZUBOR OLLY / 9

Egy amolyan „visszaemlékező” albummal jelentkezett a michigani We Came As Romans. Mondjuk, a tiszta énekes/billentyűs Kyle

Pavone hét évvel ezelőtti (te jó ég, már hét éve???) halálát követően ez nem is meglepő. Azóta folyamatosan azt érezni a csapaton, hogy nem tudja elengedni a múltat. De azt hiszem, a történetek tükrében ezzel nincs is semmi probléma.

Mondjuk, a srácok hangzásvilágára mindig is jellemző volt az érzelmesség, azaz akár a súlyosabb dalokban slágeres refréneket, amelyek első hallásra szépen be tudnak küszni az agytekervényeink legmélyebb zugába. Persze, az azért érződik, hogy a We Came As Romans is megírta már a maga „gigaslágerét” korábban, azaz olyan dalt, mint amilyen a Hope (nálam legalábbis ez az elsőszámú kedvenc) valószínűleg soha többé nem fognak írni Joshua Moore-ék. Hogy is írhatnának Kyle nélkül?

Tehát, ahogy azt már megszokhattuk, az All Is Beautiful... is felvonultat slágereket, vagy a súlyosabb dalokban slágeres refréneket, amelyek első hallásra szépen be tudnak küszni az agytekervényeink legmélyebb zugába. Persze, az azért érződik, hogy a We Came As Romans is megírta már a maga „gigaslágerét” korábban, azaz olyan dalt, mint amilyen a Hope (nálam legalábbis ez az elsőszámú kedvenc) valószínűleg soha többé nem fognak írni Joshua Moore-ék. Hogy is írhatnának Kyle nélkül?

És sanszos, hogy a srácok már nem is akarnak ilyen számokat írni. Talán ennek is köszönhető, hogy egészen sok zúzó téma lelhető fel ezen a lemezen, amelyek már-már indusztriális jelleggel bírnak. Sőt, néhány rifft még nu metalosnak is mondhatnánk, igaz, ezek szerencsére most sem rontják az összképet, köszönhetően a minduntalan vissza-visszatérő fülbemásható melódiáknak.

Az elektronikus aláfestéseket sem nélkülöző érzelmes részek megvalósításában Dave Stephens viszi a prímet. Lám, milyen sokat változott a világ a húsz évvel ezelőttihez képest. Dave akkor még ritmusgitárosként és háttér vokalistaként tette a dolgát, majd „feljebb lépett” az extrém énekes szerepébe, hogy aztán 2018-tól mind a tiszta énekek, mind a billentyűs dolgok „rá maradjanak”. És én újra és újra csak megemelem a kalapom Dave előtt, hogy egy pillanatig sem fordult meg a fejében, hogy bármelyik szerepet ledobja magáról. Sőt, immáron olyan magabiztos teljesítményt nyújt a tiszta vokálok terén is, mintha mindig is ezt csinálta volna... Mintha erre a szerepre született volna... Dehát, gondolom, a barátja emléke miatt sem engedné meg magának, hogy bármiféle bizonytalanság érződjön az előadásmódjában.

És mivel a többiek is hozzák a magabiztos teljesítményt a hangszereiken, máris szerethetővé válik ez az érzelmes, emberközelí, és a tematikája ellenére zeneileg nagyon is kellemes hanghordozó.

YEAR OF THE GOAT

WUCAN

Axioms

KIADÓ: LONG BRANCH RECORDS/SPV
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

A drezdai illetőségű Wucan tíz évvel bemutatkozó albuma, a Sow The Wind után immáron negyedik nagylemezéhez érkezett. A friss mű címe Axioms, és eddig sem éppen egydimenziós zenei világuk kapuit még szélesebbre tárták vele. A brigád muzsikája alapvetően a kései hatvanas, korai hetvenes évek fundamentumára épül – és ebbe nem csak a korszak hard rock, proto metal zenéi értendők bele, hanem a blues, a folk-rock, a funk, a tipikusan német krautrock és a régi brit progresszív rock is. Hangzásviláguk két meghatározó eleme is az énekesnő Francis Tobolskyhoz kötődik: egyrészt ugye maga az énekhang, ami amolyan igazi természetes, blues-rockos női orgánus (nagy vonalakban úgy a Blues Pills-es Elin Larsson módjára), másrészt pedig a markáns fuvo-lajáték, amit ugyancsak ő szolgáltat. Korábbi albumaikra nagyjából mind igazak a fenti kitételek, most pedig ehhez járulnak hozzá olyan további hatások, mint a jazz-rock játékosága, sőt a new wave és a korai elektro muzikák szikárabb, katonásabb ütemű pulzálása. (Ez utóbira messze a legeklektikusabb példa a már címében is rendhagyó KTNSAX.) Nyitott füllel és elmével kell tehát közelíteni az Axioms nyolc szerzeményéhez – és ha ez sikerül, akkor egy egészen változatos és izgalmas zenei utazásban lehet részed. Minden részletében még nem fogtam át az albumon hallhatóakat, tényleg meglehetősen eklektikus a cucc, de az biztos, hogy számtalan olyan eleme és mozzanata van, ami figyelmet érdemel. Francis hangja, és még inkább fuvo-lajátéka például mindenképpen ilyenek, mint ahogy a sok atipikus, néhol szinte bizar, pszichedelikus jellegű billentyűs sound is érdekfeszítő.

A hangzásképpen a gitár nincs túlzottan előretolva, de ahol kell, azért karcolgat az is, de inkább a folyamatosan pulzáló basszus, a kavargó-tekerőgő billentyűs témák és az ének vannak kihangsúlyozva.

A lemezanyag nem túl hosszú egyébként, kb. 40 perc az egész, de amennyire színes és változatos, többet nem is nagyon kíván a dolog. Tartalmas, izgalmas, bizonyos fajta nyitottságot követelő muzsika ez – minden nap én sem tudnám hallgatni, ugyanakkor bár teljesen nem emésztettem még meg, de megfelelő hangulatban már most is nagyon elkap. (Érdekes adalék, hogy a zenekar az alapvetően old school metalos német Deaf Forever magazinban nemrégiben címlapra került, ez az album pedig második lett a mi Hangpróbánk ottani megfelelőjében.)

YEAR OF THE GOAT

Trivia Goddess

KIADÓ: NAPALM / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 10

Érdekes koncepció mentén adja ki albumait a svéd okkult retro/hard rocker Year Of The Goat. 2012-es első nagylemezüket (Angels' Necropolis) egy trilógia első darabjaként hozták ki, a folytatás (The Unspeakable – 2015) azonban nem ennek a folyamtnak a része, hanem ettől elkülönül, hallgatni és értelmezni is ennek fényében kell. A harmadik korong (Novis Orbis Terrarum Ordinis – 2019) lett a második rész, a friss Trivia Goddess pedig újra csak egy önmagában álló anyag, amely sem a trilógiához, sem pedig a második albumhoz nem kapcsolódik koncepcióját tekintve.

Merthogy amúgy egy adott tematika köré épülnek fel most is a dalok, ez pedig a keresztény egyházak által elkövetett boszorkányüldözések, illetve azok tragikus következményei. Ilyen például a 17. század második felének

nagy svédországi boszorkányüldözése, melynek során nyolc év leforgása alatt 280 boszorkánysággal, ördögi praktikák folytatásával megvádolt nőt végeztek ki, sokukat válogatott kegyetlenségek közepette. Erről a nyomasztó témáról szólnak az új lemez dalai, a YOTG-től megszokott okkult-misztikus szemüvegen keresztül bemutatva, ilyen irányultságú szövegi és vizuális körítéssel tállva. Míg a trilógia eddig megjelent két része morózusabb, sötétebb és földközeli hangvételű, addig az ezektől külön álló Trivia Goddess dallamosabb és egyben nagyszabásúbb – emiatt nagy vonalakban én közelebbnek érzem hozzá a The Unspeakable világát. És mivel nekem a zenekar diszkográfiájából az az eddigi favoritom, ezt kifejezett örömmel veszem tudomásul.

Ha eddig még nem találkoztál a YOTG zenéjével, akkor egy alapvetően a késői hatvanas, illetve a hetvenes évek hatásaiból táplálkozó muzsikát képzelj el, ez a fundamentum. Ugyan a Purple, a Sabbath és a Heep befolyása is kihallatszik valamennyire a dalokból, de még inkább olyan obskúrusabb bandák lábait nyomában tapodnak svédjeink, mint például a Blue Öyster Cult, a Blue Cheer, a Lucifer's Friend, a Black Widow vagy a Coven. Természetes, organikus hangzás, vintage gitár- és billentyűs hangszínek (Gibson, Hammond, mellotron), hipnotikusan egymásba fonódó dallamok, és Thomas Eriksson gitáros/frontember jóvoltából egy bódító-kábító, delejes, olvadt méz módjára ragadós énekhang – ezek a legfontosabb jellemzők, amik az új albumon több helyütt is kísérteties női kórusokkal egészülnek ki.

Érdekes, hogy bár a zenekar hangzása nem éppen agyszaggató vagy zúzó, a dalok baljós, szellemjárta hangulati kisugárása miatt mégis van az egésznek egyfajta beszippantós, magával húzósan súlyos aurája. Egyes szerzeményeket nem emelnék ki, egyben hallgatós hullámvásút-szerűen utaztatós, koncepciózus hatású anyag ez a mintegy 50 percnyi kilencnóta. Nálam a hosszú nyári uborkaszezon után ez az első nagy meglepetés: a Year Of The Goat eddigi legjobb és leginkább kidolgozott lemeze a Trivia Goddess, aminek külön erőssége a roppantul markáns, magával ragadó atmoszféra.

ZATOKREV

...Bring Mirrors To The Surface

KIADÓ: PELAGIC / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A Zatokrev 2002-ben alakult Bázalben, de a svájciak az eltelt több mint két évtized alatt inkább a minőségre, mint a mennyiségre helyezték a hangsúlyt. Utoljára éppen tíz évvel ezelőtt jelent meg lemez, ez volt a Silk Spiders Underwater... de három évvel később érkezett még egy fontos kiadvány: egy split, melyen az amerikai Minsk gárdájával osztottak. Amilyen zenét a svájciak játszanak, nem csoda, hogy ilyen ritkán állnak elő új anyaggal. A ...Bring Mirrors To The Surface önmagáért beszél...

A Zatokrev zenéje bizonyos értelemben progresszívnek nevezhető, amennyiben próbálnak valami újat kihozni a rengeteg forrás felhasználásával. Igazából totálisan újak – aminek egyébként nincs is semmi értelme – nem mondható, ami a Zatokrev ötödik albumán hallható, azonban az összkép olyan meggyőző, olyannyira igényes, rétegzett és fel-emelő, hogy az értő hallgató egészen komoly átélések tapasztalója lehet az egy órásnál is hosszabb anyag végighallgatása során.

Az új lemez olyan sok helyről, stílusból és irányzathoz, hangzásvilághoz építkezik, hogy nem lenne sok értelme felsorolni valamennyit – tán még a maga a zenekar sem lenne képes erre. Nagy vonalakban azt mondhatjuk, hogy a Neurosis/Cult Of Luna/Isis-féle progresszív sludge/doom lehet egy kiindulópont, de erre rétegek sokasága rakódik, s ez, természetesen, dalonként merőben eltérhet, s el is tér. Az egyik dalban szélesebb tempóval kell felvennünk az iramot, ahol a black metal hatásait véljük hallani a sorok között, másutt sejtelmes, hangulatos női ének fon halót hangok, érzések szálaiból, majd noise rock-újjraértelmezést hallhatunk, esetleg hangszeres kibontakozásokba fül a hangok áradata.

Ha netán értelmetlen kutyaszra gyanakodna valaki, mivel erre valóban van példa a 21. századi vad fúzióanalízis közepette, le kell szögezni, hogy a Zatokrev lemezén szó sincs öncélú eklektikáról, stílushalmozásról a stílushalmozás kedvéért, mert bár a hálóját nagy területre vetette ki a zenekar, amit „kifogtak”, azt sikerült mederbe terelni, komplett szerzemények formájában egy koherens egészként, remekül megkomponált albumként összeállítani. Nemcsak metalos értelemben, hanem a zenei mélység vonalán is „súlyos” a Zatokrev visszatérő lemeze; tartalmas gitárzene, amely úgy nyúl a meglévő értékekhez, hogy megelevenednek alkotó kezeik alatt.

Kitűnőnek az egyéni hangszeres teljesítmények, de legyen szó akár a gitárokról, akár a dobokról, a remek ritmusjátékról és a díszítményekről, minden elem a nagy egész részeként nyeri el létének értelmét, okát. S épp ez biztosítja, hogy egy mű az adott kor, időszak, szintér és egyéb kondíciók meghaladása után is értékes legyen. A dalról dalra való lemezismertetésnek semmi értelme, én sem teszem, mert ugyan el lehetne sorolni, mi minden hallható a ...Bring Mirrors To The Surface egyes dalaiban, ez roppant fárasztó és olcsó megoldás lenne, és a végén semmi sem jutnánk közelebb ahhoz, hogy milyen is az album.

Mint egy kihívásokkal, kalandokkal, megpróbáltatásokkal teli hegyi út, olyan a Zatokrev 2025-ös teljesítménye, amely minden egyes elágazásnál, sziklánál, kiszögellésnél, tisztásnál tartogat valami váratlan meglepetést. Ha már odaértünk, az érzés ahhoz hasonló, mint amikor valamit már átélünk, de ez azért van, mert minden egyazon origóban fut össze, s az érzés épp emiatt oly felemelő. A Zatokrev zenéje megerősíteti ezt a diadalmas érzést.

ZEICRYDEUS

La Grande Hérésie

KIADÓ: GATES OF HELL / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Foudre Noire, azaz Philippe Tougas a kanadai metalszíntről egyik legtehetségesebb képviselője. Nem csupán zenekarok, szólóprojektek sokaságában aktív, de gitártanárként is ténykedik, ami, azt hiszem, kellőképpen aláhúzza felkészültségét. A black, a death és a doom metal hangzásai, ágazatai a fiatalember (34 éves) kisujjában vannak, ismeri a különféle underground-áramlatokat, stílusirányzatokat. Zeicrydeus név alatt egy olyan albumot adott ki a kanadai zenész, amellyel Európa déli tájaira tesz kirándulást.

A La Grande Hérésie alapján elmondhatjuk, hogy Tougasra nagy hatást gyakorolt a görög black metal, leginkább az első lemezes Rotting

Christ (Thy Mighty Contract), de a Varathron és a Necromantia neve is említendő. A régiesen nyers gitárhangzás, a basszusgitár, de még a dob-gép pergője is a RC debütalbumát juttatja eszembe, nem beszélve a gyors részeknél szándékosan lebutított kalapálásokról. Ráadásul üstdobok is hallhatók az anyagban, hogy a milió még autentikusabb legyen. A produkció ugyanakkor elég furcsa. A hangszerek aránya egymáshoz képest

elég sajtóságos, ami egyrészt koncepció, másrészt ez nyilvánvalóan egy hálószoftverprojekt, ami Tougas munkája.

Vélhetően az anyagiaknak is volt szerepe abban, hogy a hangzás nem lett erősebb – bármit is jelentsen ez -, bár kétem, hogy Tougas egy kicsicsázott megszólalást álmodott meg különös szólóanyagához.

Talán az a legérdekesebb a Zeicrydeus albumán, hogy nem a gitár a főszerep, sokkal inkább a basszusgitár. A lemezen a Foudre Noire művésznévvel felvett alkotó nagyjából alapokként tekintette

a RC-féle black metalra, amit aztán kedvére díszíthetett, aggathatott tele a legkülönfélébb zenei ornamensekkel. Díszítőkédvét pedig nem szegte, nem szeghetett semmi. Az alapiríffeket, amelyek között a proto-black-témák mellett sok '80-as éveket idéző heavy metalos is hallható, egészen alulkeverve, szinte csak a háttérben, afféle alapzörejként hallhatjuk, hogy Tougas kedvére csűrhesse-csavarhassa a basszusgitárt, amivel egészen örült kalandokra ragadtatja magát. Pl. a Godsteel (Blood Of The Third Son) telve van masszív basszushangzásokkal, e ritmushangszerekkel előadott vad kísérletekkel. Erős a gyanúm, ami a lemez egészére érvényes, hogy Tougas némelyik témája spontán játékból, ötletből született.

Alapesetben proto-black metal lenne a Zeicrydeus anyaga, azonban a kanadai zenésznek köszönhetően drasztikusan megváltozott az összkép, s természetesen senki sem tagadhatja meg önmagát: Tougas egy-egy parázs szóló erejéig a gitár húrjait is megrezgetteti. „Énekhangja” ugyanaz a száraz rikácsolás, mint amit Sakis Tolis is bemutat a lemezekben. A görög black metal előtti tisztelgés részeként az album utolsó dala egy feldolgozás: a The Era Of Satan Rising hangzik el a Thou Art Lord repertoárjából. Tougas a basszusgitárt itt is alaposan megdolgoztatja, hallunk basszusszólót is a vége felé.

Ha néha kissé zavarosnak is tűnik az anyag, ez valódi örömmelélés lehetett Foudre Noire-től, s a hangzás sajátosságait megszokván hallgatni is élvezetes.

ETERNAL WHITE TREES

Prelude Of Loss

KIADÓ: MY KINGDOM MUSIC / ÍRTA: POSTA JÁNOS

Márciusi megjelenésű album, azóta kerülgetem. Illetve nem is kerülgetem, mert az Into The Abyss Of Night számot százszor meghallgattam az autóban. Időről időre azért előkerült a teljes anyag is, de majd csak most, az ősz közeledtével éreztem rá igazán. (Rosszkor jelent meg a lemez?)

A Lord Agheros-, Anakonda- és Fear Of Eternity-tagokból összeállt (olasz!) zenekar albuma simán hozza az ezredforduló környékén igen népszerű gótikus-melankolikus metalt. A minőség is rendben van, bár az egészből árad némi amatőr báj, amitől viszont csak még fájdalmasabb és őszintébb lesz a produkció. Vedd majd elő novemberben! ■

Wytch Hazel

Keresztes metal

Igazán hangulatos, történetmesélős jellegű hard rockban/proto metalban a kortárs színtér egyik legizgalmasabb szereplője immáron jó pár éve a 2011-ben alakult brit Wytch Hazel, akik nemrégiben V: Lamentations címmel adták ki ötödik nagylemezüket. Ennek megszületéséről, a zenekar közelmúltjáról, jelenéről és jövőbeni terveiről, valamint a szövegek spirituális indíttatásáról is szó esett az alábbi interjúban. Aki válaszol: Colin Hendra énekes/gitáros/dalszerző/szövegíró, a formáció alapítója és motorja.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER • FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

A Lamentations album két évvel a Sacrament után, épp holnap fog megjelenni. Mennyi idő alatt álltak össze az új dalok, és hogy zajlottak a stúdiómunkálatok?

„Nos, miután befejeztem a IV: Sacrament nótáinak megírását, nem igazán hagytam abba a munkát. A legtöbb kezdeti ötlet az új lemezhez még ennek a megjelenése környékén állt össze, az egész albumkészítési folyamat pedig, a kezdeti riffektől a végső keverésig, több mint másfél évig tartott. Sőt, talán inkább két évig. Őszintén szólva elég kaotikus módon dolgozok a dalszerzési fázisban, amíg el nem jutok a részletek végső finomítása és az előzetes demózás szakaszáig. Ami a stúdiózást illeti, ismét Ed Turnerrel dolgoztunk, így ez már egy ismerős folyamat volt, habár most mindent próbatermi körülmények közt vettünk fel. Összességében ezúttal sem kapkodtuk el a dolgot – szeretjük hagyni, hogy a dalok alakuljanak, lélegezzenek és érlelődjenek, mielőtt végleges formájukban rögzítjük őket.”

Ahogyszerettem, a gyorsabb, lendületesebb dalok inkább az album első felén kaptak helyet, míg a lassabb tempójú, epikusabb vagy épp meditatívabb szerzemények a lemez második felében dominálnak. Gondolom, ezt tudatosan alakítottátok így...

„Igen, ez nagyon is szándékos volt. Valahol az egész zenei koncepció egyfajta szónikus utazásról szól, aminek során a hallgatót eljuttatjuk valahonnan valahová. Azt akartam, hogy az album íve egy intenzív energiakitöréssel induljon, mielőtt mélyebb, elgondolkodtatóbb területekre érkezne meg. Ez bizonyos értelemben magát a Lamentations fő témáját tükrözi: a kezdeti aktív cselekvés és küzdelem fokozatosan átadja helyét az elmélkedésnek és a várható reménybeli megoldásnak.”

Régi társatok a stúdióban Ed Turner producer, aki afféle ötödik tag nálatok. Őt konkrétan a dalszerzés folyamatába is bevonátok az új lemeznel?

„Ed szerepe olyannyira lényeges és fontos, hogy tényleg joggal nevezhetjük őt az 'ötödik tagnak'. Nem ő írja a riffeket vagy a dalszövegeket, de igen komolyan részt vesz a hangzás, a hangszerelés és az egyes szerzemények érzelmi tónusának kialakításában. Tehát bár a dalszerzés alapvetően az én feladatom, Ed ujjlenyomata mindenütt ott van abban, ahogyan ezek a dalok életre kelnek.”

A Run The Race dalban kétszer is hallhatunk tőled olyan sikolyokat, amik egyébként nem igazán jellemzőek rád. Ezek esetleg spontán módon, a felvételek közben szakadtak ki belőled? Valamiért nekem ez a benyomásom...

„Jó a megérzésed, ez tényleg így történt! Nem úgy mentem be a felvételre, hogy előre elhatároztam volna a dolgot. Egyszerűen csak menet közben kiszakadtak belőlem azok a hangok. A dal energiaszintje elég magas, és abban a pillanatban úgy éreztem, ez a legőszintébb kifejezése a bennem kavargó érzéseknek. Szóval igen, spontán megmozdulás volt ez, de a nóta szellemiségéhez teljesen illik.”

A Healing Power dal szövege a zene gyógyító erejéről szól – ezt netán valami konkrét élményed ihlette?

„Abszolút. A zene mindig is a gyógyítás és a gyógyulás egyik formája volt számomra – mind a zenehallgatás, mind az alkotás tekintetében. Voltak olyan időszakok az életemben, amikor az egyetlen dolog, ami értelmet adott a napjaimnak vagy békét hozott a lelkemnek, az egy dallam vagy egy dalszöveg volt. Így a Healing Power egyszerre tanúságtétel és tisztelgés a Zene előtt, és egyben azon isteni szikra előtt is, ami a Muzsikában és a muzsikálásban rejlik.”

Jó néhány új dalt már a lemezmegjelenés előtt elkezdtetek élőben játszani. Ezeket hogyan fogadta a közönség?

„Meglepően jól! Mindig kockázatos élőben még kiadatlan számokat játszani, de azt hiszem, az emberek nagyon is átértékelték az érzelmeket és az energiát, még a dalszövegek ismerete nélkül is. Az olyan dalok, mint az Elements és a Woven, kimondottan sikert arattak a koncerteken, ami jóleső önbizalmat adott nekünk már a megjelenés előtt is.”

Nagyon tetszik a lemezborítóitok képi világa, az új különösen jól sikerült. Ezt ki készítette, és mit érdemes tudni az alkotójáról?

„Az alkotást Annick Giroux készítette, aki egy kivételesen tehetséges művész. Az ő stílusa pont azt a fajta klasszikus, régies és egyben mégis időtlen hangulatot idézi, amit a lemez vizuális körítéseként látni szerettünk volna. Adtunk neki egy kis előzetes irányítást az elképzeléseinkről, és amit ennek alapján elkészített, az tökéletesen ragadja meg az album szellemiségét – egyszerre fenséges és gyászos a kép kisugárzása, szerintem igazán megkapó.”

Az új album megjelenése kapcsán van esély egy komolyabb európai turnéra?

„Nagyon örülnénk neki! Jelenleg még semmi sincs teljesen lefixálva, de folyamatos egyeztetésben vagyunk az ügynökünkkel, és a vizsgáljuk a lehetőségeket. El tudom képzelni, egy komoly európai turné milyen különleges élmény lenne – odaát a kontinensen olyan lelkesedés és szenvedély van az ilyen fajta zene iránt, amit mi játszunk, hogy biztos vagyok benne, hogy ez bennünk is mély nyomokat hagy.”

Nemrég néhány brit koncert erejéig Michael Schenker előzenekaraként játszottatok. Hogy sikerültek ezek az előadások?

„Hihetetlen élmény volt! Olyan arcokkal játszani, mint Schenker, mindig megtiszteltetés – ő egy igazi hős, egy legenda. A közönsége szerencsére abszolút elfogadónak bizonyult, és nagyszerű volt olyan embereknek játszani, akik korábban talán még soha nem hallottak rólunk. Igazi előrelépést és nagy lehetőséget jelentett számunkra ez a néhány alkalom.”

Jómagam egyszer láttam élőben a Wytch Hazelt, a tavalyi csehországi Masters Of Rock fesztiválon. Neked milyen emlékeid vannak erről a fellépésről?

„Ó, igen, az egy jól sikerült fellépés volt. Az energiák nagyszerűen működtek, a közönség kimondottan lelkesen reagált, pedig a legtöbben valószínűleg a nevünket sem nagyon hallották korábban. Emlékszem, úgy jöttem le a színpadról, hogy úgy éreztem, sikerült megérintenünk a közönség lelkét. Ja, és még Bruce Dickinsonnal is találkoztunk a reptéren

a koncert előtti este! *(Bruce a szólócsapatával lépett fel ugyanezen a fesztiválon. – SP)* Egyetlen negatívumra emlékszem csak: sajnos a légitársaság elvesztette a bőröndjeinket a fellépőruháinkkal, így 'civilben' kellett játszanunk. De az élményt igazából még ez sem tudta csorbítani."

Ha jól tudom, eddig leginkább brit koncertjeitek voltak, illetve néhány európai országban is megfordultatok már. Európán kívül még egyáltalán nem játszottatok?

„Csak egy koncertet adtunk eddig az öreg kontinensen kívül, méghozzá a texasi Houstonban. Egyébként a világ minden tájáról folyamatosan kapunk üzeneteket, szóval egyfajta érezhető érdeklődés valóban mutatkozik a zenekar iránt. Szívünk szerint mi nem is állnánk ellen, csak a szervezést és a logisztikát kell megoldani valahogy."

Tavaly egy Phantom Spellel közös split kiadványotok is megjelent, melyen a Ride On dallal szerepeltek. Honnan jött a kislemez ötlete?

„Valahol ez az egész a kölcsönös tiszteletből fakadt, tényleg. Kyle *(K. McNeill énekes/gitáros/dalszerző)* zenéje a Phantom Spellel fantasztikus – nagyon progos, nagyon átgondolt, nagyon okos és lélekkel teli muzsika. Szóba került egymás közt, hogy csináljunk valamit együtt, és ez a split kiadvány tökéletes megoldásnak tűnt arra, hogy egyszerre, közösen mutathassunk be valamit magunkból a világnak. Nem mellesleg a Ride On egy számunkra is szórakoztató, jópofa szám, élvezet volt megírni és rögzíteni."

Korábban több más split kiadványotok is megjelent már, olyan zenekarokkal közösen, mint a Borrowed Time, a Spell, az Ascalon vagy az Asomvel. E formációk tagjait személyesen is ismeritek? Netán közös fellépéseitek is voltak velük?

„Néhányukat ismerjük személyesen is, igen. Néhányukkal pedig már a színpadot is megosztottuk az évek során, erre is van példa. Mondhatjuk, hogy a legtöbb esetben személyes barátság, vagy legalábbis kölcsönös tisztelet van köztünk. Ezek a split kiadványok egyébként nem a véletlen vagy valami hirtelen felindulások művei, nagyon is tudatos döntések vannak ezek mögött – a zene iránti szeretet szelleméből és a közös alkotás, megnyilvánulás öröméből fakadnak leginkább."

Hívó keresztényként élő zenészek vagytok, és ez a világlátás a dalszövegeidben is jól tetten érhető. Általában milyen hatások, benyomások formálják a szövegeidet?

„A hitem az alap – ez adja a dalszövegeim súlyát és reményeim szerint hitelességét. Nem azért írok, hogy prédikáljak, de az biztos, hogy a hitem gyökereiből kiindulva alkotok. Ha nem lennék keresztény, a témáim valószínűleg drasztikusan mások lennének – és minden bizonnyal kevésbé gyökereznének a reményben. Létezik egyfajta olyan, a személyesen megélt hitből eredő mélység, ami máshonnan nem lenne képes felfakadni, és ami nélkül el sem tudnám képzelni az írást."

Mit gondolsz, ha nem keresztény muzsikussá lennél, mégis milyen jellegű dalszövegeket írnál?

„Nem is tudom... talán valami Tolkien-szerű fantázia-világról mesélnék."

Sokak tudatában a rock és a metal a mai napig egyenlő a gonosszal, a veszéllyel és a dekadenssel. Keresztény muzsikusként ezt hogyan éled

meg? Gyakran kell elmagyaráznod, hogy ez az egész egyáltalán nem ilyen fekete-fehér?

„Ez a sztereotípiája még mindig él, igen. Mindkét részről, tehát a zenész közösség és a befogadó oldal tekintetében is. És ez sajnálatos, mert szerintem a metal, a súlyosabb zenék világa valóban lehetne változatosabb is a szövegi tematikát illetően. Údító kivételek persze vannak szép számmal, ez is hozzátartozik a dologhoz. Mostanra amúgy már hozzászóltam a műfaj 'gonosz' témáihoz és stílusához, illetve az ilyen jellegű általánosító megítéléshez, szóval mindez nem különösebben zavar engem."

Sokan nem is gondolnák, hogy az olyan dallamosabb csapatok, mint a Stryper, az Angel vagy a Saint mellett jó pár durvább hangzású keresztény zenekar is működik, mint például a black metalos Lengsel, a death metalos Mortification, vagy a komplex, progos thrasht játszó Tourniquet. Szóval a keresztény metal szintén jóval változatosabb, mint azt sokan elképzelik...

„Szerintem zseniális, hogy ezek a zenekarok is itt vannak. Pusztán az, hogy az üzenet a hitben gyökerezik, nem jelenti azt, hogy nem lehet zeneileg durva, technikás vagy éppen progresszív a kifejezőmód. Tisztelem azokat a zenekarokat, akik feszegetik ezeket a zenei határokat, miközben hűek maradnak a hitbéli meggyőződésükhöz – még akkor is így van ez, ha személyes szinten nem feltétlenül ezek a kedvenc stílus-irányzataim."

A zenétekben és a dalszövegekben is megjelenik egyfajta nosztalgikus múltba vágyódás. Ha te magad megválaszthatnád, mely korban, és a világ melyik részén élnél a legszívesebben?

„Jó kérdés! Nagyon messzire valószínűleg nem mennék vissza, csak az 1970-es évekig, már csak az akkori zenekarok és előadók, meg úgy általában a zenei kultúra miatt is. Éppen megfelelő korszak lenne ez a számomra. És valószínűleg maradnék az Egyesült Királyságban."

Amennyire tudom, te vagy a zenekar fő dalszerzője és szövegírója, és általában is te határozod meg a követendő irányvonalat. A többiek részéről érkező ötletek is beleépülnek azért a zenébe?

„Néha igen, hogyné. Én ugyan általában teljesen kidolgozott dalokkal és szövegekkel érkezem, de a zenekar többi tagja néha segít az utolsó simításokban. Időnként mondjuk Alex (*A. Haslam gitáros*) egy javaslata vagy a dobos Aaron (*A. Hay*) egy ötlete megváltoztathat egy-egy részletet az adott dalban, ilyenre is akad precedens.”

A hetvenes és a korai nyolcvanas évek egyértelmű zenei hatásai mellett a folkos brit/kelta gyökök is markánsan jelen vannak a Wytch Hazel dalai-ban. Honnan jött nálad a vonzódás ehhez a zenei világhoz?

„Igazából már a középiskola óta ott van ez nálam, amikor is Fairport Conventiont, Steeleye Span és Jethro Tullt kezdtem hallgatni. Van valami időtlenségérzet ezekben a dallamokban. Ha ezt kombinárod egyfajta himnikusabb megközelítéssel és persze a heavy metállal, akkor nagyjából meg is érkeztél a Wytch Hazel hangzásának kiindulópontjaihoz.”

Rock és metal szempontból mely zenekarokat neveznéd meg legfőbb hatásaidnak?

„Thin Lizzy, Wishbone Ash, Iron Maiden, Jethro Tull... ezek a legfontosabbak. Meg aztán olyan zenekarok, mint a Pagan Altar meg az Ashbury a maguk szokatlanabb látásmódjaival és különleges hangulataival. Őszintén szólva engem jobban is érdekel az őszinteség és az egyéniség, a sajátos hangzásvilág, mint a pusztán technikai villogás. A jó dalok, meg úgy általában a dal-központúság az igazán fontos tényezők a számomra.”

A jelenlegi underground hard rock és metal színtérről melyik csapatokat tartod a leginkább figyelemre méltónak?

„Szerencsére jó néhány figyelemre érdemes formáció ügycdik mostanában. Ilyen például a Hállas, a Seven Sisters, a Spell, a Tanith – ezek mind olyan zenekarok, amelyeknél az erős dalok mellett valódi egyéniséggel is találkozhatunk. Szerintem mostanában ennek a fajta dallamközpontú, régi vágású hard rocknak és heavy metalnak van egy olyan nagyon egészséges underground ága, ahol valóban sok az izgalmas versenyző.”

Létezik egy SpellBook nevű amerikai zenekar, akik 2020-ig még Witch Hazel néven működtek, és addig három lemezük is megjelent. A zenei világuk nem is áll túl távol a tiétektől. Őket ismered esetleg?

„Igen, meghallgattam a zenéjüket. Vicces, milyen közel állnak egymáshoz ezek a bandanevek! A hangzásuk jó masszív, igazi klasszikus doom beütésű heavy rockot játszanak. Határozottan vannak közös pontok DNS-ünkben, bár azt mondanám, hogy a spirituális irányultságaink azért eltérnek egymástól. Mégis, mindig érdekes és örömteli megismerni rokon hangzásvilágú pályatársakat a színtéren.”

Mit mondanál, ha egyetlen rövid mondattal kéne ajánlanod valakinek a Wytch Hazelt?

„Valami ilyesmit: barátom, a Wytch Hazel zenéje egy olyan párhuzamos univerzumból érkezett, ahol a brit heavy metal új hullámának forradalma már úgy jó 600 évvel ezelőtt, még a bárdok és énekmondók idejében lezajlott – tarts velünk!” **HW**

DRINK STATION

DRINK STATION ROCKS

Kedvenc bandáid italai
Magyarországon
a Drink Station
kínálatában.

Hivatalos márkaképviselőt.

Fogyaszd felelősséggel!

www.drinkstation.hu
facebook / instagram: DrinkStationBudapest

Első hammeres interjú lévén, kérnék szépen egy áttekintést a zenekar alakulásáról és eddigi pályájáról.

„A Van zenekar 2007-ben alakult Debrecenben és a következő évben adta első koncertjét. Elődje az Él zenekar volt, mely 2006-ban oszlott fel. Hangzásában a rockos és progresszív elemeket megtartotta az Élből, de a Van hangzásában több pszichedelikus és folkos elem hallható. Az eredeti tervem az volt, hogy lányzenekar legyen a Van, amiben én vagyok az egyetlen fiú. Mondanom sem kell, mennyire kedvemre való felállás lett volna *(nevet)* három lánnyal el is kezdtük a próbákat, de sem dobost, sem basszusgitáros lányt nem találtam Debrecenben, így elkezdett 'felhígulni' az összetétel fiúkkal. Aztán a lányok leléptek és maradtunk csak fiúk az első felállásban. *(nevet)*

Dinamikusan indult a csapat pályafutása, sokat játszottunk Erdélyben és lehetőségünk nyílt fellépni egy lengyel fesztiválon is. 2009-ben az együttes megnyerte a nyíregyházi Mustárház által szervezett tehetségkutatót, aminek köszönhetően rögzítettük első ötszamos demónkat. A következő évben újabb demót készítettünk. 2017-ben készült el első stúdió albumunk Forog címmel, 2024-ben jött ki az Alávaló talpalávaló EP-nk, és idén nyáron jelent meg a második nagylemezünk. Volt néhány tagcserénk, a legtöbb énekes fronton. A jelenlegi felállással közel nyolc éve dolgozunk együtt.”

Amúgy melyik volt előbb, a Van vagy a Bordó Sárkány?

„A Van 17, a Bordó Sárkány 15 éves.”

Miért lett aztán a másik?

„Nagyon közel áll hozzám a különböző népek folkmuzikája, valamint a középkori zene dallamvilága, csakúgy, mint a rockzene. A Vanban inkább a rockosabb és ezen belül is a progresszívabb ötleteket bontjuk ki, míg a Bordó Sárkány inkább a folkos-középkori világot idézi meg, a Sárkányba az ebben a stílusban születő ötleteket viszem.”

És miért ezeket a neveket választottátok?

„A Van szóban lévő sallagmentesség, letisztultság, mégis tartalomgazdagság tetszett meg, de utalás arra is, hogy az együttes a Van előfutára, az Él együttes progresszív folytatása. A Vanban egyébként a korábbi basszusgitáros, Márton Gáborral és a jelenlegi basszerossal is együtt játszottunk az Élben.

A középkori világzenével foglalkozó Bordó Sárkány neve a 'bordó' hangzásra utal. Ez a hangzás akkor történik, amikor a zenében a dallam, vagy harmóniák alatt-mellett szól egy állandó basszus hang. A duda ilyen tipikus bordó hangzásra alkalmas hangszer. A Sárkány pedig utalás Luxemburgi Zsigmond lovagrendjére, ami a Szent-György lovagrend után a második világi lovagrend volt Magyarországon.”

AN

AMIBEN ANNYI MINDEN VAN

A jobbára debreceni Van második albuma nyáron jött ki Van úgy címmel. A röviden pszichedelikus-progresszív-folk-rockként leírható zenét játszó csapatból Dickmann Roland multihangszeres-zenekarvezetőt kérdezte ki Uzseka Norbert, s természetesen szóba került Roland másik zenekara, a középkori-folkos muzsikát játszó Bordó Sárkány is.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

Kiss Ernő, aki a Bordó Sárkányban is muzsikál, az előző Van-EP idején még zenekari tag volt, most azonban csupán vendégként közreműködik. Mi történt?

„Ha jól gondolom, Ernő a tavalyi évben picit elfáradt a Vanban. A zenekar sokkal többet próbál, mint amennyit színpadon áll. Ez az arány egy idő után már nem volt izgalmas Ernő számára. Megköszöntük egymásnak az elmúlt tíz évet, és azóta öten folytatjuk tovább. Szabi, a szólógitáros átvette Ernő hangszerének, a cisternek a témáit szintén cisteren, illetve a fúvós hangszerek mellett én is sokkal többet gitározom. Néhány dal hangszerelésébe picit belenyúltunk és úgy érzem, sikerült megtartanunk a Vanra jellemző hangzást és stílust.”

Ha azt nézzük, hogy 2007 óta létezik a Van, akkor felmerül a kérdés, hogy-hogy még csak a második albumotok a Van úgy?

„A legfőbb oka ennek, hogy bár előfordul, hogy más is ír dalokat a lemezekre, mindkét zenekaromban én vagyok a fő dalszerző és szövegíró, és emiatt eléggé megoszlik a dalszerzői kapacitásom. Az elmúlt években öt Bordó Sárkány-stúdióalbum jelent meg és most jön a tizenöt éves dupla koncertlemezünk, de a Sárkányban nagyon sok középkori és népzenei tánc és dalfeldolgozás van, így a Sárkány-albumokkal úgymond gyorsabban lehet haladni.

A Van-dalok nem is igazán dalok, hanem kompozíciók, szerzemények, rengeteg tétel van egyetlen dalban, ezeknek az alkotásoknak elkészültét hosszú munka előzi meg. A Vanban az elmúlt pár évben nagyon beindult a dalszerzési kedv, így remélem, nem kell újabb nyolc évet várni a következő lemezig.” *(nevet)*

Hogy írnád le a zenéteket valakinek, aki még sosem hallotta?

„Úgy, hogy hallgasson bele valamelyik lemezünkbe és megtudja. *(nevet)* A Van stílusa pszichedelikus-progresszív-folk-rock. Ez a megfogalmazás így azonban kaotikus, túl sok benne a stílus, de világzenének sem mondanám, ami szintén fúziós műfaj, mert olyan sok folkos elem azért nincs benne szerintem. A fent említett zenei elemek közel egyenlő arányban vannak jelen a szerzeményekben, némelyik dalban egyik, másokban másik stílussal kidomborodva.”

Akár egyetlen dalon belül is számos különféle zenei irányzat elemeit keveritek. Honnan jön ez a sokféleség? Hogy íródnak a dalok?

„A zenekar mindegyik tagja a progresszív rockon és a metálon szocializálódott kölyök korában, ez a fő közös ízlésbeli metszet. A dalok sokrétűsége, összetettsége a Van úgy c. dalt leszámítva mindenhol tetten érhető. A folkos elemeket elsősorban a fúvós és népi pengetős hangszerek adják. A dalok többségét én írom, általában kész szerkezettel érkezek a próbákra és mindenki hozzárakja a saját, kiváló ötleteit, témáit. Ez a jellemző, de el szoktunk menni a csapattal alkotói hétvégekre ide meg oda, és ott is születnek ötletek, dalkezdemények. Most azonban, ahogy említettem, eléggé beindultak a többiek is a dalírásban. A lemezen hallható kedvenc dalaim zenei alapjait pl. nem is én, hanem Emese, az énekesünk és Bandi, a basszerosunk hozta.”

Van olyasmi, ami valaha felmerült, de nem fért bele egy Van-szerzeménybe?

„Nincs. A legpopulárisabb témát is le tudjuk rontani a Van stílusában.” *(nevet)*

A szövegek is rendkívül változatosak, a középkori balladától a magyar irodalmi feldolgozáson át a teljesen mai témáig. Ki írja őket, és honnan az ihlet?

„A saját dalok szövegeit minden esetben én írom mindkét zenekarban. A feldolgozásdalokat, amik szinte minden esetben népi, illetve középkori dalok, táncok, bárki hozhatja a zenekarból.”

Az új album szerintem leginkább slágeresélyes dala, a Feketén ugye a kávéról szól. Ez hogy jött?

„Érdekes, hogy a Feketét mondom, én a Van úgyra tippelnék, mint legslágeresebb dal, de ezt nyilván nem én, hanem ti fogjátok eldönteni. A Feketén zenei alapját Bendi hozta, az ének dallamot Emese illesztette rá. A dal szerkezete az egyik alkotótáborunkban alakult. A téma hangulata idézte fel bennem a kávézó atmoszféráját. Ha elemeljük a témát a kávéról, akkor egyfajta egzisztenciális és párkapcsolati krízis is kibontakozik belőle.”

És hogy került pont egy svéd népbalada (Herr Mannelig) a Van albumára, ahelyett, hogy Bordó Sárkány-darab lett volna belőle?

„Lehetett volna Bordó Sárkány is. Ez a dal egyébként az egyik legismertebb középkori dal. A dallam annyira egyszerű, hogy nem éreztem, hogy a Sárkánnyal izgalmasan meg tudtuk volna csinálni. A Van a szólógítár pszichedelikus témavezetéseinek köszönhetően éteri síkra tudta emelni ezt a gyönyörű melódiát.”

Bár a szövegek zöme magyar, több kivétel is van, s az And I Feel Like kapcsán kérdezem, hogy mit tapasztaltok a külföldi fellépéseiken: átmennek a magyar szövegek, vagy könnyebben veszi a közönség például ezt az angol nyelvű nótát?

„Mindenhon jól veszik a magyar szöveget. Az And I Feel Like szövegének érdekes története van. Ennek a dalnak az egész szerkezete és harmónia felépítése már több, mint 25 éve fekszik a fiókomban. Még a '90-es évek végén született. Azért várt ennyit, hogy dal legyen belőle, mert az istennek sem tudtam ének dallamot írni rá. Számtalanszor vettem elő, de sosem sikerült olyan dallamot írni rá, ami ne lett volna szar. Megmutattam Mesinek, hogy tudna-e kezdeni vele valamit, erre pikpakk kivágta a dallamot. *(nevet)* Hogy miért angol lett a szöveg, fogalmam sincs. Valamiért Mesit angolul érintette meg a téma.”

A Hunyadi filmsorozatba szerintem nagyon jól illett volna a Csatadal című szerzemény. Látsz rá esélyt, hogy valamelyik dalotokból (akár valamelyik teljesen más hangulatúból) filmzene legyen?

„Nem látok rá sok esélyt, a progresszív rock nem a legnépszerűbb műfaj hazánkban és nem túl sok nyilvánosságot nem kap a zenekar, de ha kapna ilyen felkérést a csapat, biztosan nem mondanánk nemet.”

A stúdiózásról van mit mesélni?

„Sok időt töltünk a stúdióban egy-egy téma rögzítésével, és elég sok revízió

esnek át a trackek. Amilyen harmónia van a csapatban a próbákon, koncerteken, a turébuszban, annyira egymásnak tudunk feszülni a revíziós szakaszban, tehát amikor a stúdiós elénk tárja a kevert verziót. Az öt ember olykor ötféleképpen módosítaná a soundot, itt szoktak lenni csaták, de a végén mindig lemeccseljük. *(nevet)* Törekszünk arra, hogy a mindenki elégedett legyen a végeredménnyel.”

Milyen egy Van-koncert? Mennyire követitek a lemezen szereplő verziót, mennyi tere van a kalandozásnak?

„A koncerteket mindig nagyon várjuk, de mindig igen fegyelmezetten vagyunk jelen, igyekszünk kipihten színpadra lépni. A dalokat csak akkor tudjuk a megfelelő színvonalon előadni, ha mindenki 100%-osan koncentrált formát nyújt.”

Mi a helyzet a Bordó Sárkánnyal?

„Köszöni szépen, remekül van. Debrecenben, a Kölcsey Központban rögzítettük a 15 éves koncertünket, ami anyag októberben már dupla-CD koncertlemezen hallható is lesz.”

És mire számíthat, aki elmegy októberben a Barba Negrába, ahol majd a Dalriada előtt játszatok?

„A Dalriada kedves és megtisztelő meghívásának teszünk örömmel eleget. A Dalriadának lemezbemutató koncertje lesz, a Sárkány pedig Pesten is megünnepli fennállásának 15 éves jubileumát egy nagyszabású összművészeti buli formájában.” **HW**

VALÓDI ROCK 'N' ROLL

Kevés zenekar testesíti meg olyan hitelesen a valódi rock 'n' roll nyers erejét és vagányságát, mint a Dirty Honey. Aerosmith-hangzású riffjeik és a Guns N' Roses korai, féktelen lendületét idéző színpadi jelenlétüknek köszönhetően a Los Angeles-i négyesfogat mára az egyik legautentikusabb bandaként ismert, akik életben tartják a klasszikus rock szellemét. Megállás nélkül turnéznak, az egyik daluk bekerült a nagysikerű Minecraft-filmbe, közben pedig egy koncertlemezt is kiadtak – és úgy tűnik, még mindig nem találják féket. A Rock for People fesztiválon beszélgettünk John Notto gitárossal és Marc LaBelle énekessel.

SZÖVEG: KISS DANIELLA · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A *When I'm Gone* című dalotok bekerült az új Minecraft-filmbe. Hogyan jött ez a lehetőség és mi volt a reakciótok, amikor megtudtátok a hírt?

Marc: „Teljesen véletlenül történt az egész. A film vágója a rajongónk volt, és ő dobta be az ötletet. Eredetileg egy Billy Idol-dalt szántak a jelenethez, de a rendező inkább egy klasszikus rockot idéző, azonban modernebb hangzásra vágyott. Ekkor javasolt minket a vágó – pontosan tudta, mit keres a rendező, és úgy gondolta, tökéletesen passzolnánk. Mivel az albumainkat Ausztráliában vettük fel, a film

pedig Új-Zélandon készült, ráadásul a vágó is ausztrál volt, már hallott rólunk. Betette a számot a jelenetbe, és a rendezőnek azonnal megtetszett. Mi nem is pályáztunk erre, tulajdonképpen fogalmunk sem volt, hogy egyáltalán szóba kerültünk. Elkérték tőlünk a felvételi sávokat is, és végül még külön rögzítettünk is hozzá néhány részt. Teljesen rugalmasak voltunk és mindenben segítőtünk, amire csak szükségük volt.”

John: „Sokat segített, hogy a vágó hitt bennünk és jó pozícióban volt ahhoz, hogy összehozza nekünk ezt a lehetőséget. Miniket is teljesen meglepett – a lehető legjobb értelemben. Különösen akkor lettem izga-

tott, amikor láttam a végleges változatot. Mindig király amikor egy filmben szerepel a dalod, de ez most valahogy más volt. A szám tökéletesen passzolt a jelenethez, aztán látni Jason Momoát a képernyőn és tudni, hogy a stáblista alatt is hallható lesz – akkor jöttem rá igazán, mennyire különleges ez. Néha kisebb költségvetésű filmek egyszerűen csak beteszik a zenédet, ami persze szintén tök jó, de ez most már egy egészen másik liga volt.”

Nemrég a Jimmy Kimmel Live! műsorában is előadtátok ugyanezt a dalt, ami hatalmas mérföldkő. Milyen élmény volt egy országos TV-adásban fellépni?

John: „Nagyszerű volt. Bár technikailag előre felvették, mi élőben játszottunk, szóval így is nagyon izgatottak voltunk.”

Marc: „Az egész kicsit olyan volt, mint egy videóklip forgatása; nem volt közönség, így más volt az energia. De volt ott pár stábtag, menedzsment, néhány rajongó – összesen talán harminc ember –, szóval azért mégis volt kinek játszani. Amint elindult a kamera, teljesen belemelegedtünk. Nekem csak akkor esett le igazán, mekkora dolog ez, amikor adásba került. Több üzenetet kaptam miatta, mint bármi más kapcsán korábban. Szinte mindenki írt, akivel valaha találkoztam.”

John: „Ez számunkra tényleg óriási dolog volt. Előtte kicsit izgultam is, de amint meghallottam az erősítőm hangját és elkezdtünk játszani, tudtam, hogy ez nagyt fog ütni. Sokáig nem kerültünk be az ilyen menő késő esti műsorokba – konkrétan nem utasítottak el minket, csak valahogy nem jött össze, pedig a sajtósunk évek óta próbál bejuttatni minket például a Saturday Night Live-ba. Szóval volt bennem némi kétely, hogy van-e itt keresnivalónk, de

amint belekezdünk, tudtam, hogy le fogjuk tarolni a színpadot, és rögtön otthon éreztem magam.”

A legutóbbi interjúnk óta megjelent egy koncertalbumotok, amire a rajongók már régóta vártak. Miért most jött el ennek az ideje?

Marc: „Körülbelül 65 koncertet vettünk fel az elmúlt években, így hatalmas archívumunk volt, amiből válogathattunk.”

John: „Ez olyan kettő az egyben húzás volt – új felszerelésre volt szükségünk, és Marc olyan keverőpultot választott, amivel rögzíteni is lehet. Úgy voltunk vele, hogy akkor miért ne vegyünk fel minden koncertet? Nem volt még kész új stúdióalbumunk, de rengeteg élő anyag állt a rendelkezésünkre – ráadásul az élő show mindig is kulcsfontosságú része volt a hírnevünknek. Bár végighallgatni az összes felvételt pokoli volt. (nevet) Valószínűleg ez volt a legkevésbé élvezetes lemezkészítés számomra. A pozitív oldala viszont az, hogy most van valami, ami ízelítőt ad abból, hogyan szól élőben a Dirty Honey. Remélhetőleg ez még több embert csábít majd el a bulijainkra.”

A koncertlemezek nem mindig adják vissza az élő fellépés hangulatát. Mire figyeltetek, hogy ez mégis úgy szóljon, mint egy valódi Dirty Honey-show?

Marc: „Számunkra ez az attitűdről szólt. Nem a tökéletességre törekedtünk, hanem inkább azt akartuk, hogy átjöjjön a dalok stílusa és energiája. Az élő zenélés egyik öröme, hogy tudsz variálni, finomítani azokon az apró részleteken, amiket stúdióban talán másképp vettél volna fel. Ez a lemez lehetőséget adott arra, hogy ezeket az apró módosításokat megmutassuk. A Won't Take Me Alive egy olyan verziója került fel, ami visszahallgatva egyszerűen brutálisan jól szól.”

John: „Igen, bárcsak úgy vettük volna fel anno a stúdióban azt a számot, ahogy most játszom élőben. Sokkal rockosabb lett. A stúdióverzió is jó, de akkoriban még friss volt a dal. Ugyanez a helyzet a California Dreamin'-nel – van benne egy riff, ami az eredetiben nincs, de most már mindig beleteszem, és imádom. Ha évekig játszod a saját dalaidat, azok természetesen fejlődnek, és ez a fejlődés nagyon jól érződik a koncertlemezen.”

Kezdetektől fogva büszkén független banda vagytok, még most is, hogy egyre magasabb szintekre léptek. Most, hogy időig eljutottatok, továbbra is úgy érzitek, ez a legjobb út a Dirty Honey számára?

John: „Szerintem Marc és én ezt kicsit máshogy látjuk. Én inkább semleges vagyok ebben a kérdésben. Az, amit most csinálunk, működik, és büszke vagyok rá, hogy eddig a saját erőnkől jutottunk el. Ha jönne egy lemezszerződés egy kiadótól, akkor annak tényleg egy nagyon komoly

ajánlatnak kellene lennie, hogy megérje, mert rengeteg kontrollt veszítenénk el, és ez óriási kockázat.”

Marc: „Igen, rengeteg pénzt kéne adniuk, mert ők el is viszik az összeset.”

John: „Pontosan. Amikor aláírsz egy lemezszerződést, gyakorlatilag lemondasz az albumból származó bevételekről. A remény az, hogy így annyiival ismertebbé válsz, hogy a megnőtt koncertjegyeladások végül visszahozzák a pénzt. Mivel nekünk nincs hagyományos lemezszerződésünk, egész jól állunk a saját feltételeink szerint. Ha így folytatjuk az építkezést, egyszer talán jön egy olyan ajánlat, ami már számunkra is előnyös lehet. De ha nem, akkor lehet, hogy mi leszünk azok, akik kijátszák a rendszert, és kiadó nélkül jutnak el az arénaszintig. Nagyon gazdagok lennénk – csak képzeled el, hogy a saját mesterszágaid 100%-a a tiéd, miközben estéről estére 20 ezres arénákat töltesz meg. Szerintem valószínűleg valamelyik kiadó embere eltenne minket láb alól.” (nevet)

Ma ismét a Guns N' Roses előtt léptek fel, akikkel korábban már turnéztatok is. Van valami vicces vagy meglepő sztoritok arról az időszokról?

Marc: „Őszintén szólva eddig csak jó élményeink voltak velük. Múlt héten például Olaszországban sikerült egy kicsit együtt lógnom Slashel és Axllel is, ami még mindig teljesen hihetetlen számomra. Elképesztő élmény volt ott lenni Firenzében és velük bandázni. Remélem, ma este szétzúzzák a színpadot és utána talán együtt ünnepelhetünk egy kis tequilával vagy bármilyen mással, amit Axl szívesen iszik.”

Szóval, nincs semmi vad sztoritok, amit megoszthatnátok?

John: „Slash már jó ideje tiszta, szóval már nem igazán vadul. Eljutott arra a pontra, ahol egyszerűen beismerte, hogy mindent megélt, amit csak lehetett, túl van a legőrültebb időszakon. Ma már inkább munkamániás. Hihetetlen, hogy sosem áll le – egyszerre három projekten dolgozik, ami elképesztően inspiráló. Amúgy sem tűnnek már annyira vadnak, bár Axlról nem tudok biztosat mondani... van egy olyan érzésem, hogy akkor szavadet el igazán, amikor egyedül van.” (nevet)

Marc: „Szerintem eljön az a pont egy rocksztár életében, amikor maga a koncert lesz a legnagyobb élvezet. Kivéve persze... (kacsint) Miután már mindent ezerszer megtapasztaltál a világon, rájössz, hogy van egy dolog, amit a legtöbben sosem élhetnek át: az az érzés, amikor 50 ezer ember előtt állsz a színpadon. Amikor ez tudatosul benned, az lesz az igazi adrenalin.”

Az utóbbi időben szinte megállás nélkül úton vagytok – még mindig nem találjátok a fétet. Van valamilyen rutinotok vagy szokásotok, ami segít túlélni a turnézást?

Marc: „Most volt egy körülbelül hat hónapos pihenőnk, ami remekül jött, hogy feltöltődjünk. Otthon voltunk Kaliforniában, pihentünk, egészségesen éltünk, edzettünk, hogy újra formába lendüljünk a következő körre. Bár szerintem John inkább az ivóállóképességén dolgozott.” (nevet)

John: „Eleinte jó szándékaim voltak, de olyan hosszú volt a szünet, hogy végül újra belecsúsztam a bulizásba.” (nevet)

Marc: „A mostani menetrend sokkal kevésbé brutális, mint az első európai turnénkon. Akkoriban akár öt koncert is volt zsinórban, aztán a szabadnapon jött egy 16 órás buszút. Most általában maximum három fellépés van egymás után, és ez rengeteget számít.”

John: „A túlélés kulcsa az alvás. Komolyan. Ha kihagyok egy teljes éjszakát, tuti lebetegszem. Szóval gyerekek, aludjatok rendesen! Ha Axl Rose-zal buliztok reggel hatig, akkor aludjatok legalább délután háromig — az is jobb, mint a semmi. Az alvás a túlélés záloga az úton.”

Sokan mondják, hogy ti hozzátok vissza a valódi rock 'n' rollt. Éreztek emiatt valamilyen nyomást, vagy inkább büszkeséget, amiért ti viszitek tovább ezt a fáklyát a mostani generációnak?

John: „Igen, abszolút. Egyszerre szeretem és utálok. Nagyon jó érzés, hogy jelentünk valamit az embereknek, de közben utálok, ha beskatulyáznak. Mindig próbáljuk feszegetni a határokat, hogy friss maradjon a zenénk, anélkül hogy elveszítenénk azt, amiért a közönség szeret minket. Gyakran beszélgetünk erről: van egy jellegzetes hangzásunk, de ez könnyen börtönné válhat, ha nem vigyázunk. A trükk az, hogy kicsit mozgatni kell a falakat, de nem szabad ledönteni őket teljesen.”

Mi jön most a turné után? Várható új zene, vagy továbbra is a koncertek a főszerep?

Marc: „Egy új stúdióalbum biztosan érkezik, vagy még az év végén, vagy jövő év elején, szóval mindenképpen számíthatok új zenére.”

Végezetül, ha visszautazhatnátok az időben bármelyik ikonikus rockpillanathoz, hogy átéljétek, mi lenne az?

John: „Az első, ami eszembe jut, az az 1967-es Monterey Pop Festival.”

Marc: „Én valószínűleg a '94-es Woodstockra mennék, hogy lássam az Aerosmith koncertjét – valamiért oda húz a szívem.”

John: „Lehet, nekem is a Woodstockot kellett volna mondanom. Sőt, talán inkább egy egész korszakra mennék vissza – mondjuk a Nixon-érába, '69 és '74 közé. Nem azért, mert Nixon nagy kedvencem lenne, hanem mert akkor volt csúcson a Zeppelin, Hendrix, Cream, Janis Joplin... a rock 'n' roll virágkorát élte. Ott lehettél a Monterey Popon, Woodstockon. Az egész kultúra egyszerre volt kaotikus és lenyűgöző. Az volt az igazi aranykor.” **HW**

Yngwie Malmsteen

EGY SVÉD ARISZTOKRATA

A modern rockgitározás egyik legnagyobb hatású alakja, a neoklasszikus metal műfajának alapítója, Yngwie Malmsteen szólókarrierje kezdetének negyvenéves jubileumát ünnepli. A svéd származású, de Amerikában élő zenész még tavaly ősszel indította útjára azt a koncertsorozatot, amelynek nyári állomásai közt Budapest is szerepelt. A gitáros a MOMKult termében adott telt házas koncertet, ahol az 1984-ben a köztudatba valósággal berobbant első, Rising Force című szólóalbumának dalaitól a 2021 júliusában kiadott legutóbbi stúdióalbumig, a Parabellumig ölelte át páratlan karrierjét. Ezzel tulajdonképpen hasonló műsort mutatott be, mint amit a legutóbbi kiadványa, az idén áprilisban megjelent koncertalbuma, a Tokyo Live is tartalmaz. A kivételes tehetségű, ám abszolút öntörvényű zenésszel Gyuricza Tamás Marcell ült le beszélgetni, közvetlenül a koncert előtt.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: GYURICZA FERENC

A Tokyo Live nagyon tartalmas kiadvány lett, hiszen mind a vinyl, mind a CD változata több mint másfél órányi zenét tartalmaz, utóbbihoz pedig a koncert teljes DVD-felvételét is csatoltátok. A szólókarriered kezdetének negyven éves jubileumát kívántad ezzel az albummal megünnepelni, ahogy a jelenlegi turnét is ennek jegyében szervezted?

„Tulajdonképpen igen, ám egy kicsit bonyolultabb a történet ennél. A legutóbbi stúdióalbumom, a Parabellum megjelenése után volt egy turném, amivel Japánba is eljutottam. Ez még tavaly volt, s ott hívta fel rá valaki a figyelmemet, hogy akkoriban volt a 40. évfordulója a szólózenészi karrierem kezdetének. Addig nem is foglalkoztam ezzel. Aztán azt is megkérdezték, rögzíthetnék-e az egyik koncertemet. Mondtam, hogy rendben, de csak azzal a feltétellel, ha megkapom a felvételeket, mert szeretném a keverést én magam csinálni. A Tokyo Live albumot tehát nem terveztük, de miután éppen Japánban jártam, ahol felvették az egyik koncertet, és mivel mindez negyven évvel azután tör-

tént, hogy 1984 januárjában elindítottam a szólókarrieremet, végül úgy döntöttünk, hogy megjelentetjük.”

Milyen a viszonyod a koncertalbumokkal? Szereted őket?

„Igen, kifejezetten kedvelem őket. Svédországban, ahol felnőttem, nem volt rockrádió vagy semmi ilyesmi, csak úgy juthattál rockzenéhez, ha albumokat vásároltál. Az egyik osztálytársamnak volt lemezejátszója, mindannyian irigyeltük tőle, én is nagyon szerettem volna ilyet. Azt hiszem, talán karácsonyra, vagy talán a nyolcadik születésnapomra végül kaptam is egy lemezejátszót, s hozzá egy Deep Purple-albumot, a Fireballt, ami éppen akkor jelent meg. A Deep Purple volt tehát az első olyan rockzenekar, amit megismertem, még jóval azelőtt, hogy a Black Sabbathról vagy a Led Zeppelről egyáltalán hallottam volna bármit is. Közben a klasszikus zene is egyre jobban kezdett érdekelni. Bach, Paganini, Vivaldi, ilyesmi. Kedveltem Liszt zenéjét is, de a barokk jobban érdekelt.

Rockzenét viszont akkoriban már kevesebbet hallgattam. Persze voltak zenekarok, olyanok, mint a Thin Lizzy, Judas Priest, Deep Purple vagy a Kansas, akiket még mindig remeknek tartottam, de érdekes módon, mindegyiknek a koncertalbumát kedveltem. Azokat tényleg nagyon menőnek tartottam. Úgy voltam vele, ha nekem is lesz valaha albumom, akkor az szóljon úgy, mint ezek a lemezek. Legyen meg bennük az a feeling, amit csak egy koncerten kaphat meg az ember. Adja vissza azt az energiát, ami a felrobban a színpadon, legyenek improvizált szólók, és így tovább. Ezért szeretem máig nagyon a koncertalbumokat, és ezért adok ki én is ilyen felvételeket.”

Az sem zavar, hogy az esetleges hibázások is rögzítésre kerülnek?

„Nem. Egy koncertalbumnak éppen ez adja a varázsát. Nálam nincs kozmetikázás, egyedül a keverés során van lehetőség belenyúlni a felvételekbe, például azért, hogy jobb legyen a hangzás, de ettől még azt adom ki, ami egy élő fellépés során került rögzítésre.”

Ezek szerint közelebb áll hozzád a színpadi zenélés, mint a stúdiómunka?

„A kettő nem létezik egymás nélkül. Nagyon szeretek élőben zenélni, koncerteket adni, ez a valódi énem. Azért mondtam, hogy szeretem a koncertalbumokat, mert azok tényleg az élő fellépések hangulatát adják vissza. Ahhoz azonban, hogy élő fellépéseid legyenek, szükséged van dalokra, amiket viszont a stúdiózás során készítesz el. Amikor egy stúdióalbumon dolgozom, akkor nemcsak a gitárrészeket írom meg, hanem a dobot, billentyűt, basszusgitárt, de még az ének dallamokat és a szövegeket is. Úgy komponálok zenét, ahogyan azt Johann Sebastian Bach is tette egykor. A klasszikus zeneszerzők is egyedül alkották meg a saját műveiket, én is azt teszem. Szóval, ha valaki úgy gondolja, hogy sz.r. lett az új Yngwie Malmsteen-album, akkor nem hibáztathat mást, csak engem, de ha úgy van vele, hogy jó lett a lemez, az is én vagyok. *(nevet)* Ez a munkamódszer a stúdiózás során nagyon sok időt vesz igénybe, sokkal többet, mintha csak gitároznék, de ezt is nagyon élvezem. Sosem úgy képzeltem el a zenélést, hogy felgitározom a saját részemet, s aztán megyek is haza.”

A legutóbbi stúdióalbumod, a Parabellum 2021-ben jelent meg. Tervezed már a következőt?

„Mivel van egy saját stúdióm, így amikor nincs turné, és éppen otthon tartózkodom, akkor majdnem mindig

ott vagyok, folyamatosan dolgozom valamin. Jó, nem mindig, mert vezetni is nagyon szeretek, szóval rengeteget autózom, de azért a zenélésre is nagyon sok időt fordítok. Rengeteg ötletem van, és nagyon sok kész dalom is egy következő albumhoz, de a kiadóval még nem beszéltem arról, hogy mikor jelenjen meg. Ennél többet tehát most még nem tudok mondani, hacsak azt nem, hogy tipikus Yngwie Malmsteen-album lesz.” (nevet)

Jó ideje már saját magad énekelisz a lemezeiden. Miért döntöttél így?

„Nem volt semmi különösebb oka. Ahogy mondtam, saját magam írom a dalszövegeket, de ez mindig is így volt. Tudod, én egy szólóművész vagyok, aki felfogad zenészeket. Nekik az a feladatuk, hogy azt játsszák, ami oda van nekik írva. A hangszeresek általában meg is értették ezt, az énekesek azonban nem. Azt gondolták magukról, hogy ők az új Elvis Presley vagy Tom Jones. Nem fogták fel, hogy mi a szerepük, és ezek rendszerint problémákat szültek. Mielőtt Amerikába költöztem volna, előtte is énekeltem, így csak idő kérdése volt, hogy újra megtegyem.

Nézd, én negyven éve készítek szólóalbumokat. Sajnos, még mindig van néhány ember, aki nem tudja felfogni, vagy nem képes megérteni, hogy nekem nincs zenekarom. A Rising Force album megjelenése idején sem volt. Nagyon örülök annak, hogy ez szóba került, mert végre tisztázni lehet egy félreértést. Én az elmúlt negyven évben nem zenekar tagjaként dolgoztam. Ez egy szólóprojekt, mindig is az volt, ahol mindenről én döntök, egyedül. A ma esti koncert kapcsán is. A dob úgy szól, ahogyan én akarom. A fényszekély úgy világítanak, ahogyan nekem tetszik. A füstgép arrafelé néz, amerre én akarom.

Az 1984-ben megjelent Rising Force tehát Yngwie Malmsteen szólóalbuma volt, és nem a Rising Force zenekar első nagylemeze. A Rising Force zenekart még gyerekkoromban hoztam össze Svédországban. Én voltam a gitáros, az énekes és a vezetője is. Rengeteg basszusgitárosunk, illetve dobosunk volt, akik folyamatosan cserélődtek mellettem, albumot azonban soha nem csináltunk. Amikor Amerikába mentem, ott

először a Steelerhez, majd az Alcatrazzhoz csatlakoztam, majd nagyon hamar szólókarriert kezdtem, amihez új embereket kellett keresnem, mert a Rising Force zenészei Svédországban maradtak.

Akik tehát az első Yngwie Malmsteen-albumon, a Rising Force-on szerepelnek, azokkal sosem alkottam közös zenekart. Megértem, hogy akad néhány ember, akiket ez még mindig zavar, és próbálják más színben feltüntetni, de akkor is ez az igazság. Yngwie Malmsteen és a Rising Force ugyanaz a dolog. Nem lehet a kettőt egymástól elválasztani.”

Klasszikus zeneszerzőkre hivatkozol, miközben nekem az a tapasztalatom, hogy éppen a klasszikus zenészek nem értik ezt a műfajt, aminek egyik lényege, meghatározó alkotóeleme az improvizáció. Szerinted ők miért ragaszkodnak annyira a kottához?

„Ez egy nagyon jó kérdés, és szerintem tudok olyan választ adni, ami remélhetőleg tisztázni tudja ezt a látszólagos ellentmondást. Induljunk ki onnan, hogy az improvizáció az maga a kompozíció eredete. Mindenki improvizációval kezd, amikor zenéet szerez, de miután megalkottak egy művet, azt le kellett jegyezniük, le kellett kottáznuk, hogy más zenészek is el tudják majd játszani. Amikor azonban saját maguk játszották a műveiket, nem feltétlenül ragaszkodtak a lekottázott változathoz. Paganini, Bach, Beethoven, mind improvizáltak, amikor a saját szerzeményeiket adták elő. Liszt Ferenc például nagyon híres volt arról, hogy szeretett improvizálni. Mozart szintén improvizált, azok a zenészek, akik ezeknek a szerzőknek a lekottázott műveit játszották, már nem tehették meg. Nekik ragaszkodniuk kellett a leírt változathoz, nem változtathatták meg azt.

A családomban nagyon sok operaénekes és klasszikus zenész van, akiknek követniük kell a kottákat, hiszen mások műveit adják elő. Ők legfeljebb annyit változtathatnak rajtuk, hogy egyes részeket gyorsabban vagy lassabban adnak elő. Rám, mint zeneszerzőre és előadóra ez a szabály nem vonatkozik. Amikor végzek egy dal megírásával, készíték hozzá

kottát, hogy később is emlékezzek rá, de ha a színpadon adom elő, nekem nem kell ragaszkodnom a lekottázott változathoz. Bármikor improvizálhatok benne, megváltoztathatom a szólóját, mert az a saját szerzeményem, az én szellemi tulajdonom, amivel azt tehetek, amit csak akarok. Egy klasszikus zenész azonban nem a saját szerzeményeit adja elő, neki muszáj a kottában lejegyzettek szerint játszania. S mivel ők ezt szokták meg, szerintem ezért nem is értik a rock and rollt.”

Nemcsak improvizálsz a koncertjeiden, de az is közismert veled kapcsolatban, hogy szinte azt is az utolsó pillanatban döntöd el, hogy melyik dalokat, és milyen sorrendben játszod el a színpadon. Ennek mi az oka?

„Szükségem van rá, hogy számomra is érdekes legyen az adott koncert. Nem akarom rutinszerűen estéről estére ugyanazokat a dalokat játszani. Ha mindig ugyanazt a programot adnám elő, az elvenné az élő zenélés izgalmát. Ezért minden egyes koncert előtt újragondolom az aznapi műsortervet. A setlist ugyan ott van kinyomtatva a színpadon, de előfordul, hogy még azon is változtatok. Minden este mást játszom, mert így érdekesebb számomra. Sokkal nagyobb a kihívás. S persze az is előfordul, hogy akadnak olyan emberek, akik egy turnén több koncertet is megnéznék. Szerintem nekik is jobb, ha nem ugyanazt a programot kapják minden egyes estén.”

Azt mondod, szereted a kihívásokat, ezzel azonban nemcsak magadat állítod az elé, hanem a zenészeidet is. Nem nagy teher számukra, hogy folyamatosan változik a program?

„Valószínűleg az, de ezért kapják a fizetésüket. Ha elkezdek egy dalt, az a feladatuk, hogy kövessenek engem. Nem olyan egyszerű dolog ez, de eddig mindig nagyon jól megbirkóztak vele.”

A beszélgetésünk legelején azt mondtad, volt idő, amikor jobban érdekelt a klasszikus zene, mint a rock. Ha valóban

így volt ez, akkor mégis miért a rockzenészi karrier mellett döntöttél?

„Ez megint egy jó kérdés, s hogy teljesen érthető legyen a válasz, muszáj egészen a kezdeti időszakig visszamenni. Az én családom egy nagyon régi, nemesi família Svédországban, a felmenőim még ezüstmányát is alapítottak. Maga a Malmsten (így!) név az eredeti írásmódja szerint svéd nyelven ezüstércet jelent. Ennek persze semmi jelentősége nem volt az Egyesült Államokban. Az ott élő emberek nem látnak különbséget a nemesi és hétköznapi családok között, nem tudják, és nem is értékelik, hogy mit jelentett a világ számára egykor az arisztokrácia.

A szüleim már zenével foglalkoztak, ezért a testvéreimmel együtt engem is folyamatosan a zenei karrier irányába tereltek. Mindössze öt éves voltam, amikor az első gitáromat megkaptam, hatévesen pedig az első trombitámat is. Még nem voltam hét éves, amikor láttam Jimi Hendrixet a színpadon, és azonnal tudtam, hogy egyszer majd én is úgy akarok gitározni, ahogyan ő. Svédországban azonban nem volt túlságosan sok lehetőség arra, hogy kapcsolatba kerülj a rockzenével, így először nekem is inkább a klasszikus zene irányába terelődött a figyelmem.

Klasszikus gitáron kezdtem el játszani, de nagyon hamar beleuntam, ugyanis rendkívül statikusnak, és nagyon korlátozottnak éreztem. Egyáltalán nem kötötték le az érdeklődésemet azok a blues skálákból felépített zenék, amiket rögtön az elején megtanítanak eljátszani mindenkinek, aki klasszikus gitár leckéket vesz. Sokkal jobban érdekelték azok a zenék, például Vivaldi vagy Paganini, amiket klasszikus hegedűn előadva ismertem meg, ezért megpróbáltam azokat lejátszani gitáron. Harmonikus minor skálákkal el kezdtem kísérletezni, ami sokkal több lehetőséget kínált, mint a pentaton blues skálák. Miután eközben a rock and rollt sem akartam teljesen ott hagyni, így nemcsak klasszikus gitáron játszottam harmonikus minor skálákat, hanem kezdtem átültetni őket elektromos gitárra is. Én magam is meglepődtem rajta, de működött.

A klasszikus zene tehát nagyon sokat segített. Hatalmas befolyása volt arra, hogy egészen új stílust alakítottam ki. Ezzel együtt persze maradhattam volna klasszikus zenész is, de ahhoz nem lehetett show-t társítani. Márpedig én arról sem akartam lemondani, szerintem ugyanis a gitárdobálás ugyanúgy része a koncertnek, mint a színpadi füst vagy egy harmonikus minor skálára felépített gitárszóló.”

Ha jól értelmezem a szavaidat, akkor most tulajdonképpen arról beszéltél, hogy miként dolgoztad ki a neoklasszikus stílust, amivel teljesen megújítottad a rockgitározást. Valóban ennyi volt a titka?

„Igen, de megvalósítani sokkal nehezebb volt, mint beszélni róla. Imádtam Jimi Hendrixet, nagyon kedveltem Angus Young zenéjét, és persze mindenki mást, akik nagyon jól játszanak gitáron, de ők lényegében valamennyien ugyanazt csinálják. Pentaton blues skálákból építik fel a dalaikat. Mindez azért van, mert ezek a zenészek egymástól tanultak. A gitárosok 99 százaléka csak gitárost hallgat, azt csinálja, amit egy másik gitárostól ellesett, legfeljebb az eltanult technikát megpróbálja továbbfejleszteni. Gitár, gitár, gitár, ebben nincs semmi innováció.

Én viszont nagyon hamar felismertem, hogy a gitározás sokkal több lehetőséget kínál. Hallgattam Paganini 24 hegedűcapriccioja közül az ötödiket, amiben az a nagyon virtuóz rész található. Úgy voltam vele, hogy én ezt akarom gitáron eljátszani. Tíz éves voltam csak, de már akkor felismertem, ha ezt meg tudom csinálni, akkor úgy fogok gitározni, ahogy senki más. Egyáltalán nem volt könnyű, több évnyi gyakorlásra volt szükségem, de sikerült.

Ez azonban csupán az első lépcsőfok volt. Ha megelégszem ennyivel, akkor voltaképpen ott tartanék, mint az a néhány rockzenekar, amelyik klasszikus zenéből vett részleteket játszik áthangszerelve. Én viszont önálló stílust akartam, egy teljesen új megközelítésű zenét, aminek érdekében át kellett

programoznom az agyam. Rá kellett szoktatnom magam arra, hogy úgy gondolkodjak, ahogyan azt Paganini, Bach és Vivaldi is tette a saját korában. Ez szintén nem ment egyik estéről a másikra, újabb hosszú évekbe telt, de a Rising Force album sikere végül bizonyította, hogy helyes volt az elképzelésem. Azóta mindenki úgy szeretne gitározni, ahogy én.”

Elégtételt jelentett számodra, vagy inkább bosszankodtál amiatt, hogy egyszerre nagyon sokan elkezdtek lemásolni a stílusodat?

„Nem nagyon foglalkoztam azzal, hogy mit csinálnak mások, mint ahogy ma sem érdekel, hogy mit mondanak sz.rnak vagy jónak az emberek. Csak azt teszem, amit saját magam jónak tartok. Azon persze jókat kuncogtam magamban, amikor ezek az engem gátlástalanul utánogni próbáló gitárosok hirtelen mindannyian arról kezdtek el beszélni, hogy Bach és Paganini voltak a fő hatásaik.”

A rockzenei előadók közül is tudnál mondani olyasvalakit, aki a karriered alakulását hasonlóképpen meghatározó módon befolyásolta?

„Nem, nincs ilyen.”

Még az a Deep Purple sem, akiktől annak idején négy dalt is feltettél az Inspiration című feldolgozás-albumodra, és akiknek a Smoke on the Water című dalát ma is rendszeresen játszod a koncertjeiden?

„A Deep Purple egészen korán megjelent az életemben. Ahogy említettem, a Fireball című albumuk volt az első hang-lemez, amit ajándékba kaptam, azaz tulajdonképpen rajtuk keresztül ismertem meg a rockzenét. Arról az albumról már akkor azt gondoltam, hogy egy remekmű, és ezt a mai napig fenntartom. Nyolc- vagy kilencévesen az összes dalt el tudtam róla játszani, de ettől még nem mondanám, hogy hatással voltak arra, amit most csinálok. Nagyon jó zenekarként tekintek rájuk, akárcsak a korai Genesisre, de engem Bach, Paganini és Vivaldi zenéje befolyásolt, nem a Deep Purple.”

Svédországban születél, és ott is nevelkedtél, de a zenei karriered már az Egyesült Államokban bontakozott ki. Milyen reményekkel indult neki annak idején világnak? Számítottál ekkora sikerre?

„Amikor Amerikába költöztem, mindössze abban reménykedtem, hogy nem egy irodában, vagy ami talán még annál is rosszabb, nem hamburgerárusként kell dolgoznom, hogy pénzt szerezzek magamnak a megélhetésemhez. Én ugyanis zenélni akartam, és a zenélésből akartam eltartani magam. Svédországban, ahol felnöttem, mindenki azt mondta: rendben van, hogy zenélni akarsz, de előbb legyen valami rendes munkád. Én erre csak annyit válaszoltam: de hát nekem van munkám, zenész vagyok! Svédországban ezt nem értették meg az emberek, ezért is döntöttem úgy, hogy kiköltözöm az Egyesült Államokba. Egy gitár és egy fogkefe, csupán ennyi volt a pogy-gyászom, amikor elutaztam Amerikába, de egy pillanattal nem gondolkodtam azon, hogy mi lesz, ha mégsem sikerül. A mának életem, és bíztam magamban. Tulajdonképpen azóta is így élek, ma sem tervezek előre.”

Ha Svédországban maradsz, akkor is lett volna esélyed hasonlóan sikeres karrierre?

„Szerintem igen. Ha nem is azonnal, de egy idő után talán működött volna, mivel éppen akkoriban hirdettek meg egy dalversenyt, amikor otthagytam Svédországot. Ennek a fődjája egy albumszerződés volt, amit egyébként a Europe nyert meg, akik a barátaim voltak. Ők tehát éppen azután kapták meg az első lemezszerződésüket, hogy én elhagytam az országot, ezzel pedig egy addig nem létező lehetőség nyílt meg a svéd zenekarok előtt. Ma persze ezt már nehéz megérteni, hiszen rengeteg a svéd zenekar, sokkal több, mint bármikor előtte, de 1982-ben még egészen más volt a helyzet.”

Azért a Europe átütő sikeréhez kellett még jónéhány év, te viszont nagyon gyorsan tudtál olyan karriert felépíteni, amit bárki megirigyelhetett volna...

„Szerencsés voltam. Tudod, nemcsak kiadtam egy albumot, amin teljesen más zene volt, mint bármi azt megelőzően, de a rádiókba is sikerült bekerülnöm vele. Amerikában akkor a rádiókon múlt minden. Ha bekerült a rádióműsorokba a dalod, azzal esélyt kaptál arra, hogy az emberek megismerjék a zenédet, és sikeres legyél. Szerencsére Amerikában hamar felismerték, hogy ez a zene teljesen más, mint az eddigiek, s a rádiók elkezdtek játszani a dalaimat. Ezért nagyon hálás vagyok Istennek, és nagyon köszönöm mindenkinek, első-sorban a rajongóimnak, hogy hozzásegítettek a sikereimhez. Ahogy mondtam, nagyon szerencsés vagyok, hiszen rengeteg zenekar és zenész van szerte a világon, ám a siker csak keveseknek adatik meg. Akiknek igen, azok többségének is csak néhány évig, én viszont még mindig itt vagyok, ezt csinálom már szinte az örökkévalóság óta.”

A nyolcvanas-kilencvenes években a zenélésből még nagyon jó egzisztenciát lehetett teremteni, te is eladtál legalább tíz-millió albumot. Ma azonban már alig vásárolnak fizikai formátumban lemezeket az emberek, a streaming szolgáltatók pedig közel sem fizetnek úgy egy zenésznek, mint ahogyan az a lemezeladások után történt. Mit tudnál tanácsolni a gyermekkori önmagadnak, ha most, 2025-ben kapnád az első gitárodát?

„Ez a legnehezebb kérdés, amit valaha is feltettek nekem. Nem tudom, őszintén mondom, hogy nem tudom a választ. Ő, ember, csak ismételni tudom magam, engem a tenyerén hordoz az Isten. Nagyon szerencsés vagyok, azzal foglalkozhatom, amit szeretek, ott léphetek fel, ahol akarok, és akkor adhatok ki új albumot, amikor csak szeretnék. Ez azonban nem mindenkinek adatott meg. Aki most kezd el zenélni, annak nagyon, de tényleg nagyon nehéz a helyzete. A kiadók sok pénzt akarnak keresni, de ezt csak akkor tudják megtenni, ha tényleg nagyon sok lemezt adnak el. Emiatt csak olyan zenekarokkal szerződnek, akiket már ismer a közönség. Ahhoz viszont, hogy a közönség megismerjen, szükséged van arra, hogy valaki kiadja az albumodat. Ez tehát egy ördögi kör, amiből nem tudom, hogy lehet kilépni. Tényleg nagyon hálás vagyok a sorsnak, hogy már ilyen régóta rajta vagyok a térképen, és még mindig játszhatom a rock and rollt. A helyzet talán egy kicsit javult azáltal, hogy a vinyl reneszánszát éljük, de ez azért nem ugyanaz, mint volt. Az én gyermekkoromban még szertartása volt egy zenei album megvásárlásának. Elmentél az üzletbe, válogathattál a rengeteg lemez közül, akár kézbe is vehetted őket. Ma mit veszel a kezedbe? A telefonodat, amin keresztül a streaming szolgáltatóhoz kapcsolódsz? A digitális letöltések teljesen ellehetetlenítették a hagyományos zeneipart. A rajongók pedig, akik illegálisan letöltötték az albumokat, vagy akár csak átmásolták őket egymástól, meglopták a zenekarokat.”

Azt mondd, szerencsés vagy, hogy elég régóta jelen lehetsz a zenei életben. Én azt is hozzáténném, hogy szinte minden megadatot neked, amire egy zenész vágyhat. Van bármi olyasmi, amit szeretnél még elérni?

„Nincs. Mire vágyhatnék még? Arra, hogy egy újabb Ferrarit vegyek magamnak? Minek? Így is van elég. Anyagilag rendben vagyok, és tökéletesen elégedett vagyok azzal is, hogy ennyi év elteltével még mindig azt csinálhatom, amit szeretek. Nekem az ad erőt, hogy folyamatosan meg tudok újulni. Rendkívül inspiráció, hogy estéről estére képes vagyok a szólóimat újraértelmezni. Ezzel önmagamot is kihívás elé állítom, mert anélkül nagyon unalmas lenne már újra és újra eljátszani ugyanazokat a dalokat.”

Az fel sem merült benned, hogy lezárd a karrieredet?

„Miért tenném? Semmi készletétést nem érzek rá. Mick Jagger sem hagyta abba, pedig ő még régebb óta tolja a rock and rollt, mint én!” **HW**

Brutális és lehenyerlő

1991 után csaknem három és fél évtizeddel, szeptemberben elején végre új albummal jelentkezett a Dark Angel. Ezen ünnepi alkalom apropóján nyílt lehetőségünk beszélgetni egy jót a zenekar roppant lelkes fő dalszerzőjével, a dobos zseni Gene Hoglannel.

SZÖVEG: KISS GÁBOR · FOTÓ: PETER VANGELDER KIADÓI ARCHÍVUM

Néhány nap, és 34 év után végre megjelenik az új Dark Angel-nagylemez. Mennyire vagy izgatott egy 1-től 10-ig terjedő skálán?

„4000! Haver, évek óta nem voltam besózva annyira egyetlen lemezem kapcsán sem, pedig mindig lelkes vagyok, amikor kijön valami. Egy új album megjelenése mindig hoz magával egyfajta izgalmat, de ez most annyira személyes, annyira más, hogy nem is tudom mihez hasonlítani. Szóval nagyon-nagyon izgatottak vagyunk mindannyian. Folyton arról beszélek, mennyire várom, hogy az emberek végre meghallgassák a dalokat. Őszintén, nem is igazán érdekel, hogy milyenek lesznek a reakciók. Én imádom, és ez a lényeg. Szerintem ez egy baromi jó metal album lett, egy vad thrash lemez. Az volt a célunk, hogy egy ütős metal albumot hozzunk össze, és ez sikerült is. Nagyon köszönöm a rajongók ennyi éven át tartó türelmét is.”

Akartam is kérdezni, hogy mi tartott eddig, hiszen a banda stabilan aktív 2013 óta.

„Az egész az én hibám. Azt mondják, én vagyok a legelfoglaltabb ember a színtéren, és hajlamos is vagyok egyetérteni ezzel. Igyekszem megtenni, amit tudok, hogy minden projektemmel kapcsolatban teljesíthessem a kötelezettségeimet. De hogy teljesen fókuszálni tudjak valamire, néha ki kell tisztítanom az egész naptáramat. Tudok egyszerre sok mindent csinálni: egyik turnéről megyek a másikra, aztán stúdióba egy másik bandához, majd vissza turnéra, aztán egy nap a stúdióban megint másokkal stb. De amikor a Dark Angelről volt szó, azt mondtam: ezt nem fogom semmi mással párhuzamosan csinálni, 100%-ban ide akarok koncentrálni.

De tudod mit? A miérték nem számítanak. A lényeg, hogy most itt vagyunk, és az album úgy szól, ahogy reméltem: brutális, lehenyerlő, és teljesen odavagyok érte. Remélem, hogy rengeteg ember mondja majd azt a hallatán, hogy megérte várni. Gondolj bele: itt vagyunk 2025-ben, és kijött egy vadonatúj lemezünk. Ha valaki '92-ben vagy '93-ban azt mondja nekem,

hogy egyszer még eljön ez a nap, hülyének néztem volna. Szóval most ünnepelek. Ha tetszik, ha nem tetszik, az rajtatok áll. Az egyetlen dolog, amit kérek: adjatok neki egy esélyt, hallgassátok meg, és aztán döntsetek.”

Anno, mikor a Sziget Fesztiválon nálunk jártál a Fear Factory dobosaként, volt szerencsém pár szót váltani veled. Akkor nem sok esélyt adtál egy új Dark Angel-korongnak.

„Sokáig az új zenékre, új hangzásokra, újfajta kihívásokra fókuszáltam. Arra, hogy létrehozzak valami újat vagy fejlesszek a stílusomon, kitágítsam a saját zenei határait. De aztán elgondolkodtam rajta, hogy mennyire fontos nekem a Dark Angel. A Death to All projektnek is nagy szerepe volt ebben, hiszen nagyion élveztem, hogy újra a régi Death-dalokat játszhatom. Tetszett, hogy visszaléphetek a múltba, és újra elmerülhetek régi zenékben. Tudod, vannak fejezetek az életemben, amiket egyszerűen lezársz egy ponton. A Death is ilyen volt, de a Death to All lehetőséget adott, hogy visszatekintsek évekkel korábbra, és újra megnyissam ezt a fejezetet. És ez segített abban is, hogy sokkal nyitottabb legyek a Dark Angel újraindítása irányába is.”

Te folyamatosan játszottál különböző bandákban és jelentettél meg új lemezeket, de például az énekesetek, Ron Rinehart több mint húsz éve nem járt stúdióban. Mennyire volt könnyű újra felülni a biciklire? Simán ment minden?

„Tudtam, hogy sok munkát kell majd tennünk a dologba, de készen álltam rá. Ron és én rengeteget dolgoztunk együtt. Amikor a zene és az énekdallamok elkészültek, illetve a szövegek is megvoltak, odaadtam neki mindent, hogy a saját képére formálhassa őket. Sokszor összejöttünk emiatt. Ez a zenei partnerség nagyon fontos volt, és közben kialakult egy remek rendszerünk is, amivel gördülékenyen tudunk dolgozni. Sokan közülünk valóban rég voltak stúdióban, de ennek az újonnan kialakult munkamódszernek köszönhetően minden simán ment. Most már tudjuk,

hogyan dolgozhatunk együtt igazán jól. Ezért is vagyok annyira lelkes például Ron témái miatt is. Bárki, aki Dark Angel-rajongó, tudja, hogy a zenekar mindig is fejlődött, albumról albumra. Soha nem másoltuk önmagunkat. És nem csak a zene, hanem a vokálok is folyamatosan változtak, fejlődtek. Az Extinction Level Event pedig egy újabb lépcsőfok felfelé.

Emlékszem, pár éve koncertvideókat néztem a Youtube-on. Néha meg szoktam ezt csinálni minden projektemnél, hogy lássam, rendben vagyok-e? Jól szólnak a dalok? Nem vagyok túl gyors? Vagy túl lassú?

Szóval inkább magamat figyeltem, aztán elkezdtem észrevenni, hogy Ron mennyi apró árnyalatot vitt bele az évek során a hangjába. Ugyanez jutott eszembe, amikor meghallottam a Creeping Death feldolgozásunkat, amit ezer éve csináltunk. Valahol később hallottam újra, és azt mondtam, ez valami olyan, amit sem a Time Does Not Heal, sem a Leave Scars idején nem csinált.

Emlékszem, mikor először hallottam Zetro Souzát a Tenetben: teljesen máshogy énekelt, mint az Exodusban, és baromi jó volt.

Vagy nézd meg Chuck Billyt! Bármit is csinál, mindig baromi erőteljesen szól a hangja, és Ron is ilyen. Bármit ki tud hozni magából.”

Minden dal friss vagy vannak régi ötletek is a lemezen?

„Minden dal új, bár az egész folyamatot úgy tíz éve indítottuk be, szóval ne úgy képzeld, hogy minden riffet tavaly írtunk meg. Anno, az egyik koncertünk után Jim Durkin (*a Dark Angel 2023-ban elhunyt gitáros*) odajött hozzám, és mondta, hogy tudja, csak koncertekről volt szó, de van egy dala, amit nemrégiben írt, és nagyon Dark Angel-jellegű. Meghallgattam, és azonnal padlót fogtam tőle. Ez lett végül az új lemez címadó száma, az Extinction Level Event. És ez a szám annyira felpörgetett, hogy én is újra elkezdtem írni.

Ekkoriban volt az is, hogy odaadtam Jimnek egy CD-t, amin '91-92-es demók voltak. Akkoriban a Dark Angel épp írta a következő lemezét, ami Atrocity Exhibition munkacímen futott – úgy látszik, Gary Holt és én is olvastuk ugyanazt a könyvet. Szóval átadtam Jimnek ezt a CD-t a demókkal, ő meg erre pörgött rá teljesen. De rögtön mondtam neki, hogy ez a cucc több mint húsz évvel ezelőtti, most sokkal jobb dolgokat tudnánk írni. Szóval lépünk előre, csináljunk valami újat! Amikor elkezdtem összerakni az új dalokat, Jim és én sokszor összejöttünk. Ez még a pandémia előtt volt. Már az elég nagy kihívás volt, hogy katalogizáljuk a riffeket, amiket együtt írtunk. Aztán amikor eljött az idő, hogy végre tényleg haladjunk, és én is kitakarítottam a naptáramat, Jim eltűnt. Nem lehetett elérni. De az ilyesmi nem volt szokatlan tőle; volt, hogy hónapig nem hallottunk felőle. A zenei karrierje mellett volt egy nagyon jól fizető civil munkája is, ami rengeteg idejét elvitte.

Gondoltam, addig is melőzök egyedül az anyagon, aztán majd közösen még alakítgatunk rajta. De ez sajnos végül nem jött össze. Viszont egy dolgot nagyon szem előtt tartottam, hogy az ő hatása is érezhető legyen a lemezen. 40 éve ismerem a stílusát, a gondolkodását, szóval elég jól tudom hozni azt a vonalat, amit ő képviselt. És persze ott volt Laura Christine is, akit még Jim választott ki az utódjának. Az ő stílusa is erősen benne van ebben az albumban. Arra gondoltam, mi lenne, ha úgy írnánk, mintha a Dark Angel sosem hagyott volna ki 30 évet. Vajon hol tartanánk most, ha

végig jelentettünk volna meg albumokat 1991 után is. Így álltam hozzá a dalszerzéshez. És így szól ma, 2025-ben a Dark Angel.”

Ezek szerint most is gitározol a lemezen.

„Igen, most sem csak dobolok. Sőt, a gitározás mellett még basszusozom is az albumon. A Leave Scarson jelentek meg az első riffjeim, de a Time Does Not Heal-nél is gyakran mondták a többiek, hogy játszom is fel azokat a gitártémákat, amiket én írtam.”

Ha már a Time Does Not Heal szóba került, nekem ez a kedvencem tőletek! Akkoriban a zenétek sokkal progresszívebb, dallamosabb lett, és változást jelentett az is, hogy arra az anyagra kifejezetten hosszú dalokat írtatok. Ez természetes fejlődés eredménye volt vagy egy tudatos döntés?

„Nem volt tudatos, egyszerűen akkoriban ott tartottunk. A dalok hosszúságával kapcsolatban meg csak annyit, hogy sosem tudtam, hogyan kell magamat megvágni. Ha írtam egy riffet, az ment a dalba, pont. Mindannyian olyan zenéken nőttünk fel, mint a Mercyful Fate vagy a Rush, szóval ha egy dal 8-9 perces volt, meg sem fordult a fejünkben, hogy ez gond lenne. Ezúttal viszont az egyik dolog, amit az írás során mérlegeltem, az volt, hogy legyenek-e hosszú számok. Aztán arra jöttem rá, hogy most nem érdekel az ilyesmit. Olyan lemezt akartam készíteni, ami egyből pofán csapja az embert. A Woke Up to Blood című számnak van mondjuk egy menő intrója – ez az egyetlen az albumon, de minden más dal rögtön a lényegre tér.”

Van pár érdekes dalcím a lemezen. Miről szól például a Sea of Heads vagy az E Pluribus Nemo?

„A Sea of Head a headbangelő tömegről szól. Tulajdonképpen a közösségünket és a rajongókat ünnepli, a metalzenét. Szuper a refrén, és a Laura által írt riffek is ütnek rendesen. A E Pluribus Nemo cím jelentése latinul: 'sokból semmi'. Az Egyesült Államokban a pénzünkön van egy latin idézet: »E pluribus unum«, azaz »Sokból egy«. Én pedig ennek az ellenkezőjét akartam, és azt akartam kifejezni vele, csak én vagyok. Én vállalom a feladatot, én viselem a felelősséget, majd én megteszem, amit kell. Az Apex Predator is valami hasonlóról szól: elég a halogatásból, ideje csúcsragadozóznak lenni. Ha senki sem segít, majd én segítek magamon. Ez az üzenet mindig is ott volt a szövegeinkben. Sosem féltünk egy kis magabiztosságot sugározni a dalokban. Ez az, amiért 40 évig képes voltam túlélni és sikeres lenni ebben a kihívásokkal teli iparágban. Az egyetlen személy, akire hallgatok, én magam vagyok.”

Milyen a feleségeddel, Laura Christine-nel együtt muzsikálni, turnézni?

„Ő igazi csapatjátékos, mindig is az volt. Rengeteg fantasztikus energiát hozott a zenekarba, főleg az élő fellépésekhez adott hozzá sokat már rögtön a csatlakozása után is. Nézz meg minket egy tíz évvel ezelőtti koncertfelvételen: csak álltunk egy helyben. Laura viszont teljesen megőrül a színpadon, és ez a többiekre is átragadt. Nagyszerű személyiség, csodálatos a lelke. És hogy férj és feleség vagyunk? Ennek semmi köze ahhoz, hogy a zenekarban van. Jim Durkin döntése volt, hogy Laura a zenekarban legyen. Odament a többiekhez, és azt mondta, szeretné, ha Laura helyettesítené, ha nem tud elvállalni egy turnét vagy koncertet. Jim őt tartotta az egyik kedvenc gitárosának, a többiek pedig beleegyeztek a döntésébe. Szerencsére nagyon jó a kapcsolat Laura és a srácok között, mindenki imád mindenkit a zenekarban, és ezt nem is fél kimutatni senki. Laura olyan energiát hozott a zenekarba, ami hosszú ideig fog még minket hajtani.

És még egy praktikus dolog: mindig is ő volt az, aki odafigyelt arra, hogy megfelelően kajáljak. Évek óta beszélek róla, hogy az úton baromi nehéz normálisan étkezni. Ő viszont tudatosan terelget minket ebbe az irányba. Klassz, hogy velünk van, de a zenekar minden tagjának feleségét imádom. Szóval az lenne a legjobb, ha mindannyian velünk turnézhatnának.”

Ki adta neked anno az Atomic Clock (atomóra) becenevet?

„Az Chris Valagao volt a Zimmer's Hole-ból. Egyszer épp Devin Townsennel jammeltünk, Chris pedig arra felé mászkált. Mivel nagyon pontosan játszottam, hirtelen bedobta ezt a jelzőt. Így ragadt rám. Nekem meg tetszett, mert sokkal menőbb, mint mondjuk a 'Gene, a dob gép' vagy a 'Mean Gene, a gyilkológép'. Minden dobosnak olyan pontosnak kellene lennie, mint egy óra, és ha én vagyok a legpontosabb, az marha nagy elismerés. De azt azért elárulom, hogy mikor elkezdtem dobolni, nem voltam ám valami jó. Rettenetes volt a ritmusérzékem, a tempóm, és ezt hallhatjátok is a korai lemezeken.”

Már csak azt áruld el, mit terveztek a lemez megjelenése utánra?

„Az tuti, hogy 2026-ban rengeteget akarunk koncertezni. Vissza akarunk menni Európába is. Remélhetőleg egy ütős csapattal tudunk majd átmenni hozzátok, és minden állomáson csapunk majd egy igazi thrash metal örömnünnepet. Szóval mindenki figyelje a dátumokat!” **HW**

MEGVÁLTOZTATHATJA A FÉMZENE A VILÁGOT? EGY IGAZÁN METÁL TÖRTÉNET

RENDELD MEG ITT: WWW.GALAKTIKABOLT.HU

WORLD

RENDELD MEG RÉGI LAPSZÁMAINKAT!

A hirdetés csak a felsorolt lapszámokra vonatkozik a készlet erejéig!

TELJES ÉVFOLYAMOK (2013–2017)
7990 FT/ÉVE

ELFOGYOTT

FIGYELEM!

A TELJES ÉVFOLYAMOKHOZ NEM JÁR
ÉVFOLYAMTÁR. AZ ÁR DARABÁR. A FUTÁRRAL
TÖRTÉNŐ KIKÜLDÉS PLUSZKÖLTSÉG!

Sweeping Death

SÖTÉT, BORÚS, PROGRESSZÍV

Meglehetősen egyedi hangvételű, komplex, progos metalt játszik a német Sweeping Death, melyben hagyományosabb fémzenei elemek keverednek elszállós-atmoszférikus témákkal és thrashes, sőt néhol akár black/death vonalas megmozdulásokkal is. A formáció második teljes albuma Devotion To The Absurd Night címmel jelent meg fizikai formátumban még tavasszal – a digitális közkinccsé tétel kapcsán pedig egy különleges filozófia mentén dolgozik a csapat. Az idáig vezető utat és az aktualitásokat taglaló interjúban erről is esett szó. Aki válaszol: Markus Heilmeier gitáros.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A zenekar a bajorországi Landsberg am Lachban alakult 2016-ban. Ismertétek egymást már korábról is?

„Igen, mindannyian ismertük egymást még azelőtt, mielőtt a zenekar megalakult volna. Néhányan együtt jártunk iskolába, másokat a helyi zenei színtéren keresztül ismertünk meg. Szinte elkerülhetetlen volt, hogy keresztezzük egymás útját, és végül együtt kezdünk el zenélni.”

Mindössze egy évvel a megalakulás után jelent meg az Astoria EP, amin szerintem már egyből meglepően kiérlelt zenével álltatok elő. Voltak már korábbi zenekaros tapasztalataitok a Sweeping Death megalakítása előtt?

„Igen, mindannyian rendelkezünk zenei előélettel. Simon (*S. Bertl gitáros*) és Elias (*E. Witzigmann énekes*) már iskolás korukban együtt gitároztak, olyan klasszikus bandák dalait játszották, mint a Thin Lizzy, a ZZ Top, az AC/DC vagy a Metallica. Én 2001-ben kezdtem gitározni és 2004-ben, 14 évesen léptem először színpadra egy hangszerbolt feldolgozás-zenekarával. Később volt egy saját rock/metal feldolgozásbandám Münchenben, majd 2012 és 2017 között egy német nyelvű hard rock zenekarban is játszottam. A Sweeping Death pedig ezek után egy korábbi formációból, az Order Of Priority nevű cover bandából nőtte ki magát. Ugyan írtunk már akkoriban is saját dalokat is, de ezek közül egyik sem került be a mai repertoárba. Ennek ellenére ez az időszak nagyon fontos volt a zenei fejlődésünk szempontjából.”

Kilenc éve alakult a zenekar, ehhez képest eddig egyetlen tagcserétek volt csak. Szerinted mi a titka ennek a stabilitásnak?

„Mindannyian ugyanazt a célt tartjuk szem előtt: intenzív koncerteket adni, élvezni az együtt töltött időt és fejlődni zenekarként és zenészekként. A kölcsönös tisztelet kulcsfontosságú. Ha problémák merülnek fel, igyekszünk azokat időben megbeszélni, még mielőtt azok szétrombolnák a csapatot belülről. Nem mindig

könnyű ez, az biztos, de elköteleztetek vagyunk egymás és a zenekar iránt – végső soron ez adja a stabilitásunkat.”

Első albumotok, az In Lucid már hétéves, és a Tristesse EP is négy esztendeje jött ki. Miért kellett ilyen sokat várni a Devotion To The Absurd Night megjelenésére?

„Minden dalunk a próbateremben került aprólékos kidolgozásra, és ez bizony időigényes. Munkát, családot, egyéb kötelezettségeket kell összehangolnunk, így igyekszünk jól beosztani az időnket. Ha úgy döntesz, hogy saját magad veszed fel az albumot, az még hosszabbá teheti a munkálatokat – hiszen elvileg korlátlan idő áll rendelkezésedre, ami nem szabja meg

a folyamat elhúzódnak korlátait. Mondjuk őszintén szólva, a magam részéről nem vagyok feltétlen híve annak, hogy a dolgok ennyire nagyon sok időt vegyenek igénybe... A felvételek elkészülte után aztán több kiadónak is elküldtük az anyagot, ezt követte bizonyos fontos döntések meghozatala, a megjelenés időzítésének megtervezése és egyeztetése, a CD- és vinylborítók véglegesítése, a kiszállítások leszerzése – és mindez a normál civil munka mellett történt. Összességében viszont elégedettek vagyunk a végeredménnyel. Nem vagyunk az a banda, amelyik évente kényszeresen új albumot ad ki, hiszen a kreativitás kibontásához és a kellő minőség eléréséhez alkalmasint sok időre lehet szükség – és ezt mi nagyon komolyan vesszük.”

2021-ben önálló single-ként kihoztátok a Judas Priest Between The Hammer And The Anvil dalának feldolgozását. Milyen apropóból vettétek ezt fel, és miért pont erre esett a választásotok?

„A Judas Priest hatalmas hatással volt ránk – mind zeneileg, mind attitűd tekintetében. A Between The Hammer And The Anvil egy alulértékelt dal, de szövegileg és hangulatában tökéletesen passzol hozzánk. Ez egyfajta tisztelgés volt a munkásságuk előtt, természetesen a saját értelmezésünkben. Ráadásul Rob

Halford óriási hatással van Eliasra – a nóta hangfekvése kifejezetten jól áll neki, így adta magát a választás. Ami mindebben viszont kissé frusztráló, az az, hogy egy ilyen, sokak által ismert szám feldolgozása jóval nagyobb netes elérést hozott, mint egy saját dal publikálása – ami őszintén szólva kicsit elszomorító. Jó lenne, ha az emberek újra kíváncsiak lennének az új zenékre, és szánnának időt arra, hogy ezekre igazán odafigyeljenek. Persze azért vannak még ilyen elkötelezett hallgatók, de sajnos egyre kevesebben.”

Az új album felvételeit hogyan oldottátok meg?

Mindenki otthon rögzítette a maga részeit, vagy a régi módszer szerint együtt, egy stúdióban össze gyűlve dolgoztatok?

„Ez egy hibrid folyamat volt, különböző helyszíneken zajlott a munka. A dobokat például a próbatermünkben vettük fel, míg a gitárokat otthon, digitális bemeneti jelként rögzítettük, majd ezeken a Walzwerk Tonstúdióban, Weilheimben dolgoztunk tovább Sergej barátunk segítségével. A basszusgitár-felvételek szintén otthon készültek, az éneksávok pedig az augsburgi McGallagher Recordingsnál kerültek rögzítésre. A keverést ismét Ola Ersford végezte Spanyolországban – ő keverte a Tristesse EP-nket is. Ola nagyon természetes, analóg hozzáállással dolgozik, amit nagyon szeretünk, mert jól illeszkedik a hangzásunkhoz. A mastering két fázisban készült: először a McGallaghernél, majd a vég-ső simítások ismét a Walzwerkben.”

Nagyon tetszenek a kiadványaitok borítói, látszik, hogy erre nagyon nagy hangsúlyt fektettek. Az új albumborítóhoz hogy sikerült Travis Smitht megnyernetek?

„Közvetlenül Travishez fordultunk, egy jól átgondolt koncepcióval a fejünkben. Szerencsére azonnal nyitott volt az együttműködésre, és az ő művészi látásmódja teljesen lenyűgözött minket. Fontos elmondanom, hogy számunkra a vizualitás ugyanolyan jelentőségteljes, mint maga a zene. Rengeteg időt fektetünk a dalokba – hiba lenne ezek után egy hirtelenjében generált MI-képpel pontot tenni az egész alkotói folyamat végére, mint ahogy azt manapság sokan teszik. Azt szeretnénk, ha a dalszövegek és a hangulatok képi szinten is egyfajta egységként jelennének meg – az egész albumot egy audiovizuális műként fogjuk fel. A videóink ezen a téren sajnos még nem teljesen olyanok – főleg költségvetési okokból –, mint ahogy azt szeretnénk és ideálisnak gondolnánk, de a hamarosan ebben is komoly előrelépést tervezünk.”

A friss frontborító szerintem eléggé messze áll attól a képi világtól, amit Travistól korábban megszokhattunk. Erről mit gondolsz?

„Ez egy érdekes megfigyelés, de igazából mi továbbra is felismerjük Travis Smith kézjegyét a borítón. Ha például az Opeht Heritage albumának borítójához hasonlítjuk, ott is felfedezhető az a fajta szimbolikus rétegzettség, hangulati mélység és szürreális képi világ. A Devotion To The Absurd Night borítója szándékosan szakít azzal a sötét fantasy stílussal, amit a zene alapján esetleg sokan elvárnának tőle. Ehelyett egy olyan képi világot szeretnénk volna, amely illeszkedik az album abszurd és töredezett, elvontabb hangulatához – és ennek a lényegét Travis tökéletesen megragadta, a maga sajátos művészi megközelítéséből.”

Általában elég komoly, filozofikus tartalmú dalszövegeitek vannak, melyeket olyan gondolkodók művei inspiráltak, mint például Schopenhauer vagy

Camus. Rajtuk kívül kik azok a filozófusok vagy művészek, akikre hasonló tisztelettel néztek fel?

„Úgy gondoljuk, hogy a metal tökéletes terep a komoly és mély témák, szövegi tartalmak kifejezése számára – képes olyan lelki és érzelmi húrokat megpendíteni, vagy éppen olyan hangulatokat előidézni, amelyeket más műfajok képviselői gyakran messziről elkerülnek. Ez teszi számunkra a metalt igazán fontos eszközzé az úgymond sötétebb, borúsabb érzelmek feldolgozásához. Camus és Schopenhauer mellett olyan gondolkodók, szerzők munkáiból is merítünk, mint Hermann Hesse A pusztai farkas című regénye, vagy Hartmut Rosa A kezelhetetlen című munkája. Ezek a művek segítettek gondolati alapot, kiindulópontot teremteni a saját szövegeink megalkotásához – olyan kérdéseket boncolgatnak ugyanis, amelyekkel minden embernek szembe kell néznie előbb vagy utóbb.”

Az éneket illetően nagyon tetszik, ahogy a dallamos énektémák a durvábbakkal keverednek – ugyanakkor egészen más módon működik ez, mint ahogy azt néhány göteborgi melodeath bandánál vagy a metalcore csapatoknál hallhatjuk...

„Köszönjük a megtisztelő észrevételt! Nos, Elias hangterjedelme igen széles, és természetesen minden albumon szeretné ezt meg is mutatni. Rengeteget fejlődött a debütalbumunk óta – technikailag és az érzések, hangulatok kifejezése terén is. Ez a sokoldalúság fontos számunkra, és reményeink szerint megkülönböztet minket azoktól a bandáktól, akik egy teljes albumon keresztül ugyanazt a pár hangszínt és szabványos fordulatot használják. Nálunk a kontrasztolás abszolút

tudatos: legyen akár tiszta, akár erőteljes vagy éppen durva, minden énekrészlet az éppen adott hangulat kifejezésének szolgálatában áll, és nem valamiféle paneles sablon alapján íródik. Ez nagyon fontos.”

Milyen munkamegosztásban írtátok az új zenéket és a szövegeket, hogy zajlik a dalszerzés folyamata?

„Talán meglepő, de a Devotion To The Absurd Night dalait, illetve azoknak az alapjait főként a dobosunk, Tobias (*T. Kasper*) írta. Ez nálunk nem szokatlan – sok dal vázlata zongorán születik meg nála, ezekből indulunk aztán ki és építjük tovább a szerzeményeket. E folyamat során találkozunk a próbateremben, és szükség szerint közösen lebontjuk és újraépítjük a struktúrákat, hangszerelünk, formáljuk a nótákat. Bizonyos részeket akár le is egyszerűsítünk, hogy azok jobban szolgálják a dal egészét. A gitárszólókat Simon és én írjuk külön-külön, míg a dallamokat Elias, Tobi és Simon közösen dolgozzák ki. Az album általános koncepciójáért, az egységesség megteremtéséért Simon felel, szoros együttműködésben Eliasszal.”

Egyébként együtt, egy helyiségben, mind az öt tag jelenlétében milyen gyakorisággal szoktatok próbálni?

„A pandémia alatt természetesen ritkábban találkoztunk, de a 2024 decemberi tagcsere óta igyekszünk kéthetente próbálni, hogy egy sokoldalú és izgalmas koncertprogramot építhessünk fel. Mondhatjuk, hogy heti váltásban dolgozunk: egyik héten zenekari próba, a másikon online megbeszélés videóchaten – itt intézzük a szervezési és háttérfeladatokat. Mindig sok minden zajlik a színpalak mögött is, jóval több, mint ami esetleg kifelé látszik.”

Javíts ki, ha tévednék, de a lemezeiteket hallgatva úgy érzem, egész széles lehet a zenei hatásaitok skálája, a progresszív rocktól kezdve a tradicionális

lis heavy metalon át egészen a thrash metalig, sőt még ezeken is túl. Mely előadók, zenekarok voltak rátok a legnagyobb befolyással a hangzásvilágotok kialakulására illetően?

„A közös nagy kedvenceink mindig is a Tribulation, az Opeth és a Dissection voltak – ezek a zenekarok adták az alapot a saját hangzásvilágunk kialakulásához. Ettől függetlenül mindannyian nagyon nyitottan állunk a különféle stílusokhoz. Én például mostanában sokat hallgatom a Messa új lemezét, a The Spint, de death és black metal szintén gyakran pörgetek, sőt olyan instrumentális projectek zenéit is, mint amilyen például a The Aristocrats. Egyébiránt mindannyian más zenekarokban is játszottunk a Sweeping Death mellett: Tobiaszal együtt tagjai vagyunk egy Cemetery nevű old school death metal zenekarnak, Elias egy heavy rock bandában, a Blitzzerben énekel, Simon meg egy blues rock zenekarban gitározik, ez a Jack And The Whitebears. Ez a sokféle hatás természetesen aztán visszaköszön a saját dalainkban is.”

Azt gondolom, hogy a zenéteket nyugodtan nevezhetjük a szó valódi értelmében vett progresszív metalnak. Te hogy vélekedsz erről?

„Nos, voltaképpen mindig is nehezen tudtuk meghatározni, hogy pontosan milyen műfajt képviselünk. Volt már, hogy dark heavy metalként írtuk le magunkat, mostanában pedig újra a progresszív heavy metal kifejezést használjuk. Ugyanakkor nem vagyunk klasszikus értelemben vett proggie zenekar, mint például a Dream Theater – de valószínűleg túl sok réteg és összetettség van a dalainkban ahhoz, hogy egyszerű heavy metalnak nevezzük. Néhol még black metal hatások is megjelennek, szóval a helyzet tényleg nem egyértelmű. Lehet, hogy ideje lenne saját műfajnevet kitalálnunk – de tölkindegy, végül is számunkra a lényeg az, hogy valami egyedit és őszintét hozunk létre, hívjuk aztán bárhol, hiszen az azt a későbbiekben.”

Németország jó néhány egyéni hangzása, előremutató metalbandát adott már világnak, gondolok itt olyanokra, mint például a Mekong Delta, a Sieges Even, a Despair, a Depressive Age, vagy a fiatalabbak közül a The Night Eternal. Nálam a Sweeping Death is ebbe a társaságba tartozik...

„Ez nagyon megtisztelő – köszönjük szépen! Bevallom, a korábban említett zenekarok kevésbé ismerősek számomra, de a The Night Eternalt nagyon szeretem, és sokat hallgatom is. Ők mindig az In Solitude-ra emlékeztetnek minket – különösen a Sister című albumukra, ami nálunk abszolút kedvenc. A zenéjükből megvan az a fajta okkult atmoszféra, amit mi is nagyon szeretünk: sötét dallamok, nyers érzelem és titokzatosság – ezekhez mi is erősen kötődünk.”

Pár hete láttalak benneteket az Ohmbachsee melletti Iron Fest Open Airen, és bár korábban nem ismertem a zenéteket, mégis nagyon magával ragadtott, amit ott hallottam. Nektek, ott a színpadon milyen volt ez a koncert?

„Nagyon pozitív élmény volt az egész! A fesztivál szervezőjét, Nikót 2018-ban ismertük meg Csehországban, amikor három koncertet játszottunk a Night Demonnal. Akkor épp merchpultsként és turnémenedzserként dolgozott – nagyon szimpatikus, őszinte ember, akinek a szíve abszolút a helyén van. A fellépésünk maga is jól sikerült, még ha nekem voltak is

kisebbségi technikai gondjaim az elején. A szervezés profi volt, még színpadi kisegítők is voltak, ami nem mindig jellemző. Tényleg éreztük, hogy törődnek velünk.”

Van rá esély, hogy a közeljövőben Németországon kívül is komolyabban tudjatok koncertezni?

„Jelenleg egyetlen konfirmált külföldi koncertünk van: szeptemberben Ausztriában fogunk fellépni. Viszont Németországon belül még sok izgalmas koncert vár ránk idén – és természetesen szeretnénk a jövőben több nemzetközi lehetőséget is megragadni.”

A zenehallgatási szokások megváltozását követve a ti kiadványaitok is elérhetők pl. a Spotify platformján, ugyanakkor fizikai formátumban – CD-n és vinylen – is megjelentettétek ezeket. A magam részéről ezt abszolút támogatom, ugyanakkor felmerül bennem a kérdés, hogy nem hiábavaló küzdelem-e 2025-ben még kézzel fogható hanghordozókban gondolkodni...

„Ezúttal tudatosan választottunk egy sajátos utat: a Devotion To The Absurd Night április 25-én jelent meg limitált bakelit- és digipak kiadásban – az előzetes megrendelések száma egyébként minket is meglepett. Összesen 300 CD és háromféle színű, egyenként 100 példányos vinylkiadás készült az Unholy Fire Recordsszal együttműködésben. Ezek a hanghordozók még mindig jól fognak. Bár a legtöbben már streamelnek, sokan még mindig vágnak arra az élményre, amit csak egy gyári lemez ad – ez egy sokkal személyesebb és őszintébb kapcsolat a zenével, azt gondolom. És ahogy megfigyelhető, a kazetta is kezd visszatérni – már gondolkodtunk rajta, lehet, hogy a következő lemeznél abba a formátumba is belevágunk.

A digitális megjelenés pedig egy úgynevezett 'waterfall' formában történik: április 11. és október 10. között folyamatosan, dalonként adagolva tesszük ki az albumot. Ez sokkal drágább folyamat, hiszen minden egyes szám külön promóciót igényel – viszont így cserébe fél éven át folyamatosan szem előtt maradunk. Eddig három hivatalos videóklip készült el: The Grip Tightens, To The Absurd Night és Devotion – ez utóbbit szeptemberben tesszük majd közzé. Ezeket tartjuk az album legerősebb dalainak, ezért kaptak központi helyet a megjelenési tervben. A többi számhoz pedig jönnek playthrough videók, dalonkénti kommentárok, a koncepció bemutatása, meggyűlés. Október 10-én válik aztán digitálisan is elérhetővé az egész album a maga teljességében, a két kis kísérő zongoradarabbal együtt. Így sokkal többet tudunk 'mesélni', mint a klasszikus 'két kislemez, aztán album' módszerrel, ahol sok szám egyszerűen elsikkad.”

Ízig-vérig underground csapat lévén, gondolom, nem a Sweeping Death a fő megélhetési forrásotok. A zenélés mellett melyikötök mivel foglalkozik még?

„Így van – egyikünk sem keres pénzt a zenekarral. Minden bevételt visszaforgatunk, így a történet lényegében önfenntartó. Nem ebből akarunk megélni, de a családfenntartás mellett ez nem is lenne elég biztos alap az anyagi túléléshez. Ami a munkánkat illeti: Simon és Elias társadalomtudományokat tanultak eredetileg, de Simon a családi panziójuk konyháján dolgozik jelenleg, Elias pedig egy ERP-szoftver forgalmazó cégnél melózik. Tobias ipari elektronikai technikus,

Martin (M. Kauschinger basszusgitáros) egy IT-cégnél dolgozik, én pedig villamossági mestervizsgával a csáládi tervezőirodában dolgozom.”

Eddigi kilencéves pályafutásotoknak mik voltak a legemlékezetesebb pillanatai?

„Az egyik csúcspont biztosan a svéd miniturnénk volt: három koncertet játszottunk, a stockholmi Pub Anchorban, a Skövde In Rock Fesztiválon, és a götebor-gi Dirty Deeds Rock Clubban. Minden saját szervezés volt, hosszú utazással, sok melóval – de nagyszerű és felejthetetlen élmény volt az egész! Egy másik mérföldkő egy 2019-es koncertünk volt, méghozzá a számunkra nagyon fontos Tribulation zenekarral, Münchenben. Emellett rengeteg fellépés olyan bandákkal, mint Dornbirnben a Sepultura, Münchenben a Destruction, továbbá egyéb helyszíneken az Enforcer, a Sodom, a Mantar, a Skull Fist, a Night Demon, az Evil Invaders, és így tovább – mindegyik esemény megmaradt bennünk valamiért.”

Számotokra mi a siker igazi fokmérője, és ennek tükrében szerinted mi az a maximum, amit a zenekarral és ezzel a zenével hosszú távon el lehet érni?

„A siker relatív dolog – főleg egy ilyen rétegműfajban. Számunkra nem az eladási számok vagy a listás helyezések a lényeg, hanem az, hogy valami maradandót alkossunk. Ha akadnak olyanok, akik mélyen kapcsolódnak a zenénkhez, és eljönnek a koncertekre, mert tényleg jelent számukra valamit ez az egész, és aztán akár hosszú távon, éveken át követnek minket – na, nekünk ez az igazi siker. Nagyon jó lenne persze eljutni oda, hogy saját turnékat szervezhessünk, és a nagyobb fesztiválokon ne újoncként, hanem elismert névként szerepelhessünk... ez is eljön talán egyszer. És hogy meddig növekedhet még a banda, meg ez az egész történet? Nehéz ezt megmondani. Tudjuk, hogy amit csinálunk, az nem tömegtermék – de ahogy a 'nagy öregek' lassan visszavonulnak, akár új lehetőségek is nyílnak előttünk. Mi addig is tesszük a dolgunkat – őszintén, intenzíven, mindent beleadva, a fejlődés vágyától hajtva. A többit pedig majd meglátjuk.” **HW**

DÜH ÉS FRUSZTRÁCIÓ, AMI JOBBÁ TEHETI A VILÁGOT

Az európai melodeath/metalcore színtér egyik alapcsapata, a német Heaven Shall Burn júniusban adta ki legújabb albumát. Mégsem indult szerencsésen számukra a nyár, mert az énekes Marcus Bischoff hangszálproblémái miatt a Rock am Ring fesztiválon félbe kellett szakítaniuk a fellépésüket. Azóta Marcus torka rendbejött, s vissza is tért a zenekara élére, így remélhetőleg jövő márciusban Budapestre is vele érkezik majd a csapat. Még akkor volt lehetőségünk Maik Weichert gitárossal beszélgetni, amikor Marcus a hangszálproblémáival küzdött, ezért értelemszerűen elsőként az a téma került szóba.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Viszonylag ritkán fordul elő, hogy félbe kelljen szakítani egy koncertet az énekes hangszálproblémái miatt, mert annak általában vannak előzményei, tünetei. Ti nem vettetek észre semmit?

„Nem, semmi jele nem volt annak, hogy problémája lenne. Nem érzett fájdalmat a torkában, nem is volt feldagadva neki, szóval semmi sem utalt rá. Amikor felmentünk a színpadra, és belekezdünk az első dalba, akkor érezte, hogy dagadni kezd a torka, és amiatt nem tud énekelni. Olyan volt, mint amikor egy sportolónak a mérkőzés közben hirtelen bedagad a térde. Az első dal után felbe is kellett szakítanunk a koncertet, ilyen soha korábban nem történt még velünk. Kissé tartottunk is tőle, hogy mi lesz, de nagyon megértőek voltak az emberek, s nemcsak abban a pillanatban, amikor le kellett jönnünk a színpadról, hanem még utána is. Napokon keresztül kaptuk az üzeneteket, a Marcusnak szóló jókívánságokat, ami nagyon jól esett mindannyiunknak. Őszintén szólva, elég sokkoló tud lenni, ha le kell jönnöd a színpadról az első dal után, s ott kell hagynod a koncertet, miközben azt sem tudod, hogy mi a baja a barátodnak, csak annyit látsz, hogy rohannak vele a kórházba.”

Nem is tudtátok, hogy mi a probléma?

„Ott, abban a pillanatban nem. Annyi információ jutott csak el hozzánk, hogy bedagadt a torka, de hogy ennek mi volt az oka, arról sejtelmünk sem volt. Csak később

derült ki, hogy összeszedett egy fertőzést, amit senki sem vett észre.”

Britta Görtz, a Hiraes énekesnője segítette ki benneteket. Miért rá esett a választásotok?

„Mert olyan személyre volt szükségünk, aki nagyon gyorsan be tud lépni Marcus helyére, hiszen ott voltak előttünk a következő fellépések. Britta nemcsak nagyon jó énekes, de énektanár is, ezért azzal is tisztában volt, hogy milyen technikával, hogyan kell előadni Marcus énektáit. Másfél nap alatt megtanult nyolc dalt, ami lehetővé tette, hogy az eset után négy nappal már újra színpadra léphessünk. Nagyon sokat köszönhetünk neki, és azt gondolom, hogy az emberek is elfogadták őt, legalábbis nekem úgy tűnik, hogy nagyon szerették Brittát a Heaven Shall Burn énekeseként.”

A zenekarból senki nem volt, aki át tudta volna venni Marcustól az éneket?

„Nos, ez is felmerült egyik lehetőségként, de szerintem ez csak rontott volna a teljesítményünkön. Nem volt egyszerű a helyzet, mi pedig nem akartuk tovább rontani azzal, hogy valami második, harmadik vagy negyedik legjobb megoldással állunk elő. Még a látszatát is el akartuk kerülni annak, hogy csak azért vagyunk ott, mert zsebre akarjuk tenni a fellépésért járó pénzt. Mi tényleg azért zenélünk, hogy a lehető legjobb élményt adjuk az embereknek, és ehhez az is hozzátartozik, hogy a legjobb megoldást találjuk meg egy ilyen helyzetben. Ha nem

sikerült volna megtalálnunk azt az énekest, akivel ebből katasztrófális a helyzetből a lehető legjobb megoldást hozzuk ki, akkor inkább lemondtuk volna a koncerteket. Erre azonban szerencsére nem volt szükség, mert Britta tényleg fantasztikus volt.”

Ott voltam Ausztriában, a Nova Rock fesztiválon, így aztán megerősíthetem, hogy briliáns koncert volt. Te hogy érezted magad azokon a koncerteken, ahol Brittával léptetek fel?

„Mindenhol nagyon jól. Természetesen más volt, mint amikor Marcusszal léptünk fel, de nagyszerű élményt adtak ezek a koncertek. Szerintem a rajongók is így fogták fel, különösen azok, akik előtte is láttak bennünket. Szerintem élvezték, hogy valami mást kapnak, mint amit megszoktak. Mondhatni, ritkán fordul elő, hogy ilyen speciális felállásban lép fel a Heaven Shall Burn, szóval mindenképpen különleges élményt jelentett. Nekünk mindenképpen, de szerintem a rajongóknak is. Szerencsére Marcus már meggyógyult, itt van velünk újra, néhány koncerten már énekelt is. Britta is maradt, továbbra is elkísér bennünket mindenhol. Nem csak azért, hogy újra kísérgessen bennünket, ha bármi adódna, de több dalt együtt adnak elő Marcusszal.”

Ötévnyi kihagyás után jelentkeztetek új lemezzel. Korábban soha ilyen hosszú idő nem telt el két Heaven Shall Burn-album között. Minek köszönhető, hogy ennyit kellett várnunk az új dalokra?

„Nos, az előző albumunk, az Of Truth And Sacrifice eléggé nagy robbanás volt. Persze, erre alaposan rá is készültünk, beeladtunk mindent, ami csak volt bennünk, teljesen kiírtuk magunkat. Szóval, szükségünk volt arra, hogy feltöltődjünk új ötletekkel, hogy a nyomás újra felépüljön bennünk. Tudod, olyan ez, mint egy vulkán. Miután kitör, kell neki egy kis idő, hogy újra felteljen benne a nyomás. Mi, emberek is így vagyunk ezzel. Ráadásul egyre idősebbek leszünk, és persze családunk is van, gyerekeink születtek, akikkel szeretnénk foglalkozni. A Heaven Shall Burn ebből a szempontból nem tekinthető teljesen professzionális zenekarnak. Inkább egy hobbi zenekar, amelynek tagjai hetente egyszer találkoznak, hogy megbeszéljék az aktuális teendőiket, vagy próbáljanak egyet. Mi nem azért készítettünk albumokat, hogy mint promóciós eszközöket használjuk őket az aktuális turné megátogatása érdekében. A Heaven Shall Burn ügyeit nem irányítják üzleti megfontolások, mi sosem tekintettünk üzleti szemmel erre a zenekarra.”

A Heimat rendkívül dühös, nagyon agresszív album hatását kelti. Mi szüli ezt a frusztrációt, ami árad a zenétekből?

„Ha nyitott szemekkel járod a világot, vagy mondjuk megnézed este a híreket, akkor nagyon sok mindennel szembesülsz, ami miatt frusztráltá válsz, vagy dühös tudsz lenni. Szerintem semmi probléma

nincs azzal, ha ezt a dühöt vagy utálatot a zene írásához használod. Egyetlen dolog fontos a számunkra csak ebben, az, hogy ezt a dühöt ne magunk ellen fordítsuk. Ne váljunk önpusztítókká, tehát ne őrlődjünk miatta. Éppen ellenkezőleg, próbáljuk meg ezt az energiát pozitív irányba terelni, törekedjünk arra, hogy a kiadott dühünk produktív tényezővé váljon.”

Amikor az Empowerment klipje megjelent, valami hasonlóról beszéltek. Mintha azt nyilatkoztátok volna, hogy a düh és agresszió nem vezethet értelmetlen vitákhoz és önpusztító frusztrációhoz. Ez a fő üzenete zenekarnak?

„Igen, mondhatni, hogy ez. Persze, akarunk a dalokkal olyan dolgokról is beszélni, amikről még nem hallottak az emberek, hogy elgondolkodjanak rajtuk, de nagyon fontos, hogy azt a dühöt és utálatot, amit a zenénkbe hozunk, pozitív irányba fordítsuk.”

Az albumon lévő War Is the Father Of All mintha teljesen ellentmondana ennek a gondolatnak. Szóval akkor mégiscsak megoldható minden egy háború által?

„Nem, ilyesmiről szó sincs. A háború nem megoldás semmire, s nem viszi előre a világot, de tényleg mindennek az apja. Mármint úgy értem, hogy a háborús vagy katonai technológia nagyon sok mindennek az alapját képezi, de közben a háború mégiscsak a halálnak az apja, a tönkretett családoknak, a menekülteknek, és minden ilyesminek. Metaforikus jelentése van ennek a címnek. A háború mindennek az apja, mert mindent tol maga előtt. Maga a háború valójában az emberi természet története. A háború nagyon rossz dolgokat szül, miközben a technológiát, amit a hadiipar használ, sokkal hasznosabban is fel lehetne használni.”

Megjelent egy dupla CD-s változat, ami több koprodukciót is tartalmaz. A Numbered Days című dalban, ami eredetileg egy Killswitch Engage-szám volt, Jesse Leach énekel. Ez az album alapverzióján kapott helyet, míg a második CD-n további feldolgozások szerepelnek, valamint az a Keinen Schritt Zurück című dal, amiben a Donots működik közre. Ezekkel mi volt a szándékotok?

„Kezdjük talán ez utóbbiakkal. Ezek a számok, mint például a Schweineherbst feldolgozás, csak egy hirtelen jött ötlet szüleményei. Az volt a célunk, hogy mutassunk egy kis punk rock hozzáállást a rajongóinknak. Jelezni akartuk feléjük, hogy ebből a világból jöttünk. Nagyon jól éreztük magunkat, amikor ezeket a dalokat vettük fel, igazán jól szórakoztunk, s csak annyit szerettünk volna, hogy a rajongóink is átéljék ezt az érzést. Persze, ezeknek a daloknak van üzenetük is. Rendkívül őszintén viszonyulnak ahhoz a helyzethez, ami ma Németországot, az itteni jobb oldali politikai erőket, és egyes politikusokat jellemez. Meg akartuk mutatni, hogy mi a helyzet ma Németországban.

A Killswitch Engage-dal viszont egészen más okból született. A Heimat németül azt jelenti, hogy otthon. A Killswitch Engage-feldolgozással meg akartuk mutatni, hogy hol van a mi otthonunk, honnan erednek a zenei gyökereink. Ez a dal tökéletes volt ehhez, hiszen ez a korai metalcore mintapéldája. Számunkra legalábbis az. Egy kicsit olyan, mint valami tervrajz, ami alapján a saját metalcore-világodat felépítheted. Ez a dal a metalcore műfajának egyik sarokköve. Mindössze azt szerettük volna, hogy emlékezzenek rá az emberek, legyenek tisztában azzal, hogy milyen fontos zenekar a Killswitch Engage, és milyen jó ez a dal. Az pedig külön ajándék volt számunkra, hogy Jesse, akit a barátunknak nevezhetünk, csatlakozni tudott hozzánk.”

Még ma is gyakran felmerül a vita veletek kapcsolatban, hogy a Heaven Shall Burn valójában melodeath- vagy metalcore-zenekar? Látod ennek bármi értelmét is?

„Személy szerint nem foglalkozom ezzel, és egyáltalán nem érdekel, hogy minek hívják a zenét, amit játszunk. Persze, szükség van arra, hogy a zenekarokat besorolják különböző címkék alá, én is szoktam ezt csinálni másokkal. Ebben a kérdésben talán az a legérdekesebb, hogy szerintem mi ma is ugyanazt a zenét játszunk, mint egykor, de már ritkábban neveznek bennünket metalcore zenekarnak. Ez valószínűleg azért van, mert a metalcore továbbfejlődött, ma már egészen mást jelent, mint amikor kezdtünk. Ezért aztán az a furcsa helyzet alakult ki, hogy nem mi hagytuk ott a stílust, hanem mintha a stílus hagyott volna el minket.”

Telt házaz turnéitok vannak, fesztiválokön napi kiemelt státuszban léptek fel. Hova helyeznéd a zenekart a mai színtéren?

„Nem igazán tudom ezt megmondani, de szerintem nekünk nem is kell foglalkozni vele. Azt tudom, hogy Németországban és a többi német anyanyelvű államban egy jó ideje már nagy névnek számítunk. Kiemelt pozícióban léphetünk fel Wackenben, szerintem ennél tovább nincs hova emelkedni. Az Of Truth and Sacrifice listavezető volt itthon, ezt sem lehet felülmúlni, de azt sem élnénk meg csalódásként, ha a következő albumaink csak a második vagy harmadik helyen végeznének a listán. Európa többi részén szintén eléggé elismertek vagyunk, de arrafelé még mindig van lehetőség arra, hogy feljebb lépjünk. Próbáljuk is ezt tenni, szépen lassan. **HW**

ARJEN ANTHONY LUCASSEN

ARMAGEDDON – ELSŐ OSZTÁLYON

A szeptemberi, 30. születésnap koncertekre időzítette az Ayreon agytrösztje, Arjen Lucassen friss szólólemezőnek megjelenését is. A Song No One Will Hear kapcsán pedig természetesen nem csak az aktuális lemez, hanem az Ayreon és Arjen egyéb projektjei is szóba kerültek.

SZÖVEG: KISS GÁBOR • FOTÓ: LORI LINSTRUTH

Szeptemberben jelenik meg az új szólólemezed, a Songs No One Will Hear, melynek sztorija szerint az emberiség megtudja, hogy egy meteor öt hónap múlva elpusztítja a Földet. Adja magát a kérdés: láttad a Ne nézz fel! című filmet?

„Ezt kérdezik tőlem a legtöbben. Elvégeztem a házi feladatomat, megnéztem tíz vagy tizenöt aszteroidás filmet, tudod, csak hogy ötleteket szerezzek. És hogy ellopjak néhányat. Ez is egyik volt közülük. A probléma a legtöbb ilyen filmmel az, hogy a végén mindig van egy hős, mint Bruce Willis, aki megmenti a világot. Én viszont nem ezt akartam, hanem azt, hogy tényleg előjőjön a történetben a világvége. És számomra az emberi érzelmekről szólt az egész. Mit tennének az emberek, ha öt hónapjuk maradna élni? Azt hiszem épp ezért végül, csak egyetlen filmből merítettem ötleteket. Már nem is emlékszem, mi volt a címe, de valami olyasmi, hogy A világ vége.”

És te mit tennél? Dalokat írnál?

„Nem, nem hiszem. Nekem fontos, hogy az emberek hallják a muzsikámat, hogy boldoggá tegyem őket vele. De ettől még lehet, hogy azért írnék dalokat. A törté-

net egy Sanctuary Island nevű helyen játszódik; ez az a sziget, ahová az aszteroida becsapódása várható. Van a történetben egy dr. Slumber nevű karakter, aki már az előző szólóalbumomon is szerepelt, és neki van a kék busza, amellyel elviszi oda az embereket. Azt hiszem, én is vele mennék. Első osztályú helyet szeretnék az utolsó útra. Komolyan, én azt szeretném, ha látnám az aszteroidát közeledni, és egyenesen a fejemre zuhanna, ezzel pedig vége is lenne. Nem akarok a világ másik felén lenni, ahol lassan halnak meg az emberek a szökőárak, a fosztogatók, a sugárzás vagy a franc tudja mi miatt. Én inkább ott lennék a szigeten, a többi hippi társaságában. Összekapaszkodva, dalokat énekelve, és élvezve az utolsó közös pillanatainkat.”

Anélkül, hogy nagyon spoilerezni akarnék, a lemez végén elhangzik az a bizonyos mondat, hogy „Mission accomplished!” („Küldetés teljesítve!”), ami alapján én gyanítom, hogy nem egy fatális véletlen okozza a kipusztulásunkat. Szerintem az Ayreon-lemezekről ismerős Forever állhat a háttérben.

„Minden lemezem esetében van egy gyönyörű, komoly történetem, amit aztán a végén mindig teljesen elrontok. Ezt csináltam a The Human Equationnel is, ami egy férfinak az érzelmeivel való szembenézéséről szól. Elvileg. De a végén kiderül, hogy az egész csak a Dream Sequencer programban történt szimuláció volt. És persze most sem tudtam megállni, hogy ne tegyem ugyanezt. Ha ismered az Ayreon-lemezeket, akkor tudod, hogy 65 millió évvel ezelőtt is ők lótték

ki azt a meteort a Földre, amivel kipusztították a dino-szaurusokat, és helyet csináltak az emberiségnek. Szóval úgy gondoltam, megint elhívom Peter Daltrey-t, aki az Into the Electric Castle-ön is szerepelt, mint Forever, és felmondatom vele ezt az egy sort, hogy ezzel is beindítsam az eszmecsérét a lemezről.”

Mi dönti el amúgy, hogy egy dalodból Ayreon lesz-e vagy valami más projekthez használsz fel?

„Rengeteg projektet csináltam mostanában: készítettem egy szólóalbumot Simone Simonsnak, aztán megcsináltam a Plan Nine-t, ami tulajdonképpen Robert Soeterboek énekesnek készült, hogy élőben is elő tudja adni a régi dalokat. Általában nem szoktam előre tervezni, de most úgy voltam vele, hogy ezúttal végre magamnak fogok írni valamit. És persze a legjobb dolog, amit az ember magának csinálhat, az egy szólólemez, hiszen az 100%-ig én vagyok. Szóval ezúttal már a kezdetektől tudtam, hogy szólóalbum lesz a vége. A legnagyobb különbség az Ayreonhoz képest az, hogy itt az énekes részek 80%-a az enyém. Az Ayreonban a legutóbbi lemezeken én már egyáltalán nem is énekeltem. Nem tudok persze úgy énekelni, mint Russell Allen vagy Jorn Lande, ami azt is jelentette, hogy a zenét a hangomhoz kellett igazítani, hogy a saját, limitált képességeimmel elő tudjam őket adni. Az Ayreont rockoperának tartom, ez viszont nem rockopera, hiszen itt csak egy szereplő van: én. A Songs No One Will Hear inkább egy koncepcióalbum.”

Most több kedved volt énekelni, mint általában?

„Imádom énekelni. Nem vagyok jó énekes, de nagyon szeretem csinálni, mostanra pedig kezdem kiismerni, hol húzódnak a határait. Tudom, meddig mehetek el. Nem szabad például túl magasán énekelnem, mert az túl megerőltető a számomra. Azt hiszem, idősebb napjaimra egy kicsit még jobb is lettem.”

A választ már előre tudom, de azért meg kell kérdeznem: koncertek lesznek?

„Nem, nem, egyáltalán nem. Ha élőben kellene énekelnem, borzasztó lámpalázás lennék. Az Ayreonnal viszont az utóbbi években két évente tartunk koncerteket. Az Electric Castle bulikon játszottunk is egy dalt az előző szólóalbumomról, a Pink Beatles in a Purple Zeppelint. Szóval az elképzelhető, hogy egy dalt előadunk majd valamelyik Ayreon-koncerten. Annyit még be tudok vállalni, de a turnézós napjaimnak rég vége van már.”

Két éve, az akkori Ayreon-koncertekhez kapcsolódóan Wudstik, Michael Mills és Damian Wilson is adott egy-egy rövid kis akusztikus szettet a merchárúsító boltban. Ilyesmit sem vállalnál be?

„Nem, nem. Úgy értem, az olyan emberek, mint Damian, sokkal jobbakk nálam az ilyesmiben. És Mike Mills is lenyűgöző. Még nem gondoltam erre, de idén biztos nem vállalom be. Talán legközelebb, ha elég bátor leszek hozzá. De igazából ezt még senki sem vetette fel, szóval ha belevágok és elszúrom, akkor az miattad lesz. Te leszel a hibás.”

Ha már áttértünk az Ayreonra, kérlek mesélj pár szóban a közelgő születési koncertekről!

„Nos, azt hiszem, a részletek már ismertek, legalább is azok, amiket el szerettünk volna árulni. Két részre osztjuk majd a műsort. Az első részben olyan dalok lesznek, amiket soha nem játszottunk még élőben. Szóval ezek deep cutok, azaz kevésbé ismert számok lesznek. Olyanok, amire senki sem számít, és borzasztóan várom, hogyan reagálnak majd rájuk az emberek. A második részben pedig a slágereket fogjuk előjátszani. Mondjuk soha nem voltak valódi, igazi slágereim, inkább fogalmazzunk úgy, hogy a második részben a közönségkedvencek lesznek. A szereplőgárda is ismert, szóval ott remélhetőleg nem lesz változás.”

(Sajnos azóta kiderült, hogy Edward Reekers rákos megbetegedése miatt nem tudja végül vállalni a koncerteket. – KG)

Lesz egy új fiú is a családban, Dino Jelusić ugyanis még sosem énekelt a lemezeiden. Őt hogyan ismerted meg?

„Valóban nem, de az egyik Star One albumhoz már felvettük vele a Year of '41 dalt, amit sajnos végül nem engedtek felhasználni, mert Dinónak akkor éppen valami vitája volt a kiadójával. De ha minden jól megy, ezt ki fogják hozni a koncertek előtt, hiszen valamivel mégis meg kell indokolni, hogy miért van ott a szereplők között. Reméljük, még időben elkészíthetjük a videót. Szóval már dolgoztam vele, és tervezem, hogy még sokszor fogok, mert jelenleg ő az egyik legjobb. A Youtube-on láttam először, felvettem vele a kapcsolatot, és szerencsére ismert engem, és imádta a zenét. A Trans-Siberian Orchestra-ban is énekelt, szóval ismerte Russell Allent, így pedig a közös ismerős is megvolt. Sokszor beszéltem vele telefonon, és zeneileg is nagyon passzolunk egymáshoz. Nagyon kedvelem őt. Kíváncsi vagyok, hogy fog teljesíteni a koncerteken, meg hogy reagálnak majd rá az emberek. Lehet, hogy még sírni is fogok, amikor elkezd énekelni.”

Ilyen könnyen meghatódsz?

„Ó, abszolút. Folyton ott pityergem a színpad szélén, amikor az énekesek belekezdenek, a tömeg meg megőrül tőlük.”

Van még valaki, akivel nagyon szeretnél együtt dolgozni, de sosem jött össze?

„Igen, persze. Természetesen olyan régi hőseimmel, mint Dio vagy Ozzy nagyon szerettem volna együtt muzsikálni, de ez sajnos már nem fog összejönni. Dio-val mondjuk majdnem sikerült. Találkoztunk, és tetszett neki a zeném. Még azt is mondta, hogy inspiráltam, amikor a Magica albumot írta. De aztán sajnos nem jött össze a dolog. Ian Gillan és Robert Plant mindig is a listámon voltak, és milliószor próbálkoztam velük, de nagyon nehéz eljutni hozzájuk. Viszont folyamatosan jönnek új énekesek, szóval mindig bővül azoknak a száma, akikkel szeretnék dolgozni valamilyen formában.”

Azt persze mindenki tudja, hogy hatalmas meló van ezekben a koncertekben, de mégis hogy kell ezt elképzelni a gyakorlatban? Mennyi idő összehozni őket?

„Ahogy vége van az egyik koncertsorozatnak, már kezdünk is dolgozni a következőn. Szóval két évvel korábban elkezdődik a szervezés. A zenészeknek és énekeseknek mind megvan a saját bandájuk, úgyhogy

két évre előre el kell kezdeni a tervezgetést, egyeztetést, hiszen nekik maguknak is lesznek turnéik. De aktívan körülbelül egy évvel az aktuális koncert előtt kezdünk dolgozni. Onnantól havonta tartunk megbeszéléseket is a produkciós csapattal, mert rengeteg dolgot kell megszervezni.”

Mióta vannak ezek a koncertek, az Ayreon népszerűsége is elég nagyot ugrott, nem?

„Nehéz ezt megmondani. Van egy borzasztóan hűséges rajongótáborom, és az valami elképesztő, hogy eladtunk 15 000 jegyet öt perc alatt. De nem vagyok biztos benne, hogy új rajongók is érkeznek a táborba. Az tuti, hogy sokan 20-30 éve követik a zenéimet, szóval úgy tűnhet, mintha nőne a népszerűségem, mert ezek az amúgy láthatatlan emberek a koncertek kapcsán hirtelen láthatóvá válnak, és egész Tilburg városa átváltozik hirtelen Ayreon Cityvé. Azt viszont nem tudom, hogy mennyi új, fiatal arc van, hiszen az én zeném a sokszor 8-10 perces dalokkal extra figyelmet igényel, és nem igazán illik a reelsek és a Tiktok világába. Ezen az új albumon is van egy 14 perces dal, és nem tudom, hogy a fiatalok hallgatnak-e még egyáltalán ilyesmi hosszúságú dolgokat.”

Rendkívül sűrű évek állnak mögötted, hiszen említetted Simone és a Plan 9 albumát is, de ezek mellett például The Human Equation kiadása is megjelent. Hogy tudsz időt szakítani minderre?

„Úgy, hogy nincs társasági életem és sosem megyek szabadságra. És gyerekeim sincsenek. Egy teljesen külön figura vagyok, aki a semmi közepén él, a saját stúdiójával. Az emberek mindig azt hiszik, hogy munkamániás vagyok, de igazából nem vagyok az. Sokszor egész délelőtt csak bolondozok a számítógépemen, este meg tévéműsorokat nézek. Viszont mivel mindig itthon vagyok, ezért ha beugrik egy ötlet, rögtön tudok rajta dolgoztatni.”

**„TUDOD, Ő SIMONE. FELHÍV,
BESZÉLGETÜNK, LÁTOM A GYÖNYÖRŰ
ARCÁT, ÉS HA MEGKÉR VALAMIRE,
NEM TUDOK NEMET MONDANI.”**

Tudom, hogy nagy sci-fi fanatikuss vagy. Van még időd új filmekre, könyvekre, sorozatokra?

„Igen, igyekszem mindent megnézni, ami új. Most épp a Murderbotot néztem végig, ami tényleg nagyon jó. Alexander Skarsgård szerepel benne, és marha vicces. Imádom. Egy robotról szól, aki öntudatra ébred, de el kell rejtenie az emberek elől. Érdekes megnézni.”

Esetleg a 3test problémát is láttad vagy olvastad? Az is beugrott a lemezed koncepciójáról.

„Igen, láttam a sorozatot és tetszett is. A könyveket viszont nem olvastam. Attól tartok az olvasás nem nekem való. Szörnyű ezt kimondani, de nincs türelmem hozzá. Ahogy beszélgetünk, most is állok, folyton csinálnom kell valamit, izgek-mozgok.”

Tavaly Simone Simonsnak is írtál egy komplett szólólemezt. Hogy tudott rávenni?

„Tudod, ő Simone. Felhív, beszélgetünk, látom a gyönyörű arcát, és ha megkér valamire, nem tudok nemet mondani. Őt évvel ezelőtt dobta be először a közös lemez ötletét, de akkor túl elfoglalt voltam hozzá. Azt mondtam neki, gondolkodom rajta. Aztán újra megkért. Épp turnén volt, egy hotelszobából hívott, és elkezdtünk beszélgetni. Ugyanazok az ötleteink voltak, ugyanabba az irányba akartunk haladni a dalokkal, és ez tette érdekessé számomra a projektet. Nagyon büszke vagyok arra az albumra. Simeone-val együtt dolgozni fel-emelő. Ötször vagy hatszor jött el a stúdiómba, és szuper könnyű vele a munka. Mindig felkészült és mindig nagyszerűen énekel.”

A Supersonic Revolution projektre is valaki más vett rá?

„Az az én ötletem volt. Onnan indult, hogy fel kellett vennünk egy feldolgozást a ZZ Toptól egy magazin számára, és ehhez kellett egy banda is. A dal a Heard it on the X volt, ami fel is került a lemezre bónuszként. Szóval fogtam a telefonomat, végigpörgettem a kontaktokat és 15 perc alatt össze is állt a zenekar. Egy hét alatt megvoltunk a feldolgozással, és olyan jól sikerült, hogy kedvet kaptunk egy teljes lemezhez.”

Tervezel folytatást?

„Sajnos nem lett sikeres a korong, úgyhogy nem valószínű, hogy lesz folytatás. Talán a '70-es évek, aminek a zenei világában alkotunk, már túl rég volt a többségnek. Valahogy nem rezonált az emberekkel a muzsika. Egyébként is túl sok projekt van, és bármit is csinálók, az emberek mindig új Ayreon-albumot kérnek. Szóval lehet, hogy lassan kéne írnom egyet.”

Igen, a Transitus is öt éve volt már... Vannak már témáid?

„Csak egészen apró ötletecskék, de még semmi konkrét. Se zene, se koncepció.”

Idén áprilisban megjelent az egyik legnépszerűbb Ayreon-album, a The Human Equation újrádása is. Miért tartottad fontosnak újra megjelentetni?

„Azt hiszem, ez volt az utolsó olyan Ayreon, amivel nem voltam igazán elégedett, méghozzá a keverés miatt. Különösen a dobok hangzása zavart. Szerettem a dalokat, de nem szerettem a produkciót, szóval rég-

óta terveztem újratekerni azt az albumot. Épp befejeztem egy másik lemezt, és nem volt inspirációm valami újhoz, úgyhogy tökéletes volt az időzítés, hogy végre megtegyem. Az újratekérés tényleg nagy munka, több hónapom elment vele, de örülök, hogy megtettem.”

A mindenféle újrádásoknak köszönhetően az Ayreon nagylemezek ma már könnyen beszerezhetőek, volt viszont az évek során mindenféle maxi, EP, ritka cucc, amiket nehéz felkutatni. Neked megvan minden?

„Igyekeztem mindenből megtartani legalább egy példányt, szóval remélem. De anno egy csomó cuccot elosztogattam, mondván, mit kezdjek velük. Ha valaki szólt, hogy régóta keres valamit és éppen volt, simán odaadtam.”

Tudom, hogy a Plan 9 igazából arról szólt, hogy Roberttel megjelentették a régi dalaitokat, de annak a projektnek lesz esetleg bármilyen folytatása?

„Robert most a gitárossal, Marcel Singorral dolgozik új dalokon, aki kiváló dalszerző. Engem is megkérdeztek, lenne-e kedvem beszállni a dologba, de most inkább az előbb említett Ayreon foglalja le a gondolataimat. És egyébként nem is igazán akarok beleavatkozni a projektjükbe. Úgy gondolom, hogy mára nagyon összeszokott csapat. Hallottam néhány témájukat, és szerintem nagyszerű munkát végeztek. Ha épp lesz egy jó ötletem, szívesen besegítek nekik, de nagyszerűen boldogulnak nélkülem is. Kicsit olyasmi a helyzet, mint anno a Stream of Passionnel volt, akik nélkülem is folytatták vagy a The Gentle Stormmal, amiből később Anneke a Vuur zenekart csinálta.”

És mi a helyzet a Star One-nal?

„Jelenleg úgy látom, hogy a Star One az egyetlen projektem, aminek van még jövője. De a Revel in Time még nagyon friss, szóval azért nem mostanában várható a folytatás. Néha szeretek valami heavy metalosabbat is csinálni, így valószínűleg az új Ayreon után a Star One következik majd.”

Van olyan kérdés, amire nagyon szívesen válaszolnál egy interjúban, mégsem kérdezték meg soha?

„Az biztos, hogy a »Milyen magas vagy?« nem ilyen. Ez egy jó kérdés amúgy. Alapvetően nincsenek titkaim, és szerintem az emberek már mindent megkérdeztek tőlem, és mindent meg is válaszoltam. Szóval nincs több titkom. Maximum a személyes véleményem maradt ki bizonyos dolgokról, de úgy gondolom, hogy zenészként nem feladatom például politikai kérdésekről állást foglalni. Az ilyesmitől igyekszem a lehető legtávolabb maradni.”

Oké, akkor azt mondd meg zárásként, hogy Elvis tényleg él, Paul McCartney pedig tényleg halott, ahogy az új albumon énekléd?

„Ki tudja!? Emlékszem, mikor mutattam ezt a sort Lorinak, a barátnőmnek, az volt az első reakciója, hogy az emberek azt se fogják érteni, mire utalok. Annyi idő eltelt már azóta! Én viszont viccesnek találtam ezt a sort, úgyhogy maradt a lemezen. Készítettünk egyébként egy klipet is ehhez a Goddamn Conspiracy dalhoz, és ennél a sornál nagyon vicces képeket láthatsz benne.” **HW**

Pozitív életérzés

Egy új album megjelenése mindig intenzív időszak egy zenész életében. Még akkor is, ha ez immár huszonhetedjére történik meg. Így nem csoda, hogy Endrével háromszor is nekifutottunk, mire a megfelelő pillanatot sikerült eltalálni egy hosszabb telefonbeszélgetésre. Régebben beültünk a Hammer irodába vagy elmentem hozzá a budaörsi lakásába. De most, hogy már mindketten vidéken élünk, mindez nem olyan egyszerű. Mindenesetre a lemez megjelenést követő nap délelőttjén sikerült telefonvégre kapni őt.

SZÖVEG: CSELÓTEI LÁSZLÓ · FOTÓ: RADÓ NORBERT, MAGÁNARCHÍVUM

Már autóban ülök, Pécsre megyek, mert este koncert lesz – informált Endre. – Közben mindenféle ügyet intézek, mert tegnap jött ki az új album. És ilyenkor mindig sok a teendő.”

Mintha némi feszültséget éreznék a hangodban...

„Tudod, hogy van ez. Szeretem, ha minden rendben van körülöttem, ha jól mennek a dolgok. Mert amúgy maradéktalanul, szígyentelenül boldog vagyok!”
(nevet)

Érdekes, hogy ezt mondd, mert amikor mostanában többször is beszélünk, átküldted a fotókat az új lakásodról, szóba ejtettük a vidékre költözés témáját kifejezetten azt éreztem, hogy harmónia sugárzott a szavaidból és a képekről is, míg régebben nem feltétlenül volt ez így. Összekapcsolható-e ez azzal, hogy magad mögött hagytad a fővárost és végleg leköltöztél vidékre?

„Ez egy hosszú folyamat része. 2018-ban jött el a pillanat, amikor életmódot váltottam. Megmondom őszintén, életemben először nagyon megütött egy évszám: a hatvanadik születésnapom. Addig sosem érdekelt ez a téma. Érdekes ez, mert amikor azt mondd, hogy ötvenkilenc, akkor úgy érzed, hogy még közelebb vagy az ötvenhez. Ez olyan, mint az árákkal kapcsolatos pszichológia, hogy mindennek kilencre végződő árat

képeznek, mert akkor az ember az előtte lévő számot figyeli. Ami még ötössel és nem hatossal kezdődik. Szóval elérkezett a pillanat, amikor ki kellett mondanom, hogy hatvan és ez a tény pörölyként csapott le rám. Hirtelen azt éreztem, hogy iszonyatosan elrohant az Élet, hogy már sokkal több van mögöttem, mint előttem. Hozzá kell tennem, akkoriban nagyon túlsúlyos voltam, amiből különböző egészségügyi problémák alakultak ki, például magas vérnyomás és 16-os vércukorszint.

Elmentem egy drága magánklinikára, ahol a doktor-nő beköszölte, hogy cukorbeteg vagyok és életem végéig gyógyszert kell majd szednem, sőt azonnali inzulininjekció-kúrát javasolt. Úgy éreztem, hogy felületesen és suttyó módon viselkedik velem, de utólag még hálás is vagyok neki ezért. Nagyon nem tetszett, amit előadott, mert azt gondoltam, hogy ennek lehetne valami fokozatossága. Mondjuk, első körben összeállítunk majd egy diétát és megnézzük, hogy az milyen hatással van a szervezetemre. Ezért azonnal tiltakoztam a kezelés ellen, mert úgy éreztem, hogy a doktornőt nem érdekli különösebben a téma és a manapság annyira jellemző módon megpróbálta elintézni az egészet egy gyógyszer felírásával és injekciózással. Nem engedtem az injekciót, kiváltottam ugyan a tablettákat, de otthon letettem az étkezőasztalra és ott helyben eldöntöttem, sohasem veszem be, a saját módszereimmel teszem rendbe magam, csakazértis egészséges leszek.”

Úgy érzed, hogy sikerült?

„Teljes mértékben. Onnantól kezdtem teljes életmód váltásba. Elkezdtem sokat mozogni, mindent elolvas- tam az egészséges táplálkozásról és annak alapján étkeztem. Összesen 46 kilót fogytam 11 hónap alatt és a vércukorszintem ma már abszolút normális. Ez alapvető befolyással volt a hangulatomra, úgy éreztem, újra kinyílik a világ. De ez még nem volt a teljesség, hogy egy saját lemezcímet idézzek! *(nevet)* Az elmúlt három évben a magánéletem is rendeződött. Megtalál- tam a páromat. Miatta elkezdtem lejárni Sopronba, és lassan minden építőkocka a helyére került.”

Ekkor kezdett szimpatikussá válni a vidéki élet?

„Nagyon megtetszett a város, a hangulata és az ottani emberek mentalitása is, ami, ezt hangsúlyoznom kell, ég és föld a budapesti vagy akár budaörsi helyzethez képest. Persze, nem akarok igazságtalan lenni, minden- hol vannak kivételek. De az tény, hogy itt olyan harmó- niára találtam, amit azelőtt sohasem éreztem.”

Ezek szerint végleges az elhatározásod, hogy Sop- ronban élsz majd ezután?

„Igen, abszolút. Emiatt fel is számoltam a budaörsi bázisomat, Sopronban vettem lakást.”

Miben különbözik szerinted a vidéki élet a buda- pestitől? Ajánlanád-e ezt a váltást bárkinek, ha ajánlanád egyáltalán?

„Szerintem a legnagyobb különbség az emberi kapcsolatok terén érzékelhető. Az emberek sokkal

kedvesebbek, közvetlenebbek. De nem akarom azért mindezt ennyire kisarkítani. Mondjuk azt, hogy én itt maradéktalanul jól érzem magam a bőrömben, megta- láltam önmagam.”

Amit most elmondtál az minden szempontból hatalmas váltás egy ember életében. Rád mindig jellemző volt a kitartás, hogy ne mondjam, egyfajta fanatizmus, amivel a céljaidat megpróbáltad elérni. Te hogy látod ezt?

„Igen, egyetértek, még akár fanatizmusnak is lehet nevezni, ami vezérel. Épp nemrég gondolkodtam a kezdetekről. Hogyan mertem én két forinttal a zse- bemben, a '80-as évek közepén, kapcsolatok nélkül zenekart csinálni?! Nem volt próbahelyünk. A saját szobámban ültünk a gitárossal és a basszusgitárossal, utóbbinak én adtam kölcsön a saját Fenderemet. Nem volt erősítőjük sem, így az én lemezejátszómba dugtuk be a hangszereiket. Én földmérő figuránsként kerestem havi 2200 forintot, a gitáros betanított segédköszörűs volt, a basszeros munkanélküli. Én – másokkal ellentét- ben – nem felejtettem el, hogy honnan indult az Ossian. Dobos nélkül, egy lemezejátszón kieresztve próbáltuk a dalaimat. Mindenki kinevetett, hogy saját zenekart alapítok, senki sem hitt abban, hogy ez valaha is sikeres lesz.”

Ehhez képest most a huszonhetedik Ossian-album jelent meg éppen...

„Bizony, én is utána számoltam!” *(nevetünk)*

Ennyi idő és stúdióalbum távlatában meg tudod kü- lönböztetni a zenekar különböző korszakait vagy összefolytnak az évek?

„Igen, eléggé sarkosan el tudom különíteni egy- mástól a zenekar korszakait. Az első az '86-tól '94-ig terjedő időszak volt, azon belül is az Emberi dolgok album már előrevetítette a mostani zenei irányomat. Aztán a '98-as újrakezdés, aminek volt egy naív bája. Akkoriban kapott új erőre az élőzene, aminek mindany- nyian örültünk. Hozzá kell tennem, a '90-es évek sok szempontból nem volt pozitív. Rosszul esett, hogy min- den addigi zene, amit mi szerettünk cikissé vált. Ám az, hogy ti *(Metal Hammer magazin – a szerk.)* létrehoztátok azt a független kiadót *(Hammer Records – a szerk.)* hatalmas lépés volt. Jó is lenne, ha tudatosulna az ittho- ni rockzenei világban, hogy ha ez a kiadó nem jön létre, akkor itt ma nagyon nagy bajban lenne mindenki, aki ezen a pályán érvényesülni szeretett volna.”

Akkor mi adott erőt ahhoz, hogy újra nekifuss és újjáalakítsd az Ossiant?

„Erről talán nyilvánosan keveset beszéltem még, de rám már a '80-as évek elején nagy hatással volt az, ahogy Ozzy Osbourne újrakezdte a Black Sabbath nélkül. Az az első három Ozzy-szólóalbum nekem máig etalon a hozzáállást és a zenei minőséget tekintve is. Az a fajta zenei sokrétűség, ami ott érzékelhető, nekem is útmutatóként szolgált. Tudjuk, hogy Ozzy nagy Beatles- és John Lennon-rajongó volt. És ez, főleg az első két lemezen nagyon tisztán megnyilvánult. A dalok hangulata, változatossága, a billentyűs hangszerek bátor használata számomra szimpatikus volt. Ha belegondolsz, már a korai Ossian esetében, az Emberi dolgok albumnál is igyekeztem hasonlóan gondolkodni a zenéről. Ám a zenekar életét sokáig beárnyékolta személyes és zenei nézetkülönbségek is. 2012 volt az újabb határhő, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy új ala- pokra kell helyezni a munkát. Ez érintette a felállást, a dalszerzést, a stúdiómunkát is. A '12-es Tűz jegyé-

ben albumtól érzem azt, hogy a pozitív folyamatok felgyorsultak, új pályára állt a banda. Ne érts félre, szeretem a '98 és '12 közötti időszakot is. Ott is voltak kiemelkedő dalok, de a zenekar igazán '13 után kapott új lendületet."

Ezzel eléggé összevág, hogy végigtekintve a lemez-címeken, azt látom, te már a 2018-as időszak előtt is sok pozitív gondolatot igyekeztél megfogalmazni a dalszövegeidben, ami a hazai rockzenei színtér más zenekaraira kevésbé jellemző. Ez is része volt a változásnak?

„2012 után más munkamódszerekkel, más megközelítéssel, sokkal szabadabban kezdtünk dolgozni. Ennek az eredménye lett többek között az Igazi szabadság lemez is, amelyért sok negatív kritikát kaptam az ortodox Ossian-rajongóktól. De visszatekintve szükségszerű és hasznos volt ez a váltás, megérte a kockázatot. 2012 előtt a koncerteken is az Éjjeli lány, a Magányos angyal vagy az Acélszív vitték el a bulit, amelyek mind korai korszakos dalok. Ez mára gyökeresen megváltozott. Ma már ott tartunk, hogy az idej, 24 dalos koncertprogramunkban mindössze 6 darab 1994 előtti dal szerepel."

Úgy érzed, hogy a rajongótábor mára elfogadta és igényli a legutóbbi évtized dalait is?

„Egyértelműen. A Gyönyörű Bolond már jóval tizenhárom millió megtekintés felett jár a Youtube-on. Egy rendkívül elkötelezett és széles spektrumú közönség alakult ki. Nyilvánvalóan ott van a kemény mag, akik Ossian-pólóban járnak, az öltözködésükkel is kifejezik a rajongásukat. De rengetegen vannak, akikről ránézésre nem tudod megmondani, hogy kedvelik a zenekart. Viszont az utcán ők is rám mosolyognak, rám köszönnek. És ez nyilván nagyon jólesik."

Szerinted ez inkább köszönhető a dalszövegeidnek vagy a zenei változásoknak is?

„Sokat gondolkodtam ezen és arra jutottam, hogy az Ossian zenéje nem változott gyökeresen az évek alatt. Hasonlóak a harmónia menetek, a dalok dinamikája, hiszen nem tudok teljesen kibújni a bőrből. Az igaz, a hangszerelés változott, sokkal gazdagabb, mint régen, például sok billentyűs hangszert használunk. Ezért azt mondom, inkább a dalszövegek pozitív üzeneteinek köszönhető, hogy a közönségünkben ma már sokkal többféle ember tartozik. Ez számomra azért is különösen fontos, mert azt látom, hogy általában véve a magyar nép szeret busongani, asztalt csapkodni és

azt hallani, hogy szar a világ. És igen, a világ tényleg szar, de meg kell keresni benne a Jót. Az egyik lemez, a Csak a Jót című dalához írtam azt a refrént, hogy »Az összes bánatom összepakolom, holnap reggel mindet kidobom / Minden rosszban a Jót kell látni, a Pokolban nem kell fájni.«"

Ennek a pozitív életérzésnek köszönhető, hogy most mindössze alig több, mint egy év után ismét új stúdióalbummal jelentkeztetek a tavalyi Angyalok és emberek korong után?

„Ha mi Ricsivel jó passzba kerülünk, akkor gyorsan mennek a dolgok. Egymás után jöttek az ötletek, nem volt miért várni. Mindketten otthon, kényelmesen dolgozunk a dalokon. Ez a munkamódszer mindkettőnknek bejött. Utoljára talán a 2000-es évek elején volt, hogy lementünk a próbahelyre és ott próbáltunk új ötleteket feldobálni, kidolgozni. Ott nyilván óriási hangerőn csörömpöltünk, ami a jótékonyan eltakarta valóságot és mindig a stúdióban derült ki, hogy az addig összerakott témák óriási hiányosságokkal küzdenek. Most viszont otthoni körülmények között tudunk stúdióminőségben dolgozni. Minden apró részletet előre összecsiszolunk, így nincsenek meglepetések. Nekem nagyon bejött ez a módszer, imádom így alkotni."

Vannak olyan kütyüjeid, amelyekre esküszöl?

„Nem bonyolítottam túl a dolgokat otthon, de azért vettem olyan felszerelést, amivel teljesen elégedett vagyok. Például egy Shure stúdiómikrofont. Sokáig azt hittem, hogy a Shure csak koncert mikrofonokban erős, de ez a készülék mindent visz. Sokan meg vannak győződve arról, hogy a modern csodahangszerek nélkül nem lehet már élni. De vannak olyan örökzöldek, klasszikus márkák, amelyeknél nem kell jobb. Van például egy Marcus Miller Signature sorozatos Fender Precision basszusgitárom, ami egyszerűen verhetetlen. És még csak drága sem volt annak idején, amikor megvettem."

Amikor lemezírási periódus van, akkor úgy dolgozol, mintha gyárba mennél?

„Az nekem nem megy. Olvastam Paul McCartney önéletrajzát és abban mondja el, hogy náluk az volt

a munkamódszer, hogy ha tetszik, ha nem, John Lennonnal hetente kétszer, kedden és csütörtökön összeültek dolgozni. Nálam ez nem működik. Nekem periódusaim vannak, amikor egyszer csak elindul az agyam egy irányba és elkapom a fonalat. Akkor viszont egymás után jönnek a gondolatok, az új ötletek. Ez egy-egy, néhány hónapos időszak szokott lenni. De például most, hogy ezzel az új albummal elkészültünk, teljes nyugalomban vagyok, egy ideje egyetlen hangot sem vettem fel és őszintén szólva nem is erőltetem.”

Célpont a szívemen lett az új lemez címe. Miért éppen ezt a dalt választottad címadónak?

„Ezt a dalt választottuk a lemez nyitó dalának, ez egy lendületes, hagyományosabb Ossian-téma, aminek a szövegét sokféle módon lehet értelmezni. Tetszett a gondolat, hogy a cím tükrözze azt a hangulatot, amit az egész album sugároz, hiszen egy változatos, sokrétű anyagot sikerült összehozni. Az album borítógrafikája is hozzájárult a cím választáshoz. Ezt a farmerdzseki szív feletti zsebére varrt az Ossian-logó és hímezett felirat imidzset én találtam ki. Köhler Ági grafikus pedig kiválóan megvalósította.”

Vannak-e dalok, amelyek erről az anyagról már most a szívedhez nőttek?

„Jó szívvel ajánlom azokat a dalokat, amelyek már egy ideje hallhatóak a Youtube-on, mert klipként is kijöttek, mint például az Ami a szemedben. De van egy visszafogott, zongorás dal, az Abban a percben vagy a Csend a vonalban című tétel is, amelyekre felhívnam a figyelmet.”

Most, hogy túl vagy a lemez felvételein és megjelenésén is, mivel telnek a napjaid?

„Berendeztem az új lakást. Rengeteg különféle új zenét rendeltem meg, amelyek jönnek sorban és élvezettel hallgatom őket. Sokat pihenek, töltődöm.”

Küldtél nekem egy fotót, amelyen egy klasszikus zenegép látszik. Ezen hallgatsz az újonnan érkezett muzsikákat?

„Nem feltétlenül. Az inkább csak egyfajta poén. Mindenesetre annak a gépnek egyfajta jó, tömény, zsíros monó hangzása van, mint egykor a rádióknak. És azt is tudni kell, hogy ez nem egy igazi, bakeliteket pörgető típus, hanem egy design tárgy. Persze, van benne CD-játszó, rádió és lemezjátszó is, de például az utóbbi elég gyengécskén muzsikál. Ha elmélyülten szeretnék zenét hallgatni, akkor ott van a hi-fi cuccom, ami minden szempontból minőségi.”

Neked már hosszú évtizedek óta komoly lemezgyűjteményed van. Ennek a bővítésén ügyködsz a szabadidődben?

„Pontosítanék: a CD-gyűjteményem gyilkos. Az már bőven túl van a 9000 példányon. De erősen zárkózik fel a bakelit kollekción is. Bár ott már igyekszem jobban szelektálni. Csak olyan albumokat veszek meg, amelyek régen nagy szerelmeim voltak. Kristálytisza nosztalgia, ami vezérel. Beszereztem például az összes Sweet-, Suzy Quatro- és T-Rex-albumot. De szinte az összes Deep Purple-korong is megvan már. Jelentős a Uriah Heep- és Black Sabbath-gyűjteményem is.”

Ezzel ezek szerint elég sok időt tölthetsz, ami igényli az otthoni létet. Nem hiányzik a pörgés?

„Régen, a húszas, harmincas, de talán még a negyvenes éveimben is el nem tudtam képzelni, hogy hosszabb távon otthon üljek. Úgy éreztem, ha nem megyek, akkor mindenről lemaradok. Kint zajlik az élet, történnek a nagy dolgok! De ma már azt gondolom, menjen, akinek hat anyja van! *(nevetünk)* Nyilván, a koncertjeink teljesen más kategóriát képviselnek. Azokat imádom és ezért szívesen útra is kelek miattuk. Szerencsére az utazás körülményei is sokkal jobbak ma már, a bulik pedig óriásiak!” **HW**

NOTHING MORE

SPIRITUÁLIS ÉS ÖSZTÖNÖS

A Texasból induló, ma már háromszoros Grammy-díj jelöléssel büszkélkedhető Nothing More az elmúlt években az egyik legizgalmasabb modern rockzenekarrá nőtte ki magát, akiknek a zenéjükben az ösztönös erő és a spirituális emelkedettség ötvöződik. A cseh Rock for People fesztiválon Johnny Hawkins, a banda karizmatikus frontembere engedett betekintést ennek a kettőségnek a hátterébe, a dalszövegek mögött álló személyes küzdelmekbe, valamint mesélt a legújabb, Carnal című albumukról és a jövőbeli terveikről is.

SZÖVEG: KISS DANIELLA • FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A legutóbbi Carnal című albumotok nyersebbnek érződik, mint az eddigi lemezeitek. Miért döntötetek úgy, hogy ebbe az irányba mentek tovább?

„Mindig is olyan zenekar voltunk, amely széles spektrumon mozgott a lágyabbtól a keményebb hangzásig. Most úgy éreztük, hogy a keményebb oldal izgalmasabb terep, érdemes kísérletezni vele, és megnézni, meddig tudjuk feszegetni a határokat, ezért jobban ráfeküdtünk erre a vonalra. Egy másik nagy különbség az volt, hogy először dolgoztunk külső producerrel. Eddig minden albumunkat vagy mi magunk, vagy a menedzserünk készítette. Most WZRD BLD-al dolgoztunk együtt, aki szintén a keményebb hangzás felé húz, így teljesen természetesen alakult, hogy a lemez végső hangzása is ebbe az irányba ment.”

Honnan jött az ötlet, hogy most először egy külső producerrel dolgozzatok együtt?

„Minden albumnál kihívás, hogy elég hamar elkészüljön. Turné közben nagyon nehéz egy új lemezre koncentrálni a rengeteg logisztikai akadály miatt, és úgy éreztük, túl hosszú szünetek voltak a megjelenések között – végül mindig nagyjából három év lett belőle. Ezért szerettük volna kipróbálni, hogy össze tudunk-e hozni egy új anyagot gyorsabban, mondjuk másfél-két év alatt. Úgy gondoltuk, hogy erre a megoldás az lesz, hogy bevonunk egy külső producet. Ezután elkezdődtek az interjúk – bár az 'interjúztatás' talán túlzás, mert Drew (ez a producerünk igazi neve) volt az első, akivel beszéltünk, és utána azonnal lemondtuk mindenki mást. Egyből megvolt az összhang és rögtön éreztük, hogy ő az emberünk, szóval bele is vágunk a munkába.”

Az albumon több nagy név is közreműködik, például Eric Vanlerberghé az I Prevailból és David Draimán a Disturbedből. Mi inspirált titeket arra, hogy más énekeseket is bevonjatok, és hogyan jöttek létre ezek a kollaborációk?

„Mindig is szerettünk volna vendég-előadókkal dolgozni. Minden lemeznél felmerül, hogy kit tudnánk meghívni. Üzleti szempontból ez nyilván előnyös, hiszen új rajongótáborokat érhetünk el, de számunkra mindig fontos, hogy művészileg is legyen értelme. Pár évvel ezelőtt Svájcban találkoztunk David Draimannel (Disturbed) és Erickel (I Prevail), és rögtön megtaláltuk a közös hangot. Nagyon jól kijöttünk egymással, így amikor a turné után visszatértünk az Államokba és elkezdtünk dolgozni a House on Sanden, ők voltak az elsők, akik eszünkbe jutottak. Tökéletes választásnak tűntek, és mivel jó kapcsolat alakult ki, biztosak voltunk benne, hogy igent mondanak. Így is lett – a többi pedig már történelem.”

Sok rajongó azért kötődik a zenétekhez, mert a számaitek valós belső küzdel-

mekről szólnak. Te hogyan vigyázol a saját mentális egészségedre, miközben ennyire nyíltan és sebezhetően írsz a dalaiddban?

„Számomra a mentális egészség szorosan összefügg a fizikai egészséggel. Azt tapasztaltam, hogy ha odafigyelek olyan dolgokra, mint a megfelelő alvás – ami turnén persze nehéz –, az alkoholfogyasztás kordában tartása és az, hogy kimenjek a napra, akkor a lelkiállapotom is kiegyensúlyozott. Nem kell külön foglalkoznom vele, inkább mellékhatásként jön, ha a testem rendben van. Persze voltak pillanatok, amikor szükségem volt arra, hogy beszéljek valakivel, hogy rendezzem a gondolataimat, vagy kiadjak valamit magamból. De őszintén szólva, nálam a mentális egyensúly 90%-a a fizikai egészségből fakad, ezért főleg arra koncentrálok.”

A dalszövegeid sokszor rendkívül személyesek és érzelmesek. Előfordul, hogy hezitálsz, mielőtt valami igazán intim dolgot megosztanál egy dalban?

„Igen, abszolút. Jó példa erre a Jenny című dalunk, amit majdnem ki sem adtunk. Visszanézve ez örület, hiszen a mai napig ez a legnagyobb számunk. Hihetetlen, hogy majdnem a fiókban maradt. Akkoriban viszont nagyon félelmetesnek tűnt megjelentetni. Annyira sebezhetőnek éreztem magam, hiszen rólam, a húgomról, a családomról szólt. Félttem, hogy túl nyers, túl őszinte, talán túl brutális. A menedzserem javasolta, hogy beszéljek a húgommal, mielőtt kiadjuk. Megtettem, ő pedig áldását adta, így belevágtunk.

Amit ebből megtanultam, hogy sokszor pont azok a dalok érintik meg leginkább az embereket, amelyek számunkra a legkényvelmetlenebbek. Legtöbbször nem beszélnek az ilyen küzdelmekről; zavarban vannak, vagy úgy érzik, mintha kiteregetnék a családjukat, pedig rengetegen élnek hasonló helyzetben. A sebezhetőség miatt rezonált a dal, és ezért tartom fontosnak, hogy megosszunk ilyen számokat is.”

Olvasóink közül talán sokan nem tudják, de eredetileg a zenekar dobosa voltál. Mi késztetett arra, hogy te legyél az énekes?

„Ez tulajdonképpen kényszerből történt. Az évek során volt négy-öt énekesünk, de mindegyikkel szétváltak az útjaink. Közben én is írtam szövegeket, dallamokat, próbáltam segíteni az énekeseket, és egyszer csak rájöttem, hogy már így is sok mindent én csinálok. De őszintén szólva, gyáva voltam. Rettegtem a színpadtól. Nem akartam emberek előtt énekelni, és azt gondoltam, nincs is jó hangom. Ma már vicces viszagondolni, de akkor tényleg így éreztem. Gyerekként még a kórusba se kerültem be, így mindig azt hittem, hogy az éneklés nem nekem való.

A negyedik vagy ötödik énekes után viszont jött a Warped Tour 'Battle of the Bands' versenye. Felhívtak minket: »Gratulálunk, ti nyertetek! Repültök Los Ange-

lesbe, ahol kiadók előtt fogtok fellépni, és 10 000 dollár értékű nyeremény vár rátok.« Én pedig csak annyit mondtam: »Hát... épp most váltunk meg az énekesünktől.« Mire ők: »Akkor odaadjuk egy másik bandának.« Én meg: »Nem, nem! Fel fogunk lépni, majd én éneklek a dobok mögül. Megoldom.« Így hát le kellett győződnöm a lámpalázamat. Akartam a nyereményt, LA-be menni és játszani, szóval innen indult minden. Úgy voltam vele, hogy adok magamnak két évet. Ha nem működik, és nem fejlődöm, visszatérek a dobokhoz. De ahogy telt az idő, egyre inkább működött és egyre jobb lettem, így végül kitartottam az éneklés mellett.”

Nehéz volt megtalálni a saját hangodat frontemberként, főleg, hogy az énekstílusod ennyire egyedi?

„Ó, igen. Sok időbe telt. Zuhanyzás közben énekelgettem magamnak, és néha elcsíptem egy pillanatot, amikor azt éreztem, hogy ez most jól szólt. Találtam egy hangot, és arra gondoltam: lehet, hogy így kéne énekelnem. Folyton kísérleteztem és évekbe telt, mire tényleg megtaláltam a saját hangomat. Bár őszintén szólva, még most is úgy érzem, hogy keresem – ez egy véget nem érő folyamat. De nagyjából két-öt év kellett, mire tényleg énekesnek éreztem magam, nem csak egy dobosnak, aki énekelni próbál. Minden nap tanultam valami újat, különböző dolgokat próbálgattam. Hosszú út volt.”

A színpadon elképesztő energiát sugárol, a koncertjeitek inkább élménynek hatnak, mint egyszerű fellépésnek. Mi hajt, amikor színpadon vagy?

„Több dolog is. Mielőtt színpadra lépek, szinte egy rituálén megyek keresztül; nehéz elmagyarázni, de kicsit olyan, mint amikor a filmekben a harcosok csatára készülve kifestik magukat. Ez segít, hogy a megfelelő lelkiállapotba kerüljek. Ilyenkor előhozom magamból az ösztönös, ősi énemet. Olyan, mintha valami szellemet idéznék meg, és teljesen más emberré válok a színpadon. A hétköznapiakban sokkal nyugodtabb

vagyok, de a színpadon vadállatnak érzem magam – teljesen átalakulok.”

Honnan jött ez a koncepció?

„Ez a múltamból származó hatások keveréke. Anyukám akvarellfestő volt, gyerekként sokszor festett velem és a nővéreimmel, így mindig is ott volt bennem a kreatív, művészi oldal. Apukám viszont katona volt – kapitány a hadseregben, később hírszerzőként dolgozott. Ő nagyon kemény és módszeres ember, bennem pedig ez a két oldal találkozik. A színpadon próbálom ezt a két oldalt összekapcsolni. A testfestés ezt a spirituális háborút jelképezi. A célom, hogy a színpadon ugyanezt a spirituális élményt adjam át a közönségnek.”

Nemrég megjelent az új albumotok, most pedig turnén vagytok. Mi a következő lépés a zenekar számára?

„Most fejezzük be az európai turnét, ahol fesztiválfellépések és önálló koncertek is várnak ránk. Utána hazamegyünk, és nekiállunk a következő albumnak. Már 10-12 demónk kész van, szóval jól haladunk. A cél az, hogy minél előbb megjelenjen. A stúdiózás után novemberben visszajövünk Európába egy önálló turnéra, ahol sokkal több dalt tudunk majd játszani. Rádásul éppen újjáépítjük a Scorpion Tail nevű különleges színpadi eszközünket. Ez egy hatalmas fém-szerkezet, ami a show fontos része. Most nem volt velünk, és bár nem ígérhetem biztosan, de reméljük, novemberre készen áll majd, és újra elhozhatjuk magunkkal. Akárhogy is, novemberben biztosan visszatérünk Európába.”

Végezetül, a műfaji címkéken túl hogyan írnád le a Nothing More zenéjét olvasó-lakinek, aki még sosem hallott titeket?

„Azt mondanám, képzelj el egy birkózó-meccset a spirituális és az ösztönös oldalad között. Ez egy folyamatos oda-vissza játék: egyszer vad, állatias, ösztönös energiák dominálnak, máskor pedig a zene felemelkedik a spirituális katarziszig. A Nothing More ennek a kettőnek a keveréke.” **HW**

A Borderland kapcsán az volt az első érzésem, mintha egy kicsit a saját gyökereitekhez, többek közt a Skyforger, az Elegy vagy a Tuonela albumokhoz nyúltatok volna vissza. Te is így látod?

„Sok véleményt hallottam a Borderland kapcsán, és valóban mindenki arról beszél, hogy visszanyúltunk vele a saját gyökereinkhez. Van, aki szerint a Skyforger időszakáig, más szerint csak az Under the Red Cloud előtti korszakig, de olyan személy is akadt, aki hozzád hasonlóan úgy látta, hogy egészen a Tuonela, vagy akár az Elegy albumig mentünk vissza. Ezek érdekes gondolatok, és tiszteletben is tartom őket, ugyanis van bennük igazság. A legtöbb albumunk úgy születik, hogy kiemelünk részeket az Amorphis múltjából, majd azokból friss módon készítünk valami újat. Ha tényleg kíváncsi vagy ezzel kapcsolatban az én véleményemre, akkor azt mondanám, a Skyforger időszakához tértünk vissza.”

Többször ért benneteket az a vád, miszerint az Amorphis az utóbbi időben nagyjából ugyanazt a zenei irányt követi. Ez talán abból fakad, hogy rátaláltatok egy olyan sikeres stílusra, ami albumról albumra elismerést hoz számotokra. Ezek alapján jogosnak érzed ezt a kritikát?

„Nem igazán. Nálunk nem tudatos döntések eredményeként születnek dalok. Soha nem egyeztettünk arról, hogy milyen zenét írjunk, és még soha nem is volt ezzel kapcsolatban megbeszélésünk. Talán akkor kerültek szóba ilyen kérdések, amikor a Far From the Sun album megjelenése után Tomi (*Joutsen*) csatlakozott hozzánk, mint énekes. Ott szükség volt valami egyeztetésre, hogy a Far From the Sun album világából áttérjünk abba, amit az Eclipse-en hallhatsz. De ez sem konkrétan arról szólt, hogy milyen karakterű dalok szülessenek, csupán arról döntöttünk, hogy visszatérünk a dallamos death metalhoz. Most szintén érzek egy erősebb váltást, mintha az összes új dalunk dallamosabb lenne az előző három albumonkon hallható szerzeményeinknél.”

amorphis

A MELANKÓLIA, MINT A FINNEK ÜZEMANYAGA

Borderland címmel szeptember 26-án jelenteti meg legújabb, 15. stúdióalbumát a finn Amorphis. A tíz dalt tartalmazó nagylemez első helyen végzett a Hangpróbánkon, ráadásul az immár harmincöt éve folyamatosan működő zenekar hamarosan újra Budapestre érkezik, október 14-én az Arch Enemy, az Eluveitie és a Gatecreeper társaságában a Barba Negra Red Stage színpadán lépnek fel. Mindez bőven elegendő indokot szolgáltatott arra, hogy Gyuricza Tamás Marcell kifaggassa a legfőbb aktualitásokról a billentyűs Santeri Kalliót.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL • FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Valóban, én is azt akartam mondani, hogy a Borderland az egyik legdallamosabb Amorphis-album...

„Ilyen szinten azért nem hasonlítottam össze a többivel. A Skyforger szintén elég dallamos volt, az Under the Red Cloud is. Az biztos, hogy a három legdallamosabb Amorphis album között van a Borderland, de a döntést inkább rábízom a rajongókra. *(nevet)* Annyi bizonyos, hogy a Halo albumhoz képest nagy a változás. Az kifejezetten progresszív album lett, tele súlyos témákkal. Mindannyian tudtuk, hogy nem akarunk egy második Halo albumot csinálni, talán azért is fordulhatott elő, hogy amikor nekiálltunk az új dalokat írni, mindenki a dallamosabb zenék felé kezdett el nyitni. Ez valami tudatalatti egyezés lehetett, vagy csak véletlen egybeesés, mert erről sosem beszéltünk egymással.”

A dallamossága ellenére azért az Amorphisra jellemző melankólia is megmaradt. Mondhatjuk, hogy ez a melankólia a zenekar fő védjegye?

„Remélhetőleg, mivel finnek vagyunk. *(nevet)* A melankólia a finnek üzemanyaga, anélkül létezni sem tudnánk. Imádjuk a melankóliát, nem is akarok olyan világba belegondolni, ahol vidám dalokat kellene írunk. A melankólia számunkra olyan, mint egy mozgatóerő, előcsalogatja az érzelmeket. Éppen ezért nagyon örülök annak, hogy te is a melankóliát nevezted az Amorphis fő védjegyének. Nemcsak egyet értek veled, de köszönöm is neked, hogy ezt mondd. Nem tudom, ki hogy van vele, de nekünk, finneknek nagyon sokat jelent a melankólia. Én például egyetlen vidám dalt sem írtam még, hacsak nem

viccből. Nem is szeretem a vidám dalokat, kivéve a születésnapra köszöntőket, de olyanokat mégsem játszhatunk a koncerteken.” *(nevet)*

Azt olvastam valahol, hogy huszonnégy dal készült az albumhoz, s ebből tíz került fel a végső változatra. Mi lesz a többivel?

„Ez jó kérdés, de nem tudom rá a választ. Én most hét dalt írtam, és valamennyit hallhatod is majd az albumon. A Halo lemez készítése idején nyolcat írtam, abból viszont csak négy került kiválasztásra. A megmaradt témákkal azóta sem csináltam semmit. Őszintén szólva, tényleg nem tudom, hogy a többieknél mi a helyzet, de szerintem ők többnyire azért fel tudják használni a megmaradt dalaikat. Esának *(Esa Holopainen, gitáros)* ott a szóló projektje, Ollinak *(Olli-Pekka Laine, basszusgitáros)* is van egy szólóbandája, az Octoplid, és Tominak *(Tomi Koivusaari, gitáros)* szintén megvan a sajátja. Azt nem tudom biztosan, hogy a srácok a fel nem használt témákat újraírják-e, vagy megjelentetik-e őket máshol, például a saját projektjeikben, csak úgy gondolom, hogy igen, minvel az volna a logikus.

Magamról viszont el tudom mondani, ha kiesik valamelyik dalom a produkcióból, akkor lehet, hogy egyszer még meghallgatom, mondjuk öt évvel később, de lényegében semmi mást nem csinálok velük. Általában el szoktam dobni őket. Szerintem ugyanis, ha új dalt írsz, akkor azoknak frisseknek kell lenniük, mert nem élhetsz a múltban. Nem használhatod fel újra és újra ugyanazt a témát, amíg el nem fogadják. El kell dobnod, és az új albumhoz új témákat kell kitalálnod, illetve kidolgoznod. Persze lehet,

hogy van olyan remek ötleted, amit azért nem engedett át a producer, mert adott albumhoz nem illett, de amúgy tényleg jó. Nos, ezeket még érdemes megtartani későbbre, talán egy speciális albumhoz, de a többit szerintem nem. Én a mának akarok élni, ezért a kiszavazott dalaimat általában kidobom.”

Az Amorphis a dobos Jan Rechberger, valamint a két gitáros, Esa és Tomi alapította. Neked, mint a zenekarhoz később csatlakozónak, mennyire szabad kezded a dalszerzést illetően mellette?

„Teljes szabadságunk van. Mondannyian úgy írjuk a dalokat, ahogyan akarjuk. Senki nem ad instrukciókat, és senki nem szól bele a dalszerzés menetébe. Amikor készen vagyunk, az összes dalt átadjuk a producernek, hogy válassza ki azokat közülük, amiket a legjobbaknak tart. Az Amorphis ugyanis egy hatfős zenekar – hat különböző ember, hat különböző gondolat. Mindenkinek megvan a saját kedvence, mindenkinek valamennyire más a zenei ízlésvilága. Nem tudunk mindenben megegyezni. Lehet, hogy az egyik dal két embernek tetszik, de másik kettőnek talán már kevésbé. Ha nekünk kellene azt eldöntenünk, hogy melyik dalok kerüljenek fel az albumra, valószínűleg nem tudnánk megegyezni, s az csak veszekedést szülne. Volt ilyen időszakunk is, a Far From the Sun-tól a The Beggining of Times albumig. Aztán rájöttünk, hogy ez nem mehet így tovább, ezért inkább a mindenkori producerre bíztuk a döntést. Tulajdonképpen ez volt az egyik ok, hogy külsős producerrel kezdtünk dolgozni. Így már semmi mással nem kell foglalkoznunk, csak a zenével. Lehet, hogy durván hangzik, hogy ilyen fontos kérdésben egy kívülálló ember dönt, de összességében mégiscsak jobb, mintha hat ember azon veszekedne, hogy melyek a kedvenc dalaik. Lehet, hogy maradéktalanul egyikünk sem boldog ettől a helyzettől, de valamennyire mégiscsak, hiszen a munka mocskos részét így a producernek kell elvégeznie.” (nevet)

Az az első alkalommal, hogy Jacob Hansen producerrel dolgoztatok. Miért váltottatok?

„Az előző producerünkkel, Jens Bogrennel három albumot is készítettünk, ami szerintem már elég volt. Minden ötletét felhasználtuk, illetve minden olyan tanácsát megfogadtuk, amiről azt gondoltuk, hasznos lehet számunkra. Lényegében elértünk vele egy időszak végére. Tudod, elég nehéz úgy új dolgokat hoznod a zenédbe, ha folyamatosan ugyanazzal a csapattal dolgozol. Szerintem abból az együttműködésből az előző három nagylemezünkkel kihoztunk mindent, amit csak lehetett. Az Under the Red Cloud készítésekor lényegében teszteltük Jenset, megnéztük, hogy mit tud. A Queen of Time volt a 'mindent bele' album, a Halo után viszont már úgy éreztük, örültünk, hogy megismertük, de itt az ideje tovább lépünk.

Nem volt semmi ellenérzésünk Jensszel kapcsolatban, és abszolút megértő volt, amikor beszéltünk vele erről. Nagyon keményen dolgoztunk együtt, de a három album szerintünk bőven elég volt. És az az igazán érdekes ebben, hogy ő is ugyanígy érzett. Azt mondta, ha valami új dologra vágyunk, akkor azt már nem vele kell keresnünk. Mi pedig tovább akarunk lépni. Arra voltunk kíváncsiak, hogy mire vagyunk képesek, ahelyett, hogy a Halót folytatnánk. Mivel a 15. albumunk előtt álltunk, azt mondtuk magunknak, mikor vágjunk bele valami új kalandba, ha nem most? Mikor nyissunk egy új fejezetet az Amorphis életében, ha nem a 15. albummal? Mikor keressünk új producereket, ha nem most?”

Valóban úgy érzed, hogy a Borderland új fejezetet nyit az Amorphis életében?

„Ezt majd eldönti az idő. Mi csak annyit tudtunk, hogy nem akartunk albumról albumra ugyanolyanok lenni. Meg akartuk lepni a rajongóinkat, talán sikerült is. Szerintem a Halo inkább egy progresszív album volt, míg a Borderland sokkal dallamosabb. De nem azért történt így, mert megbeszéltük volna. Számunkra is akkor derült ez ki, amikor megmutattuk egymásnak a dalokat, amiket írtunk.”

Miben más Jacob Hansen munkamódszere, mint Jens Bogrené volt?

„Teljesen más. Jens nagyon válogatós. Szereti kiemelni a zenében rejlő apró trükköket, részleteket. Átrágja magát minden riffen, nagyon pontos és nagyon szigorú is. Eleinte azt gondoltuk, hogy Jacob is hasonló lesz, ezért alaposan le is sokkolt bennünket mindaz, amit vele kapcsolatban tapasztaltunk. Elmentünk hozzá Dániába, hogy átbeszéljük a munkát. Azzal kezdte, hogy nem akar semmi előprodukciót, adjuk neki úgy a dalokat, ahogy megírtuk őket. Azt mondta, hogy ő nem fogja meghatározni az Amorphis zenei arculatát, a dalainkból azonban kihozza a legjobbat. Hagy bennünket dolgozni, és csak akkor lép közbe, amikor annak szükségét látja. Mindez friss lendületet adott nekünk, ami szerintem nagyon is jó hatást gyakorolt ránk. Úgy éreztük, mintha visszatértünk volna a saját gyökereinkhez. A Borderland albumot igazi zenekari albumnak éreztük. Élveztük azt az alkotói szabadságot, amit Jacob biztosított a számunkra. Tetszett nekünk, hogy nem a producerünk irányított mindent, hanem a saját kezünkben van a sorsunk. Szerintem ezért is tűnik ennyire organikusnak az új album. Nem részleteken van a fő hangsúly, hanem a hangulaton, a dallamokon és a melódiákon.”

Az Amorphis dalszövegeit már jó ideje Pekka Kainulainen írja. Vele például egyeztettek arról, hogy milyen zenéhez milyen témájú szöveg készüljön?

„A dalszövegek sokszor hamarabb megszületnek, mint a zene. Tomi, az énekesünk persze rendszeresen egyeztet vele, ők többször is leülnek, és átbeszélik, hogy miről szólnak a szövegek, de mindezt zene nélkül teszik. A Borderland album dalszövegeit egy évvel azelőtt kezdték átbeszélni, mielőtt stúdióba vonultunk volna.”

Az új albumotok címadó dala egy apa és fia szimbolikus találkozásáról, s így az ősi bölcsesség és a modern világ közötti ellentmondásokról szól. A legtöbb zenészt fiatal korában a lázadás hajtja, és talán nem tévedek, ha azt mondom, hogy biztosan volt bennetek is ilyesmi. Ma már az ötvenes éveikben járó emberek vagytok, vélhetően egészen más elképzelésekkel, gondolatokkal. Mennyit változott a szemléletetek vagy filozófiátok az évek során?

„Természetesen sokat, de egyáltalán nem érzem úgy magam, mintha az ötvenes éveimben lennék. Nekem gyermekkori álmom volt, hogy zenéljek, de a korai felnőtt években is csak erre vágytam. A zenélés engem fiatalon tart. Fizikailag persze érzem a kort, de mentálisan továbbra is harmincévesnek tartom magam. Azt gondolom, zeneileg nem sokat változtunk. Talán csak annyit, hogy jobbak lettünk, professzionálisabb a hozzáállásunk. Ha egy ötletet például rossznak tartunk, azt rögtön elvetjük, nem bajlódunk azzal, hogy átdolgozzuk őket. A professzionális hozzáállásnak köszönhetően érzed, tudod, hogy mi az erős oldala a zenédnek, de ez egyébként az élet minden részére igaz. Felismered a rossz dolgokat az életben. A sok halál, hogy elveszítheted a szüleidet, s kezdenek fogyatkozni mellőled a barátaid is. Fiatalként az ilyen dolgok még nem foglalkoztatnak, de ötven évesen már tisztában vagy azzal, hogy miről szól az élet, és tudod,

hogy tartogathat akár egészen sz.r dolgokat is számodra. Olyanokat, amiket nem tudsz magakadályozni.”

Az album utolsó dala a Despair. Már a cím sem túl megnyugtató, a dal hangulata pedig egészen, depresszív. Mire akartok utalni vele?

„A Despair szerintem is nagyon depresszív és szomorú dal. Benne van minden, ami jellemzi az Amorphist. Sok albumunk van, amit melankolikus dallal fejezünk be, mert szerintünk nagyon jók albumzárónak ezek a depresszív hangulatú dalok. A tökéletes vége érzés kifejezői, de miközben hallgatod, felkelti benned a vágyat, hogy újra elindítsd az albumot. Többen mondták már, hogy ez a dal nagyon szomorú, de mint említettem, a fennek nagyon melankolikusok. Szerintünk ez a legjobb hely neki, hova máshova tennénk? A Despair az egyik legjobb dal a Borderland albumon. Megállítja a zene hömpölygését, lezárja azt a hangulati utazást, amit az új dalaink jelentenek. Amikor véget ér, egy kicsi ürességet érzek, majd lehet, hogy újra elindítod a teljes albumot.”

Az Amorphis nagyon sokszor járt már Magyarországon. Legutóbb tavaly nyáron léptetek fel nálunk, a Rockmaraton fesztiválon. Ősszel újra jöttök, ezúttal az Arch Enemy vendégeként. Headliner turnéja nem is lesz a Borderland albumnak?

„De, lesz mindenképpen. Szerintem 2026 őszén, mert előtte nem lenne idősebb. Nem hinném, hogy az Arch Enemy-turné miatt érdemes lenne korábbra hozni. Ha tavasszal lenne, akkor már most meg kellene hirdetni, és nem gondolnám, hogy az Arch Enemy túl boldog lenne, ha már most jegyeket árulnának egy headliner turnéra. *(nevet)* Már terveket is látam, a nyáron ott leszünk néhány fesztiválon, ősszel pedig headliner turnéra megyünk. Konkrét dátumokat azonban ne kérdezz, mert azokról én még nem tudok.”

Beszéljünk egy kicsit a közelmúlt eseményeiről is. A Halo album megjelenése után rövid időn belül két nagyszerű koncertalbumot is kiadtatok. Mi indokolta a két lemeznek a megjelenését?

„Erre csak egyetlen válaszom van: a covid. A pandémia két éve alatt körülbelül 50 koncertet kellett lemondanunk, közöttük azokat is, amiket a Tales From the Thousand Lakes album 30 éves jubileuma kapcsán terveztünk. Nem voltak koncertjeink, igazából semmit sem csináltunk, így a kiadó feldobta az ötletet, mi lenne, ha megjelentetnénk valami speciális kiadványt ahelyett, hogy csak otthon üldögélünk. Először a Queen of Time – Live at Tavastia album anyagát vettük fel. Bementünk a Tavastia koncertterembe, ahol üres nézőtér előtt az elejétől a végéig eljátszottuk a teljes Queen Of Time albumot. Nem szórakoztunk vele sokat, nem is játszottunk újra a dalokat, s nem javítottuk ki a hibákat a stúdióban. Minden úgy került fel erre a lemezre, ahogy ott eljátszottuk. Az egyedüli különbséget a valódi koncerthez képest az jelentette, hogy nem voltak nézők, így Tomi nem beszélt a dalok között, ugyanis nem volt kihez szólania. Később ugyanezt megcsináltuk a Tales From the Thousand Lakes album dalaival is. Nagyon nehéz erről bármit is mondani, mert nem volt könnyű időszak a zenekar számára, és persze nincs is velük kapcsolatban más infó, csak annyi, hogy eljátszottuk a dalokat, hogy legyen valami kiadványunk, és adjunk magunkról valami életjelet.”

A Tales From the Thousand Lakes albumnak sokak szerint zenetörténeti szempontból nagyon fontos szerepe volt. Te akkor még nem voltál tagja a zenekarnak. Ennek ellenére is így látod?

„Természetesen, szerintem is így volt. A Tales From the Thousand Lakes az egyik olyan album, ami elindította az Amorphis örökségét. Egyébként játszottam már velük akkor is, néhány koncerten voltam, mint beugró, mivel az akkori billentyűsnek *(Kasper Mårtenson)* volt valami a kezével. Így

aztán én már azt megelőzően hallottam az albumot, hogy megjelent volna. Éppen csak kijöttem a srácok stúdióból, s a kezembe nyomtak egy kazettát azzal, hogy van itt néhány dal, ezeket kellene megtanulnom. Egy sima kazetta volt, sem a zenekar neve, sem az albumcím, sem a dalok címe, de a kiadó sem szerepelt rajta. Meghallgattam, és úgy voltam vele, hogy ez valami nagyon jó! Azonnal felismertem, hogy nagyon fontos dolog lesz a zene fejlődése szempontjából. Sokszor láttam az Amorphist előtte is kisebb klubokban, Helsinkiben, és már korábban is jónak tartottam őket, de a Tales From the Thousand Lakes albummal tényleg nagyon betárolták. Volt benne valami más, mint amit megszoktunk a death vagy heavy metaltól. Ott volt benne az az erőteljes melankolikus finn dallamvilág, amit előtte senki mástól nem hallottam. Szóval teljesen egyet értek veled, ezt az albumot mindenképpen klasszikusnak kell tekinteni.”

A Tales from the Thousand Lakes albumon van két dal, a First Doom és a Forgotten Sunrise. Ezek elég ritkán kerül elő koncerteken. Mi ennek az oka? Talán nem tartjátok olyan jónak, mint a többi?

„Nos, ez egy kicsit bonyolultabb kérdés ennél. Nagyon sok albumunk van, de nincs annyi műsoridőnk, hogy minden olyan dalt eljátszunk, amit szeretnénk, ezért válogatnunk kell. Amikor fesztiválon lépünk fel, általában tizenkét dalra van csak időnk, miközben van tizenöt albumunk. Az új albumot nyomni kell, a régi aranydalokat muszáj játszani, ezek mellé kell keresni néhány olyan dalt, ami belefér még a műsoridőbe. Ilyen körülmények közt pedig lehetetlen mindenki kedvére tenni. Túl sok dalunk van, vis nem változtathatjuk koncertről koncertre a setlistet. Azért a Tales From the Thousand Lakes albumról leggyakrabban a Black Winter Dayt játszunk, mert sokak szerint az a legjobb dalunk.” **HW**

DREAM THEATER

DREAM THEATER Plovdiv, Bulgária

SZÖVEG ÉS FOTÓ: BALOGH ÁDÁM

Azt mondják, vannak utak, amelyeket nem mi választunk – azok választanak minket. Így esett, hogy július derekán családi nyaralásnak álcázott zarándoklatra indultunk Budapestről Plovdiv felé, a zene időtlen templomába, az ókori színházba, ahol a Dream Theater készült két estén is feltépni a valóság szövetét.

A 2024-2025-ös turné különös súllyal bír: ez a Dream Theater 40. jubileumi évfordulója. Négy évtizednyi progresszív mágia, zenei útkeresés, technikai virtus és érzelmi mélység – ez volt az ünnep tárgya, és Plovdivban ennek minden pillanata megidéződött.

Már tavaly október közepén megvettem a július 21-i koncert jegyeit, s egyúttal a fapados repjegyet Szófiába abban a boldog tudatban, hogy ez lesz az egyetlen fellépés. A jegyek pillanatok alatt elfogytak, a kereslet óriási volt – és csak egy hónappal később, a nagy érdeklődésre válaszul jelentették be a július 20-i extra estét. Először csak néztem, hogy vajon lemaradok-e valami különlegesről – de mivel három nappal korábban érkezünk vonattal Plovdiv meseszerű óvárosába, a döntés végül gyors és egyértelmű lett: újabb jegy, újabb este a csillagok alatt. És milyen jól tettem! A két koncert programja jelentősen eltért egymástól – és most már tudom, hogy egyik sem lett volna teljes a másik nélkül.

Az utazást egyébként – viccesen, de határozott szándékkal – családom számára kötelező koncertlátogatási programmá nyilvánítottam. Egy újabb szent zarándoklat a „Dream Theater-hívők” kalendáriumában, ahol a színpadra nézni egyfajta liturgia, és ahol minden riff egy újabb imádság.

Az első este, a koncert előtt szinte filmszerű jelenet bontakozott ki: rövid, intenzív eső áztatta meg az ókori színház köveit, majd amikor elállt, a háttérben ragyogó szívárvány ívelt át a hegy fölött. Mintha maga az égbolt készítette volna elő a színpadot. Aztán elindult a zene – és az idő megállt.

A zenekar mostani turnéjának különlegessége, hogy újra Mike Portnoy ül a dobok mögött. Visszatérése nemcsak technikai bravúr, hanem érzelmi töltet is: újra ott volt az a karakteres, élő lüktetés,

ami csak rá jellemző. A játékában most is jelen volt a mester – néha vad, néha játékos, és mindig ösztönös. Olyan ritmikai mélységet és drámaiságot adott a koncertnek, amit évek óta nem tapasztaltam.

És persze nem lehet elmenni szó nélkül John Petrucci játéka mellett. Elképesztő, amit a hangszeren művel – minden egyes hang olyan, mintha égetné a levegőt. Mindig élmény hallgatni, de ez a két este valami különleges volt. Nem véletlen, hogy Gary Holt (Exodus, Slayer) is megjegyezte róla nemrég egy interjúbán: „John Petrucci literally terrifies me as a guitarist. His technique is flawless and what he creates with it is just beyond human. I mean... come on.” („John Petrucci szó szerint megrémít, annyira zseniális gitáros. A technikája hibátlan, és amit ezzel létrehoz, az emberfeletti. Komolyan... hát hogy csinálja?”)

A mester emellett humorát is megvilantotta Plovdivban: a koncert előtt egy helyi borbélyműhelyt keresett fel, ahol egy Facebook-posztban is megosztotta, hogy rendbe nyíratna legendás szakállát – mindenki nagy örömére.

A „Images and Words” és „Awake” korszak dalai különösen mélyen hatottak rám. Valahányszor meghallom The Miracle and the Sleeper-t, mintha a zene magával rántana egy másik dimenzióba. A dal váltakozó dinamikája és mesteri hangszerelése egyszerre zavarba ejtő és lenyűgöző, mint egy érzelmi hullámvásút. Minden egyes taktusban ott vibrál valami ősi, megmagyarázhatatlan energia, ami mindig újra és újra letaglóz. A második este elhangzott „Mirror” konkrétan végigborzongatott – számomra az egész korszak kvintesszenciája: súly, dinamika, érzelem. A „Take the Time” nosztalgikus energiája és a záró „Pull Me Under” mind újra felidéztek bennem azokat az éveket, amikor a zenekar világa először ejtett rabul.

James LaBrie – látszott rajta, hogy minden dalban ott van szívvel-lélekkel. Az „Octavarium” vagy a „The Spirit Carries On” során egészen megható volt látni a közönség reakcióját, akik minden egyes szótagot vele együtt énekeltek.

Jordan Rudess szintetizátorjátéka alázattal teli s egyben lebilincselő volt. John Myung pedig a megszokott csendes intenzitással vezette a hangképet mélyről, mintha egy másik dimenzióból irányítaná a zenét.

Nagyon remélem, hogy ebből a koncertsorozatból egy hivatalos kiadvány is születik – hangban és képen egyaránt.

Az antik színház akusztikája, így a két koncert briliáns hangzása, az este fényei, a zenekar formája alapján simán ott lenne a helye akár a legjobb Dream Theater-koncertek között.

A két plovdivi koncert nemcsak más volt, hanem egymást kiegészítő dimenziók. A 20-i est hangulata sötétebb, keményebb és progresszívebb volt – ide sorolható a „The Dark Eternal Night”, a „Panic Attack” vagy a hosszú, filmzeneszerű „The Count of Tuscany”. A 21-i koncert ezzel szemben talán egy klasszikusabbnak mondható este volt: „Metropolis Pt. 1”, „Overture 1928”, „Strange Déjà Vu”, „Octavarium” – ezek mind emblematikus pillérei a zenekar életművének.

Az átfedések – „Night Terror”, „Strange Déjà Vu”, „Midnight Messiah”, „Take the Time”, és a ráadás nóták „The Spirit Carries On” és „Pull Me Under” – más-más kontextusban másképp hatottak, így nem tűntek ismétlésnek. Különösen érdekes volt, hogy a „Night Terror” a második estébe ágyazva még sötétebb színeket kapott.

Művészként számos munkámat inspirálta a zenéjük. Egy korábbi festményemet évekként ezelőtt személyesen is átadhattam nekik, hálám és tisztelem jeléül. A Dream Theater számomra nem csupán zene – egy életforma, egy gondolkodásmód, egy hangzó világegyetem. És mint a jó vörösbőr, ez a zene az idővel nem veszít az erejéből – ellenkezőleg: érik, mélyül, és egyre inkább a részemmé válik.

EXHORDER EXTERMINATION DISMEMBERMENT MAGMA RISE RAGÁLY Bp., BN Blue Stage

SZÖVEG: GÁTI VIKTOR / SCHMIDT PÉTER

A szélsőségek estjét hozta el a H-Music a Barba Negra kisebbik koncertermébe, ugyanis a kultikus thrash/groove legenda, a New Orleans-i Exhorder mellé egy fiatal slam death metal horda, a fehéróroszországi Extermination Dismemberment sorakozott fel, a magyar képviselést pedig szintén két, merőben más műfajban erős brigád, a stoner-doom király Magma Rise és a szimfo-death/black kiválóság Ragály látta el.

A RAGÁLY 2022-ben alakult, az ezredforduló környékének egyik kiemelten jelentős alakulata, a Christian Epidemic utódzenekaraként. Első lemezük, az Elkárhozott tavaly év végén jelent meg. Ennek dalait hozták el most Kapusztá Tiborék, és zúdtították ránk a rendelkezésre álló harminc percben. A zene hangulatához illő, visszafogott színpadi fények és korrek hangzás közepette zúdtította ránk a hatosfogat pokoli szerzeményeit. A hangszeresek eléggé visszafogottan bővítették hangszereiket, korántsem szántották fel egyikük sem a színpadot, Tibor is csak módjával mászkált a felkonfok alatt. Cseresznyés Balázs dobos azonban a cucc mögül is pusztított, géppuska lábbal és metronómot megszegényítő kézimunkával aprította a blastbeateket, míg Lázár Bálint a frontemberhez hasonló, kíméletlen vokáljai

ÉLŐ FÉNY

mellett rideg szintiszőnyeget terített a megvadult ritmusok alá. Még meglehetősen kevesen értünk oda a Ragály műsorára, de úgy láttam, kivétel nélkül élvezték a műsorukat. (GV)

A tavaly fennállásának 15. évét ünnevelt **MAGMA RISE** fellépését különösen vártam, mivel most nyílt alkalom először látni őket a tavalyi *Neither Land Nor Sea* album megjelenését követően, ami számomra az év magyar lemeze volt. Sejtettem, hogy ez a harmincöt perc kevés lesz belőlük, arra viszont nem számítottam, hogy ennyire el lesz hanyagolva a legújabb korong. Mindenesetre, mivel bármit örömmel hallok tőlük, így is jólesett a korábbi himnuszokat fülelni, mint a For Those vagy a legújabb dalszöveg megjelenéséig örök nagy kedvencem, a *The Man In The Maze*. Az előadás csúcspontja kétséget kizáróan a Mood-szerzemény *Glow Burn Scream* volt, amelyre Kyle Thomas, az est „sztárja” is csatlakozott Holdampf Gáborékhoz – miután a közönség soraiban fotózkodott –, és teljes erőbedobással eresztette ki a hangját, igazi örömnappet kerekítve. Az énekes/bőgős frontember és a két gitármágus, Hegyi Kolos (lásd még *Stereochrist*) és Herczeg László (*Noble Victory*, *Bridge To Solace*-live, stb.) egyaránt nagyon odatették, Kolos – számomra legalábbis úgy tűnt – talán a szokásosnál is jobban élvezte a játékot. Bánfalvi Sándor dobos játékát nagyon régóta kedvelem, különösen ebben a brigádban tudta megvillantani a foga fehérjét, így nagyon lelombozott, amikor kilépett. Utódja először Kiss Dani volt, majd rövid idő után Kludovác Csaba (ex-*Streochrist*) állt csatasorba, és jelenleg is ő erősíti a csapatot. Nem tudom, mennyire a tompán szóló pergő volt az oka, de Csaba játéka nem jött át olyan elementáris erővel, ahogy Sanyié szokott, ami a dalok feszességére is kissé rányomta a bélyegét. Ettől eltekintve, kellemes buli volt, és remélem, a következőn is ott tudok lenni. (GV)

A belarusz **EXTERRINATION DISMEMBERMENT** neve számomra totál ismeretlenül csengett mostanáig, holott a brigád 2009 óta létezik, és azóta négy nagylemezt szabadítottak a gyanútlan Univerzumra. Ennek oka nagyrészt abban keresendő, hogy az általuk művelt ún. slamming brutal death metal vonal abszolúte nem az én világom – így aztán kicsit bajban is vagyok, hogy mi a fenét írjak az itteni produkciójukról. Annyi biztos, hogy a történet abszolút színpadképes, a banda baromi jól szól, a zenész szekció nagyon egyben van (a dobos konkrétan egy vadállat), a színpadot is szépen belakták, és így tovább. Hogy a zenéjük, a nótáik a zsáner koordináta-rendszerében mennyire számítanak jónak vagy éppen átlagosnak, azt nem tudom megmondani, mindenesetre az élő teljesítményükbe nem tudnék belekötni, az kellőképpen poröly-csapás-szerű volt. Egyébként tényleg nem nyeretlen kétévésekről van szó, amit az is alátámaszt, hogy július végén Wackent is megírták, nem sokkal korábban pedig az Egyesült Államokban ugyancsak lezúztak egy kisebb kanyart. Érdekes volt náluk a mérszázalós dalokba itt-ott beleszótt samplers kórusbetétek és egyéb effektek használata, illetve volt egy nóta, ahol egy egész konkrét, szeletelés diszkóritmus tért többször vissza az elvetemült örlések közepette. Slamming brutal dance metal. A baseballsapís frontember srác ezek mellett persze a kíváncsagságnak megfelelő módon vesztettü bugyborékolta végig

a szettet, ez is rendben volt tehát. Itthon egyáltalán nem hallgatok efféle zenét, de így élőben volt stenk a dologban, ezt nem lehet tőlük elvitatni. (SP)

Régóta volt nálam bakancslistás vágyálom a thrash/groove keresztapa **EXHORDER** koncerten való megtekintése – bár nem számítottam ilyenén fordulatra, de végül ehhez még csak külföldre sem kellett utazni, a szervezőknek hála végül Budapestre is eljutott a zenekar. A brigád annak idején, a '80-as és '90-es évek fordulóján viszonylag rövid látható aktivitás után beszüntette tevékenységét (pár demó és két kiváló nagylemez készült ez idő alatt), azonban – megújult felállással – 2017 óta ismét működnek, újabb két albumnyi friss muzsikával megajándékozva nem túl népes, ám annál elszántabb táborukat. Ezen az estén sacra kb. 80 percben mutatták meg, hogy New Orleans környékén mitől döglök a mocsári légy: konkrétan egy olyan intenzitású, maximális energiaszinten fortyogó koncertet vezényeltek le, hogy közben nem egyszer még a Slayer neve is beugrott a történeteket figyelve. Ebben nyilván szerepe volt annak is, hogy a 14 nótás setlist kerekén fele a banda legkorombább lemezéről, a *Slaughter In The Vatican* debütéről recscent ránk – amúgy két dal volt még a *The Law*-ról, egy a 2019-es visszatérő korongról, négy pedig a tavalyi anyagról. A másik tényező pedig az aktuális zenészgárda, ahol azért nem akárhik muzsikálnak az énekes/gitáros/főnök Kyle Thomas mellett és mögött. Itt van ugye a basszer Jason Vierbrooks (ex-*Heathen*, ex-*Grip Inc.*), a dobos Sasha Horn (ex-*Forbidden*, ex-*Heathen*, ex-*Melechesh*, ex-*Novembers Doom*), akik mellett még jelentősebb és fajsúlyosabb figura a tavaly leigazolt Pat O'Brien gitáros, aki ugye a *Cannibal Corpse*, a *Nevermore*, illetve érintőlegesen a *Slayer* révén bírja sokak megbecsülését. Na most, mindez így leírva sem néz ki rosszul, de amilyen gyilkos bulit lenyomott ez a négy arc a kisebbik Barba sátorban, arra nem nagyon vannak szavak, ezt tényleg élőben kellett megtapasztalni. Ugyan az Exhordert felbukkanása és aktivitása első periódusában leginkább a thrash vonalhoz volt szokás besorolni, nótáikat fülvélve nem lehet nem meghallani sem a rendre felbukkanó hardcore hatásokat, sem pedig a *Black Sabbath*-

korai *Trouble*-gyökerű doomosabb, zsírosan radiórozó megközelítés jelenlétét. Mindezek mellett azt is érdemes megjegyezni, hogy korai dolgaik és élő teljesítményük intenzitása okán annak idején még a death metal táborban is elismerőleg emlegették a nevüket.

A négy fickó a deszkákra kedélyesen felsétálva a 2019-es *My Time* dallal csapott a lecsóba, majd jött az új lemezes *Forever And Beyond Despair*, amit egy három nótás old school blokk követett (*Unforgiven*, *Legions Of Death*, *Death In Vain*). Két újabb tavalyi zöngemény után jött aztán a *Homicide*, majd pedig az *Ozzy* emlékének ajánlott *Into The Void* feldolgozás, ami ugye annak idején a *The Law* albumot is ékesítette. Az újkori érából a *Divide The Conquest* nyomták még el, míg az utolsó négy tétel mindegyike a *Slaughter* debütéről szólt – a kétes hírnévű *Anal Lust* és a címadó már a ráadás jelentették. A magam részéről mondjuk két elsőkorongos nóta rovására inkább egy-egy 2019-es illetve *The Law* albumos opuszt emeltem volna be a setlistbe, de kb. ennyi, amit felróhatok, mert amúgy ez egy minden tekintetben kerek és kompakt produkció volt, beleértve ebbe a hangzást is (ez minden fellépőnél bőségesen kielégítő volt egyébként).

Ami nekem nagyon nagy meglepetés volt, az Kyle gitározása – eddig őt én a *Trouble* és az *Alabama Thunderpussy* élen csak énekesként láttam, és ehhez képest totál ledöbbsentett, hogy a hathúroson is milyen pengén teljesít a szintén gyilkos módon pengető, lóhaja alá temetkező Pat O'Brien oldalán. És nem csak a sűrű, csuklószaggató riffeket nyomta igen feszesen, de a szólókkal sem vallott szégyent, sőt. Amúgy az ütős Sasha sem volt semmi: ez a vékony, szűnyogtestű faszi olyan elánnal és fineszességgel csépelte a cágját, hogy csak lestem, milyen komoly energiákat szabadít fel magából.

Nagy élmény volt végre élőben látni ezt a kultikus státuszú, ma is pusztító energiaszintű hordát – utoljára ezen a vonalon talán csak a 2022-es budapesti *Vio-lence* szeánsz vágott ennyire pofán. Tölem jövőre ugyanide jöhetne a *Dark Angel*, a *Possessed* vagy akár a *Nasty Savage* is, előlük sem szaladnék el, az egyszer biztos. (SP)

FEKETE ZAJ FESZTIVÁL Mátrafüred-Sástó (aug. 2.)

SZÖVEG ÉS FOTÓ: UZSEKA NORBERT

Nem múlik a Fekete Zaj fesztivál varázsa. Megérkezni a hegyek közé, újra látni megannyi ismerős arcot és/vagy jópofa fazont, nem szólva a kacsákról, a tórról, a kilátóról, valami csoda. Gyerekkoromban jó párszor jártam Sástón, emiatt is kicsit visszamegyek gyerekebe ilyenkor, és ez ott van az élet legjobb dolgai között.

Más kérdés, hogy ez alkalommal nem sok fellépőt láttam. A Fanyűvőnek becézett nagyszínpad előtti teret szépen megtöltötte LAZARVS-ból sikerült úgy öt nótát, s már az intróként szolgáló vidám sátánista country dal világossá tette, hogy frankó lesz. De még így világosan is irdatlan félelmetesen szólaltak meg Apey riffjei. A közönség nem tévovázott nyomban elkezdteni a zúzdát, de erre a nagyon leegyszerűsítve Pantera-Down-AIC-mix zenére nem is lehet máshogy reagálni.

Az Osztyákirándulás színpadon játszott a norvég MAYFLOWER MADAME, az ő zenéjük nekem elsőre amolyan '80-as évekbeli dark wave-nek tűnt, de van benne sok egyéb elem is. Kimondottan tetszett, remélem, látjuk még őket!

A Kilátó színpadon lépett fel a svéd-svájci NORNA trió, mármint eltekintve attól, hogy a színpadon csak a dobos és a gitáros volt látható. Ne kérdezd, hol volt a maradék tag. De így kettesben is irdatlan súlyú, szenvedésben és dühben gyökerező zenét adtak elő, aminek egészen sajátos kontrasztot adott a színpad mögött, különféle színekkel megvilágított sástói kilátó.

A THY CATAFALQUE ugye ugyanitt kezdte koncertpályafutását épp (kis híján) négy éve, s már harmadik alkalommal játszott a Zajon. Most amolyan best of programot, relatíve pórétben, ami alatt azt értem, hogy az alap Kátai-Bokodi-Dudás-Dudás-Szenti-Varga-Vigh fellálláson túl csupán egyvalaki lépett színpadra, Kónya Zoli a Gire-ből, aki a lemezen is általa énekelt Vasgyár-ban eresztette ki acélos hangját. Egyértelműen látszott a csapaton a rutin, s egy kicsit talán némi fáradtság is, elvégre elég sűrű a nyaruk, előző nap pl. meg a román Rockstadt

Extreme Festivalon játszottak. Ezzel együtt újabb szép estét tölthettünk Kátai elvárásolt világában. Gondolom, kinek-kinek más dalok szereztek a legnagyobb örömet, számomra a leghosszabban tartó hídgrázást a Ködkirály hozta (amikor a négy énekes gyakorlatilag kamarakórusként egyszerre énekelt, az valami hátborzongatóan gyönyörű volt), de a Töltés csillagfényből és honvágyból szőtt, leheletfinom dallamai és a hagyományos záró Fehérvásárnap épp úgy megrázóak voltak, mint a Jura-Csillagkohó bódületes zúzása. Mégis, talán a közel negyedórás Vashegyek volt a legcsúcsabb csúcspont, ha lehet ilyet mondani. Nyilván amiatt is, hogy a hegyek ölelésében hallhattuk ezt a monstrumot.

Ismét köszönet Varga Zero Balázsnak és mindenkinek, akin múltott, hogy ismét zúgott a Fekete Zaj a Mátrában. Kincs ez a fesztivál, megkockázatom, igazi hungarikum, mert úgy sejtem, ilyen sehol másutt nincs. Itt a legkomorabb, legcsúfabb, legsötétebb stb. zenék rajongói úgy találkoznak, hogy mindenki mosolyog, és az egész annyira ellentétes azzal, ami a világban zajlik, hogy az ember tényleg úgy megy haza, hogy sajnálja, mert inkább ott élné le hátralévő életét, ebben a légkörben.

FLOTSAM AND JETSAM LORD VOLTURE Bp., Analog Music Hall

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

Nem túl jó előjelekkel indult ez az este, tekintettel egyrészt a magyar előzenekarként meghirdetett Monastery koncertjének betegség miatti sajnálatos lefújására, másrészt pedig néminemű logisztikai fennakadásokra, melyek miatt már a tervezett kapunyitás is el lett csúsztatva egy órával. (Állítólag – ha jók az információim – a turnébusz szorult nap közben váratlan csérére.)

Mivel a hazai death metalos brigád műsora elmaradt, így negyed kilenckor a hollandiai illetőségű Lord Vulture ötfős legénysége vette elsőként birtokba az Analog deszkáit. A zenekarnak még a 2010-es évek első felében jelent meg három nagylemeze (illetve 2023-ban egy élő anyaguk jött ki), ezekről játszottak sacra úgy 35-40 percet – gondolom, ez a Flotsam előtti európai kanyar talán már egy új albumot felvezető, afféle szintérré történő visszacsékkolásként értelmezendő. Korábban őket nem ismertem, csak a koncert előtt hallgattam bele pár dalukba, de ez a személyes találkozás sem változtatott érdemben az első benyomásaimon. Eszerint a csapat amolyan, a '80-as évek első felének-derekának európai metaljában mélyen gyökerező, tradicionális fémzenét nyomat, sok Priest- és Accept-, meg valamivel kevesebb Maiden- és Saxon-hatással. Becsületesen megtanulták a leckét, ez nem vitás, viszont valami kis plusz nagyon hiányzott náluk ahhoz, hogy bármire is jobban felkapjam a fejem a nótáik közben. Jól szóltak, feszesen nyomták, az énekes David Marcellis hangja sem rossz, de nem ők lesznek az új Wolf vagy Bullet, ha érted, mire gondolok. De még az új Hammerfall sem. A Metallica-pólos Paul Marcellis gitáron kívül ráadásul a kiállásuk is eléggé civil – elférne náluk egy kis fazonigazítás, az biz-

tos. Kimondottan rossznak ezekkel együtt sem mondanám a produkciójukat, a Taiga c. daluk például eléggé kilógott felfelé a repertoárból, és mondom, eljátszva és elénekelve teljesen korrektül voltak a nóták. Némi kis plusz egyéniséget, saját arcélt kéne leakasztaniuk valahonnan – már ha nincs ehhez későn így 15 évvel a megalakulásuk után.

Az augusztus közepi kánikulában baromira átmelegedett Analogban laza félháznyi ember jött össze a Flotsam And Jetsam fél tízes kezdésére – szerencsére az ő lendületüket sem a klimatikus viszonyok, sem a relatíve szerény érdeklődés nem vetette vissza, kimondottan energikusan robbantak ugyanis színpadra a debütlemez Hammerhead dallal. Habár a buli első felében vissza-visszatérő gerjedések, hangzásbeli problémák adódtak, Eric AK-ékát ez nem különösebben akasztotta meg, tiszteletet érdemlő elánnal pörögve nyomták végig a 14 nótás műsort. A setlist éppen fele alapozott egyébként az első három korongra (mekkora volt már a headbanger Suffer The Masses a When The Storm...-ról!), hat dalt nyomtak a „back to the roots” fordulat óta megjelent négy lemezükről, a vitatottabb-kísérletezősebb középső érárt mindössze a Smoked Out képviselte a Driftről. (Pedig mit nem adtam volna egy Cuatro-albumos nótáért!) Mivel én a banda mindegyik korszakát csípem, ezért nem bántam volna, ha jobban is belenyúlunk az 1992-2012 közti termésbe, másfelől azonban megértem azt is, hogy inkább biztosra igyekeztek menni. Elvégre mégiscsak a speed/thrash/power Flotsam lett sokaknál kultkedvenc annak idején, a legtöbbeknél ez az arcuk jött és jön be leginkább.

De bárhogy is legyen, a puritán színpadon ügyködő zenekar baromi jól és erőteljesen muzsikált, különösen a baseball-sapis, bőrmellényes, szemüveges Eric AK és az überdobos Ken Mary voltak kirobbanó formában. Elég sok gyors, csuklógyilkos riffelésű nótát préseltek a műsorba, és ezek rendre szakítottak is, nekem azonban legalább annyira bejött az is, amikor egy kicsit a fekre lépve olyan lassabban tempózó darabokat zúgtak el, mint pl. a már említett Suffer The Masses vagy a tavalyi A New Kind Of Hero. A meglepően jól megszólaló előzenekar után a Flotz hangzása még hangosabb, cserébe kissé torzabb lett – szerencsére azért még tűréshatáron belül maradt a dolog. Kissé fura módon a No Place For Disgrace után ráadás nélkül lett vége hirtelen a koncertnek – ezt nem nagyon tudtam mire várni. Ennek ellenére nem volt ez egy rossz este, ebben a bandában még mindig lehet bízni. Remélem, jönnek még máskor is erre felé.

JUDAS PRIEST Hessentag Festival / Bad Vilbel, Németország

ÍRTA: KISS DANIELLA

A heavy metal legendák egyáltalán nem ismerik a pihenést. A tavaly megjelent Invincible Shield albumuk és az azt követő világkörüli turné után ismét útra keltek. Ezúttal a Painkiller 35 éves jubileumát ünneplő Shield of Pain koncertsorozat keretében, amely még azoknak is tartogatott meglepetéseket, akik tavaly

ÉLŐ FÉNY

is látták a zenekart, hiszen egy szinte teljesen új setlisttel és friss, látványos show-val készültek. Ráadásul a turné több állomásán – köztük a németországi Hessentag fesztiválon, ahol nekünk is sikerült elcsípünk őket – két másik vete-rán együttesel léptek a színpadra, ezzel még különlegesebbé téve az élményt.

Az este első fellépője **PHIL CAMPBELL AND THE BASTARD SONS**, a Motörhead egykori gitárosának a csapata volt. Bár igyekeztek erősen indítani, a mindössze félórás szett és a közel 40 fokos hőség nem kedvezett nekik: az emberek többsége inkább árnyékba húzódott és onnan hallgatta a koncertet, mintsem a színpad előtt, a tűző napon várakozott volna. Ennek ellenére két Motörhead-feldolgozással, a *Going to Brazil* és az elmaradhatatlan *Ace of Spades* című dalokkal, sikerült felrázni a közönséget. A színpadról sem hiányzott az energia, így a legkitartóbbak egy korrek kezdés után izgatottan várhatták a következő zenekart.

Utánuk a németek egyik legendás együttese, az **ACCEPT** lépett a színpadra. Ők már lényegesen nagyobb tömeget vonzottak – addigra már a nap is lejjebb ment – és egy lendületes, egyórás műsort lenyomva énekeltek meg a közönséget olyan slágerekkel, mint a *Metal Heart*, *Princess of the Dawn* vagy *Balls to the Wall*. A főként csak klasszikus számokból álló műsort végig kitörő lelkesedés kísérte, érezhető volt, hogy hazai pályán mozog a banda. Érdekes, hogy a közönség soraiban volt, aki pár szám alatt – kissé becsípett és nosztalgikus hangulatban – végig az eredeti énekes, Udo Dirkschneider nevét kántálta, azonban a jelenlegi frontemberre, Mark Tornillora nem lehetett panasza; karakteres hangjával és energikus előadásmódjával megmutatta, hogy méltón viszi tovább Udo hagyatékát. Az egyetlen eredeti tag, Wolf Hoffmann is remek formában játszott, sokszor uralva a színpadot, és láthatóan élvezte a közönség szeretetét. A koncert végére tényleg mindenki teljesen lázba jött és – egy gyors kör után a bárban – várhatta az este fő attrakcióját.

Nem sokkal kilenc előtt végre a hűrok közét csapott a **JUDAS PRIEST**. Az All

Guns Blazing számmal a banda elsőprő erővel robbant be a színpadra, és az ezt követő *Hell Patrol*al az energia mind a zenekar mind a közönség részéről csak tovább fokozódott. A Judas Priest-koncertek egyik legjobb sajátossága, hogy a műsor sosincs megszakítva felesleges szövegezéssel – a lendület ezúttal is töretlen maradt, aminek hatására a tömeg egyre jobban lázba jött.

Az este egyik fénypontja az *A Touch of Evil* volt; a dal sötét, sejtelmes hangulata teljesen magával ragadta a rajongókat, Rob Halford éneke pedig szinte csontig hatolt, ráadásul a számot záró metalos üvöltése olyan élesen szólalt meg, hogy ismét bebizonyította, miért is hívják

őt a Metal Godnak. Néhány félrecsúszott hang ellenére is hihetetlen belegendolnival, hogy közel 74 évesen még mindig ilyen emberfeletti teljesítményre képes.

De nemcsak Halford, hanem az egész zenekar kiemelkedő formában volt. Richie Faulkner ez alkalommal is megmutatta, hogy miért választották be

a bandába lassan 15 éve; a klasszikus riffeket könnyedén játszotta, elképesztő lickekkel megspékelve, miközben folyamatosan a közönséget villanyozta fel és biztatta tapsolásra vagy éneklésre – mindezt olyan természetességgel, mintha ez a világ legegyszerűbb dolga lenne. Szerencsére korábbi egészségügyi problémáinak, sőt a nemrég nyilvánosságra került stroke-jának nyomát sem lehetett észrevenni, hiszen ugyanolyan precízen és lazán gitározott, ahogy mindig is megszokhattuk tőle. Andy Sneap szintén kifogástalanul teljesített; bár az ő jelenléte jóval visszafogottabb volt a színpadon, hibátlanul játszotta a részeit és hozta azt a szintet, amit egy ilyen kaliberű zenekarnál elvár az ember. Természetesen meg kell említeni Scott Travist is, aki gyilkos dobolásával és a *Painkiller* intrójával örökre beírta magát a rajongók szívébe és akinek feszessége, valamint dinamizmusa mit sem kopott az évek alatt. Ez ugyanúgy elmondható a zenekar egyetlen eredeti tagjáról, Ian Hillről is, aki ugyan mindig csak a háttérben mozog, basszusjátéka a Priest hangzásának meghatározó alapja.

A koncert sok meglepetést tartogatott, hiszen ezen a turnén több ritkán vagy soha nem játszott dal is bekerült a setlistbe. Elhangzott például a 1981-es *Point of Entry* albumról a *Solar Angels*, amit a banda 20 éve nem adott elő, valamint a legfrissebb lemezről a *Gates of Hell*, amelyben Faulkner bebizonyította, hogy nemcsak a technikás játékhöz, de érzelmes, melodikus szólók megírásához is kiváló érzéke van. Ezen kívül a *The Serpent and the King* és a *Giants in the Sky* is először csendült fel élőben – utóbbi alatt a kivetítón elhunyt zenészek képei jelentek meg, így tisztelgve emlékükhöz, amit a közönség kissé érzékenyülve, majd a végén kitörő tapsviharral fogadott. Az este kihagyhatatlan Judas Priest-slágerekkel zárult, melyeknek minden sorát egy emberként énekelte és tombolta végig a tömeg a kisgyerekektől az idősebb arcokig.

Ez a koncert ismét igazolta, hogy a Judas Priest továbbra is a csúcson van és a népszerűségük töretlen. Hiába tértek vissza nemrég egy világkörüli turnéről, ugyanazzal a szenvedéllyel és lehenyerlő intenzitással játszanak, mint tavaly – vagy akár több évtizeddel ezelőtt. Zenéjük időtálló és teljesen mindegy, hány-szor látja őket valaki, mindig képesek újat nyújtani. Bár a kor senki felett sem múlik el nyomtalanul, egyszerűen lenyűgöző, milyen formában vannak a tagok, különösen Rob Halford. Azonban semmi sem tart örökké, így aki csak teheti, ne hagyja ki a lehetőséget, hogy élőben lássa a heavy metal egyik legnagyobb legendáit; garantáltan felejthetetlen élményben lesz része és még az is rajongóként távozik majd, aki korábban nem feltétlenül volt az.

MACHINE HEAD FEAR FACTORY Budapest, BN Red Stage

ÍRTA: SCHMIDT PÉTER

A nyári fesztiválszezon kellős közepén került megrendezésre Budapesten a Machine Head – és az ezen alkalommal melléjük társult Fear Factory – koncertje. Robb Flynnék előtt bemelegítésként a fesztiválos bulik közé ékelt headliner fellépések zöménél a *Fleshgod Apocalypse* vendégeskedett – nem rossz párosítás, de Dino Cazaresék hazai leszervezésével még nagyobbat ütött az esemény. Ezúton is köszöi az illetékeseknek, hogy ezt a dupla dinamit felállást sikeresen összehozták.

A **FEAR FACTORY** idén épp harmincéves második lemeze, a *Demanufacture* annak idején nagyon nagyot szólt, és bizony ennyi év távlatából is érthető, miért váltott ki megjelenésekor akkora ovációt. Hangzásában és megközelítésében egyaránt előremutató, ám mégis ízig-vérig metal album volt, olyan, ami sok követőt inspirált akkortájt. Igazság szerint, bár jól sikerült dalai, megmozdulásai később is voltak a FF-nak (a *Digimortal* lemezt pl. kimondottan szeretem), ennyire kompakt módon összerakott, faltól-falig ütős anyaggal azóta sem sikerült előrukkolniuk.

Habár a megjelenés óta eltelt évtizedekben a tagság teljesen kicserélődött Dino mellett, nyilván nem véletlen, hogy a főnök a háromikszes jubileum kapcsán az album teljes egészében történő eljá-

szására helyezi a fókusz – nyilván ő is érzi annak súlyát és kivételességét. Itt a Barbában gyakorlatilag ez, és csak ez volt a program, tehát a Demanufacture-t töltött el a maga teljes valójában, beleértve ebbe természetesen a Head Of David feldolgozást (Dog Day Sunrise) is. Más lemezekről tehát nem volt semmi, cserebe viszont még arra is ügyeltek, hogy ne csak a dalok darabszáma stimmeljen, hanem ezek egymásutánja is megegyezzen a korong sorrendjével.

Ha nem is lemezminőségben, de azért korrekt sounddal (bár kissé halkan) zúgta le a brigád a szűk órányi programot, és azt kell mondjuk, mind a már nem is annyira új frontember, Milo Silvestro, mind a technikus thrash vonalon mozgó Havokban is érdekelt ütős, Pete Webber teljesítménye teljesen rendben volt – ennél a zenénél kettőjük szerepe egyebár kulcsfontosságú. Milo élőben konkrétan még jobban is énekel elődjénél, a dallamosabb-tisztább témák egyértelműen magabiztosabban jönnek elő belőle, mint anno Burtonból, és a kiállása is okés alapvetően. Sok duma és egyéb körítés amúgy nem volt náluk, csak reszelték a dalokat gyors egymásutánban, de ennél többre voltaképpen itt, ebben a szituációban nem is volt szükség. Nagyon régen láttam utoljára a bandát, örülök, hogy újra találkoztunk – a nagy kérdés most már az, hogy ezzel az élőben abszolút működőképes felállással milyen új nótákkal rukkolnak majd elő.

Habár az Unatoned „személyében” a **MACHINE HEAD** tarsolyában friss, ropogós album is lapul, Flynnék a pár perc híján kétórás programjukat mégsem erre húzták fel, hanem inkább amolyan pályaoösszegző, áttekintő jellegű szettet raktak össze. Oké, három dallal még mindig az aktuális korongról játszottak a legtöbbet, de a 16 nótás setlistben ez még nem mondható dominánsnak. Egyébként meg a kezdetektől a közelmúltig tartó bő három évtizedet felölelve lemezenként egy-két szám hangzott el (kivéve a Catharsist, amiről semmit nem játszottak), továbbá elnyomták még a csak single-ként kihozott Is There Anybody Out There?-t is.

Érdekes volt, hogy az első új lemezes nótát csak a koncert felénél vették elő (ez volt az Outsider), míg a Locust közbeékelésével ezután szinte rögtön jött a Bonescraper és a Bleeding Me Dry is. Szinte egy blokkban hallhattuk tehát ezeket, a koncert többi része pedig lényegében az oda-vissza történő időutazásról szólt.

Az Ozzy-intrót (Diary Of A Madman) követően amúgy rögtön az Imperiummal majd a Ten Ton Hammerrel csapott a lecsóba a brigád – ez a két dal alaposan fel is fűtötte a hangulatot, rögtön az elején. A keverő vonalában, attól kissé jobbra állva a megszólalás ekkor még sajnos elég halk és összefolyós volt, és a helyzet meglehetősen lassan kezdett csak elmozdulni optimálisabb irányba. Úgy a hatodik-hetedik dal környékén állt be a hangzás tényleg élvezhetőre – addig sem volt teljesen gáz a dolog, de a buli első harmada azért úgy ment le, hogy volt bennem hiányérzet a hangerőt és a relatíve tiszta megszólalást illetően. Utána viszont már kb. rendben volt a dolog,

A zenekaron egyébként nem múlt semmi, tényleg nagyon odatették magukat mind a négyen, pedig a hathúros posztra beugróként Vogg érkezett (vissza), aki az édesapja súlyos betegsége miatt távol lévő Reece Scruggs (hopp, még egy Havok-zenész!) helyére állt be annak viszsztatértéig. Fennakadást ez az időleges és kényszerű csere sem okozott szerencsére, köszönhetően nyilván annak is, hogy Vogg ugyebár nem testidegen elem a MH gépezetében.

A majdnem két órás szettet nézve és hallgatva a hangzás kezdeti anomáliáin túl két negatívumot kellett csak észrevennelem. Egyrészt az Old nótát ki tudja miért, de a kelletténél gyorsabban játszották, ami egy jó adagot elvett a dal gonosz húzásából és lüktetéséből – ezt nem nagyon tudtam mire vélni. Másrészt pedig Flynn hangja azért ha lassan is, de kezd megkopni, ami érdekes módon nekem nem a dallamosabb részeknél tűnt fel (ezeket egészen jól hozta, igaz, sokszor a basszer Jared hathatós háttértámogatásával), hanem a durva témáiban

éreztem kevesebb szuflát és átütő erőt. Azért ez tűrőhatáron belül volt szerencsére, de tudomásul kell vennünk, hogy az idő múlása Robb hangszálait sem hagyja érintetlenül. Hiába, így megy ez, nem lehet mindenki Glenn Hughes...

Ami a koncert csúcspontjait illeti: nálam az első igazi libabört a nem-lemezes Is There... hozta meg, de nagyon jó volt Locust és az akusztikusan induló Darkness Within is, utóbbi egy Ozzy érdemeit méltató, alaposabb fellevezetéssel a frontembertől. A bulldózerként öklelő Bulldozer, majd utána a From This Day fogadtatása pedig arra világított rá, hogy a maguk idejében sokak által fenn tartásokkal kezelt Superchager és The Burning Red albumok is a helyükre kerültek végül a fejekben (nekem mondjuk egyikkel sem volt soha problémám, sőt).

Az új lemezes eresztésből nálam a Bonescraper jött be leginkább – az Unatoned feldolgozása számomra viszonylag időigényes meló volt amúgy, a Catharsishoz hasonlóan hosszabb emésztést kellett, mire beütött, hogy „mire

gondolt a költő”. Most már viszont otthon hallgatva és koncerten is érteni vélem, mit akart Flynn az aktuális megközelítéssel. (Neki egyébként riszpekt amiatt, hogy kétszer ugyanazt a lemezt még sosem készítette el, mindig tud valami meglepő csavart vinni a sztoriba. Még ha ez nem is sül el mindig tökéletesen, de legalább megpróbálja. Díjazandó törekvés.)

A végén aztán az elmaradhatatlan Davidian csapott oda alaposan – jómagam azt hittem, ezzel be is fejezték, de nem, egy rövidebb levonulás után a monumentális Halo erejeig még egyszer visszajött a brigád. Habár összességében nem ütött akkorát ez a koncert, mint anno a hegyaljas zúzás vagy a Catharsis-turnés pesti buli, azért így sem távoztam elégedetlenül, sőt – ha tehát legközelebb jön a Machine Head, én megint ott leszek.

MONOLIT FESTIVAL Bp., Dürer Kert

SZÖVEG ÉS FOTÓ: GÁTI VIKTOR

Még tavasszal került bejelentésre az eredetileg kétnaposra tervezett Monolit Festival, amely a modern extrém metal legkülönbözőbb válfajainak képviselőit tömörítette volna a Dürer nagy- és kistermében, a Between The Buried And Me és a Counterparts főszereplésével, ám végül utóbbi nélkül, egynapos formában valósult meg ez a nem mindennapi rendezvény.

A Counterparts a teljes európai turnéját lemondani kényszerült, és voltaképpen emiatt dőlt be a második nap. Azonban a megmaradt első nap így is hat nemzetközi és négy hazai formációt tartogatott. A noisecore-fenomen, budapesti Wires, a később a deszkákra lépett The Browning frontemberéhez, Johnny McBee-hez köthető, elektronikus synth-rock/metalt játszó The Defect és az egyik legizgalmasabb felfedezni valóknak ígérkezett, sajátos hangzású, többek között rockabilly és swing lüktetésű modern rockban utazó, nyíregyházi Orion Dawn műsorára, bármennyire is igyekeztem, sajnos nem értem oda.

A buli így számomra a magukat rave metalként aposztrofáló, voltaképpen elektronikus betétekkel telepakolt deathcore-t nyomató **THE BROWNING-**

gal kezdődött. A 2005 óta létező, trió felállású brigád az első perctől kezdve vonzásban tartotta a nagyterem közönségének túlnyomó többségét, és sorra bombáztak bennünket a breakdownokat és electro-basszus lökéshullámokat halmozó szerzeményeikkel, köztük a tavaly megjelent eddigi utolsó lemez, az OMNI dalaival. Tény, hogy remek partit rityentettek Johnny-ék, a hangzás és az örületes fényekkel támadó színpadkép is maradéktalanul a pártjukat fogta, de ez a háromnegyed óra nekem egy kicsik még sok is volt belőlük.

Annál kevésbé tudtam betelni a fúziós nagygyű Special Providence gitárosa, Kertész Márton zenekara, az ötödik nagylemezén nagyban dolgozó **RIVERS ABLAZE** öt perccel szűkösebb előadásával, a kisteremben. A black és death metalt kivételesen karakteres progresszívítással vegyítő ötösfogat minden poszton kimagasló színpadi jelenlétéről tett tanúbizonyságot ezúttal is, a sötét, kíméletlen úrt és a rémisztő lovecrafti hangulatot megjelenítő zenéjük pedig talán az eddig szokásosnál még jobban magával ragadott. A kelleténél jóval kurtább setlist a korábbiak alapján a leginkább bebetonozódott darabokat tartalmazta, méghozzá megjelenésük időrendjében: a kettes lemezről elővett Invocation Of The Consuming Fire-t a hármas korong Perished Fountains Of Life tétele követte, a nagy kedvenc Citadel Of Antimatter és a Drone Apocalypse legutóbbi albumról származó párosa után pedig a tavalyi Fekete Zaj fesztivál részére készült eposz, az Artifact Of Miocene Vulcanism csendült fel, egyfajta monumentális záró akkordként. Utóbbiban a lebilincselő összhang mellett minden zenész pazar egyéni teljesítményt nyújtott: a Týr, mint „főállás” mellett Hermann név alatt újabban szólóban is babérokra törő Tadeusz Rieckmann feltűnően oldottan dobolt, a Nocturnus pólóban feszített Purnhauser Pál basszer a kiegyensúlyozottság mintaszobraként muzsikált, az ikonikus méregzöld gitárjával varázsoló Kertész Márton és a jelenleg fellelhető egyik legnagyobb hűűs hűűs nyomul Ferenczi 'Moth' Márton gitárpárosa csodás zenei párbeszédet folytatott, a Moth oldalán a Fragdával néhány hónapja egy remek prog-black metal meztelen villantott Knapp Oszkár énekes szenvedélytől fűtött hangszágyilkolása pedig ezúttal sem ismert határokat.

A szememben jó magasra került a lé a Rivers' által, amelyet a következő fellépő, a norvég **SHINING** igyekezett megugrani – az én elvárásaimtól függetlenül természetesen, de leszögezendő, roppant megnyerő módon. Az esemény második számú fő attrakciójaként lépett a nagyszínpadra a kvartett, s rögtön belevágtak a The Madness And The Damage Done-ba, ami a nyitószám a szeleesebb ismertséget elhozó, a jazz-metalt unikális black metalos ridegséggel elegyítő, 2010-es Blackjazz albumon, az azóta is a legjobban hivatkozott munkájukon. Az ezt követő három nagylemez már nem váltott ki belőlem akkora érdeklődést, mi több, a legutóbbi Animalon (2018) vett popularisabb irány meglehetősen taszító volt számomra egy időben. Ezen az estén sem erőltették azt az anyagot, sőt az elvetemült ritmizálású, súlyosabb dalok illetőleg blokkok többségben voltak a könnyedebb darabokhoz képest. A Jørgen Munkeby énekes/gitáros/szaxofonos/multiinstrumentalista vezette

társaság döbbenetes hangszeres bravúrokat mutatott be, elsősorban a ritmizálást és a bizarr összhangzatokat tekintve. Az előadás első harmada a nagyon tömény, extrém jazz-metalos himnuszok, a középső rész a lazább darabok, a befejező etap a legszélsőségebb témák dominanciájával telt. A színpadkép visszafogott, mégis hatásos volt, a megszólalás pedig megfelelően kiszolgálta az eklektikus gitárjátékot, a fékevesztett éneket, az érzelmesség és az örület között csapongó szaxofont, a mindent megoldó bőgőt és a free-jazzig merészkedő dobolást. A frontember végig tartotta a kapcsolatot a nagydémúval, ha úgy érezte, kicsit többet beszélt vagy igyekezett szellemesebben fogalmazni, ám összességében elsőosztályúan vezényelte le a műsort.

A Between The Buried And Me előtt még visszatértem a kisterembe a – nevét kétségkívül a metamfetamin népszerű rövidítéséből kinyert – **METH**. koncertjére, de a chicagói kísérleti metalosok olyan szinten tébolyultan erőszakolták hangszereiket és torkukat, hogy két tétel után hagytam őket nélkülük kibontakozni. Előzetesen nem hallottam a zenéjüket, így talán az élőben, ismeretlenül letámadós jelleg is hozzáért a kedvezőtlen reakciómhoz, ugyanakkor utólag megfelve az anyagaikat, ha csak egy árnyalatnyival is, de kíméletesebben dörrt meg a produkció a stúdiófelvételeken, mint például a tavalyi Shame-en.

Az est fénypontjára, vagyis a **BETWEEN THE BURIED AND ME** előadására így némiképp rápihenhettem, és átadhattam magam a fokozódó lelkesedésnek, amelyet a jelenlegi kedvenc zenekarommal való negyedik találkozás ígérete váltott ki belőlem. Habár ez bevett dolog Thomas Giles Rogerséknél, itthon első ízben láthattuk őket úgy – 2012 óta legalábbis biztosan –, hogy a koncertprogram (gerince) egy komplett stúdióalbum eljátszásából áll. A Colors 2007-es megjelenését követően élő DVD formátumban is napvilágot látott, majd később több LP került hasonló módon megörökítésre (többségük elérhető a legnagyobb videómegosztón is). A 64 perces, monumentális anyag több szempontból kiemelkedő jelentőséggel bír, mind a zenekar életében, mind a metal

undergroundban. A Colors a BTBAM (addigi) pályafutásának legambiciózusabb munkája: először fordítottak időt a gondos demózásra, minden apró részlet alapos kidolgozására; bár nincs átfogó cselekménye, az album dalai deklaráltak a Pink Floyd The Dark Side Of The Moonjához hasonlóan, tematikusan kapcsolódnak egymáshoz, ami szintén kivételes odafigyelést és csapatmunkát igényelt, amelyet az ezeken a felvételeken megszilárdult, nagyjából másfél évtizedig stabil Rogers–Waggoner–Briggs–Waring–Richardson felállás nyújtott.

Ez az egység az utóbbi években bomlott meg, kezdve Dusty Waring gerincproblémáival, majd szexuális visszaéléssel vádolták, és a gitáros rövidesen olyan szinten összekülönbözött zenésztársaival és a stáb többi tagjával, hogy ez végül a távozásához vezetett. Helyét 2023 óta – egyelőre nem hivatalos tagként – a mindössze huszonöt(!) éves Tristan Auman vette át, aki előre bocsátom, káprázatos módon tolta végig a bulit. Ahogy természetesen társai is – ismét bizonyítva, hogy a Between The Buried And Me egy kivételes csapat kreativitás, hangszeres tudás és színpadi teljesítmény terén egyaránt. Ők az univerzális zenekar: a magam részéről náluk találtam meg azt a zeneiséget, amely a leginkább közel áll az ideálishoz: metal alapú hangzás vasos, de nem túlagyalt vagy bagatellizált riffekkel, karaktes, fogós gitárszólók, a tűrhető fészeg, de végül – olykor éppen csak – arányosnak marad, hihetetlenül ötletes és többnyire dalcentrikus dobolás, egyszerre kidolgozott és alázatos, folyton bizsergető basszus, egyszerű, de nagyon erős hangulatú billentyűsök; a simogató ének és a pokolba taszító hörgés kettősége pedig további markáns árnyalatokkal gazdagítja az összképet, nem beszélve a számtalan külső határról, a szalonzene-től a törzsi ritmusokig, a bossa novától az electronicáig. A Colorson valami elképesztő, mennyi minden történik, emiatt persze nem mindenkihez szól, viszont aki vevő az egyedülálló, panelektől mentes, mindvégig fordulat, örületes skálán mozgó érzelmi és összhangzati kavalkádra, amely a technikás death metal, a black metal és a legkifinomultabb metalcore eszköztárát vegyíti szinte bármivel, min-

den bizonyos leletek egyike legkiválóbb koncertélményével gazdagodott ezen az estén, ahogy korábban a valaha készített egyik legnagyszerűbb (metal) lemez ismerhette meg. Mi több, a végén egy ráadás dalt is kaptunk, az abszolút kedvenc LP-m, a The Great Misdirect egyik legmagával ragadóbb darabja, a Disease, Injury, Madness képében.

Vannak olyan lemezek, amelyek sokadik alkalom után is képesek újabb rétegeket, apró részleteket felfedni magukból, és ehhez egy különösen izgalmas adalékot tud adni az élő megszólalás. Számomra a Scenes From A Memory, az Operation: Mindcrime és hasonló remekművek mellett ilyen a Colors is. Sőt, azt a különleges extrát adta nekem ez a koncert, hogy még inkább közel érzem magamhoz ezt a korongot, mint korábban, és megkockáztatom, az előadás hatására a BTBAM-örök ranglistámon feljebb is küszökölt az album. Csodálatos tapasztalás volt egy felülmúlhatatlan zenekartól, egy kiváló esemény tetőpontjaként.

ROCKMARATON (SZOMBAT) Dunaújváros

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

A nagy helyzet az, hogy számomra ez a nap volt életem első rockmaratonos élménye – ilyen-olyan okokból kifolyólag ugyanis ez a rendezvény eddig nálam évről-évre kimaradt. Mindössze egyszer jártam csak a Szalki-szigeten, még a Covid-éra alatt a kizárólag hazai bandákkal szervezett Metal Factoryn, de hát az ugye egy merőben más szituáció volt. Így aztán korábbi évek tapasztalataival összevetni nem tudom ezt a mostanit, mindenesetre így első blikkre a helyszínrel, a körülményekkel, meg úgy egyáltalán a lebonyolítással és az élményszerűséggel nekem nem voltak problémáim. Külön öröm volt, hogy a szombati nap összes általam látott fellépője korrekt, becsületes hangzást kapott – márpedig ez erősen lényegi kérdés. Esetlegesen árnyalhatta volna a képet, ha mögöttem van néhány korábbi maratonos tapasztalat, netán ha több napot maradok kempingezéssel, meg egymás – ezúttal ez másképpen alakult, de az ideik alapján azt gondolom, később lehet, sőt lesz még precedens hosszabb tartózkodásra is.

Gondosan ügyelve az időben történő érkezésre, délután kettőkor rögtön egy remek hangulatú, és egyéb szempontokból is kiváló **BRAINSTORM** koncerttel kezdődött számomra a nap – soha rosszabb felütést. Andyék élőben rendre gyilkos formát hoznak, és ez most sem volt másként, csak azt bántam, hogy mindössze 50 perc jutott nekik – én simán néztem-hallgattam volna őket akár másfél órában is. De hát egy fesztiválon nyilván mások az időbeli kondíciók. A setlistbe ilyenformán nagyjából tíz dal fért most bele, mint például régebből a Highs Without Lows, a Worlds Are Comin' Through, a Shiva's Tears meg az All Those Words, illetve az újabb anyagokról a Ravenous Minds, a Garuda vagy a Shepherd Girl. Túl sokan ugyan még nem voltunk ilyen korai órán, de azért a végére csak összeszaladtunk nagyobb számban, a banda pedig a tűző nap ellenére alaphoz kellemes hangulatban, vidáman tolt

végig a műsort. Felvezetésnek tökéletes volt a Brainstorm kissé rövidre szabott szettje, remélem, headlinerként is szerencsétlenkednek bennünk hamarosan.

A Robb Flynn német hasonmásává transzmutálódott Torsten Ihlenfeld és csapata után a „kisebik nagyszínpadhoz” átbattyogva a **KALAPÁCS** zenekar szettje volt a következő programpont. Józsiékat most láttam először a háromgitáros felállással, ami kardinális változást amúgy nem hozott a megszólalásukban, de azért egy cseppet mégiscsak töményedett így a sound. Tetszett, hogy nem különösebben feszültek rá a pokolgépes nosztalgizásra (a tízből három dal származott ebből az érából) – úgy egyébként meg derűsen, felszabadultan játszott a brigád, hasonlóan Andy B. Franckékhez. Józsi kifejezetten jó formában volt most, kiállásra is fitt, kisimult benyomást keltett, és a hangjával sem volt probléma. Nemrégiben láttam-hallottam őt egy vidéki koncerten is a Totális Metal produkcióval, ami nyilván egy nagyobb szabású történet, de ennek ellenére nekem itt és most (hehe) meggyőzőbb volt a teljesítménye. Egy őszi-téli Kalapács-turnén megnézném a zenekart egy egész estés szettel is.

A ráspolyos germán metal vonal egyik veterán zászlovívője a **GRAVE DIGGER**, akiket jó másfél évtized után láthattam végre újra élőben. Ugyan azóta sok víz lefolyt a Rajnán, és sem ők, sem én nem lettünk fiatalabbak, de a színpadon elgyalult műsoruk épp olyan intenzív és lendületes volt, mint annak idején. A szikár kiállítású, farmermellényes-felvarrós frontember és főnök, Chris Boltendahl mögött ugyan történt komoly személyi változás a nem is olyan távoli múltban, de a banda gözmözdönyszerűen dohogó gépezetét ez cseppet sem akasztotta meg, sőt. Egyrészt Bone Collector címmel hosszú idő óta a legjobb albumukat hozták ki nemrégiben, másrészt pedig élőben egy gitárral is úgy szólaltak meg, ahogy sokan mások kettővel sem. Tobias Kersting 2023-as leigazolása főnyereménynek bizonyult, lemezen és színpadon egyaránt nagyon pengén tolja a pali, és nem mellelleg fazonálisan is remekül passzol a képbe. A tíztételes programban két új nótá szerepelt az idei albumról, a többi dal meg – amennyire ez lehetséges volt – a banda bő négy évtizedes pályáját próbálta meg korrekttül lefedni. Az ősklasszikus Heavy Metal Breakdownnal búcsúzó Grave Digger már egész szép számú publikumtól kapott vaskos tapsorkánt, abszolút megérdemelten.

Ha jól emlékszem, ekkor történt meg a nagyjából mindenkit fájdalmasan érintő bejelentés **KING DIAMOND** fellépésének elmaradásáról. Sajnos egy olyan szituáció volt, amiért senkit nem terhel felelősség – a betegség bizony jön és lecsap, ilyenkor pedig nincs mit tenni, a koncertet le kell mondani, még ha minden fél számára kínos és érzékeny is a dolog. Egyébként nagyon erősen last minute döntés lehetett ez, tekintettel arra, hogy ekkorra már a Maestro emeletes színpadképét is felépítették a technikusok. Többen emlegették párhuzamként az elhíresült megadethes-avokádós esetet, holott ez a mostani történés minden elemében

merőben más volt, mint az akkori kellemtelen szituáció. Ezúttal tényleg nem volt, nem lehetett B verzió, vagy opcionálisan jobb forgatókönyv ahhoz képest, ami történt – remélhetőleg valamilyen formában lesz majd pótlás valahol-valamikor. Jobbulást a Királynak!

Ezek után a **TANKCSAPDA** műsorának nagyjából a felét tudtam csak megnézni, pedig az ezen az estén prezentált két gitáros programjukat Bodor Mátéval és Vörös Attilával szívesen lestem volna meg teljes egészében. Feszesen, súlyosan, nagyon összeszedetten szólt így a zenekar, szereztem érdemes lenne elgondolkodniuk egy duplagitáros verziójú folytatáson a hosszabb távú jövő tekintetében. Anno a Motörheadnek nagyon jól bejött ez, olyanira, hogy az az éra három kiemelkedő korongot – 1916, Bastards és Sacrifice – is termelt Lemmyéknek. Talán itt is történhetne egy efféle megtálosodás.

Lukácsék meglepően erőteljes programját a portlandi **UNTO OTHERS** miatt hagytam ott, és bár a döntés nehezemre esett, végül mégis helyesnek bizonyult. A darkos-gótos-wave-es hatásokat tradicionálisabb hard rock és metal elemekkel vegyítő kvartett ugyanis egy olyan izzóan lüktető, lendületes koncertet adott, hogy a végén csak néztem ki a fejemből, hogy mi is volt ez. A 17 tételes programban

erős hangsúllyal képviseltették magukat a 2024-es év egyik legjobb albuma, a Never, Neverland dalai – innen nyolc nótá hangzott el, köztük a limitált kiadás Ramones feldolgozása, a Pet Sematary. Az általam kevésbé kedvelt Streghtról szerencsére az izmosabbarabokat (Heroin, Destiny, When Will God's Work Be Done) vették elő, míg a Mana négy számmal képviseltette magát (a Give Me To The Night és a Nightfall mekkorák voltak már!), de a két Don't Waste... EP-ről is elővettek egy-egy dalt. A koncert közben jól derültem azon, hogy míg a zene és a szövegek alapvető kisugárzása meglehetősen borús és nihilista, addig a színpadon a zenészek mégis bemutatták az összes létező hajmetalos figurát és pózt, a 80-as évek legszebb hagyományainak megfelelően. No persze ők maguk is eleve annak az érának a gyermekei, ami a zenéjükön is hallatszik, szóval ezen nincs mit csodálkozni. A nap legjobb koncertjét prezentálta az Unto Others, nagyon megnéznék tőlük egy headliner programos klubbulit valamikor hamarosan.

A King Diamond-szeánsz elmaradása miatt a délután derekáról headliner státuszba katapultált **RHAPSODY OF FIRE** produkciójától előzetesen nem tudtam, mire számítsak, de az olaszok végül kellemes meglepetéssel szolgáltak. Zenei koncepciójukból adódóan számítani lehetett rá, hogy a monumentális kórusok és a szimfonikus részek gépről mennek majd – ami így is történt –, azonban amit és ahogy ezeken túl élőben elővezetett a négy muzsik és a frontember Giacomo Voli, azt csakis virtuális kalapemléssel tudtam lereagálni. Régebből ugyan több negatív Rhapsody (Of Fire) koncertélményemléke is kísért, élőben finoman szólva anno nem volt éppenséggel topon a brigád (illetve annak inkarnációi), azonban ez az Alex Staropoli-féle aktuális felállás most abszolút meggyőzően

játszott. Megjegyzem, pár nappal később Vizovicében, a zlini filharmonikusok kíséretével is komolyat gurítottak. Roberto De Micheli gitáros – aki a 90-es évek eleji Thundercross érában már játszott együtt Staropolival – például bitang nagyokat pengetett, de a Peavy Wagner kiköpött hasonmásaként festő Alessandro Sala bőgőzése is messze túlmutatott a szimpla alapozáson. Giacomo vokalizálásáról és hajlításairól pedig egy régesrégi kedvenc, szegény néhai André Matos ugrott be – aki ismeri a korai Angra albumokat, az tudja, hogy ez mekkora szó. Headlinerként is abszolút korrektül megállta a helyét a Rhapsody Of Fire, a klasszikus Turilli-korszakot is korrektül megidéző setlist pedig szerintem mindenkit kielégíthetett, aki komolyabban is beleásódott ennek a szövevényes történetű zenekarnak a munkásságába. King Diamond távolmaradását nyilván nem feledtette a taljánok performansa, de objektíven nézve teljesen rendben volt az előadásuk.

Nálam ennyi volt hát az idei Rockmaraton – ha jövőre is az ideihez hasonlóan erős és változatos line-upot álmodnak meg a szervezők, és az egyéb kondíciók is hozzák legalább ugyanezt a szintet, akkor esélyesen több napra is kilátogatok majd.

STEVE VON TILL GREET Bp., A38 Hajó

SZÖVEG: MILÁN PÉTER
FOTÓ: UZSEKA NORBERT

Ugyan a Neurosis az ismert okokból kifolyólag – legalábbis amelyeket már jó pár éve osztottak meg a hálón –, nem működik – bár Steve szavai szerint semmi sem lehetetlen – és úgy tűnik a dooms zenék, köztük a Neurosis-kapcsolt projektek ideje – amelyek oly virulensek voltak a 2010-es években –, már a múlté, örvedes, hogy Steve Von Till nagyon aktív szólóban, és nemcsak a saját neve alatt kiadott lemezek, hanem a Harvestman révén is, amellyel egy trilógiát jelentett meg a tavalyi év folyamán. Alone In A World Of Wounds címmel idén májusban jelent meg a sokat látott, megélt, tapasztalt szakállas, öreg róka hetedik szólóalbuma, ennek apropóján szelte át az óceánt a veterán zenész. Volt egy előzetes fellépő is.

Korábban semmit sem hallottam a Greetről, de nem lepett meg, hogy egy újabb experimentális figurával hozott össze a sorsistennők fonálszövése. Egy hosszú hajú, bajszos fiatalember foglalta el a színpadot, előtte, a pulpituson egy zeneszerszám állt – harmónium –, tán még volt ott egy s más, valamint egy palesztin zászló. Tán közhely, amit mondok, de erre a produkcióra is ráillett az a kifejezés, ami az egyik központi jellemzője sok 21. századi zenének, nevezetesen a „fúzió”. Mint az úriember énekéből, dallamaiból leszűrtem, népzenei jellegű témákat adott elő, de ezeket nem akusztikus hangszerekkel, gitárral, vagy más elektronika-mentes eszközzel kísérte, hanem a harmóniumot mozgatta előre-hátra, s egyéb, gépi-alkímiai hanghátteret kreált szerzeményeihez. Nem állítom, hogy nem éltem már át – főleg bemelegítő funkciót betöltő formációktól – hasonló jellegű experimentalizmust,

de érdekes volt, amit hallhattunk, és ezt nem pejoratív értem. A hangulatos énekdallamok ellátták a felvezetés nem lebecsülendő feladatát.

Nem vagyok egy megveszekedett információbúvár, nem falom a „híreket”, a naponta önzőnlő áradatot, így kellemes meglepetésként ért, hogy Steve Von Till komplett zenekarral érkezett, ráadásul a turné budapesti, egyben utolsó állomásán négyen játszották le a szettet. Éppen 25 éve jelent meg Steve első szólóalbuma, az As The Crow Flies, s bár egy emberöltőnyi idő nem tűnik soknak az éonok, Brahma-napok óceánjában, a mi léptékünkkel mérve nagyon nagy változások, sorsfordító események színtere. Sok víz lefolyt ez idő alatt, bármely szempontból is vizsgáljuk, zenész hősnök pályáját tekintve is jelentős dolgok történtek. Én nagyon szeretem Steve korai lemezeit – főleg A Grave Is A Grim Horse-t –, s ugyan ősrögnek ható hangja mintha szüntelenül dacolna az idővel, a zenei alapok valamelyest változtak.

A tíz évvel ezelőtti A Life Unto Itself Steve egyik legjobb albuma, nagyon sokat hallgattam, s hallgatom ma is, a két Wilderness-lemezt még nem vesztettem ki kellőképpen, viszont az Alone In A World Of Wounds ismét utat talált hozzám, szinte naponta előveszem – nagyon szép az LP-változat. A zeneanyag homogénebb, mint az utóbbi anyagok, főleg A Life Unto Itself, egyúttal a Wounds Steve talán eddigi leginkább befelé forduló, introvertált albuma. Ő sem lesz fiatalabb, 50 fölött már számvetést készít az ember, s egyre többet jut eszébe az elmúlt, a mulandóság, a veszteségek, de jó esetben ezek következtében nemcsak az arc barázdái mélyülnek, hanem a bölcsesség rétegei is erőteljesebben megmutatkoznak a megpróbáltatások elviseléséhez: ahhoz, hogy tudjuk, minden nap közelebb kerülünk mindenek forrásához.

A két csellista a színpad baloldalán foglalt helyet egymás mellett, hátul a dobos/gitáros, középen pedig Von Till, aki olykor leült a kis billentyűs hangszerhez, de gitárt is ragadott az adott dal igényeinek megfelelően. Érdekes volt látni a Neurosis érces hangú frontemberét, miközben egy-

egy tételben szinte karmesterként vezényelte a csellisták játékát. Steve szólólemezeinek szerzeményei nem illeszthetők be egykönnyen semmilyen stílusdobozba, már csak azért sem, mert a zenei alapok, főleg az utóbbi lemezekben, nem ritkán egészen kísérleti jelleget öltenek. A visszafogottságában, melankoliájában is magával ragadó, nagyon sok érzéssel teli új album egyes számai is alátámasztják az állítást.

Bizonyos hangok, hangszínek visszavisszatérnek mintegy jelzőfényekként, rámutatván, hogy ugyanarról a finésről van szó, de jó dolog, ha bizonyos finom részletek alapján is rá tudunk ismerni egy-egy kedvelt/ismert zenészre. Ezek a kis nüanszok is erősítették a koncert bensőségességét. A szép, másutt formabontónak tetsző csellójáték, a néha felcsendülő dobritmusok, valamint Steve mélyen „dörmögő” hangja, dallamai varázslatossá tették az estét.

Az új album zömét előadta a kvartett, de hallhattunk egy számot – Known But Not Named – A Life Unto Itselfről is. Az Alone In A World Of Wounds szinte éjszakai nyugalmat sugárzó, másutt egy bölcs ember érzéseit, gondolatait tolmácsoló dalai élőben egészen intim hangulatot teremtettek. Örültem, hogy ülhelyes volt a koncert, más nem is illett volna ehhez a fellépéshez. Szerencsére a teremben lévő kocsmá is felfüggesztette tevékenységét, így nem kellett tartani a beszüremkedő zajoktól.

Ritka az olyan koncert, ahol minden tényező együtt állt, hogy az ember, a néző egyé váljon a hallott/látott produkcióval, s minden fölösleges pátosz nélkül mondhatom, hogy ezt az egységet sikerült megvalósítani, amennyiben létrejön a zenész/előadó és a szemlélő/befogadó között lévő, egyébként természetes fal eltűnése. A művel való egyé válás – legyen szó bármilyen alkotásról, akár festményről, szoborról is – ekképpen valósulhat meg. Steve Von Till érzékeny zenéje, s a teljes zenekar emlékezetes játéka minden eszközt megadott e benső unióhoz. Még sokáig visszhangzottak a nagyon szívbe markoló utolsó dal, a River Of No Return záró sorai... ■

Menü

☞ SZEPTEMBER / OKTÓBER ☞

9/9 Die Krupps—Dürer Kert
9/16 OBSCURA, SUICIDAL ANGELS, SADIST
 —Barba Negra
 9/19 Tulsadoom, Dominance, Kurgaall, Vadon
 —Supersonic Blue Hell
 9/20 Left To Die—Analog Music Hall
 9/24 Vanden Plas—Analog Music Hall
 9/25 Bleed From Within, After The Burial, Great
 American Ghost—Barba Negra
9/29 AURI—MOMKult
 10/2 Wind Rose, Orden Ogan, Angus McSix—Barba Negra
10/5 WOLFHEART, BEFORE THE DAWN,
SUBSTANA—Analog Music Hall
10/6 DISTURBED, MEGADETH—Budapest Sportaréna
 10/7 Dark Tranquillity, Soen, Equilibrium, Iotunn
 —Barba Negra
 10/8 Opeth, Paatos—Barba Negra
10/8 WE CAME AS ROMANS, BRAND OF
SACRIFICE, HEAVENSGATE—Dürer Kert

10/9 Darkest Hour, Bleeding Through, Shai Hulud,
 Denial Of Life—Dürer Kert
 10/11 Bloodred Hourglass, Luna Kills—Analog Music Hall
 10/12 Atreyu, Zero 9:36—Dürer Kert
 10/12 Bongripper, Conan, Thra—Instant
 10/14 Arch Enemy, Amorphis, Eluveite, Gatescreeper
 —Barba Negra
 10/14 SUN O))) (USA)—Dürer Kert
 10/19 God Is An Astronaut, Jo Quail—Dürer Kert
 10/20 Michael Angelo Batio—Analog Music Hall
10/26 HELLOWEEN, BEAST IN BLACK
 —Budapest Sportaréna
 10/27 All For Metal, Grailknight—Analog Music Hall
10/27 W.A.S.P.—Barba Negra
10/28 LACUNA COIL, NONPOINT—Barba Negra
 10/29 D-A-D, The 69 Eyes—Barba Negra
 10/30 One Ok Rock, Paledusk—Budapest Sportaréna
10/31 THE OFFSPRING, SIMPLE PLAN—MVM Dome

☞ NOVEMBER / DECEMBER ☞

11/1 Paradise Lost, Messa, Lacrimas Profundere
 —Dürer Kert
11/3 AS I LAY DYING, HYPERMASS—Barba Negra
 11/6 Halestorm, Bloodywood—Barba Negra
 11/8 Parkway Drive, Thy Art Is Murder, The Amity
 Affliction—MVM Dome
11/11 BEASTÖ BLANCÖ, DÄTCHÄ MANDALA,
I YA TOYAH—Analog Music Hall
 11/12 Perturbator, Kaelan Mikla, Gost—Dürer Kert
 11/12 Fire!—A38 Hajó
 11/13 Aephanemer—Dürer Kert
 11/14 Three Days Grace, Badflower—Budapest Sportaréna
 11/15 The Rasmus, The Funeral Portrait, Block Of Flats
 —Barba Negra

11/16 Deafheaven, Portrayal Of Guilt, Zeruel—Dürer Kert
 11/21 Pink Turns Blue—A38 Hajó
 11/23 Hanabie.—Dürer Kert
 11/24 Electric Callboy, Bury Tomorrow, Wargasm
 —MVM Dome
 11/24 Mono—Turbina
 11/26 Alestorm, Lutharo, Roses Of Thieves—Miskolc
 11/27 Nazareth—Dürer Kert
 12/2 Battle Beast, Dominum, Majestica—Barba Negra
 12/3 Annisokay, Our Promise, The Narrator—Barba Negra
 12/5 Clutch, 1000mods, Bokassa—Barba Negra
 12/6 Coldrain, Revnoir, Noisemaker—Barba Negra

☞ 2026 ☞

1/22 Beyond The Black, Crownshift—Barba Negra
1/27 ARCHITECTS, LANDMARKS, PRESIDENT
 —Budapest Sportaréna
1/28 ALTER BRIDGE, DAUGHTRY, SEVENDUST
 —Barba Negra
 1/29 Lorna Shore, Whitechapel, Shadow Of Intent,
 Humanity's Last Breath—Budapest Aréna
 1/30 Sylosis, Revocation, Distant, Life Cycles
 —Barba Negra
 2/4 Slaughtery To Prevail, Dying Fetus, Suicide Silence
 —Barba Negra
 2/5 Cryptopsy, 200 Stab Wounds, Inferi, Corpse Pile
 —Barba Negra
 2/16 Jinjer, Unprocessed, Textures—Barba Negra

2/17 Omnium Gatherum—Barba Negra
 3/5 Visions Of Atlantis, Warkings, Induction
 —Barba Negra
 3/17 Heaven Shall Burn, The Halo Effect, The Black
 Dahlia Murder, Frozen Soul—Barba Negra
 3/20 Amaranthe, Epica, Charlotte Wessels—Barba Negra
 3/25 Lord Of The Lost, Ad Infinitum—Barba Negra
 3/27 Andy Timmons Band—OFF Kultur
 4/19 Kiki Rockwell—Magyar Zene Háza
 5/2 Hardline, Sevi—Analog Music Hall
 6/4 Tribute Maraton Fesztivál—Mátia/Sástó
 6/11 Metallica, Pantera, Avatar—Puskás Aréna
 6/13 Metallica, Gojira, Knocked Loose—Puskás Aréna

Az itt listázott koncertek fellépője, időpontja és helyszíne csak tájékoztató jellegű, a fesztiválok kiírt műsora nem teljes. Hivatalos információkért keresd fel a szervező kommunikációs csatornáit! A Hammerworld Media Entertainment nem vállal felelősséget az esetleges változásokért!

UTOLSÓ FRISSTÉS: 2025. SZEPTEMBER 8.